

Tractatus de
Causis et Effectibus

GW. 2068
(Wist. 180)

Inam. 135.

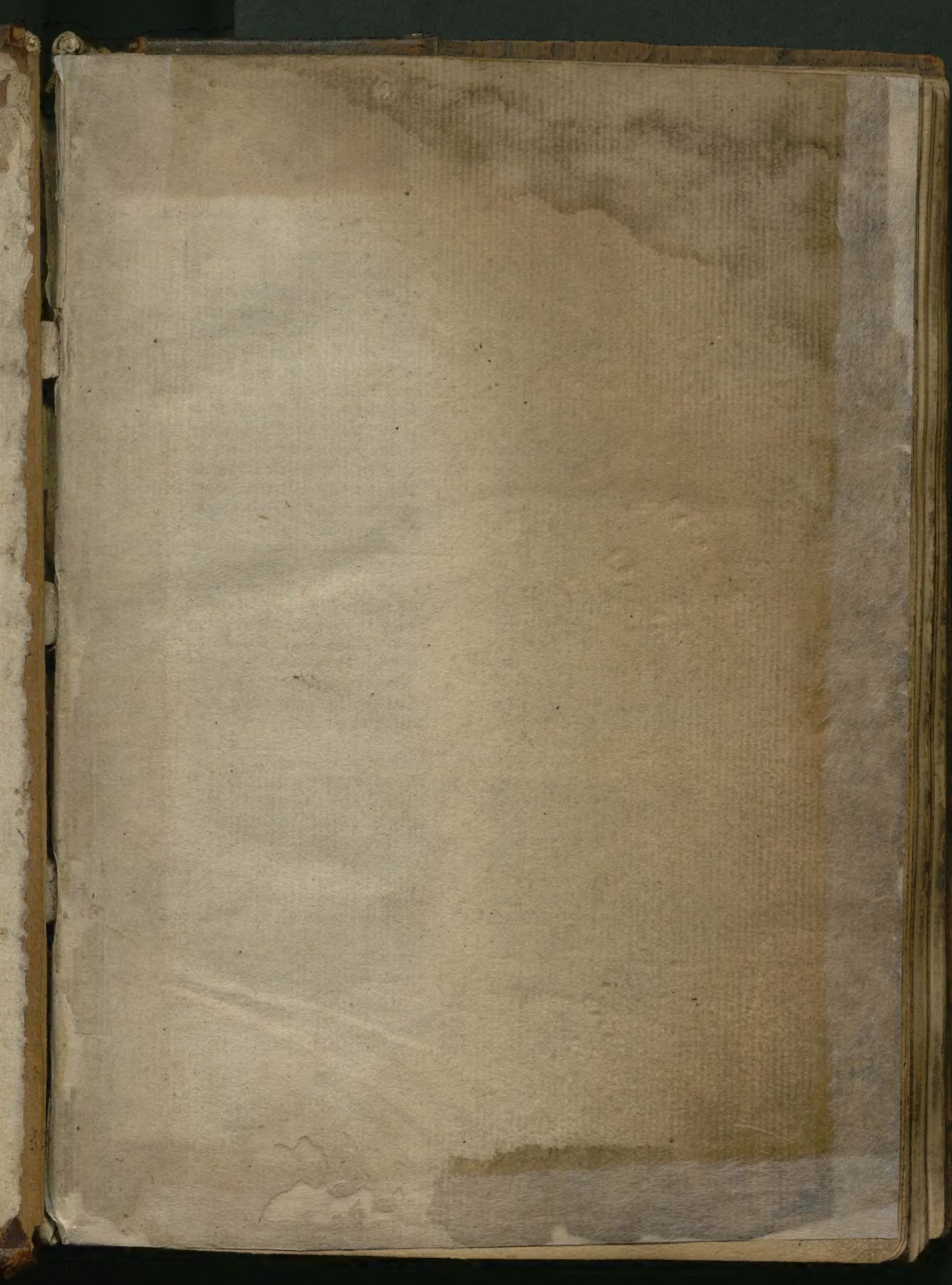

Inc. 135

Inc. 135.

G. W. 5

708

De Censorio Antonini

REUEKEX.
DYSSTADY
domini archiepi
Florentini beati an
tonini ordinis predicatorum viri utri
usque pagine pitissimi. Tractatus
super censuras. Feliciter incipit.

Expositio

omni triplex
et expositio

Maiores expositio
et de anathema

minores expositio

3 expositio
modales per
a deo implet

modg tractatus

Maiores expositio
et de hominibus

Iure

Capitulum in quibus
acquiescunt
omnes quod
maiores velat

Excoicatio dicitur exclusio
a coione. sicut autem est tri-
plex coio fidelium. scilicet in con-
uersatione ut loquela cibo. salutatioe
et huiusmodi sacrorum susceptioe. si bono-
rum spiritualium participatioe. que sunt in
ecclesia iuxta illud psalmi. participem
me fac deus omnium timendum. Sic
triplex potest dici excoicio aliis ob-
militibus. Et prima est excoicio maior que
etiam dicitur anathema. et excludit a p-
dicta triplici coione. de hac. iii.
q. iii. engilrud. et ii. q. iii. sic
apli. et c. nihil. Secunda est excoicio mi-
nor. que excludit a coione et partici-
patioe sacrorum passim tam in
io. de lig. ut de cle. ex. m. c. si
celebrat. et de hac ii. q. iii. cum
excoicato. et iii. q. iii. engiltru-
da. Tertia est excoicio data a deo
scilicet data per quodlibet mortale. et de
hac ii. q. iii. audi. ista g. de ce-
suris ecclesiasticis quia per sex ti-
tulos habet. in primo tractabit de
excoione maiori. in secundo de minori
in iii. de maledictio. in. hii. de sus-
pensione. in v. de irregularitate.
in vi. de penis in genere. Quatuor
ad primum sciendum quod excoicio maior
quoniam refertur ab homine siue a iudice.
et quia ista refertur per variis et inue-
ris causis et iustis. ideo ponit
non prout causa ipsius quoniam refertur a iure

particulari per causas vel synodales
aliquod diocesis. vel. puiciales scilicet
scilicet in concilio. puiciali. vel per legatum
aliquod puicie que non extendunt ad
alia loca. scilicet extra. puiciaz vel di-
ocesis. et quia variatur et multis
modis. quia quot dioc. tot quodam
modo causas. idem ipse et obmittunt
quoniam vero infertur excoicio a iure
coio sen per causas scilicet in concilio
utibus vel a sumis pontificibus
que ascribuntur et ligant ubique terrarum
fideles. quoniam quedam habent in corpore
iuris. Unde hoc. de sen. ex. i. primo
xxx. numerat excoiciones collatas ex
decretis et decretalibus. idem vero
an. i. c. eos de sen. ex. li. vi. in gl
numerat. xxxii. que habent in ipso vi. li.
et idem in cle. illas. de sen. ex. li. vi.
numerat. lii. que habent in cle. quedam
alie sunt per extranea. diversorum sum-
morum pontificum. et ite quodam alie sunt
que annuatim sunt a summo pontifice in
curia contra quasdam personas seu
contingentes quodam iura ut infra pa-
tebit. igitur circa istam materiam ex-
coicis maioris sic procedet. Primo
ponentur causa propter quos tenentur
excoicio maior quorum quodam sunt ap-
lice sedi reservati quoniam ad absolutorum
Secundo tractabitur de ipsa excoicione. ter-
tio de ipsius absolutorum. imponendo autem
ipso casus excoicis in quibus prout age-
re illi in quibus frequenter incurrit
cum aliqui declaratione. Et notata per
doctorem et eximium de aliis brevissime
expediet. demum ponet de verbo
ad verbum quodam extranag. et ipse per
cellus que fit annuatim in curia per
papam continens partes excoicationis.

a huiusmodi

modg procedit

homo sine iudice / quia id fit quod infertur causis et dimittit
per causas synodales vel per iudicem vel per legatum
sunt per causas synodales vel per iudicem vel per legatum

omni

Bibl. Jag.
BIBLIOTHECA
UNIV. CRACOVENSIS

Canis si quis suadet

si quis suadet

Canis si quis suadet

*Mortis no dicitur gaudet
isto privilegio
Canis si quis suadet*

Mammalis si quis suadet

Canis si quis suadet

De Canis si quis suadet

Si quis suadet diabolo hu-
ius sacrilegii utitur vel cri-
men incurrit qd i clericu vel mo-
nachu manus violententer iecerit
anathematis vinculo subiciatur. q
nullus epoz illu presumat absol-
vere. nisi mortis urgente pericu-
lo. donec aplico aspectui pntet
et eius m adatu suscipiat. innoc.
secundus. xvii. q. iiii. Super ho
decreto sunt. v. notada. Primu
e q noie siquis coprehenditur q
feia. ut dic ibi glo. q archi. q
p3 ex. de sen. ex. mulieres. Sz
notandu e quis clericus vel reli-
giosus gaudeat isto privilegio q
quis non. Sup quo io. de lig.
i tract. de cens. ecd. dic q mo-
nachus no clericus gaudet isto
privilegio. s. q iuris man uio-
letaz i ipsuz e excoicatus. Itz
canonicus regularis no clericus.
Itz novicius religiosus gaudet
hoc privilegio. ut i c. si religioso
eo. ti. l. vi. ite morales q coner-
se earu. ex. de sen. ex. de moria-
libus. ite conerfi religioni sz de
converfis seculariu remaet du-
biu. host. aut i c. no dubiu. de
sen. ex. dic q conerfi q rmanz
i domo sua nines ut laicus no
gaudet hac imunitate. xxxii. q. i
ut lex continet. Si vero sit co-
nerfi trades se q sua cosecratz
intedens horas audies honeste
vives. talis gaudet hac imunitate
xvii. q. iiii. si quis. pbatur hec
sola i c. ut privilegia. de privi-
versu. b. aut. q hac credo veraz.

1

io. de lig. Clericus coniugatus n
bigamus. iecdes i bitu clericali
q tosuru gaudet hac imunitate. ut
i c. uno. de ele. com. li. vi. q h
quo ad duo. s. qia pcuties euz
icidit i canone. q rndere no bet
in iudicio seculari. De pcutiete
clericu coniugatu no bigamu di-
mittete bitu q tosuru. q postea
reassumete. Utru talis icidat i
canone. sunt opiones. Et quida
dicunt q no. na satis e q semel
elegit sibi vita laicale pffessioe
ut regula. q semel. de reg. m. i
li. vi. Alii ont cotrariu q iusta
pnia nemi e aufereda. lx. q. i.
si quis famosuz libellu. p hoc
faciunt notata per innoc. i c. fi
de m. q ho. cle. q dic clericos
privatos paulo. q se imiscet
negociatoibus illud reassumere
dittendo. io. mo. q arch tenent
hac parte. hanc et pbat cle. de
m. q ho. cle. si lra itelligat fm
rectu q cotinu itellectu. Nam
ibi dic tex. q diu i pmissis exis-
tat vel isistat eo ipso amittat.
Et ille versu fm veru itellectu
refertur ad oia precedetia. ut c.
prio. q ii. regis. de appel. Lo
firmat hoc qz illa colto e pcali
io i dubio det recipere interpre-
tatione i partez mitioez. io. de
lig. De pcutiete depositu ont
io. q. i. Ug. l. o. accedes q icidit
i canone. q id ber. sz bar. bz.
tenet cotrariu quod videtur ap-
probari per c. de gdatio. de pe-
li. vi. io. an. in deo c. de gda.

si quis suadet

*de pcutiete
clericu coniugatu
q ab eo pffessioe
et tosuru refertur*

si quis suadet

*Principis
depositu
q l r accedes
in glo*

dicat primā optionē esse uerā. in
 uerbaliter depōito. s3 i actuali
 depōito ē uera cōtraria opō.
 10. de lig. / Percuties clericū per
 saltū, pmoen incidit i canone qz
 talis recipit caracterē. Clericus
 pcuties se ipm irato aīo icidit
 i canone. quod pbat. xxiii. q. v.
 si nō licet. pterea tale privilegiū
 ē in dultū toti ordini clericali.
 cui renūciari nō pōt. 10. de lig.
 10. arch. 7 10. an. / Percuties
 clericū excoīcatū utruqz incidat
 in canone. Dnt aliq q n p c. ex
 coīcari. xxiii. q. v. 7 ii. q. i. mlti
 s3 in cōtrariū ē cōis opō. nam
 excoīcatū retinē ordinē. rōe cuiqz
 idlta ē i mūtas. gō durat durā
 te cā. hāc. o. tenent 10. idē Un
 gos. innoc. 10. an. specul. / Percu
 tiens clericū sine bītu incedētez
 si mōitū fuerit qnō assumpserit
 nō incidit in canonez si aut non
 fuerit mōitus 7 ipm percussērit
 nō i actu belli ul aggressiure tūc
 incidit et si clericus bītu depo
 sito se als misceuerat. s3 si ipm
 percussērit i actu belli 7 aggressi
 re tūc nō icidit s3 inno. hic tū
 putare pōderādū qz dedit cāz
 bello 7 aggressiure naz si clericū
 iūste cāz dederit tūc indubita
 tū ē q illi cōtra quos nemē cle
 ricus ex capite defēse pmisse.
 ut in c. si uero. 7 ceteri fauētes
 aggressiōi et nō icidūt. Itē si ter
 tius cōtra tertū clericū teme
 re se imisceat bītu depōito. et
 tūc credere pcutiētes i limibz

aggressiure nō fore excoīcatos. 7
 sic itelligo opō. inno. 10. de lig.
 Percuties ordinatū nō baptiza
 tū nō incidit. qz nō habz carac
 terē. / Percuties ordinatū inuitū
 coactōe absoluta nō incidit in ca
 nōz. qz tal nō rēpit caracterez.
 ex. de bap. maiores in gl. S3 in
 uitū coactione conditionali nisi
 postea ratificet expse uel tacite
 talē pcuties nō icidit i canōz.
 10. de lig. / Detinēs clericū aspor
 tātez res suas uel alias apud se
 depōitas p uolentiā 7 auferēs
 eo iūto nō incidit in canōz si ei
 aufert dū ē i asportādo anq se
 recipiat ad locū destitātū 7 adep
 tus fuerit posselliōz rerū illarū
 pfcē icidit fm pe. de cens. eccl.
 Ter° notādū ē q in qbusdā cā
 bus qm non actuali inciat qz
 manu incidit in canōz p p quos
 daz actus iniuriosos personales
 fcōs cōtra tales. sicut cū qz per
 cutit clericū subiciēte se uerbe
 ribz eius. p emda offense omis
 se. ex. de sen. ex. cōtingit. Cleri
 cus uero se subiciēs uidet et q
 sit excoīcatus. dīc 10. an. in no
 uella. qz ptiipat in crīe dānato
 ex. eo. nup. 7 c. si cōcubīe. nisi
 dicas q participiū in crīe tūc i
 oucit excoīcatōz in participāte
 qū participat euz excoīcato non
 in illo actu tātū. p q° pīcipalis
 excoīōz incurrit. ad h° infra eo
 si cōcubīe. ubi post latā sūām
 7 decretū nuper. ponit etiā illū
 excoīcatū tempe cōionis. Nec

*Clericus pcuti
 pcutiētes*

fauorem

*pcutiētes clericū excoī
 catū in dultū*

*pcutiētes clericū
 sine bītu nō
 incidit in canone*

*pcutiētes ordinatū inuitū
 coactōe absoluta*

*pcutiētes ordinatū inuitū
 coactōe conditionali*

*detinēs clericū aspor
 tātez res suas uel alias apud se
 depōitas p uolentiā 7 auferēs
 eo iūto nō incidit in canōz si ei
 aufert dū ē i asportādo anq se
 recipiat ad locū destitātū 7 adep
 tus fuerit posselliōz rerū illarū
 pfcē icidit fm pe. de cens. eccl.*

sed si

*de clericis pcutiētes
 pcutiētes clericū*

obstat si dicas qd mādās uel eo
perans pcutiēti sit excoīcatus qz
nō ē ex m picipii. s3 ex proprio
fco qd qnz excoīcatus ē nō pbi
bens. i. eo. qre. uel nisi dicas qd
submittere n sit picipar crī qz
probabilī poterat credere illū re
misiurū. pnoz tñ solō nō vī suf
ficiēs ubi ictus iterāt cū ex pu
sit excoīcat9. b. 10. an. Idē paul
ī cle. eos. de consan. i. affi. i. sic
uidēt dicere qd nō sit excoīcat9
pe. uero de perulio. dic. qd talis
clericus si pmittit se pcuti una
percussioe tñ tūc n ligat maio
ri qz anq sequat lesio pcutiens
nō ē excoīcatus qz sic se subiciē
do nō participat excoīcat9 s3 ex
coīcat9 si aut subicit se pluribz
percussionibus tūc ligat maiori
qz participat excoīcat9 i crīet
ista pīa solō fct ad qōz quā fa
ciūt pchē doct. de eo q. recipit
coīoz a rīloso sine līnīa eius a qd
dēt hīe. Ultrū. f. sit excoīcatus
sicut i ipe religiosus remittit ad
not. circa istā decretal. cōtigit.
Ite reputat. q. man9 uolēta cū
qs retinet clerici i carceratū uel
ī custodia uel uiculatū. ut in c.
nuper icludēs clericuz uolēt ne
ab iūmētis ipm qreūib9 occidat
nō incidit i canōz. qz l3 assit mo
lētia nō tñ uolus imo ad salutē
ipū fct nō aut ad iūriā. hoc t3
immo. i. c. nuper. Duo. n. requit
ad hō ut qs i canōz illū i cadat si
qf suadete xvii. q. iiii. f. aīus oo
losus i fcti perpetra iut3 ex ipō

Nō qd qd mādās
nō efficit qd tñ
qz b. dicitur pcuti
sed qd pcutit

De illo qui recipit
quā a religioſo obſeſſo
pſonam hōm

De reſcripto clerici
in custodia

Nō

Duo requiruntur
ad hōm quiſq
canonice morat

ter. i. 10. an. et tenz qd penā late
sine null9 i cadit per solā attēta
tioz nisi peruenierit ad actus con
sumatoz per c. perpetue. de ele
li. vi. naz uibrās gladiū ut percu
teret clericū que tñ nō percussit
qz ille ictū uitauit nō incidit i ca
nōez. 10. de lig. Si aliq mīe cele
rici obſidet ipm i casto uel i do
mo forte alicuius mulieris clau
dūt ipm i nō ut custodiāt s3 ut
illi uerecūdiā fctant nō dicitur
illū detinere in custodia uel car
cere. qz n3 b. intēdunt. itē nec uio
lentiā inferunt persone uel rebz
adherētibz. b. sunt uerba imo
nescio tñ si per b. uerba intēdat
immo. dīe hos nō fore excoīca
tos. l3 b. uideat per uerba illa n3
uolētā. rē. quod requit canon
credo tñ in obſidēte ponderādū
propt qd fiat obſeſſio an ppter
castrū habedū i nō personā in
olandā i tūc credo qd nō incide
ret si aut fierz obſeſſio ppter per
sonā ut uolēt tūc i caderet. De
claudente uero domū mulieris
ad uerecūdiā clerici detegēdam
credere ipsuz icludētē excoīcatū
nā fit iūria persone clerici ielu
si 10. de lig. itez reputat. q. ma
nus uolētā ut cū qs mād3 capi
uel uerberari talis i sequit esse
ctus. ut i c. perpendim9 itez per
cutere i putat clericū qd tñ
b3 pcutiōz clericū fct3 nōie suo
ut i c. cū quis. eo. ti. li. vi. itez
percutere reputat clericū cū nō
pcedit clericū cū ledit psonalē

pntat

De clero in castro
p mīe obſeſſo
uel in domo alicuius
mulieris clauſo

q dandū dō
mulieris in p
nat uerū
dnd dō

q mādāt mīe
clero dicit

ratū
q ratū

si nō defendit
vel fecit

quicquid in
pote vel lo
effundit
detinet p
vel fecit

et defendere pōt sine piculo sui
ex. eo. q̄te nota circa hūc casuz
varie sunt opi. qdā. n. ut io. et
bar. i. q. sup. c. q̄te. 7. Ul. dñt
q̄ istud. s. nō defendere clericos
ab iuriis psonalr cū fieri possz
iducit excoiōz q̄tū ad officiales
ad quozū offm pertz eos defen
dere. xxiii. q. v. admīstratores
xxiii. q. iiii. Fortesbo. uero dīe
i. sum. b. ēē itelligendū generalr
de quocūq̄ ēt si nō teneret ad b.
ex officio. dñmō uerbo tm̄. pbi
bere possit ut si dicerz illi q. uel
let iurari caueas tibi uel nō fa
cias. 7. ille abstineret. ar. ad b. ex
eo. dilecto. li. vi. idē uidet senti
re io. de lig. sup. c. q̄te. immo ue
ro t̄citāt utrūq̄ opioz. 7. dīe q̄
si aliqs uerberaret nōie meo. et
ex negliā nō. phibere sine dolo
nō iciderē i. canōz. i. cū necius sit
dolos. secq̄ si ex pposito nō. pbi
beo. io. an. i. nouel. i. dē c. q̄te
dīe q̄ um. alb. 7. bo. finalr tenēt
q̄ si qs bēat uerberātez i. p̄tate
sine ille uerberet nōie illius sine
n̄ icidit i. canōz. qñ pōt. phibet
7. nō. pbi. dñmō dolo se dīttat.
als nō. Et addit unū multū no
tabile. d. i. hūc. n. ut i. aliu cano
nē nullus icidit sine dolo. ar. ff.
de adul. l. pe. ff. de licc. l. i. idē
io. de lig. Spūes i. faciē clerici ē
excoicatz. Im bo. 7. ledēs cū pe
de uel alia pte corporis. similr. s.
aīo iuriādi q̄tū ad utrūq̄. idē
si effundat aquā super eū. Deti
nens clericū per uestem. uel per

frenū equi. ne clericus liber trāf
eat. tenz immo. q̄ sit excoicatz i
dē c. nuper. 7. monet. qz uiolat
psona. l. 7. mediantibz rebz adbe
retibus persone. Idē de auferen
tibus res de māibus clerici. 7. si
auferat forte dñs uel posszoz. s.
cōmodauerat clerico usqz ad cer
tū tps. 7. b. qz. āte finitū usqz
nō dēt tolli. Decidēs equū cui
i. fidet clericus. uel lacerās uestes
quas habet idutās. dīent qdā q̄
sit excoicatus. si b. fiat in iuria
clerici. inā uidet iuria. fieri per
sone que sit uestibus quibus
iduta ē. 7. equo cui i. fidet. secq̄
si uestes fuerint sepate a psona
7. eq̄. allegāt c. cōtingit. de sen
ex. bāc. o. credo uerā. l. 7. alii cō
trariū dicāt. inā l. 7. canō. sit pena
lis. p̄pt quod uidet ēē restrin
gendus. nō āplandz. ē tñ fauora
bilis attento ordīe clericoz. cui
indulget. 7. i. āplandus. ex. de
re. in. odia. io. de lig. si furantez
corrīgā cū qua cīctus ē clericus
uē uestes qbus ē idutus eo. dor
miente. dīe innoc. q̄ nō ē excoi
catus. qz nullā infert uolentiaz
persone. q̄ nō sentit i. b. casu cre
derez cōtrariū. 7. credo q̄ sit de
mēte canōis. qz q̄līcūqz qs tan
gat personā clericū iuriōse. etiā
incidat in canōz. ut notat arch.
in dē c. canōe. io. de lig. si fugi
ēs inimicos. 7. ut facilius euade
ret. cīcens clericum de equo. 7.
ipsuz ascendens ut fugiat. an sit
excoicatus. pro 7. contra potest

*infers res de
manibz dñi*

*occidens equū
cui i. fidet*

Lancast. respō

*qui furat 7. induit
vel uesti adp̄cūctū
dñi dñmō*

*qui fugiēs inimicos
deinat dñi de equo
ut ip̄e ascēdat 7. fugiat*

*procurat ut faciat
p̄de uel lacerat*

effundit aqua

*detinens per uestem
vel frenū*

argui. credo totius tendū ipsū
 excoīcatū naz b ē iudō et uio-
 lēta nec iure fit. q̄ iurgūt uer-
 ba canōis et mēs. Nec obstat q̄
 licitū sit sibi defendere. b uerū
 sine lesiōe tertiū putare. tñm ī
 positōe pñe pōderādū q̄litatez
 necitatis an inuitabilis q̄ alit
 euadere non poterat an cōmodi-
 tas. ut no. ele. de. homi. 10. de
 lig. hāc. opi. tēnt bar. bu. et tan.
 S3 pe. de cōf. eccl. t3 cōtrariū.
 q̄ iter ceteras rōs hāc iudicat q̄
 notāda ē ēēt ī aliis cābus. dicit
 enī nō credo aliq̄ sapiētē dēnā-
 talē peccare mortali. q̄ necē ha-
 bebit dicere illū n̄ ēē excoīcatū
 naz cū excoī. sit eterne mortis
 dānatio. ut xii. q. iii. nemo n̄ ī
 fligī nisi p. mortali. Lōpellentē
 clericū ut exeat de fundo p. mē-
 tū. ut sibi aliqd det. uel ut ipē ī
 grediat postea fundū. dīc. innoc.
 nō ēē excoīcatū. q̄ nō fit manq̄
 iudō ī clericū nec ī res adherē-
 tes ei. quod credo neq̄ si sit me-
 tus uerbalis. secus si realis per-
 cōtādū p̄sone. et si sine uolētia
 p̄cisa. 10. de lig. De illo q̄ p̄seq̄
 clericū fugientē ut percutiat. et
 clericū sine p̄cisiōe cadit et ledit
 dīc. Ul. q̄ nō credit q̄ cadat in
 canōz. sec9 si ipē clericus fugiēs
 q̄si coact9 p̄cipitet se ī aquā uel
 ad aliud p̄culū se īgerat. ut eua-
 dat. q̄ tñc incidit. Quarto no-
 tandū ē q̄ ī q̄busdā casibz pec-
 tiens clericū uel religiosos non
 incidit ī canōz. et b iō quia nō fit

suadente diabolo ut dīc. tex. de
 cretū uel q̄ nō ē manus uolēta
 et bī q̄dē. xvi. cā9 sunt. Primus
 ē cū q̄s percutit clericū icedentē
 ī bītu laicali. quez ignorat cleri-
 cū. ut c. si uero fo. eo. t3. Et fm
 innoc. et iō. an. et iāz si occideret
 nō incidit ī canōz. q̄ ad b̄ requi-
 tur dol9 ut q̄s icurzat. nā. p̄ba-
 bilis ignorātia excusat. Si aut
 pcutiens uidit tōsurā et tñ non
 credit ipm clericū tñc incidit. ut
 notat gl. in p̄dēcō c. et b̄ uerū
 nisi probabilis ignorātia excuset
 ex mōre patrie q̄ debet attendi
 nam alicubi laici t̄pe caloris de-
 ferūt tōsurā. Si uero q̄s inten-
 dens percutere clericū percutiat
 laicū. gl. i. c. si uero. t3 q̄ incidat
 s3 strariū uidet. naz nō debz iu-
 dicari. fm q̄ q̄s facere intendit
 s3 fm q̄ fit. et hāc partē credo
 uerā. S3 si intendens percutere
 ticiū laicū errās in persona per-
 cussit gariū clericū. Alan9. dixit
 q̄ incidit. q̄ iniuriari uoluit. ff.
 de fur. c. ult. Tan t3 strariū per-
 tex. c. si uero. credo op̄tōz uerū
 orē tan. moneor q̄ ut uidet sibi lom
 pena canōis debet p̄cedere p̄sua-
 sio diabolica. q̄ b̄ n̄ p̄cessit circa
 clericū. 10. de lig. Secundus ē cū
 q̄s percutit clericū in bītu laica-
 li. nec aliqd de clericatu ondētē
 ter monitū nō correctū. ut in c.
 contingit. eo. ti. 10. de lig. Ter-
 tius ē ī clerico gerentē am̄stra-
 tiōz rerū seculariū. ut in c. sacer-
 dotib9. ne cle. ut mo. quod qdā

Excoīcatō est et̄na
 iudicij dampnatio

De q̄m p̄gustat dīcū
 fugiētē si q̄ casu
 p̄ cadat obiq̄

Cap 16 in q̄ly uo
 iudicij p̄mō dīcū
 in canōis

si ignorabat cō-
 clūd q̄ uiderat
 in habitu laicali
 ut p̄ am̄dipet

si uideret
 p̄m̄sionē

quid si laici dīcū
 p̄m̄sionē laici / uo

ut ille uideret qui
 incidit laicū p̄m̄
 errorē p̄m̄sionē

ut ille q̄ f̄ mōtū
 nō depōnit sibi
 laicali. ut in q̄m̄

3

ut ille
 gerent
 ut

ut

ut

ut

ut

quid mō
 dīcū
 si p̄m̄
 alit

qd credit n̄ ē excoicatu allegat
 innoc. b. dñtez i c. de rest. spo/
 nō. n. ibi ē man9 violēta. ut dñc
 canō. Si qd suadēte. s3 violēte
 repulsona idēz dñc esse si iniat
 manu i clerico. sic violētia3 pro
 pulsando p. rebus. pxi. s. qd talis
 nō ē excoicatus. Itaz licitū ē ob
viare error ubi obviare pōt. als
sentire uidet. o. lxxxiii. error.
 Septimus. i repiente clerico in
 adulterio. uel stupro. cū uxore.
 m̄re. sorore. uel filia. ut in c. Si
 uero. i. cū ea ē qd putat uxore. n
 nō ē idēz dicēdu. s3 b. tenz. Cūc
 n. qof. i. dñc c. nōie ē uxoris in
 tellr sponfa de pñti ut tenz gl.
 Nomine uero matris. Utrum
 itelligant oēs ascendētes. nōie
 filie. dñc dñtes tenet gl. qd n̄ b
 cān. qd nō debent extendi lñe.
 host. dñc b. tutius. iō. de hys. Et
 b. fm. Chl. nō solū ad coitū ē re
 stringendū. s3 ad amplexus. n̄ de
 osculatiōs. n̄ qñ qd p̄parat se ad
 op9 carnis si tñ n̄ i loco suspēo
 s3 publico b. faciat sicut fit qñz
 ludē. tñc uerberās b9 iēderz i
 canōz. Itēz cū p. signa apta. n. p
 pñq. uerba ostet a clerico tur
 pitudine3 coitus ibi āte expletā
 statz ē cū p̄cedis uerberās nō
 iēderz. s3 b. facit in cūctis. āte qd
 diuertat ad alia. Itā postea uer
 berās inciderz. n̄ itellige de atti
 nentibus p̄cedis. Itēz si clerico
 tangat muliere3 iūta. ppter tur
 pitudine3 si illa se defendens cū
 moderamine inculpate tutele cū

percutiat nō incidit in canonem
 fm. Uili. Octauus in eo. q. ante
 sue platis. uel de mandato plati
 tñcit manus in clerico. e. ti. ex
 tenore. n. c. uniuersitatis. n̄ itella
 gas in prelato corrigētes. nō tam
 modū excedentes. als foret locus
 appellatōis. n̄ puniret sic excedēs.
 leuis. n. correctio est pmissa. Si
 aut platus mādāt clerico uerbe.
 rar. uel ad tormentū poni. p. lar
 cūpiterq. ē excoicatus ut in c.
 uniuersitatis. n̄ b. nisi tal clerico
 ēet incorrigibilis p. clericos. sed
 fm. pe. de perusio. siue clericus
 sit corrigibilis siue non pōt capi
 p. laicu de m. adato sui plati. itē
 dñc archi. o. xlv. q. n̄ ē tutū nec
 honestū monachū uerberari. p̄
 ueruz laicu. Monus in seniori
b9 eccle3 p̄ ueros corrigere pñt
c. cū uolūtate. e. t. p̄ itelligitur
modū nō excedendū. idēz ē i tur
bāte dñna officia. que3 p̄p̄t uel
alter ad que3 spectat. pōt eicere
de ecclesia. ex. e. ueniens. n̄ c. cū
uolūtate. idēz qd ē in eo q. rōe of
ficii quod i ecclesia obtinet per
cute clerico. ex. eo. cū uolūtate
Decimus i dñs corrigentibus
ex. eo. cū uolūtate. ubi dñc gl.
q. dñs domus pōt corrigere cle
ricos inferiorū ordinū sine pena
excois. Quilz. n. familiā suam
corrigere debz. xxiii. q. iiii. duo
ista nōia. Undecimus i p̄p̄quis
ex. eo. cū uolūtate. ubi dñc gl. q. qd
n̄ solū pater. s3 ēt p̄p̄ing dome
sticos suos corrigere debet. l.

aut p̄pulsando uiolo
 riam p. rebus. pxi.

n. ten. dñc ad 2. plal
 in turp. ut in m̄re
 sordid. p̄p̄t filia
 et q. p̄p̄t. s3 b. x. ar.

n. ten. p̄p̄t.

No. al. uidet. ad. as. p̄
 dñc. m̄re. nō
 dñc. p̄p̄t. filie

si. cor. qd. p̄p̄t. h. cor.
 q. amplexus. n̄
 Caro. suspecto. p̄p̄t
 ad. p̄p̄t. p̄p̄t. ad. m̄
 gl.

Itē. si. tangat. muliere3
 iūta. p̄p̄t. turp.
 riam.

8

item platus cor
 gendū in mōderamine

quod si platus
 mandat dñm
 laico. dñc. n̄
 ad. tamen. p̄p̄t.

de. qd. p̄p̄t. uerbe
 mōderamine

q. p̄p̄t. cor.
 corrigētes. p̄p̄t.

aut. p̄p̄t. offi.

aut. tñ. offi.

10

nec. dñc. cor.
 familiarum

n̄. p̄p̄t. p̄p̄t. p̄p̄t.
 qd. n̄. p̄p̄t. p̄p̄t.

de emendatione p[ro]p[ri]a quoniam l. i.

12 Duodecim[us] i[n] p[re]s[ent]ibus corriget[ur] bus filios h[ab]e[n]t[ur] intellige[n]do d[omi]n[u]m n[on] sint constituti i[n] sacris. Nam sacerdos liberat a p[ri]ma p[ar]te et et servili quo ad manu[m] i[n] d[omi]no l. iiii. d. ex antiq[ui]s. r. c. frequens.

si at t[em]p[or]es p[ro]p[ri]e excedat m[od]u[m]. t[er]t[io] gl. q[uod] n[on] sunt exco[m]m[un]icati i[n] c. cu[m] uoluntate mouet. q[uod] cano[n] exigit dolo sine quo molestia n[on] co[m]mit tit[ur] s[ed] be manus sunt caritative l[et] modus excedat sego n[on] credo gl. uer[um] t[er]t[io] limitata correptione p[ro]missa e[st] patribus erga filios. r. d[omi]n[u]s erga seruos sicut prelati erga subditos p[er] s. allegata. Ex cellus igit[ur] inducit pena[m]. io. de lig. pe. de peru. t[er]t[io] q[uod] et i[n] sacris ex illent[ur] p[ro] p[ot] uerberare c[um] cor rectionis. qua[m] et tenz pan. r. da.

13 Tertiusdecimus i[n] eo q[uod] i[n]cit ma nus i[n] clerico de p[ro]p[ri]a tractu[m] cu rie seculari de iud. cu[m] n[on] ab ho mie. h[ab]itatus s. e[st] tactus. **14** Quartusdecimus i[n] eo q[uod] i[n]cit manu[m] i[n] clerico ad uita[m] clericatu[m] co traria[m] d[omi]n[u]m t[er]t[io] cu[m] bigam[ia] co[n]tra hit. d. xxxiii. quisquis. Et nota q[uod] bigamus exutus e[st] o[mn]i p[ri]uilegio clericali. ut de big. c. i. l. vi. ibi. t[er]t[io] i[n] g. dic. io. an. q[uod] h[ab]e[n]t uer[um] de his q[uod] sic i[n] m[od]o abq[ue] traxer[un]t. s. cu[m] duab[us] uel cu[m] corrupta. sec[un]d[u]m si i[n] sacris. q[uod] t[un]c n[on] p[ot]uit p[ri]uilegiu[m] clericale. id[em] arch. quib. gar. io. mo. **15** De i[n]tra s[an]cti religio[n]is bigam[us] gaudet tali p[ri]uilegio s[ecun]d[u]m io. an. in q[uod] me[n]turali. Quintusdecim[us]

uero s[ecun]d[u]m i[n]car. ordi[n]is m[od]o sup iiii. d. xviii. s[ecun]d[u]m n[on] i[n]curr[un]t maior exco[m]m[un]icatio q[uam] aliq[ui]s n[on] ex delibera tione sociu[m] suu[m] clerico leuiter i[n] pellit q[uam]uis sit turbatus. morte eni[m] peccatu[m] n[on] co[n]stituitur nisi ex deliberat[i]o[n]e uel post t[em]p[or]e h[ab]uane fragilitati sufficiens ad delibera[n] do[n] factu[m] e[st] t[em]p[or]e q[uod] h[ab]o n[on] obsta te h[um]ana infirmitate tenetur de necessitate deliberare ut per deli berat[i]o[n]e ab illo opere illicito re trabat. **16** Quintus aut[em] exco[m]m[un]icat a iure. nisi p[ro]pter peccatu[m] mortale. An. n. iura precipiant ut a iudi ce n[on] i[n]figatur nisi p[ro]pter pec catu[m] mortale. Videt[ur] q[uod] conditor iuris n[on] uoluerit ut exco[m]m[un]icatio a iure incurreret nisi p[ro]pter mortale peccatu[m]. Sextusdecimus casus i[n] quo exco[m]m[un]icatus p[ro]pter iniectione[m] manu[m] uolentia[m] i[n] p[er]sonas ecclesial ticas p[ot]est absolui citra papam. **17** Quinto notand[um] e[st] q[uod] i[n] quib[us]da[m] casibus n[on] incidat quis i[n] cano nez. p[ro]pter iniectione[m] manu[m] uolentia[m] i[n] predictos. p[ot]est t[ame]n absolui citra sede[m] ap[osto]lica[m]. Et primus est de periculo mortis. ubi nota q[uod] intelligit tale periculum n[on] solu[m] p[ro]pter infirmitate[m] s[ed] etiā si sit i[n] quocunq[ue] periculo uicino mor ti p[ro]p[ter] si timeat hoste[m] uel p[ro]p[ter] uel crudelitatem potestis uel si na uigaturus sit uel per loca insidi o[rum] transiturus. ff. de dona. c. a mor. l. iii. r. iiii. Idem host. r. addit q[uod] ide[us] e[st] si obsessus sit uel obsideat ubi iaciuntur machie uel

h[ab]it[ur] s[ecun]d[u]m t[em]p[or]e
leuiter s[ecun]d[u]m s[ecun]d[u]m
ex deliberat[i]o[n]e

Nulla exco[m]m[un]icatio
nisi p[ro]pter mortale
t[em]p[or]e

Casus i[n] q[uod] p[ro]p[ri]a
p[ro]pter iniectione[m] manu[m]
absolui n[on] p[ot]est ap[osto]lica

In p[er]iculo mortis
uel moris uicino

obsessus i[n] castro
et obsideat

Non p[ro]p[ri]a corriget[ur]
filios i[n] p[re]s[ent]ibus

Aliq[ui]s uoluit q[uod] si d[omi]n[u]s
p[ro]p[ri]e excedat m[od]u[m]
i[n] c[on]d[i]t[i]o

Aliq[ui]s d[omi]n[u]m q[uod] si
filios q[uod] p[ro]p[ri]a

Non q[uod] p[ro]p[ri]a d[omi]n[u]m
de p[ro]p[ri]a m[od]o p[ro]p[ri]a
h[ab]it[ur]

Quintus ad uita[m]
clericu[m] i[n]tra s[an]cti
i[n]tra s[an]cti bigam[us]

bigam[us]

*Sub fustore p[ro]p[ri]o d[omi]ni de furto suspectus
locus in p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o a d[omi]no p[ro]p[ri]o*

baliste. Est tamen iungendus ei
q[uod] si evaserit p[re]sentet se sedi apo-
stolice vel ei qui possit e[um] absol-
vere. m[an]datu[m] eius super hoc re-
cepturus. extra. de sen. ex. a no-
bis. ii. Et idem in casibus sequenti-
bus remoto impedimento. p[re]t[er] q[uod]
in puero. ut extr. de sen. ex. de
cetero i. fi. c. ea n[on] scitur. i. fi.
¶ Si cessante impedimento n[on] se p[re]-
sentat incidit i. ead[em] s[ententia] exco-
municat[i]o. extra. de sen. ex. eos. li.
vi. **S**ecundus e[st] cu[m] quis habeat
iniciat[i]as capitales vel al[i]as multas
excusatio[n]es propter quod n[on] p[ot]est
se sedi apostolice p[re]sentare. ex.
de sen. ex. de cetero. De ista ex-
cusatione stabitur arbitrio boni
vir[um]. ff. de ver. ob. co[n]tinuus. pa-
cu[m] ita. c. ex. de uoto. q[uod] super.
Tertius i. hostiarius qui p[re]tex-
tu officii clericu[m] n[on] graviter le-
sit. extra. de sen. ex. si vero. Et
nota q[uod] si talis n[on] casu fortuito
sed ex deliberat[i]o[n]e percussit cle-
ricu[m] graviter a papa debet absol-
vi. extra. de sen. ex. si vero. id[em]
de officiali. **Q**uartus i. officiali
qui i[n] arcendo turbat n[on] ex pro-
posito sed non sine culpa aliqua
clericu[m] percussit ut i[n] dicto c.
si vero. **Q**uod si clericus arma-
tus venit ad bellu[m]. et facit insul-
tu[m] i[n] is contra que[m] venit capte
ipsu[m]. s[an]c[t]o innoc[entio]. si scienter hoc
facit exco[m]municatus e[st] sed ad papam
non remittitur. si t[ame]n hoc fit ad
defensio[n]e[m] n[on] e[st] exco[m]municatus. dum
t[ame]n cessante ead[em] defensionis ipsu[m]

libere abire permittit. ut hosti.
dicit. **S**i etia[m] officialis public[us] official[is] laic[us] n[on]
tale capiat auctoritate propria q[uod] aliter
aliter non poterat co[m]p[er]sci ab in-
iuria alteri[us] n[on] e[st] exco[m]municat[us]. i[m]mo
meretur. xxiii. q. iii. fortitudo. c. i. sequentibus. i[n] hoc dico si p[re]-
latus n[on] e[st] ibi qui hoc faciat. et
ipse eni[m] prelato q[ui]ntu[m] p[ot]est resti-
tuat. Alioquin contra extra. de
sen. ex. ut fame. pa. laici. Et no-
tat ibi pe. de p[er]missio. super decu-
e. ut fame q[uod] n[on] solu[m] iudici secu-
lari licitu[m] e[st] capere clericu[m] delin-
quent[em] ne fugiat. sed ut p[re]sent[em]
ep[iscop]o. sed etia[m] leso cuiuscu[m]q[ue] salu[m].
s[an]c[t]o innoc[entio] qui etia[m] dicit si laic[us]
habet clericu[m] serviente[m] que[m] het
suspectu[m] de furto q[uod] p[ot]est illu[m] ca-
pere et detinere. **Q**uintus si sit
mulier. nec distingu[itur] debet utri-
usq[ue] fortis vel debilis. Et nota s[an]c[t]o
Uil. q[uod] i[n] potestate ep[iscop]i e[st] mittere
vel n[on] quia n[on] distingu[itur] circa
eas inter atroce[s] et n[on] atroce[s] i[n]
iuriam. **S**extus si sit senex et na-
litudinarius. **S**eptimus si sit me-
bris destitutus. ita. s. q[uod] ad sed[em]
aplicaz accedere n[on] posset. Tres
casus proxime dicti habent ex.
de sen. ex. mulieres. c. ea nos-
citur. c. q[ui]s. **O**ctavus de i[n]
firmo qui. s. p[er]petuu[m] habet i[n]fir-
mitatis impedime[n]tu[m] vel etiam
temporale si timet[ur] q[uod] accelera-
retur mors. extra. de sen. ex. q[uod]
de his. **N**onus i[n] paupere que[m]
oportet medicare. ut i[n] dicto c.
q[uod] de his. Et de his iiii. casibus

*official[is] laic[us] n[on]
aliter p[ot]est vel
in p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]o
t[ame]n i[n] iuriam
meretur*

*sed ut b[ea]t[us] m[agist]er
l[icet] ut fugiat*

*ut fustore p[ro]p[ri]o
de furto clericu[m] p[ro]p[ri]o
capere a d[omi]no*

*q[uod] ut
b[ea]t[us] m[agist]er
m[agist]er*

habes etiā infra c. li. **D**ecimus
si regularis uerberat regularē.
ex. de sen. ex. monachi. et c. cu
illoz et etiā si percussisset secula
rez. ut ext. de sen. ex. religioso.
li. vi. **U**ndecimus in his qui nō
sunt sui iuris sicut filii familias
et serui. quod intelligēdū ē qd nō
debent mitti in p̄iudiciū p̄is
uel dñi / nisi fuisset taz enormis
excellus qd p̄p̄t ut ad n̄ scandalū
ad sedē ap̄licaz essent mittendi.
ext. de sen. ex. relati. et intelligē
dū ē de seruis qui. s. sunt serui
cōditōis. nō de famulis seruien
tibus et de filiis familias itel
ligit si sunt ipuberes / al si sunt
adulti. licet sint in p̄p̄na p̄tate
mittēdi sunt ad curiā quia in hō
sui iuris sunt / q̄a possunt ire q̄o
uolūt. **D**uodecimus in ipubere
ex. de sen. ex. c. i. et hoc etiā si
post pubertatē postulāt se absol
ui. Et nota qd si n̄ sunt dolicapa
ces nō iciderūt si sunt dolicapa
ces tūc incidūt si a n̄o iūmandi
aut iudicādi p̄tūt / s̄ postq̄ p
uenerūt ad pubertatē. ut in xv.
ut xvi. anno si adhuc tales sunt
q̄ sine p̄iculo ad sedē ap̄licaz ire
nō possunt p̄p̄t ibecillitatē cor
poris uel defectū discretiōis ab
ep̄o p̄nt absolui recepto iuramē
to q̄ sublato ip̄edim̄to se p̄sen
tabūt. ut notatur. de sen. ex. fi.
Dicit p̄. de palu. i. s̄o sūaz q̄
pueri et mulieres qui p̄babiliter
ignorant iura positiua p̄cutien
tes clericū sciētes esse clericū et

ignorantes penā canōis nec scire
debentes. Non enim peccāt q̄
nesciunt canonē. si quis suadete
nihilominus quia contra legem
nature faciunt cū pena legis na
ture incurrunt etiā penā legis
positiue / q̄uis excusabilis igno
rent. **T**ertiusdecimus de cleri
cis qui cōiter uiuunt et sub uno
tecto dormiunt in eadē domo
uescuntur. extra. de ui. et bon.
de. qm̄. q̄ quod cōiter exponitur
quādo simul uiuūt in aliquo col
legio. Unde fm̄ Ul. n̄ uidetur
extendere casum ad alios cōiter
uiuentes. qui sunt seculares.

Xiiii. i. mōialib9. ex. de sen. ex. **14**
c. de mōialibus. **Q**uintusde **15**
cimus in his qui sunt nobiles et
magne potētie et ita dolicati q̄
laborem eundi nequeunt susti
re de facili / tamē hic est roma
nus pontifex consulendus. De
ista difficultate arbitrabitur bo
nus uir fm̄ Ul. Si autē oīno
non possunt. papa non requisito
absolui possunt. sicut notatur in
ca. mulieres. **S**extusdecimus **16**
in hospitalariis sancti iohannis
ierosolomitani. ext. de sen. ex.
canonica. **U**ltimus casus ē de
inferentibus clericis litem iū
riam. extra. eo. peruenit. et licet
quidaz dixerint. decretalez hoc
continere p̄uilegium nō ius cō
mūe. dicit io. an. i. nouella. sup
dicto. c. q̄ consuetudo que ē op
tima legū īterpres īterpretatur
q̄ ius cōmune contineat etiā q̄

quod fuit doli
miseris non
miseris

epi in leuibz possint absolvere
et hoc credo. et ad contrariorū so-
lutionē / dicitur quod inter leuē / me-
diocrem / et grāuē siue enormē offen-
saz ut i leui oēs mdrnt absoluāt
in mediocri certas personas pri-
uilegiatas / ut hostiarios. officia-
les / seruos cōir mueres et profes-
sos i enormibz nullos / nisi i ca-
sibus i qbus papaz nō pōt adire
b. 10. an. idem 10. de lig. Et de
enormi iniuria exēplificat 10. an.
sup. c. cū illoz. e. t. oēs Enormis
ē si effodiat oculos / si uulneret.
si i theatro uel foro uel i cōspe-
ctu iudicis peccat / multo fortius
si i cimiterio uel dormitorio uer-
beret. si quocūqz mēbro mutilet
si ad effusioz sanguis guez ex q
ui idu. pueniente perueniat. Si
i epnz abbate uel clerico secula-
re p religiosuz manū iiciat. Si
ex manus iectōe scādali oriat.
Itē si i priore suū abbatis locū
tēte manus iicit. Et oīe hos.
idē itelligēdū quoties inferior et
subditus i supiorē manus iicit.
et p b. vñ solui qd de mōacho q
absente abbate percussit nicaruz
quez abbas dimiserat i claustrō
alū tñ claustrale. b. ibi. pe. antē
de peru. sup. de c. pdeā ponit.
et spālī hoc qd si abbas se absen-
tādo loco sui dimittit aliqū ni-
carū iiciēs in eū manū reputat
enormē iniuriā omisissē ut absol-
ui nō possit citra sedē aplice. Et
i dircōio iuris. oī qd predicator

p dicitur et mō-
ny cōuincitūm in
146 nō pōt pōly
uigat ipoz pūligioz
p supioris sui ordi-

iniuriis seu percussioibus iudices
in ore suoz. pūligioz nō pnt
absolui a supioribus sui ordinis
Et i eodē li. oī qd idē ē. i. enormis
iniuria quēcūqz inferior in superiore
sui manus iicit. S. 10. de lig.
sup. de c. cū illoz. oīe qd cum
religiosus peccat. clericuz secula-
rez hodie pōt absolui per epnz. i
cāu. quo posset absolvere aliū ele-
ricū / eo. ti. religioso. li. vi. ioum
sez percussura ē leuis. hosti. oīe
q iudiciū de leui iniuria ut enor-
mū totum arbitrio epī cōmit-
tendū / allegat extrauagantē per
lectis. et addit. Caveat tñ sibi de
arbitrio temperato. Qui qd p
epōs nō possunt absolui nē suos
prelatos. sed aplice reseruantur
Sed utruqz legati de latere iure
legationis ualeant quoslibet pro-
bmōi absolvere. sunt uarie opi-
nōes. Ul. i spe. tenz qd nō pos-
sint absoluerē pro atroci. et itel-
ligit atrocez homicidiū uel mu-
tilationēz mēbro / nō simplice san-
guinis effusione. et cū oīiū fra-
ctione. Idēz hosti. in c. qd trans-
lationēz. de of. legati. Abbas te-
net q quoslibet et pro qualibet
percussione. ut i c. ad eminetiā
et c. ea nōscitur. eo. ti. 10. an. et
10. de lig. dicunt qd hec opinio
uidetur uera. si ponderent textū
cōstōn. q loquunt generaliter.
et etiā quia concessūz legatis. et
sic uidet ut beneficiū latissime i
terpretandū. ut le. si beneficio.
ff. de consti. pan. etiā quia hoc

Legati de lat.
pnt absolvere
epnz aban
iniuria

minu
trun
nuzia
et ac
dita
plati
ppr

Favorabile ē an[im]abus / et sic n[on] re-
stringendū. Stat g[er]o regula q[uod] p[er]
soluz summū pontificē. uel lega-
tum a latere absoluantur tales.
Qui legati de latere pape missi
et si sint extra terminos sue lega-
tionis / o[mn]i modo sint i[n] ualidales
possunt absolvere / etiam si tales
exco[m]municati aliunde ueniant. extra
de sen. ex. exco[m]municat[us]. Sed legati
qui non mittunt[ur] de latere pape
dum sunt extra terminos sue lega-
tionis / neminē talium absolvere
possunt. Sed dum sunt i[n]tra termi-
nos. p[er]uicte sibi cōmissa p[oss]unt ab-
soluere et tū existentes de p[er]uic-
cia sibi cōmissa. nō aliunde uenie-
tes. Et s[ecundum] 10. an. dicuntur legati
de latere solum cardinales. Alii
undecunq[ue] missi sint nō dicuntur
de latere. Maiores etia[m] penitē-
tarii i[n] curia / ac minores possunt
absolvere de enormi lesione facta
in personas clericorū / etiam si
mutuassent uel occidissent / solum
modo nō prelatos occiderit uel
mutuauerint / possunt autē hoc
si sint presentes ipsi / qui debent
absolui / i[n] cōsilio prius habito / et
consensu cū cardinali. s. summo
p[ri]ncipali / multo magis hoc p[otes]t
summus p[ri]ncipalis / non tamē oc-
cisos uel mutilatores prelato-
rum p[otes]t absolvere / sine cōsensu
pape. sic reperi in libello casuuz
ipso[rum] p[ri]ncipaliorū / et hoc dico q[uod]
tū ad istud de penitentiariis.

2

Si quis deinceps in hoc sa-
crilegii genus irrepserit / q[uod]
sancte romane ecclesie cardiales
hostiliter fuerit i[n]secutus / uel p[er]-
cussit aut ceperit / uel sociu[m] fu-
erit facientis / aut fieri mādau-
erit / aut factū habuit ratum / aut
consiliu[m] dederit uel fauore[m] / aut
postea receptauerit / uel defensa
uenit scienter eundē / sicut crimine
lese maiestatis reg[is] perpetuo sit
i[n]famis / etc. Et infra ex i[n]secutio[n]e
predicta sicut ex i[n]iectione manu[m]
uolenta ipso facto s[im]ul ex
co[m]municationis quis incurrat. tū ip[s]e
i[n]secutor q[uam] alii supradicti tanti
mali participes / nec ab alio q[uam] a
romano pontifice possunt abso-
lutionis beneficiū obtinere. nisi
in articulo mortis. bonifacius.
extra. de penis. felix. li. vi. Et
infra si princeps senator consul
potestas uel alius domini sine
rector. contra presumptores pre-
dictos presentis cōsuetudinis tenore
non fecerit obseruari / ita[m] ip[s]e q[uod]
officiales eius infra mēse[m] post
q[uod] res ad noticiam eorū uenerit
eo ipso s[im]ul exco[m]municatio incurrat.
bonif. ubi s. Insecutio[n]e. de p[er]secu-
tio[n]e non erit dubiū et captio[n]e. s[ed]
de i[n]secutione h[ab]et sp[eci]aliter statuit
h[ab]et pena. 10. hostilitatē id est sicut
hostis et inimicus capitalis uel
publice et manifeste. sicut etiam
sumitur. xi. q. iii. q[uod]cunq[ue]. arch[iepiscopus]
Percussit h[oc] intelligo de isto
q[uod] non iuste facit hoc. puta se nō
defendendo. tunc enim cessaret

minores p[er]uic-
tarios / p[otes]t
absolui / et
auctoritas
dictorū / nō in
placito / s[ed] in
i[n]f[er]no

lat[us]
luc[us]
207

*Scilicet si in rapina
huius facti in subitum
fuerit ad domum aut
aliquid huius*

pena. quia nunc in repellere licet
cuiuslibet. 10. an. Leperit. capere
hoc intelligo cum effectu. Unde si
non capiatur. sed fiat ei insultus
ad domum ut ei fiat iniuria vel ob
sident eam in domo vel castro. vel
claudant eam in domo. non ut ibi
custodiant eum. sed ut inferant
ei uerecundiam. non credo tunc
habere locum quod ibi dicitur
fieri id quod notat innoc. sup. c.
nuper. extra. de sen. ex. Ratur
habuit. hoc intelligo cum eius co
temptatione vel noie sit factum
ut infra de reg. iur. ratur. 10. an.
idem arch. si fauorez non nuduz
uel simplicez. Et nudum consilium
uel simplex fauor intelligit illius
qui ad maleficiuz faciendum nihil
adiicit. 10. an. Et tales hanc sententiam
non incurrunt. ut dicitur in tex.
ipsius consistoris. Receptauerit.
Pari enim pena sunt puniendi re
ceptatores sine quibus diu late
re non possunt delinquentes. ff.
de rece. l. i. nisi essent consangu
inei vel affines. ff. eo. l. ii. 10. an.
Nota etiam quod si delinquentes in
currant alias penas multas tem
porales. et non solum ipsi. sed et
filii et nepotes eorum quas potes
uidere in textu. Dicit tamen arch.
quod quantum ad infamiam et bonorum co
niscationem effectuale et penas cor
porale infligendaz necessaria est
sententia saltem generalis. ut. s. pronu
cietur eum criminofum esse cri
mine lese maiestatis alias quibus
dominum bonorum suorum ipso iure

*ad infamiam et
bonorum confiscationem
nona et fund*

uel ipso facto etiam prius amittat
ex die commissi criminis. non tamen
ei auferantur. nec fiat executio
ablationis bonorum uel alterius
pene nisi post sententiam saltem genera
lem. Postquam res ad noticiam per
uenit. potest hoc intelligi tripliciter.
Uno modo sic quasi uelit dicere.
quod si quis accusator existat debet
instantiam huius cause criminalis
ex quo fuit contestata infra spa
cium mensis per sententiam terminari
et executioni mandari. Alioquin
isti incurrunt penas hanc inferitas
Secundo modo potest intelligi quod
dicit de noticia ut absque accusa
tore aliquo denunciavit sibi quod
tale facinus perpetratum fuit et si
sine aliquis de officialibus suis
hoc nuntiauerit ipsi iudici sine
quique alius. quibus priuatus. De
buit ergo iudex statim ut audiuit
tali nuntiatione recepta procedere
ad inquisitionem et testium recep
tionem. ex uicinia in qua tale faci
nus dicebatur perpetratum. quos
testes iudicabit sibi denunciatus
et si non omnes tamen aliquos. et
si iudex neglexerit quod non inquisi
erit et ueritate non inuestigauerit
et sententiam condemnationis tulerit.
et executus eam fuerit. ita quod omnia predicta
expedita non fuerint. isti pene
subicitur hic inserte tam ipse quam
officiales eius. hoc tamen sane in
telligitur nam quando res ignoratur
debet plenus ad noticiam iudicis

devenire. et tunc divina et humana
lex resolvatur. et sic quod ibi consti-
tutum est remota acceptione perso-
narum diffinitiva sententia proferatur
x. q. iii. summopere. Tercio modo
potest intelligi quod hic dicitur per
noticiam per famam ut ille melius
incipiat currere ex ore ex qua ista
fama auribus iudicis innotuit.
Quis non sit tunc enim statim
debet iudex procedere ex officio
suo ad inquisitionem. archi. et ibi
ponit plures oblationes ad predi-
cta. et eas solvit. et multa ibi dicit

*perne a pmissores epoz
et favore dantis*

Siquis suadet diabolo que-
vis iniuriose pontificem vel
temere percussit ac cepit seu
banniverit vel hoc mandaverit.
aut facta ab aliis rata habuerit
vel socius in his fuerit faciens
aut consilium in his dederit aut
favorem seu scienter defensave-
rit eundem illis casibus de pre-
dictis in quibus excommunicationem per-
iam editos canones non subiret
sit huiusmodi nostre constitutionis
anathematis mactore percussus
ac non queat nisi per summum pon-
tificem preterquam in mortis arti-
culo absolvi. et Potestas ve-
ro consilarii. balii. stabini. ad-
vocati. rectores. consules. et offi-
ciales civitatis qui in episcopum suum
comiserint aliquid premissorum.
quocumque nomine censeantur in
premissis culpabiles existentes.
similiter excommunicationis sententia

a qua nisi ut permittitur absolu-
tionis beneficium valeant obtine-
re. sint subiecti clemencie. extra de
penis. si quis in cle. Diabolo.
quid si non fieret suasionem dia-
bolica puta ignoranter. non esset
locus penis infrascriptis. de sen-
ex. Si vero. pau. *Quem ponti-*
ficem illos ergo qui renunciant
locos in ordinem videtur includere
quo ad excommunicationem tunc redit.
Electos vero nondum consecratos
qui pontifices. i. episcopi non sunt non
videtur includere. 10. an. idem
pau. quantum ad electos non conse-
cratos. Temere. ille igitur qui
percuteret se defendendo non li-
gatur his penis. 10. an. Banni-
verit. Nota quod plus habet ista de
cretalis quam illa felix. eo. ti. li. o.
in eo quod punit bannientem
quod illa non facit. 10. an. Et istud
bannire procedit ex consuetudine
civitatum. Unde periculum quod
immet bannitis est diversum secundum
varietatem bannorum quibusdam
enim si capiuntur immet mortis
periculum. quibusdam solutionis
pecunie. et quidam possunt ipse
offendi. pau. Mandaverit. hic
videtur solum in mandatum punire.
etiam si mandatum non sequatur
effectus. sed satis durum est hoc te-
nere. ideo possit exponi littera.
ut scilicet percussiones captiones
vel bannia sint facta ut sic requi-
ratur factum perfectum. pau. idem
10. an. Rata. Oportet ergo quod
hec facta fuerit ipso contemplatoe

*et si remiserit
lari non ordinem*

Non id de electis

*et bannientes
epos*

*Ille si quis
de peno*

alias ratū habere non posset. de
iure iuran. ratum. li. vi. 10. an.
idem pau. et arch. in c. felix. e.
ti. li. vi. in quodā simili. Socius
hic puto stricte sumi sociū pro
agente qui aliquid cooperat ad
actum percussione. captōis uel
banni. et licet in delinquēdo sint
quā plures socii. quorū nullus ē
principalior. et tales includitur
sub agentibus de quibus premi-
sit. quādoq; tñ unus ē principa-
lis. alter cooperans. et sic sumit
hic socius. quod patet. qz de fa-
ciente premiserat. 10. an. Consi-
lium. fraudulentū non nudū. et
dicitur nudū quod nihil adiecit
ad peccandū. ut notatur de sen.
ex. nuper. in ii. gl. consiliū aut
prestatur suadendo rogando et
impellēdo. instruēdo uel utilita-
tem inde secuturā ostēdendo. ut
notat innoc. de hōi. ad audia.
De nudo uero consilio. hic non
proiudetur. pau. i. fauorē. Sciē-
tū qd ē simplex fauor qui nil
adiicit ad peccandū. de tali nō ui-
detur hic itelligendū. et quia lit-
tera hic dicit in his. s. percussi-
one captione uel banuo. patet qd
fauens huic delinquēti post de-
lictum preter defensores de quo
sequitur nō incurrit hanc penā
sed in materia hereticorū latius
recipiuntur fautores. ut habebis
infra. 10. an. Defensauerit. puto
qd etia defensores post malefi-
ciū punire intēdit. Est gō quidā
defensor id ē auctorizator delicti

et talis grauius punitur qd agēs.
xi. q. iii. qui consentit. est alius
defensor qui etiā post delictum
defendit puta impediendo ne de-
linquens ad manus iudicis ueni-
at examinādus uel puniendus.
xvii. q. i. si custos: uel impediē-
do ne fiat executio. hunc etiam
intendit includere. et probatur. eo-
ti. felix. li. vi. Non puto qd is
qui tales defenderet ne ledatur
a privato. nedū tertio. sed illo of-
fensio puta epō uel eius consan-
guineis uindicare uolentibus in-
cludatur hac pena. De illo qd de-
fendit in iudicio patrocinando.
uide quod dixi post host. de cle-
ex. proposuit. super uersu fauto-
rem. Pau. autē hoc. psequitur et
declarat per distinctionē. quia: s.
aut aduocatus uel procurator tal-
defendit iuste. quia scilicet putat
eum inculpabilem iura pro eo al-
legando et ostendendo eū innocē-
tem. et sic nō ligatur aliqua pena
etia si postea appareat eū culpa-
bilem. Istā ratio est. quia in talibus
iusta defensio reseruatur. de ex-
cep. cū inter: aut contra iusticiā
et conscientia defendit: et sic li-
gatur hac pena. de heretic. Si
aduersus. tales enim defensores
appellantur. xvi. q. i. de pñtiū.
Paulus.

4. **Q**uicunq; semel in heresim
damnatā labitur. eius dñā
tioe seipz inuoluit. gelasius papa

homo col
occultus est
extrinsecus

xxiii. q. i. c. i. Ex glo. sumaria
dicitur q. siue uetere siue noua
sequatur heresim excoicatus e.
licet sit occultus. Nota q. occul-
tus hic intelligendus e respectu
plurimu non respectu actus exte-
rioris. Nam fm pe. de palu. in
quarto. pro solo actu interiori
quo tamen solo homo est perfec-
tus hereticus non incurritur ex-
coicatio sed si aliquo actu exte-
riori manifestat delictu suu q. tu-
cunq. occultum tunc incurrit.

Uniuersos. qui de sacramentis
aliter sentire aut docere no me-
tuunt q. sacrosancta romana ec-
clesia p. dicat et obseruat. et gene-
raliter quoscunq. eadez romana
ecclesia uel singuli ep. per dioc.
suos cu consilio clericoru uel cle-
rici ipsi sede uacante cu consilio
si oportuerit ep. oru uicioru he-
reticos iudicauerint iunctulo per-
petui anathematis innodamus.
lucius. iii. i. c. ad abolenda. ex.
de heret. dicitur in quadam gl.
super uerbo iudicauerit. i. i. he-
resim damnata iudicasse. Alias
enim si de articulo fidei dubita-
re ueretur et dubiu sit q. bene uel
male diceret sola romana ecclesia
habet determinare. xxiii. q. i.
Quotiens. et dicit pe. de anch.
nota ep. cu consilio clericoru
posse de heresi cognoscere. pu-
niri q. ep. ubi etia de fide agi-
tur sunt ordinarii et de officio
tenentur inquirere infra eo. ex-
coicamus. dubia tamen fidei no

poterunt decidere sed seruanda
sunt pape. et quia causa heresis e
dubia patet q. in snia proferenda
ep. requirit consiliu capituli
licet consensum no expectet. de
his que fi. a prela. nouit. hodie
no pot. ep. ferre sniam i. causa
heresis sine inquisitione heretice
prauitatis. infra eo. de i. Nota
q. priuilegiu exemptionis no exi-
mit exemptu a iurisdictione ut
ocesanu committentez crime here-
sis. pe. de anch. Dubitatur an
quicunq. tenet ubicunq. contra
articulos parisiu damnatos sit
excoicatus. et uidetur q. sic. et si
no snia ep. que no ligat no sub-
ditos nec extra territoriu. saltu
snia huius decretalis ad abolen-
da. que dicit uinculo perpetui
anathematis obligamus omnes
qui per singulos ep. tanq. he-
retici sunt damnati. dicendu q.
ep. no intendit omnes artien-
los damnare sicut hereticos. s.
sicut dubios et periculosos. tum
quia multi catholici eos tenent
tum quia non excoicauerunt. s.
denunciauerunt excoicatos. tuz
quia no solu dogmatizantes. s.
etiam aliter excedentes essent ex-
coicati. tum quia ad solum papam
pertinet determinare generaliter
quid e hereticu et quid catholicu
non q. est excoicatus a iure qui-
tenz illud quod una ecclesia par-
ticularis iudicat hereticu. sed q.
firmiter adheret ei. quod ecclia
uniuersalis uel romana diffiniunt

In m. h. p. de exco.
excoicatus in h. p. l. am

heretici/
 creden eoz
 defensores
 receptatores
 fautores eoz
 sunt ipso facto excommunicati

esse hereticū ad quā pertinet hō
 q̄ q̄ diu adheret homo fidei ec
 cleſie romane quēcūq; alia ecclē
 ſia tenet oppoſitū nūq̄ eſt here
 ticus. de ſum. tri. c. damnam⁹
 in ſi. quia illa non pōt errare. ſz
 omnis alia ſic ſicut tota ecclēſia
 grēcōrū. unde determinās con
 tra tales articulos non incurrit
 ſnām iuris. Si uero queratur
 utrū ſnām ep̄i incurrat contra
 eius prohibitionē faciens. certū
 eſt q̄ ſic ſi ē ſubditus ī loco ſub
 dito. ⁊ idēz eſt ſi exemptus etiā
 in loco exempto. ⁊ multo magis
 ſi nō exemptus in loco exempto
 quia in talibus que ſunt fidei n̄
 prodeſt exemptō. ſi autē ſit non
 ſubditus iure cōi uel ſubditus ī
 loco extra territorū nō incurrit
 Si uero extraneus ī loco dioc.
 aut ē talis qui non ſortitur forū
 rōne delicti. ſicut forte archieps
 ⁊ ſic non incidit. aut talis q̄ ſor
 titur. ⁊ tunc ſi ē de articulis p
 ecclēſiaz romanā damnatis. tūc
 incidit. ſi aut non ē de illis. nō
 incidit. quia non peccat per mo
 bedientiā. q̄a tunc nō ē ſubdit⁹
 Et nota q̄ ex corpore iuris non
 uidet̄ haberi q̄ abſolutio ab ex
 cōicatione propter herēſim con
 tracta. papa ſibi reſeruaueſt. ex
 quo argui poſſet q̄ ab ep̄is pnt
 abſolui. per decretalē nuper. de
 ſen. ex. ſz per proceſſūz pape qui
 ſit annuatī ī curia ſibi reſeruat
 eozū abſolutōnē ut patebit ī fra
 m ipſo proceſſū.

Quot mōis dicatur quis he
 reticus ⁊ quis proprie ſit he
 reticus. ⁊ quot ſint herēſes iam
 confide. ⁊ quot modis puniātur
 ⁊ qualit ⁊ q̄do ad miſericordiā
 recipiātur. uide ī ſa parte ī c.
 de herēſi. Excōicamus om̄es he
 reticos ⁊ fautores ⁊ receptato
 res ⁊ deſenſores eozū. honoris
 tertius. extr. de ſen. ex. nouerit
 dicit pe. de pal. in. iiii. q̄ crede
 ces hereticōrū ſunt. qui ſz nulli
 herēſi expreſſe adhereant. credūt
 hereticos eſſe bonos hom̄es. ⁊
 habere bonam fidē. ſicut ſunt
 apud nos ſimplices nō habētes
 explicitā. ſicut quidā hereticā
 captus cū uno heretico perfectō
 īterrogatus dicebat. nolo mori
 ī fide dñi uilielmi. lau. Sic enī
 uocabat ille perfectus. ille erat
 credens proprie. **Defensores autē**
 ſunt qui perſonā deſendunt. ut
 aduocati preſtando patrocinium
 uel tabelliones faciēdo iſtrumē
 ta uel iuuātes ī cauſa. **Qui autē**
 non perſonā. ſed herēſim deſen
 dit herēſiarcha eſt. **Receptatores**
 uero ſunt qui in domo uel
 terra ſua eos recipiūt ſemel uel
 pluries. publice uel priuate. **Fau**
 tores ſunt qui alī fauent facto.
 mittendo alimoniaz uel h̄mōi
 alī q̄do uerbo ut dñdo. iſti ſunt
 boni hom̄es iniuſte ē agere cō
 tra eos. ⁊ inquiſitores imponūt
 eis maligne conficta. item om̄i
 ſione q̄do qui poteſtate fungi
 in capiēdo. ⁊ alias non fauent

creden hereticoz

Defensores

heresiarcha

Receptatores

fautores

heretici
 exph
 heretici
 heretici
 heretici
 heretici

inquisitionibus sicut debent. D[omi]n[us] isti sunt exco[m]municati ipso f[aci]o sicut heretici. quod intelligend[um] du[bi]t[ur] tam[en] vicin[um] suu[m] aliquo actu p[ro]dant exteriori publice vel occulte. Item qui in potestate ex[ist]ens o[m]ittit facere quod debet. licet nihil exterius agat incurrit. q[uia] ad idem iudiciu[m] pertinet h[er]eticus et p[er]uatio. h[ic] ille. di. xiii. Quod exponantur dicta uocabula scilicet fautores receptatores. uide in c. sequenti.

credentes merito dici p[oss]unt scis quibus error expanditur ut p[ro] sui exempla. Item qui sermones eorum et predicationes audierit si tantu[m] semel audierint et nunq[uam] amplius redierint non debet hereticorum credentes indicari nec enim uidentur approbasse quod postea uitauerunt. ar. efficax ad b. i. q. i. constat. Item si quis eos uisitauit alimoniaz dedit/oucatum prestitit/uel similia fecit/in quibus nil de ritu eoru[m] ostendit. non credo q[uod] possint credentes indicari/nam hec fiunt q[uod]d[o]q[ue] in teru[er]tu pecunie. Secus si prius erant lapsi et postea ista facerent infra eo. accusatus. omnes tam[en] p[re]dictos quos dixi no[n] debere indicari credentes. Fateor suspitio[n]e maxima non carere et no[n] possit eis iudici purgatio[n]is canonice iuxta canonicas sanctiones. Item qui libros hereticorum suscipiunt si statim eos destruxerint incensio uel alio modo. innoxios indicandos credo. s. destruete. v. q. i. c. i. alias si suspecti sunt et non destruiunt. e[st] eis indicenda purgatio canonica. archi. i. Receptatores. glo. archid. illi d[omi]n[us] tales qui sci[en]ter recipiunt. et si no[n] frequenter. ar. efficax de penis. felix. li. vi. Nam uerbis frequentatiu[m] a iure pro simplici uerbo ponitur. ut receptare p[ro] recipe horu[m] aut[em] qui sci[en]ter receptant quida[m] sunt in culpa. quida[m] no[n]. hic sane notand[um] uidetur q[uod] iura

auden[te] p[ro]p[ri]etate
h[er]eticos p[ro]p[ri]etate

no[n] h[ic] de p[ro]p[ri]etate
et p[ro]p[ri]etate alimoniaz

libros h[er]eticos suscipiunt

Receptatores

Quicunq[ue] hereticos credentes receptatores uel fautores eorum sci[en]ter p[re]sumpserint ecclesiastice tradere sepulture/ulque ad satisfactione[m] idoneam. exco[m]municatio[n]e se nouerit subiacere/h[ic] ab solutionis beneficiu[m] mereatur. nisi propriis manibus extumulz publice. et proiciat huiusmodi corpora damnatoru[m]. et locus ille perpetuo careat sepultura. extra. de bere. li. vi. Quicunq[ue] laici uel clerici. cum uniuersaliter dicat quicunq[ue]. et ita nullu[m] excipiat. Credentes. illi dicuntur credentes hereticorum qui proprio ore dicunt se credere erroribus eoru[m] de pe. di. i. ifieri p[oss]unt. et hoc in dubitatu[m] e[st] et probatione non indiget. Item qui adorauerint et reuerentiam suo modo exhibuerint. consolatione[m]. uel co[m]munionem ab hereticis acceperint/uel similia p[er]petrat. que ad ritum eoru[m] p[er]tinet.

h[ic] l[ib]er p[ro]p[ri]etate
exphoratur
h[ic] l[ib]er p[ro]p[ri]etate

auden[te] h[ic] l[ib]er p[ro]p[ri]etate
et p[ro]p[ri]etate

auden[te]

Defensores

civilia videntur illuz intelligere
esse receptatores qui latenter reci-
pit et celat et conservat ut manus
iudicis enadat. ut inuitur. ff. de
recepta. l. i. Defensores. glosa.
archi. si defenderit quis errorem
ipsius et anabilior est eo qui errat.
et non solum hereticus. sed heresi
archa dicitur. xxiii. q. iii. qui
aliorum. Si vero defendit perso-
naz resistens iuribus vel potesta-
ne ad manus iudicis veniat pu-
nendus vel examinandus poterit
contra huiusmodi defensores. p-
cedi ad excoicationem et pro huiusmodi
presumptione possit ei indici pur-
gatio canonica. i. fautores. glosa
archi. qui publica potestate fun-
guntur. ut prelati et principes ex-
sola omissione possunt dici fau-
tores. puta si ab ecclesia eodem
natos non fugant et puniunt sicut
debent. xxiii. q. iii. qui potest. Pu-
nate vero persone in hoc casu si
non capiunt. si pretereuntes non
detinent fautores dici non possunt.
Naz hoc pertinet ad eos qui po-
testate funguntur. et hoc est verum
nisi fuerit priuate persone tales
per iuramento se astrinxerunt. si
enim iurauerunt indicare et celant
non nego eos fautores. item si
quis excusat hereticum non ex lingue
lubrico nec per iocum. sed in conue-
ticulis. vel inter laicos. sicut mul-
ti sepe dicentes. isti non sunt ta-
les quales dicuntur. nec negant
ista vel illa. vel forte. quia aduo-
cati sunt aliqui et defendendo eos

et fautores

excusant eorum processus possunt
dici fautores. consideratione ha-
bita personarum loci et temporum
item si quis facto faueat proba-
tione non eget. puta in eo qui tali
alimoniam tribuit et procurat qui
liberat. si ea per que liberat sub-
ministrat. et si qua sunt similia
idem in eo qui precibus liberat
xxiii. q. vi. c. i. Scienter. 8º si
hoc nesciebat ipse tumulans non
ligatur hac pena. quia facti igno-
rantia unumquemque excusat. Ecclesi-
astice sepulture. uult dicere littera
ista quod talium cadauera non debent
in cimiterio ecclesie tumulari.
neque alibi ad modum christianorum. si
foras iactari ab ecclesiastica se-
pultura in signum eterne p-
nationis. archi. propriis manibus
8º non alienis imponuntur predi-
ctis et alie pene quas potes uide-
re in textu.

Republi. lib.

Et inquisitionis negocium
contra hereticorum prauitatez
ad dei gloriam et augmentum fidei
nostris temporibus prosperetur
in qua consuetudo sunt plures excoi-
cationes. Primo omnes prelates
et domini temporales quibuscumque
dignitatibus vel officiis et nomi-
bus censeantur et eorum officiales
vel balini qui diocesani. vel episcopi
vel inquisitionibus heretice prau-
tatis non obediunt in hereticorum.

*lun
p-
m
q*

Sunt ^{quidam} Officiales quidam in obediencia inquisitorum hactenus per captivum custodiam
omnes in capite puniuntur, dampnatos per inquisitores hactenus et alii
autem hodie de carceribus sunt liberati et in ditione de Crimibus hactenus et alii
hactenus sunt detractati per inquisitores et dantes quilibet angelos vel francos cum
officiis inquisitorum.

nel ipsorum credentiū nel desen
 soñ receptatorū fautoz inuesti
 gatorū captione ⁊ custodia dili
 genti cū ab eis fuerint requisiti
 sunt excoīcati. 3° oēs predcī
 rectores si predctas personas pe
 nseras non duxerint seu duci
 fecerint sine mora postq̄ fuerit
 requisiti t̄ potestate seu carcere
 epōrū seu īquisitorū uel ad locū
 aliunde quo ipsi uel aliq̄ ex ip̄s
 mādauerint infra eorū t̄norum
 uel rectorū districtuz ubi per ui
 ros catholicos ⁊ prefatis ep̄s ⁊
 inquisitoribus uel eorundem ali
 quos deputatos sub arta ⁊ dili
 genti custodia teneantur. donec
 eorū negociū per iudiciū ecclesie
 terminetur. sunt excoīcati. 4°
 omnes supradicti rectores ⁊ eorū
 officiales ⁊ nūcii. si de heresi ab
 ep̄s uel inquisitoribus condēna
 tos ⁊ eorum brachio derelictos
 non statim ceperint. ⁊ ī dilatoe
 aniaduersione debita punēdos
 non oblatibus quibuscunq̄ ap
 pellationibus predictorū sunt ex
 coīcati. Quarto oēs supradicti ⁊
 rectores ⁊ officiales si captos p
 crimine heresis absq̄ victorum
 epōrū seu inquisitorū aut saltez
 alterius eorū l̄nā uel mandato
 a captione uel carcere liberaue
 rint sunt excoīcati. Quinto oēs
 supradicti ipsorūq̄ officiales. si
 de crimīe heresis cū mere sit ec
 clesiasticū cognouerint quoquo
 uel iudicauerint sunt excoīcati.
 Sexto oēs supradicti si executōz

sibi pro huiusmodi criminē a dno.
cesano vel iūctore iunctā pmp
te prout ad suū spectat officiu
facere detractent. vel dioceſi vñ
inquisitorū iudiciū suū vel p
cessu directē vel indirectē īpedi
re presumant. sunt excoīcati.

quid p Inguftu
et ordinariis tra
puncham d'fcar
dant

Inquisitores et alii ad iudi-
cium officii executione constituti
si odii gratie uel amoris, lucri,
uel comodi temporalis obtentu
contra iustitiam et conscientiam sua
dimiserunt contra quem procedere
ut fuerit procedendum super hu-
iusmodi prauitate, scilicet hereticaque
obtentu eodem prauitate ipsarum aut
impedimentum officii sui alicui im-
ponendo et super hoc presumpse-
rit quoquoque uexare, preter alias
penas excois finiam eo ipso iur-
rant, si qua nisi per romanum pon-
tificem nequeat preterquam in mor-
tis articulo, tunc satisfactione
per nulla absolui, nullo in hac parte
privilegio suffragante. clemens. i.
ca. multorum. extra de heretic.
i. cle. Obtenit ubi quod non propter
alterum predictorum, sed forte ti-
more uel propter uitandum scanda-
lum hoc dimitterent, non est locus
pene. io. an. Et contra conscientiam
Nota quod copulat contra conscientiam
et iustitiam. Eodem. scilicet odii. gratie
ut supra: ex quo patet aperte quod
constat ecclesie militantis ligat
crimen omnino occultum ad penam
suspensionis et excois. Inducit
ad hoc multa iura et subdit. ex
his uidetur indubitatum quod
archi. habebat pro dubio. et dis-
putationem derelinquebat, an he-
reticus omnino occultus sit excoi-
catus. Io. tenet quod sic. xxiii. q. i.
in summa et in gl. sequenti. placet
etiam gof. et i. ka. in summis. Ex
inde inducit multa iura que uidentur

facere contrarium. xxii. di. eru-
bescant. et. Tandem io. an. con-
cludit sic: de plano fateamur quod
constitutio militantis ecclesie li-
gat omnino occultum, non tamen nota-
tim de illis indicat tribunal ec-
clesie, imo ipsa ecclesia in quantum
per hominem indicat hominem, nota-
tim et in quantum est collectio fidelium
ligatos sic occultos, habet pro so-
lutis. de sen. ex. a nobis. et sic
loquitur contraria. Nota sim-
pe. de ancha. super cle. de usur.
ex grau. quod actus fenerandi non
sapit heresim, nec pertinet ad in-
quisitionem, et tamen pertinaciter
asserere hoc non esse peccatum est
hereticum, si ratione collige ex
glo. non solum cum qua concordat
pan. ex quo collige decisionem
eius quod dubitatur. Quidam
enim de istis hyrcolis in publi-
cis predicationibus concitando tur-
bam et seditionem contra clerum
ut fertur asserunt, exhortando quod
laici non tenebantur soluere de-
cimas, nec eis confiteri, nec obla-
tiones dare, quod peccabant con-
trarium faciendo, cum essent omnes
clerici mali. et de ecclesiis remo-
uendi, querebatur an ista et alia
que plura essent heretica, et pro-
cedi posset contra eum tanquam
hereticum, et firmatum fuit per
omnes sacre theologie doctores
et doctores utriusque iuris ibi ex-
istentes quod sic et bene per doctri-
nam huius glo. sapiebat enim et
pertinaciter tenebat diuersas et

asserere sumpt
et pise / fenera
ri no esse pecc
op / heretici

falsas opiniones reprobatas per
 sacros canones et canonicas san-
 xiones. 9°. ac. ut in ea patet. Et
 paul. clarus loquens dicit heret-
 icus est non solum qui male sen-
 tit. et docet de articulis fidei et
 sacramentis ecclesie. sed etiam qui
 falsam et extortam expositionem
 in scripturis divinis ponit contra
 id quod tenet ecclesia. dist. 1. Si
 quis diaconus. et intellige istum
 tex. clem. ex gram. quando sim-
 pliciter et precise quis asserit non
 esse peccatum fenerari. sed quia
 sunt nonnulli casus. in quibus
 probabiliter dubitatur. utrum
 in isto vel in illo casu sit usura.
 non esset hereticus qui teneret
 opinionem. etiam forte non veram
 ut supra. ca. navigati. de usu.
 pe. Et nota. secundum paul. in clem. quod
 dicit pertinaciter. Pertinax di-
 citur qui valde et impudenter
 aliquid tenet vel affirmat. Unde
 si ioco. vel per lubricum lingue
 hoc diceret non esset hereticus
 xxiii. q. 1. ait. et sic pertinacia
 in malo. perseverantia in bono.
 Iudei autem quando affirmant
 usuram non esse peccatum. non
 tamen possunt dici heretici. nec
 taliter contra eos proceditur.
 Ratio est. quia in eis non cadit
 heresis. que est idem quod electio
 vel divisio. xxiii. q. iii. heresis
 cum enim non sint de gremio
 ecclesie divisionem facere non
 possunt ab ea. Si autem talem
 errorem dogmatizarent. et si non

ut contra hereticos. tamen per
 alios modos possent per ecclesi-
 am puniri. sicut et in aliis casi-
 bus quando offendunt fidem.
 paulus. Nota secundum paulum.
 ubi supra. in clem. ex gram. de
 usur. quod dicere pertinaciter usu-
 ram esse peccatum. sed facta re-
 stitutione non esse confitendum.
 sicut qui est obligatus ex con-
 tractu licito est hereticum. in
 contractu enim obligatur quis
 tantum homini. in usura offen-
 dit et obligatur deo et homini.
 et ideo post restitutionem adhuc
 tenetur penitere. Item secundum
 eundem qui male credit. sed pa-
 ratus est corrigi. et sequi certior-
 ratus fidem ecclesie. non est he-
 reticus. xxiii. q. iii. dixit aplos

9 **I**nquisitores et ipsorum vel
 episcoporum seu capitulo-
 rum sede vacante super hoc de-
 putati commissarii si preteritu
 officii inquisitionis. quibusvis
 modis illicitis ab aliquibus pec-
 cuniaz extorquent. aut scienter
 attemptant ecclesiarum bona ob cler-
 corum velicium predicti occasione of-
 ficii fisco ecclesie applicare sunt
 excommunicati et absolvi non possunt
 propter quod in mortis articulo donec
 illis a quibus extorserint plene

31
satisfecerint de pecunia sic ex-
torta. nullis privilegiis. pactis.
aut remissionibus super hoc na-
litis. elemēs. in e. nolentes.
extra de here. i. de. Cōmissarii
dicūt q^o inquisitores cōmissari
os quos vocamus vicarios uel
substitutos supra. c. prox. 10. an.
cōmissarii de epis loqui nō ui-
detur. l. etia ab his debeāt ab-
stinere. pena tamē q̄ sequit̄ non
habet locum in ipsis. 10. an.
pretextu. Si q^o non eo pretextu
illicite exigit licz faciat male
non tñ locus ē pene. 10. an. Pec-
cuniā. itelligo large. i. q. iii. to-
tus. Ecclesiarū. de bonis q^o cle-
ricorū propriis nō phibet. eccle-
sie multo minus sibi uel officia-
libus uel fisco seculari cui appli-
cata sunt ipso iure bona laicorū
dānatorū. de hñi. 10. an. Ab-
soluti per ordinarios. cū sibi nō
reseruet. 10. an. Satisfecerint.
si habet unde. als paupertas in
h^o excusat. extra. de usu. cū tu
q^o per prelatos ecclesiarū cogi
nō possumus ad inquisitionis of-
ficiū exercendū. bonifacius. uir-
tute. q^o magister ordiis in toto
ordine. et quilibet prior. provin-
cialis. et eius vicarius in sua p-
vincia pñt fratres suos p sede
aplicaz deputatos ad predicandū
crucē et ad ingrendū contra he-
reticā prauitatē reuocare. remo-
uere. transſerre. uel q^o superse-
deant iungere. aliosq^o substitu-
ere. si eis usuz fuerit expedire

et i eos si intraverit cēsuraz ec-
clesiasticā exercere. n̄ obstat tñ
litteris aplicis ipetratis uel ipe-
trandis. que de indulto hic ex-
pressam nō fecerit mentionem
bonifacius. Virtute.

10 **O**rdinationes ab octauiano
et quidone heresiarchis fac-
tas. et ab ordinariis ab eis eniz
irritas censemus. adicientes ut
qui dignitates ecclesiasticas seu
beneficia per predictos scismati-
cos acceperunt careant impetra-
tis. Alienationes quoq^o que per
ipsos scismaticos sine per laicos
facte sunt de rebus ecclesiasticis
omni careant firmitate. et ad ec-
clesias sine omni onere reuertan-
tur. Si quis contraire presum-
pserit excommunicationi se noue-
rit subiacere. extra. de scisma.
ca. i. A guidone. cum scissērūt
ecclesiam qui non dicuntur scis-
matici. imo potius dicuntur ta-
les qui diuertuntur ab eis. he-
resiarchis. idest scismaticis. in-
nocē. ab eis ordinatis. de ordi-
natis per ordinatis ab eis. uide-
tur idem. cum sit eadem ratio
defectus scilicet executōis quā
dare non potest / qui non habet
10. an. Laicos. auctoritate ipsorū
scismaticorū. alias emens nō ēet
excoicatus. sed excoicandus fm

ab hñi
q^o p^o dñi
ab e. f.

varat ut
pope ut
pope ut

hosti. infirmitate. quia ecclesia
quod habet pastores hereticum
vel scismaticum vacare intelligit
Unde non valent que a tali pre
lato fiunt in preiudicium ecclesie
Si tamen acquirit talis prelatus
ecclesie tenet. nec cassabitur. et
hoc in fauorem ecclesie. ber.
Reuertantur. ergo reuertantur
talibus ad ecclesiam nullo precio
dato. Pe. de ancha. sed emptor
habet recursum ad venditorem
pro precio. fm Un. Si quis con
traire. id est ordines exequendo
beneficia retinendo. ut bona ali
enata hosti. Subiacere. illi scis
matici qui ab unitate ecclesie re
cedunt: ut greci excommunicati sunt.
xix. di. nulli. Dicebat hostien.
illos scismaticos tantum qui se
extollunt contra romanam eccle
siam. et ab illa se separant esse
excommunicatos cum adherentibus. et
dicuntur tales heretici. Alii
scilicet qui volunt contra episcopum
aliquem insurgere et episcopum tene
re et clericos suos facere excom
municandi sunt. Pe. de ancha. Nota
quod qui ordines vel beneficia re
ceperint a scismaticis. ipso iure
sunt excommunicati. et sic est canon la
te sententie. quod quidam ut ho
intelligunt de adherentibus et
fauentibus ipsis scismaticis.

Dicas ergo eos qui alias non ad
herent nec fauent scismaticis illi
scilicet qui recedunt ab unitate
ecclesie non extolles se contra
romanam ecclesiam. et si contra

alias non excommunicatos ipso
iure. sed sunt excommunicandi
Pe. de ancha. contra scismaticos
Item nota quod excommunicati sunt
omnes sequaces. adherentes. et
fauentes publice vel occulte scis
matici damnato. in concilio con
stantiensi. Pe. de luna. absolutio
pape reservatur. ut patet infra
in processu curiali.

¶ **Q**ui asserit contumaciter ec
clesiam romanam non esse
caput aliarum ecclesiarum. et
non posse condere canones et de
creta. et etiam ei tanquam capi
ti non obediendum. excommu
nicatus est. xix. dist. nulli fas.
Nota quod istud capitulum loqui
tur de contemptoribus canonum
et transgressoribus. Sed fm
Hugu. ibidem et Paulum. Du
pliciter dicitur quis contemptor
canonum. **¶** Uno modo. quia
apostolicam sedem contumaciter
negat esse caput ecclesiarum. et
habere potestatem condendi ca
nones. et decreta et statuta eius
non esse seruanda. et talis est scis
maticus et hereticus. et excom
municatus. et sic intelligendo di
ctum capitulum est canon late sentie

⁊ ad idem facit. xxii. d. omnes
 ⁊. xxv. q. i. uolatores. Et ideo
 dicunt 10. an. innocenc. ⁊ host.
 Secundo modo dicitur quis cō
 temptor ⁊ transgressor canonū
 qui ipsa mandata canonum non
 seruat. q̄uis credat ⁊ dicit esse
 seruanda. hic non est scismaticus
 proprie nec excoīcatus. ⁊ de hu
 iusmodi sic intelligendo capitu
 lum. est canon ferede sententie
 Et ut dicit paulus. in clem. Si
 quis trāsgreditur canones ⁊ sta
 tuta continētia precepta siue af
 firmatiua siue negatiua. peccat
 mortaliter. decīquarta causa.
 q̄one. prima. quod precipitur.
 Secus si esset causa consilii. in
 tellige tunc canonem loqui de
 consilio. Quando hoc ibi expri
 mitur. Uel alia ratio suadet sic
 intelligi. Non enim qui sic ex
 hortatur. ⁊ cetera. ff. de his q
 notantur infamia. Ob hec uer
 ba. Cum antez preceptone loqui
 tur. ut de celebratione missarū.
 Volentes. Et de etate ⁊ quali.
 Cum ecclesie. in clementinis.
 hoc transgrediens peccat morta
 liter. quia impedit finem quem
 legislator intendit. Alias trans
 gressor canonum ex rationabili
 causa non peccat mortaliter.
 Secundum thomam. hec pau.
 in clementina:

12 **I**ncendiarii ex quo sunt
 per sententiam ecclesie
 publicati. pro absolutōis
 beneficio ad sedem apostolicam
 sunt mittendi. clemens. tertius
 extra. de sententia excoīc. tua.
 nos. Dosa super uerbo publica
 ti. in fine. sic dicit. Non credo
 q̄ omnes incendiarii generalit̄
 sint excommunicati. nisi de in
 cendiariis ecclesiarum. cum de
 aliis non inueniam. Et per hāc
 decretalem nō probatur q̄ ipso
 iure sint excommunicati. Sed
 illis prius excommunicatis ab
 episcopis subsecuta publicatiōe
 ⁊ denunciatione. per hanc de
 cretalem sibi papa seruat abso
 lutionem ad terrorem. alias epi
 scopi possunt absoluerē omnes
 incendiarios. extra. eo. nuper.
 ff. am. gos. ⁊ hosti. i. summis.
 suis. ⁊ iohannes de lig. Dicunt
 q̄ incendiarii ecclesiarum uel
 locorū religiosorū uel cimiterii
 uel spaciū priuilegiati i circuitu
 eccē. seu loci cōtigni priuilegiati
 sunt ipō iure excoīcāti. ut i
 decretali. decimas septima causa
 questōe quarta. sicut antiquit̄
 Est autem spaciū priuilegiatū
 in circuitu ecclesie. triginta pas
 sus uel quadraginta. quo ad ma
 trem ecclesiam. sed antequam
 denuncientur. possunt absolui
 per ordinarios. postquam uero
 sunt denunciati non nisi a papa
 Et secūdn̄ 10 an. tales absolui n̄
 pnt a legatis ex iure legationis

Item mulier incendiaria sic de-
nunciata ab ep̄o absolui non p̄t
et sic posset absolui ab iniectione
manuū violenta in clementem fm̄
Uil. Jo. an. hoc dicit de incen-
diariis ecclesiariū. Uil. etiā dicit
q̄ incendiarii aliorum locorum
postq̄ etiam fuerint denunciati
possunt absolui ab episcopo. ut
cōiter dicunt doctores. pet. de
ancha. dicit simpliciter de incen-
diariis excoīcatis et denunciatis
q̄ sunt mittendi ad papā. Lōior
prima op̄o. fa. tutor. Incendi-
arii vero aliorū locorū non sunt
ip̄o facto excoīcati. sed excoīcā
ti. de iure cōi. xxii. q. ultima.
pessiciā. R̄at. De iure aut̄ pt̄i-
culari seu sinodali in quibusdam
locis tales etiā sunt excoīcati. in
quibusdam alius ex consuetudine
habentur pro excoīcatis. q̄uis re-
uera non inferatur excoīcatō
absq̄ sn̄a fm̄ Uil. Et hi incendi-
arii etiā postq̄ fuerint denunciati
possunt absolui ab episcopis suis
fm̄ quosdam ut Uil. et alios. sed
fm̄ alios non nisi a papa. et hoc
dicitur ī summa pisana. Jo. an
dicit tantū de incendiariis ecclesiariis
Sed qualiter intelligenda sit ista
denunciatio dicit Uil. q̄ fm̄
quosdā intelligitur si fuerint de-
nunciatus nominatim. i. ex n̄ssio
nomine. secus ut dicunt si ī ge-
nerali. ut cū dicitur sub hac for-
ma excoīcamus illos qui fecerūt
tale incendiū. et subdit. Credo q̄
siue in generali. siue in speciali

denūciat incendiarius. a solo papa
est absoluendus. p̄fert̄ cū dicat
ihugo et iur̄sp̄iti q̄ quāto fertur
sn̄a sub hac forma excoīcamus
ōes q̄ fecerint hoc uel illud. ōes
intelliguntur nominatim excoīcati
Credo etiā q̄ pape reseruanda ē
hec absolutō a quocūq̄ iudice si
at ista denūciatio. **E**t dicit incen-
diarius fm̄ istat. q̄ auctoritate
propria ciuitatē uel uillaz uel m̄a-
sum uel segetem uel rem similez
malo studio incendit. et exponit
glo. et 9. Incendit aut̄ incendi facit
aut incendiarius d̄silū uel auxiliū
sc̄iēter ip̄edit. auctoritate. p̄p̄na
id est cū non habeat ius monēdi
bellum uel incendendi. Mansuz
uel segetē. s. alienā. sec9 si p̄p̄na
quia tūc non teneretur pena incē-
diarii. nisi dolo malo h̄o faceret
ut. s. per incendiū rei sue aliena ī-
cenderent. Malo studio. quia si
faceret hoc ex negligentia h̄ pec-
caret. nō tñ incendiarius uocaret̄
Uil. Itē qui in bello iusto ignez
imponit absq̄ precepto īdictōis
belli incendiarius est. licz dānuz
non teneat resartire. Qui uero
in bello iniusto etiā ex precepto
incendiarius est. et dānuū teneat
resartire. Et nota q̄ qui in bello
iusto nullam incendit si ibi eccl̄a
incante comburatur et ē molestū
ei non est excoīcatus. sed dānuū
resartire tenetur. Item q̄ ponit
ignem in loco religioso ē excoīca-
tus. qui uero ī alia domo habi-
tabili uel ī grano ē excoīcandus

duo incendiary

Illi uero incendiarii palearū fem
 lignoz et hīoi. nō dñr incendiarii
 Lap⁹ super. vi. de emu. eccl. qd
 nonnulli. dicūt. s. decidendūz ui
 detur qd appellatione ecclesiarūz
 includantur ne dum monasteria
 sed etiā omnia pia loca. naz ista
 equiparātur supia de testa. req.
 sistis. facit quod scripsit doming⁹
 meus post arch. s. e. li. de ist.
 In iure. c. ultio. Uidi dubitari
 an incendiarii. uel fractores domo
 rum sitarū infra ambitū eccliaz
 priuilegiatū de quo supra habes
 xvii. q. iiii. sicut antiquit⁹. sint
 ipso iure excoīcati. sicut incendia
 riū et effractoies ecclesiarum qui
 etiā postq̄ fuerint denūciati. s.
 ipsi incendiarii et effractoies eccle
 siarum non possunt absolui. nisi
 per papā. et uidetur qd sic per di
 ctum c. sicut antiquit⁹. et de sen
 exco. conquesti. Super hoc con
 sultus ēn quibulda⁹ iuristis. con
 sultū qd talis frangens uel com
 burens domū sitaz intra ambitū
 et confines dicti c. sicut atq̄tus
 hic talis sit uiolator emunitatis
 ecclie. et ut sacrilegus puniendus
 non tamē est excoīcatus et hoc p
 istud. c. si nonnulli. et per dictum
 ca. conquesti. hec ille.

Memoratos sacrilegos qui: s. 13
 cōfregerant uolēter quāsdā
 ecclias et expoliauerūt excoīcatos
 nūciatis et faciatis sic excoīcatos

artius ēuitari donec passis min⁹
 riā congrue satisfacciant. et dāna
 data resartantur. et cu⁹ litteris
 uestris rei ueritatē continētib⁹
 apostolico se cōspectui repñent.
 extra. de sen. ex. conquesti. glo.
 Excoīcamus. g. uidetur ex hoc
 qd ipso iure sunt excoīcati hui⁹
 modi sacrilegi. quod uerū est de
 effractorib⁹ ecclesiaz. et incendi
 ariis. s. Representēt. ex quo enim
 incendiarii et effractoies ecclesiaz
 denūciati sunt. nō possunt absol
 ui nisi a papa. sed autēq̄ denūci
 entur bene possunt absolui si sa
 tisfacere uolūt. ex. eo. nup. Ul.
 Idē archi. et goff. io. aut an. et pe
 de ancha. sic sumant. Qui cum
 effractione spoliāt ecclesias ex
 coīcati sunt. et postq̄ sunt denū
 ciati per papā absoluedi. Qui
 dam extendebant istū casū ad
 facientes in ecclesia multūz enor
 mia. ut frangendo crucē. uel di
 ripiēdo corpus cristi. uel rapiē
 do ipsarū. Szm host. et goff. in
 summis suis. et io. de lig. in tra
 ctatu de cen. ecc. qd tñes nō sunt
 ipso iure excoīcati. s. excoīcādi.
 Et nota qd dicit Ul. credo qd ef
 fractor ecclie iudicandus est. qui
 uolo malo aut per iuriam uolēt
 pariete⁹ fodit. aut subfodit. aut
 uitreā fenestrā fregent. aut sera
 turam. aut hostia. aut cardines
 aut uedes domi tenēt hostia fir
 mata. aut ipsūz tectū ecclesie.
 Et nota fm Ul. qd qui uadunt
 anio frangendi ecclesiā et furādi

et tamen non frangunt quia inueniunt alias fracta vel aperta. et sic intrant et asportant bona. ipsi non incidunt in istum canonem.

De omnibus falsariis litterarum 17
 monstrari qui per se vel alios
 vicin falsitatis exercet cum defen-
 soribus et fautoribus suis anathe-
 matis vinculo decernimus inoda-
 tos etc. Inno. iii. ex. de cri. fal.
 ad flarianum. Inmodatos. Et sic est
 canon late in fine. Item in hoc. et host.
 Insuper et clerici officii et bene-
 ficii sunt privati. et degradandi
 sunt. et curie seculari tradendi.
 Item constitutione legitime puniendi
 per quam et laici legitime iuncti pu-
 niuntur. ut dicitur in textu. et ceter
 dicitur quod absolutio a tali exco-
 municatione pape reservatur. extra. e. de
 creta. in fine. Nota item per. de
 ancha. in dicto c. quod ille qui scienter
 impetrat rescriptum surrepticiu.
 et illo utitur. non incidit in hanc pe-
 nam. sed solum puniatur ut careat com-
 modo rescripti et in expensis com-
 mune de rescriptis. super litteris. sed
 falsans rescriptum vel utens falso
 ex certa scientia. vel ignorantia. pro-
 cedente ex negligentia incidit. Et
 nota item in ricard. super iii. d. xviii
 quod impetrans litteras a domino papa
 tacita veritate. vel suggesta falsi-
 tate. siue faciat impetrans scienter
 siue ignoranter. si talis veritas
 taceat. vel talis falsitas suggerat

quod veritate manifesta vel falsitate
 non suggesta. dominus papa non recedat.
 Non est exco-
 munitus iure communi. nec
 etiam illi qui litteras apostolicas utuntur
 sub alio nomine impetratis. quia
 quis tam isti quam illi digni sunt
 magna pena et confusione. non enim
 oportuit ius condere quod tales essent
 exco-
 muniti. quia talis fraus a pre-
 aduersa. vel a iudice contra uten-
 tes talibus litteris facilius et cer-
 tudinaliter potest percipi. quis ergo
 sic impetrans falsarius sit exco-
 munitus nomine ut sumit. xxv. q. ii.
 dicitur. non est tamen falsarius tra-
 rum domini pape. quia veras litteras
 impetrat quis falsa suggestionem.
 et sic non est exco-
 munitus.

15 **Q**ui litteras nostris uti volue-
 runt. eas primo diligenter ex-
 aminent. quoniam si falsis litteris
 se usos dixerint ignoranter eorum
 sera periticia evitare nequebit pe-
 nas inferius annotatas. Inno. iii.
 in eadem decretali ad falsarios ibi
 dicitur de illis penis. et sic qui
 scienter utitur litteris apostolicis est
 ab alio falsans est exco-
 munitus. Et nota quod dicit hostiensis. ibidem quod
 si simplex ignoranter utitur litteris
 falsis non excusatur. quia
 per alios debuit inquirere. hoc ar.
 di. xxxvii. ultimo. Idem bene. sed
 si falsitas erat ita latens quod de fa-
 cili percipi non poterat in ap-
 to. si per
 se et alios adhibuit diligentiam quam
 potuit et nihil precepit. excusatur et

dictum dictum con-
 uincit dictum
 lras falsis

Alioquin nō. extra. de homici.
 Iohānes. tunc enī fm pe. de an
 cha. Idez cense ē iusta ignorātia
 que habet excusare. si adhibuit
 diligentia quā potuit et debuit.
 quia hoc idagauit a peritiorib9
 xxxiii. d. Ephes3. Nō enī pote
 rat diuina falsitate rescipit. s3
 si ignorauit ex negligentia. quia
 hoc est crimē ideo punit. et dolo
 cōparat. ff. m. a. fideiussoz. et
 in ca. cura vicif. eo. ti. q. si fal
 sas lras se habere cognoscit et si
 penam excōis euadere uoluerit
 et hoc intelligitur secūdu hosti.
 qn littere false aliquo cāu ad eū
 puenerūt. tales q. non sunt ipso
 iure excōicati. sed post xx. dies
 si non resignāt. pe. de ancha.

Adhibemus ne qs apud sedē
 apostolicaz litteras nostras 16
 nisi a nobis uel de manib9 illoz
 recipiat qui de mandato nro ad
 illud sunt officiū deputati psonē
 sollēnes per nunciū recipere pnt
 de manibus pdictoz/ trasgellor
 huius si laicus ē excōicatori sub
 iaceat. Si clericus officiū uel bñ
 ficiis priuatoz dānet. Inno. iii.
 ex. de cri. fal. cura. Apud sedē
 aplicaz. Illi ergo qui non sunt
 apud aplicā sedē seu in curia. nō
 ligant hac astōe. Et aplicā sedes
 est. ubi ē papa. host. et Jo. an.
 Excōi subiaceāt. dicat q. ipso iurē

rogat bec pena laico et etia de
 rico. q. aut clericus officis et be
 neficiis damnetur ipsa pena ipo
 nenda ē per sententiā. nec iponi ē
 ipo iure. sed excōi ipso iure ipo
 nit et clero. pe. de ancha. Et nota
 q. dicit glo. ber. ibidē nō credo
 q. sit excōicatus qui hoc nō ser
 uat. imo indifferenter uidemus
 q. quilibet per nunciū impetrat
 litteras. et hoc papa scit et tollerāt
 nec aliquē repellit. nisi esset excō
 mūcatus. sed hoc itelligo q. lre
 de manib9 domi nostri pape uel
 bullatoris tantū sunt recipiende
 etiā uel uice cancellarii. uel alteri
 us ad hoc deputati. alias false
 sunt. et qui sic reciperet esset ex
 cōicatus. Jo. an. et pe. de ancha.
 dicūt. q. hoc quod dicit ista de
 cretalis curia non seruat bodie.
 imo quilibet parue auctoritatis
 mittit ad bullatores et recipit.

no feruat R
 curia

Hodie preceptū est / q. in lit
 tens omi pape nec ī magno. nec
 ī modico audeat quis manū
 apponere/ etiā lram unicam/ uel
 pūctū unicū corrigēdo/ exceptis
 officialibus quibus est hoc omis
 sum. Alioquin manū apponēs ex
 canōe lato ī curia ipso facto sen
 tētiā excōis incurrit q. p aliquē
 citra sedē aplicā relaxari nō pōt
 Idē goss. Querit neard9 ī iiii

q. l. m.
 p. h. u.
 l. u. s.

o. xvi. Utrū inueniēs litteram
domi pape cuius efficacia iā ex
prauit et ludo nō intēdē utēdi
aliquā litterā in ea formatā re-
formet. uel punctū faciat. uel p
quēcūq; aliū modū aliquid i ea
imutet. sit excoicatus ipso iure.
¶ Rñ ubi s. Ad istā q̄stionē re-
cunt aliq; q; talis nō ē excoicatus
ipso iure/ quia illa excoicatio nō
intelligitur nisi de his que alicui
possunt esse utiles. predicta etiam
quo ad omnē hōmē esset inutilis
sed cōtra hoc sic posset argui q̄
nis illa littera nō imutata facta
sit inutilis/ tamē per rasurā sic i-
mutari posset et utilis appareret
Uerbigratia. si ibi erat scripturū
post triēniū mīme ualiturus. et
pro triēnio poneret quicquēniū
iā appareret utilis. q̄ prius erat
inutilis/ cū ergo quēcūq; muta-
tio siue parua siue magna cōtra
litterā domi pape p quā pmuta-
tionē pōt apparere utilis plus
q̄ erat. uel utilis/ cū ante nō esset
sit. phibita sub pena excois iam
late/ uidet q̄ imutās aliquid cō-
tra litterā de qua est questio sit
excoicatus ipso iure. quod mihi
eocedēdi uidetur. ut etia; habet
ex. de cri. fal. in glo. super illud
per rasurā tenet quicūq; radie
uel imutat rescriptū pape exco-
municatus est et falsariū. et in hoc
nullā distinctionē adhibeo. et ita
sic dicit de lris. tamē que p nul-
lā rasurā possent apparere utiles
utpote littere curatone data a

ducentis ānis uel trecentis alit
esset indicandū. quia si tota rade-
retur de nouo nō possz apparere
utilis. ppter bullam. quia in crea-
tione cuiuslibet noui pape. aliqd
contra bullā imutatur. Nomen
enī eius ponitur in bulla.

18

Excoicamus omnes qui de ce-
tero seruari fecerunt statuta
edita et cōsuetudines uel potz ab-
usiones itroductas/ contra eccle-
siasticā libertatē/ nisi ea de capi-
tularibus suis infra duos menses
post huiusmōi publicationē sine
fecerint amouere. ¶ Excoicamus
statuarios et scriptores statutorū
ipsoz/ nec non et potestates con-
sules rectores et cōsiliarios loco-
rum/ ubi de cetero huiusmōi statuta
et consuetudines edite fuerint et
obseruate/ necnon et illos qui se-
cūdiū ea p̄sumpserint indicare.
uel in publicā formā scribere in-
dicata. honoris ex/ de sen. ex-
nonent. ¶ Ecclesiā laici heremi-
te et reclis/ hic sub nomie eccie
nō cōprehendūtur/ nisi se subiece-
rint alicui pbate religioni: Uil.
Libertatē que consistit in priuile-
giis concessis sup spiritualibz
uel tēporalibus. generaliter uel
singulariter/ siue a deo/ siue a pa-
pa/ siue ab aliis principibus fm
Inno. bost. et Abba. Et a deo

Con statuti rñ
contra libertatē

In quo q̄stio
libertati cō-

q̄libet mūtatio est
phibita in
lris ppe

privilegia
a deo concessa

a ppia

quidem concessa sunt multa ut il-
lud. quodcumque ligaveris super ter-
ram etc. Et hoc quantum ad personam
pape extenditur ad interpretationem
omnium dubiorum / ex. qui si sunt
legi. per venerabiles. Item decime
et primicie ad clericos spectant.
xvi. q. i. imperator. Item quod de
spiritualibus ius condere et iudi-
care potest. et multa alia privilegia
que continentur in novo et veteri te-
stamento. Et papa privilegia con-
cessa sunt. ut qui inicit manum
in clericum sit excommunicatus.
Item quod in legatis ad pias causas
sufficiant duo testes / ex. de test.
relatum et multa alia privilegia que
a vicario christi concessa sunt / que i-
ure canonico habent. Item ab im-
peratoribus multa concessa sunt
que sunt sparsa in iure civili. ut
de emul. ecc. et huiusmodi. Nec ex-
tendunt dictas constitutiones ad
privilegia data non universaliter. sed
particulariter aliquibus ecclesiis
sive sint data talia spiritualia a
papa. sive ab imperatoribus. sive
ab aliis principibus. Item. an. de ca-
pitularis. i. de cartis sive libris
in quibus talia scribi consueverunt.
Et si satisfecerint absolvet episcopus.
quia papa sibi non reservavit. 10.
an. Infra duos menses. hec constitutio
modo ligat omnes / quia iam dudum
fluxerunt illi duo menses de quibus
fit mentio in isto c. host. Exco-
municamus statuarios etc. Statua-
rii et scriptores statutorum statui li-
gantur / nec excusationem habere

no

possunt in toto / si quicquam excusen-
tur a tanto / Potestates autem co-
sules rectores possunt habere ex-
cusationem quantum ad observandum
sine. et deletionem statutorum predicto-
rum que ignorare possunt. Ex quo
vero certificati sunt. et obedire
negligunt / constitutio eos ligat / que
ad arbitrium boni viri referenda est
quando scilicet scire potuerunt vel non
aut quando impedire non servetur.
ut. intelligat hoc scripto cito po-
tuerit bono modo concessio aliquo
intervallo / quod si hoc primo sciunt
de nocte / vel in festo tam sollempni
quod concilium congregare non potuit
vel erat tunc infirmus arbitrabitur
bonus iudex. host. et Jo. an. Jo.
vero de leg. i. tractatu de cen. ec.
dicit quod predicti potestates. consules
et huiusmodi sunt excommunicati non
excommunicandi. non obstat c. gravem.
Ubi videtur canon ferende sine.
quia ibi denunciantur excommunicati
non excommunicandi / Vel dicit quod non est
absurdum quod excommunicati a iure iterum
excommunicentur ab homine / Officiales
vero non sunt excommunicati / nisi ser-
uaverint illa statuta / vel negligentes
fuerint ad ea delenda / Rectores
civitatum qui non habent potestatem
statuta tollendi / non ligantur hac
sententia / nisi secundum illa statuta iudicet
aut nisi possint operari ut illa deleantur.
et hoc negligenter. De. de-
ancha. querit de consiliariis illorum
locorum / et ponit distinctionem Innocentii
qui sic ait / si tales consilarii in
illis locis ubi servantur statuta

officiales

statu
fili

contra ecclesiasticā libertatē hnt
potestātē destruendi. et nō faciūt
excoīcati sunt/et si dedissent cō-
siliū qđ destruantur/nō facit eos
euitare penā/si nō habent ptatē
non tēurrūt excoīcatiōez/ sed si
nescirēt esse predicta statuta/dic
host/ tunc ligari qđ sciunt et nō
velent cū possunt. Tempus autē
ad hoc dabit arbitrio boni viri
idē iudicis/ sed nō videt se posse
excusare allegando ignorantiam
facti/ ex quo ita publice pmul-
gata sunt statuta/ tamē saluādo
dicta pcedētia/ dicit qđ ignorantia
predicta excusat ab excoīcatione
ad quā incurrēda requirūt volū-
sed nō ab alia pena/ Sed quid si
seruerūt predicta statuta. et igno-
rauerūt esse contra ecclesiasticaz
libertatē/ ibi dicit inno/ qđ nō in-
cidūt. cū excoīcatio nō liget nisi
contūacem. xi. q. iii. certuz/ nec
fertur/ nisi pro magnis criminibz
ifatef tamē qđ possunt alī pūiri
eo. me. i. Jo. de lign. putat eos
non audiendos/ quia ē ignorantia
iuris/ que non excusat de re. iu.
ignorantia. ibec pe. de ancha.
Nota etiā fm quosdaz/ qđ si qui
statuerint/ qđ nullus offerret nisi
in magnis festiuitatibus/ ul' nisi
tantū/ ul' qđ super mortuo nō sit
nisi talis pannus/ vel tot cerei.
et huiusmodi/ hoc esset contra ec-
clesiasticā libertatē/ Super ista
decretali notat beatus boic9
et dicit qđ statuentes/ vel statuta
dictantes/ vel scribētes ipsa/ aut

fieri consentiētes/ aut seruari fa-
cientes statuta contra ecclesiasti-
caz libertatez/ statim sunt excon-
mūicati ipso iure/ Nam tempus
duoz mensium quod datur ad
delenda ipsa statuta ut vntē hāc
penā cepit currere a tempore pu-
blicationis huius decretalis/ et
sic iaz vñ transiuit illud temp9
fm Ul. et host/ Quidaz tamen
exponūt huiusmodi publicatōez
postqđ. s. in singulis locis fuerit
publicata. et hoc benignius fm
host. sed pūmū uenit fm io. an
Qui uero fm talia statuta pre-
sumpserit iudicare. vel ī formā
publicā scribere indicata. statim
tales sunt excoīcati. fm host.
Secus autē si in priuata forma
scriberet. Jo. an. Officiales et cō-
siliari tunc ligantur. s. scientes
ea esse contra libertatē ecclesiasti-
cam consenserunt delicto. ut qđ
ea seruauerūt. ul' viderūt cōsiliū
qđ seruētur. vel negligentes fue-
rūt ea de suis capitularibus de-
lere vel officiū dimittere qđ cito
de eis certificati sciunt et agnos-
cunt esse ea contra libertatē eccle-
concessaz. aliquo tamē medio in-
teruallo ad arbitriū boni viri.
Alie uero psonē nomīate in hac
decretali. hz seruēt et huiusmodi
statuta non sunt excommūicati.
fm Inno. et io. an. hec ille. qui
quidē dicit de facientibz contra
libertatez seu priuilegiū uniuersa-
lis ecclesie.

fieri qđ seruati

no

qđ libet pū
pū huiusmodi
huz pū huiusmodi

statuta dictant
scribentes

Us qui temporale dominū 19
obtinentes suis subditis ne
prelatis aut clericis seu personis
ecclesiasticis quicquā uēdant aut
emāt aliquid ab eisde n; ijs bladū
molant. coquāt panem. aut alia
obsequia exhibere presumant.
alioquin interdiciūt cū talia ī re
rogatione libertatis ecclesiastice
presumantur. eo ipso excois snē
decernim⁹ subiacere. Comfaci⁹
de īmunitate ecclesiastica li. vi.
Libertatis. licet isti quo ad ver-
ba uiderentur non infringere li-
bertatē. tamē īfringebāt quo ad
mentē faciendo fraudē de psona
ad personā. de quo dic ut xiiii.
q. iiii. plenq. 10. an. Querit hic
domic⁹ de sancto ge. quid si ista
phibitio fiat per illum qui nō
habet domū. an habeat locū
pena hic posita. respondet q nō
per textū hic qui dicit de oīs
prohibentib⁹ suis subditis. et ex-
ponit illud tempale pro seculari
dominio. et subdit sed pone q fi-
at statutū sicut in italia in mltis
ciuitatibus et dominis q probi-
beat ne quis uendat ul' donet rē
imobilez alicui non existenti de
ipre statuentū non subeūti one
ra cōiuz uel domioruz. et irritat
donationē uel uenditionē et penā
imponit. an per talia statuta in-
cludant uenditiones ul' donatōs
ī eccīs. Et q n̄ icludāt et q nō
geneāt talia statuta q° ad eas p-
bat p ca. ecclesia sancte marie.
de cōstitu. et per plures rationes

et concludit q huiusmodi statuē-
tes hac pena non sunt ligati. ex
quo non fuit statutum expressi⁹
de ecclesia. quia si hoc fūssz tūc
ligati essent. quia statutū ē de
libertatē ecclesiasticā. Tenent. n.
illud statutū sūm cōmunē sniam
doctorū quo ad laicos trāsferen-
tes in laicos iurisdictionis aliene
sed si illud extenderent ad eccīaz
inciperent ligari. nec esset absur-
dum dicere q iudex ecclesiastic⁹
posset illos ad quos pertinet co-
gere ad declarandū statutum ut
non respiceret contractus fideos
euz ecclesiis. īfra de her. statutū
Refert etiā Jo. an. in nouellis.
q inno. et abb. dicunt q statuto
laicorū facto pro cōi utilitate. q
uadens de nocte soluat tantum
clerici non sunt subiecti. sed per
suū iudicem sunt arcēdi. d. xxi
bene quidē. Secus dicunt de bā
no in pascendis pecoribus. ul' ad
aquam ducēdis. tunc enī tenent
pastores de damno propter mer-
cedem quam accipiunt.

^s
20 **M**ancinus uniuersos et singu-
los q regalia custodiam siue
guardiā aduocationis seu defen-
sionis titulum in ecclesiis mona-
steriis. siue quibuscūqz aliis piis
locis de nouo usurpare conantes
bona ecclesiayz monasterioy. aut
locorū ipsorū uacatūz occupare

q n̄ p̄p̄
bona m̄n
occur

presumunt quocumq; dignitatis
honore prefulgeant. Clericos ec-
clesiarum etiā monachos mona-
stiorum et personas ceteras lo-
corum eorundē que hoc fieri pro-
curant eo ipso excois sine subia-
cere: Bonifacius ex. de elec. ca.
general. li. vi. Uniuersos et uni-
uersas. Nam appellatione si qd.
et si qua continetur. ff. de ver. sig.
l. i. et ii. Et fm gar. verbus mas-
culinū prolatum a canone cōpe-
bendit feminū. quod pbat. xvii
q. iiii. Si quis suadente. quod ē
uerū nisi per eadē ut alia. s. iura
excipiat femina infra e. de iudicita-
tibus. Jo. an. quod archi. intelli-
git de canone puniente crimina.
Singulos. ut qn psona usurpat
suo nomīe infra scripta. Uniuersos
vero dixit pnta qn aliq; uni-
uersitas sibi infra scripta usurpat
de nouo. arch. s. regalia. de rega-
lia ea que capit rex uacāte eccia
ut patet ī regno francie et anglie
Nā illic uocant regalia iura re-
gis in quibusdā ecclesiis uacanti-
bus cōpetentia. quibus de prela-
to ordinatis illa percipiunt plati
et n rex. archi. Duarchā. Quia
dicunt se debere custodire ecciaz
uacantē donec de prelato fuerit
ei promissum. ut patet exemplum
in ecclesia parmensi. ubi tales cu-
stodes laici et nobiles appellātur
uicedomini. patet etiā exemplū
in ecclesia florentina. et sumitur
hoc uerbum et precedens. s. cus-
todiam pro eodez. Unde expone

sive pro. i. et intelligunt quidam
hoc comprehendere sub hoc nomīe
usurpatatus. quod non credo
sed intelligo simpliciter sicut so-
nat quāuis aliter notē ī infra de
iure patronatus. qd b archi. sed
Jo. an. sic dicit. Custodiaz et q
sequitur ex pena. sed gar. i. ius
patronatus quod fm diuersas
regiones diuersa sortit. uocabla
et addit quocumq; nomīe censē-
tur. Usurpātes de nouo tale ius
in ecclesiis et aliis piis locis. et
bona ipsorū locorū uacātū eccle-
siarum occupātes excoicati sunt
ipso iure. aliis ut hospitalibz et
aliis quocumq; nomīe uocatis.
Jo. an. de nouo scilz a quadragē-
ta annis citra fm gar. s. de con-
suetudine. c. ult. et hoc p litterā
que sequit. Uel antiqua consuetu-
dine. que. s. habetur infra ī tex-
tu hic nō posito. Jo. an. Dona-
de quibus laicis nulla ē attribu-
ta facultas. Occupare in malam
partē sumitur. et pprie mobilia
dicunt occupari. Immobilia di-
cuntur īuadi. sepe tamē unū su-
mitur pro reliquo. Procurāt for-
te occasione discordie inter eos
suscitate. Et dicuntur procurare
opere consilio persuasionē et coo-
peratione. Jo. an. Nota qd con-
mittentes sacrilegiū ī auferēdo
res sacras. uel nō sacras sed de
loco sacro. n sunt de iure omni
excoīcati. nisi hoc facerēt enz
effractione uel incendio. ut ex. de
sen. ex. ep̄questi. in glo. s. et tēs.

usurpat
usurpatus

usurpat
usurpat
usurpat

post monitionē si se non emenda-
rent sunt excoīcādi. sic etiā alias
aufferentes bona ecclesiarū non
sunt ipso iure excoīcati. nisi uacā-
tium. ut ī isto ca°. generali. ex.
de elec. li. vi. Q. uod aut dicitur
ī decretis. ii. q. iii. Cāndica de
violatoriūq ecclesiarū. Et xvii.
q. iiii. omnes. de raptoribus bo-
norū ecclesiarū q. sunt excoīcati
intelligēdū est sūm Ikar. ī iiii
de violatione ⁊ raptu que fiunt
cū effractione uel uolentia perso-
nali. ⁊ huiusmodi.

Illi qui prelatos uel capitla
ecclesiarum seu alias perso-
nas ecclesiasticas ad submissiones
huiusmodi faciendas hactenq cō-
pulerunt. post competentē amōi-
tionē remissa submissione quā p-
uim uel metū exegerāt ecclesias
⁊ bona ecclesie eis submissa talitē
in sua libertate dimittant. Illi
uero qui prelatos. aut personas
easde ad talia facienda compule-
runt cuiuscunq sint conditionis
aut status excoīcationis. si nū sunt
innodati. Ex contractibus p̄tēa
super p̄missis huiusmōi licētia
et consensu īteruenientibus hacte-
nus initis. aut quos in futurum
iuri cōtingerit. seu occasiōe illoz
laici ultra id quod ex natura cō-
tractū ipsorū uel adhibita ī ipis
lege permittit aliqd nō usurpet

Qui uero secus egerint. nisi le-
gitime mōiti ab huiusmōi usur-
patione restiterint. restituendo
etiā que taliter usurpauerūt. eo
ipso sentētiā excoīs incurrant.
gre. 7. x. ext. de re. ecc. non alie.
hoc consultissimo l°. vi°. Sub-
missiones huiusmodi. i. de qbus
dixerat in principio ubi. phibet
prelatos ⁊ ecclesias sibi cōmissas
bona īmobilia seu iura ipsarum
laicis cōmittere sine capituli sui
consensu et apostolice sedis līna
speciali scilicet cōstituēdo uel re-
cognoscēdo seu profitēdo ab ill-
ea tanq a superioribus se tenere
seu ab ipsis eadē aduocando. uel
ipsos patronos uel aduocatos ec-
clesiarū seu bonorū ipaz ppetuo
uel ad tempus nō modicū statu-
endū. Talis ergo submitio hic
prohibetur. nō autē alienatio bo-
norū ecclesiasticorum. Et nota q
comprehendūtur etiā hic femie
scilicet religiose. Et quod uicif
aduocādo expōit tāq ab aduoca-
catis recognoscēdo. Et quod or
ad tempus nō modicū. inde trā-
bitur q ad modicū tempus p̄tē
uocari in patronos ⁊ defensores
et dicitur modicū tempus īfra
decem annos. Uel sūm gar. relī
quatur iudicis arbitrio. Et quod
dicitur competētē mōitiōem
intellige trinam. nisi facti neces-
sitas aliud suaderet.

22 **I**tem qui repressalias aduersus
personas ecclesiasticas. seu
bona ipsarū concedūt vel exten-
dunt ad eas nisi presumptionem
huiusmodi reuocauerint a ces-
sionis vel extensionis tempore ī
fra mensem. si persona singularis
fuerit. si iām ex cōis incurrat. si
vniuersitas. ecclesiastico subiace
at interdicto. greg. x. ex. de min
riis. si pignoratōres. li. vi. Eccle
siasticas. Ut clericos tēplarios
hospitalarios cōuersos ⁊ deo de
votos. vii. q. i. duo. Jo. an. Ex
tendunt. facit orntiā inter exten
dere ⁊ cōcedere. quia ciuitas vel
superior dicitur concedere. sed
ille cui concedūt extendere puta
ga ciuitas Bononiensis dedit re
pressalias eui suo contra floren
tinos. quas extēdit ille ad clericos
io. an. Presumptionem. id est cō
cessionē vel extensionē repressali
arum. quod est contra ecclesiasti
cam libertatē. Jo. an. Menses q
si infra menses istum. processum
fuit ad actum. quia fuit ecclesia
stica psona pro alia pignoratā. i.
repressalia facta contra eū. nūqd
hec pena habebit locū infra men
sem. sic fm gar. q. in statuz pu
stinū reuocauerit infra mensem
infra de sen. ex. q. quicunqz. Vel
fm gar. reuocatio re integra fie
ri debet antequā procedatur ad
actum. Alias locum habet pena
Jo. an.

23 **S**ic autē cūdi qui clericos vel
quolibet personas ecclesiast
ticas ad quos in aliquibus mona
steriis aut aliis piis locis spectat
electio. p eo q rogati seu alias ī
ducti eum pro quo rogabantur
sue inducebant eligere uoluerūt
uel consanguineos eorū aut ipas
ecclesias monasteria seu loca ce
tera beneficiis seu aliis bonis su
is per se vel per alios spoliando
seu alias iniuste prosequendo gra
uare presumpserint. se ipso facto
si iām ex cōis inmodatos. greg. x.
ex. de elec. li. vi. Cuncti etiā ep̄s
ecclesiasticas ut conuersos tēp
plarios qui licet non sint clerici
sunt tamen ecclesiastice persone.
spectat. de iure cōi in collegiata
ecclesia ad collegium spectat ele
ctio. ⁊ si nō est collegium spectat
ad patronū. nisi aliud īducat de
cōsuetudinē. Si autē nō esset ibi
collegium vel patronus per dio
cesanum habet ibi ordinari. x.
q. i. regēda. Et hec uera quo ad
electōnē prelati. de īferiori uero
s. eo. ti. cum ecclesia uulturana
Jo. an. Rogati quando preces ī
ducant simoniā. sic ut vii. q.
fa in summa. ⁊ vii. q. i. moises
Inducti per pmissiones vel alio
modo. Jo. an. Alios sed nūqd
hec pena locū habebit in presen
tante patrono. Uidetur qnō q
de electione tantum loquitur ⁊
nō de presentatione ⁊ hec ē p̄cat
⁊ ideo restringenda. sic q si pa
tronus est clericus. vel persona

ecclesiastica. locum habebit istud
nec est hoc odiosum sed favora-
bile ecclesiarum favore quibus propter
hoc melius providebitur. Et quia
ista de re. indefinite loquitur in-
definite intelligitur. et dicit cle-
ricos. Si autem patronus est laicus
pena locum non habebit cum consto
dicat clericos vel personas eccle-
siasticas. Io. an. Idem Ul. gar.
archi. Io. mo. qui dicunt etiam
Idem in postulante snia. et fm
gar. Epi bene poterunt absolvere
io. an. Nota quod archi. hic mouet
questionem de mandatario. id est de eo
qui ex mandato alterius aliquid
horum operatur Utrum incidat in
canonem. allegat pro et contra omnes
finaliter concludit quod dici potest quod
mandatarius talis ligetur. et si non
verbis huius capituli: tamen mente
maxime cum participet in crimine
et sit actor mali.

Statuimus ne quis impetra-
tores litterarum nostrarum ad
nos vel alias ad forum ecclesiasti-
cum recurrentes super causis que
ab idem forum de iure. vel antiqua
consuetudine pertinere noscuntur
ad desistendum. Vel in foro secu-
lari de questionibus huiusmodi
litigandum per eorumque iudicum
ecclesiasticorum impetratum aut
litigantium seu volentium litigare.

aut propinquorum ipsorum seu regum
illorum aut ecclesiarum suarum cap-
tionem/modisque aliis quibuscumque
compellat seu compelli faciat. vel
procure. nec per se alios impediat
quo minus eorum iudicibus eccle-
siasticis delegatis seu ordinariis
querulantes de causis que ut pre-
missum est ad cognitionem pertinet
eorundem possint libere iusticiam
obtinere/nec ad predicta facienda
venit consilium auxilium vel fauo-
rem. Si quis vero contra presum-
pserit excommunicationi se ipso facto no-
uerit subiacere. a qua nisi tunc in-
dici cuius cognitio fuerit impedi-
ta vel iurisdictio usurpata quod pertinet
que in persecutione turbata fuerit
sui iuris. de iniuria. damnis. et
expensis. et interese. prius per eum
verum fuerit integre satisfactum.
nullatenus absolatur. Bonifacius
ex. de immunitatibus ecclesiarum
Quodam. li. vi. Nullatenus. id est nullo
modo. Quid si ante satisfactionem
tales fuerint absoluti. non credo
quod talis absolutio teneat. hoc illa
specialiter prohibet littera. Archi.
et io. an. dicit. quod tunc tamen facta
satisfactione poterit absolui per or-
dinarium. quia papa sibi non re-
tinuerit.

Quicumque pro eo quod in reges
Principes barones Nobiles

balnos vel quoslibet ministros
eorum. aut quoscunque alios excois
suspensionis. siue interdicti snia
fuerint promulgata/ licentia alicui
dederit occidendi capiendi seu alis
in personis aut in bonis suis vel
suorum grauandi/ eos qui tales sen
tentias protulerunt. siue quorum
sunt occasione prolate/ vel easde
snias obseruantes. seu taliter ex
coicatis coicare nolentes/ nisi li
centia ipsaz reitegrareuocauerit
/ vel si ad boorum captionem occoe
ipsius licentie sit processum. nisi
bona ipsa fuerint infra octo diez
spacium restituta/ aut satisfactio
pro ipsis impensa/ eo ipso sniam
excois incurrant/ eadem quoque
sunt snia inmodati omnes/ qd ausi
fuerint predicta licentia data uti
vel aliquid premissorum/ ad que
comittenda dari licentia prohibu
imus. alis comittere suo motu.
Eu autem in eadem sententia p
manferint duorum mensium spacio
extunc ab ea non possint nisi per
sedem aplicam absolutiois bene
ficium obtinere. greg. x. extr. de
sen. ex. li. vi. **R**eges. est autem
ordinarius regis episcopus i cuius
diocesi reliquit vel domicilium
habz. v. xvi. Si imperator. 10.
an. Et dicit Archi. qd non solum
regem. imo et imperatorem potest
epus excoicare. ii. q. vii. Item euz
dauid. Ministros. ad clericos potest
referri. et sic proprie insequitur uer
bum suspensionis. Jo an. Lniaz
Multo fortius idem in missu vel

mandato. Archi. Dederit. clare
demonstrat hec littera qd si aliquis
contemplatioe excoicati faciat ea
que hic in lra numerantur ipse ex
coicatus non dicitur esse in culpa.
nisi subsequenter post factum ratum
habeat. archi. Suorum. s. consan
guineorum vel familiarium. et sic no
ta casum i quo percussus et ma
dans percuti laicum est excoicatus
Ad idem supra de elec. sciunt. eo
li. 10. an. grauandi. puta ne quis
emat ab eis vel eis uendat. Vel
his similia. 10. an. si reitegrat. i.
anteq ad occidendum vel capiendum vel
alias grauandum easdem personas i
aliquo fuerint processum. Unde in
dicitur qd si reitegrat fiat reuocatio
mandati vel talis licentie. locum
non habet quod hic sequitur. Si
autem ad aliquem actum sit processum
per eum cui licentia est concessa
statim licentia dantes sunt ligati
ut hic patet de hoc de pe. vii. 1.
si quis non dicat. sed uidetur co
tra infra proximo ibi nisi bona
ipsa sic. sic qd grauior est offensa
persone qd rerum. de qua offensa
loquitur lra. quo casu ipso facto
statim ligantur. ut dictum est.
Littera autem sequens loquitur i
offensione rerum. ad quam resti
tutionem terminus octo dierum p
figitur. ut infra patet. archi. Im
pensa. s. cum res non extat vel pla
cet lesio. Incurrat. Et si prius erat
excoicatus. modo duplici fuculo
sunt ligati. quod esse potest. iii. q.
quarta. Engiltrudaz. 10. an. Uti

ordinarius
regis quod
est

epus potest
autem imperatorem

et sic mādans et mandatarus ea-
dem pena puniunt. Alias. i. p̄ter
aliqua l̄iam. 10. an. obtinere.
similr̄ i mēdiariis ecc̄iaruz qui
ex quo tēnūciati fuerint nō p̄nt
absolui ab aliquo q̄p a papa s. e.
tua. Et si papa hoc nō expressiss̄
p̄petuo potuisset ordinarius ipm̄
absolvere. s. eo. Nuper Jo. an.

Constitutionem Felcis recō-
ditiōis Alexandri pape q̄rti
pred. n. qui statuit ecclesias et p-
sonas ecclesiasticas ad pedagia et
guidagia penitus non teneri. nec
ad exhibenduz vel solūendū etiā
pro rebus suis propriis. quas nō
causa negociandi deferūt vel de-
ferri faciunt. seu transmittunt.
Volentes propter multorū inso-
lentiā et abusum pene admīculo
adiuuare adicimus districtius i-
hibendo contraria consuetudine
quorūcūqz que dicenda ē uenit
corruptela nō obstāte. ut nec col-
legiuz nec uniuersitas nec aliqua
etiā singularis persona cuiuscūqz
sit dignitatis additiōis aut statz
a prefatis personis. aut ecclesiis
pro personis ipsis. Aut rebus
predictis talias exigant vel extor-
queāt per se vel per aliū suo no-
mīe vel alieno. aut eos ad hūmōi
persoluenda cōpellat. Qui uero
contrafecerint si persone fuerint

singulares excoicationis. Si autē
collegiū uel uniuersitas ciuitatis
castrī seu loci alterius cuiuscūqz
ipsa ciuitas castrū uel locus iter
dicti sūam ipso facto incurrant
nec ab excoicatione huiusmōi ab-
solutionē uel interdicti relaxatōz
obtineant. donec exacta plenarie
restituierit et de transgressione cō-
petenter satisfecerit. ex. de cēsi.
quāqz. l. vi. Si uniuersitas
uel singularis psona ecclesiasticas uel
ecclesiasticas personas compule-
rit soluere pedagia uel guidagia
uel exactiones pro rebus suis
quas causa negociationis non
deferunt uel pro personis singla-
ribz excoicati sunt et uniuersitas
interdicta. Jo. an. in summa.
Item nota q̄ res clericorū eodē
pauilegio gaudent quo res eccle-
siarum quantū ad istud. Nego-
ciandi. Hoc uerbū a multis non
plene intelligit. Unde dic q̄ ille
dicitur negociator qui rē cōpat
ut integrā et immutatā uendendo
lucretur. Sed qui rem compat
ut materia sit sibi aliqd̄ idē ope-
rādi puta ex ferro clauos et alia
artificiata. ille nō est negociator
hanc autē negociationē clerici ex-
ercere non debent. ut. lxxviii.
dist. fornicari. Si autē deferant
uel deferri faciāt clerici res causa
mercimonie. hac īmunitate non
gaudent. et sic ē argumētū cōtra
emptores reddituum clericorū q̄
uolunt in his gaudere īmūitate
illa qua et clerici ut. s. nō soluāt

pedagia et guidagia de emptis a clericis. fran. et zam. querit. an quod hic dicit de pedagiis locū habeat in gabellis et vacuis quele uantur in ciuitatibus lombardie et respondet qd stephanus dicit qd sic. quia eade iura de ipis. Arg. .xliii. q. iii. putant. et ca. pleniqz et de priui. quāto. et ex hoc dicit qd tota italia est interdita et elici et seculares hoc non seruantes. b. ille. s. hodie taliter excōicati nō sunt uitandi. nisi denuncientur. ut habes infra. de exco. m. ca. ult. Singulares. generalit loq̃t Unde credo qd cōprehēdat etiam episcopos. si obiciatur infra eo. li. de sen. ex. quia piculosuz. dic qd non loquitur in snia excōis ut hic. sed suspensionis et interdicti archi. Obtineāt. Cum papa sibi talitū absolūtōez nō retineat alius concessisse uidebitur. de sen. excō. Super. Archi. si Restitunt. hoc uerbum demonstrat qd absoluti onem precedat restitutio. sic. ii. q. vii. accusatio. Ubi de hoc in gl. excōicatos quod uidetur et. Et xvii. q. iiii. proboruz. in fine Ubi plene de hoc in glo. et xi. q. tertia. ex eo in glo.

27 **A**dversus consules rectores ciuitatum et alios qui ecclesias et uiros ecclesiasticos contra imponētes talias et collectas. uel

alias exactiones clericis. seu collectis et exactōibus aliis aggauare nituntur. Uolens emūitati ecclesiastice latranē. concilium providere presumptionem hmoi sub anathematis districtione. prohibuit trāsgressores et fautores eorum excōicationi subiacere pcept. donec satisfactionē impēderint cōpetentē. Et infra circa finē Et successorē ipsius nisi satisfecerint infra mensem manere de cernimus ecclesiastice censure cōclusum donec satisfecerint cōpetenter. Et in eadez post dicta superius imēdiate sequenti. Ueruz si quando forte epūs simul cum clericis tantā utilitatē uel necessitatez prospexerit. ut absqz ulla coactione ad releuādas utilitates et necessitates cōmunes ubi laicoz facultates non suppetūt subsidia per ecclesias duxerit conferenda predicti laici humili et deuote recipiant cū gratiarū actiōe Propter imprudentiā tamē quorundam si Romanus pōtifex prius consulatur. Innocē. tertius ex. de emūit. eccle. **L**atranense cōcilium. de quo s. c. non minus. ubi fertur talis snia excōicatiois cum ista tamen additione seu cōpitione si admoniti desistere noluerint. ubi dicit glosa. V. qd si se non correxerint post ammonitionem sunt ipso iure excōicati. Et dicit host. qd sufficit una ammonitō. maxime quia canon iste inductus est in fauorez ecclesiarū

et odium tyrannorum quorum aliqui
sunt adeo terribiles quod nec facile
est eos terrore ammonere cum quantum
cunqz admonent appellat nec au-
dent prelati dare sententias timētes
forsitan plura perdere. provident
ergo quod sufficit una ammonitio cum
competenti dilatioe. **A**ppellatio
vero excluditur. quia a correptione
canonis non appellatur. nec
prelato est imputandum si a canone
sententia profertur. Additur etiam et
fertur sententia excommunicationis in predicta
decretali. non minus contra eua-
ngelicas iurisdictionē et auctoritatē
prelatorum. ita ut nihil potestatis
in eis in suis videatur hominibus
remansisse. nisi moniti desisterint
Ubi dicitur 10. an. super verbo iurisdictionis. etiam spirituales interdum
hic tamen loquitur de temporalibus quā
etiam rectores hodie non solum di-
minuere. sed etiam in totum subtra-
here moluntur. et tales si moniti
non desistant sunt excommunicati ipso
iure. et hac sententia infirmis ligantur
qui non utantur. ut dicit hostiensis.
quod periculosissimum est successoribus
ipsius. scilicet in illa dignitate vel rec-
toria. consueverunt enim uniuersitates
sibi eligere rectores annu-
ales. nec delictum predecessoris pre-
iudicat successori. sed iam est proprium
delictum. ex quo ipsius non purgatur
quia consentit. ut dicit ibi glossa.
D. infra menses. A tempore sui
regiminis computandum. et etiam
interim si consensit huic propter quod
fuit excommunicatus predecessor eius

cum per id appareat quod in crimine
damnato precipitat. et sic ligatur
eadem sententia. de hoc autem tempore
quo ad sententiam huius canonis nihil
minui potest. tamen ordinarius
hunc terminum ex causa abbrevi-
mando sua sententia posset tale ligare
10. an. Inclusum ergo est canon la-
te sententia. 10. an. Satisfecerint omnes
damnati emendandi ecclesie quod
ex ipsius exactione ipsi contingit.
sed et si consilium dedit de collecta
imponenda ad restitutionem ipsius
teneatur. Si vero consilium non
dedit. forte non cogere ad emen-
dationem collede. sed alias intelligi
quod obuenit ecclesie ab ipsius
regimine emendabit. et forsitan pe-
nitentia spiritualis et etiam pecuniaria
eum subire secundum quod bonus in-
dex arbitrabitur oportebit. ibi
autem tantum locum habent cum quis
succedit in regimine illius. qui est
excommunicatus ex predictis causis. ut
uniuersaliter qualitercunqz propter
libertatem ecclesiarum molatur. secus
si ex alia causa esset potestas exco-
municatus vel consiliiarii vel uni-
uersitatis seu ciuitatis interdicta. tunc
enim successor non est excommunicatus
Innocentius. cuius est quasi tota illa
hoc intelligas sic secundum hostiensem. unde
licet quod mens iste seu presumptio
quod ex lapsu sumitur ad alios casus
non extenditur. Illud autem certum
est quod quicumque succedit excommunicato
et fouet factum damnatum propter
quod predecessor excommunicatus fuit
eandem sententiam incurrit. 10. an. Et

addit qd si nouus rector operam
dedit quatinusq; potuit qd hoc
emendaret. sed uniuersitate resis-
tente quod intendebat non potuit
obtinere nō propterea excusatur
nisi omnino relinquat regimen.
Jo. an. **N**ecessitate iustam et
honestam. innocē. Quorundam
prelatorū qui sine iusta causa da-
bant subsidū et soluebāt. Inno.
consulatur. Nota hic per bonifa-
ciū in vi. eo. ti. ca. clericis. ifuit
lata snia excoicationis a qua ab-
solui nō poterant citra sedez apo-
stolicam in laicos imponētes col-
lectas et tallias clericis. uel alias
exactiones. et personas ecclesiasti-
cas et talia vantes eisdem absq;
licentia sedis aplice. Que qdem
constitutio bonifacii in clemen.
eo. ti. ca. quoniam extat reuocata.
et quod i istis duabz decretalibz
scilicet non minus. et aduersus circa
huiusmodi materiā tract. ibi p-
cipitur obseruari. **Q**uentur
si ad clericum aliqua de eā iusta
causam etum rusticū et possessiones
perueniāt. et pro modo illarum et
quantitatis soluebat rusticus i qst-
tis et collectis que cōter fiebant
in loco ratione regis. utrum ipe
clericus teneatur similiter imprec-
tis. pro modo et rata possessionū
obmissis. aliis allegatiōibus. pro
et contra. finaliter dici potest qd
talis clericus liber esse debet a
predictis. Quod probatur per
capitulum. quia nonnulla. de im-
munitat. eccl. libro sexto.

28 **A**bsolutionis beneficium ab
excoicationis snia uel quācū-
q; reuocationē ipsius aut suspen-
sionis seu etia; interdicti per m-
uel metum extortaz presentis cō-
stitutionis auctoritate oīno uiri-
bus uacuamus. Ne autē sine iu-
ridica uolentia crescat audacia.
eos qui reuocationē seu absolutō-
nem huiusmodi. ui uel metu ex-
torquent. excoicationis snie decer-
nimus subiaccere. greg. x. ex. de
his que ui metusue cā fiunt. li.
sexto. Absolutōis. huius decre-
talis fuit dubitatio. quia regula-
riter que per metum fiunt tenet
seu ualent. et obligant. quod dic-
ut notat xv. q. vi. auctoritate.
ifallit tam i casibus ibi notatis
ad quos addo istum. Et qā sicut
iusta excoicatio ligat. sic uideba-
tur de iusta absolutione. de pē-
tentis. d. i. uerbum. io. an. Ex-
coicationis. etiā iniuste hūiliter
enī debet petere absolutionē. nō
per metuz compellere. quia snia
pastoris sine iusta siue iniusta te-
net. xi. q. iii. c. i. fm Ver. et quid
reuocationē. differentiaz facit
inter absolutionē et reuocationē
et potest dici absolutio solēis q
fit iuxta formā ecclesie. Reuo-
catio uerbalis sine solemnitate.
Uel ubi tenuit excoicatio locum
habet absolutio. ubi non tenuit

absolutio
indistincta relax
p vni an
tenu gnta

excois reuocatio. uel refertur ex
coicatiois reuocatio ad absolutio
nem ad cautelam Jo. an. sed iter
dictum proprie dicitur relaxari.
archi. Suspensionis intelligo in
distincte ut loquit. id est siue ab
officio siue a beneficio. siue ab i
gressu ecclesie. infra de sen. ex. c.
tua. 10. an. Interdicti. Ista tria
sunt paria que oia sub ecclesiasti
ca censura continentur. de uer. sig.
querenti. et secum trahunt execu
tionez. Unde sequens appellatio n
suspendit earu effectum. supra. de
app. pastoralis. et i scriptis fieri
debet. infra. de sen. ex. cum medici
nalis. li. vi. 10. an. Cum. uis est
maioris rei impet9 cui resisti n
potest. s. comode ff. eo. l. i. De
tus autem est trepidatio mentis i
stantis uel futuri periculi causa.
ff. eo. l. i. et exigitur qd presens
sit metus. licet futuruz periculū
et quis metus excuset. no. supra
eo. dilecti. 10. an. et dicit metus
quasi mentem tenens. Uis tamē
plus ē qd met9. Omne enī quod
in fit per metum fit. sed nō ecō
uerso. sed cum metus ifertur ei
resisti potest. licet cū periculo. et
cum multis modis accipi possit
metus: accipiat large ut sonat
ista littera. et hoc in odium faci
entis. Nota tamē qd licet aliqua
uerba dicat talis que uideantur i
cutere timore. illa non sufficiunt
ad iustum timorez. et idcirco hoc
relinquo arbitrio boni uiri. fm
ad quod dicitur i glo. i plurib9

aliis sup eo. ti. cū dilect9. archi
extorram. factuz requirit hec lit
tera. archi. Uacuum9. g^o taliter
absolutus remanebit ut prius ex
coicatus archi. et quāuis i ex
coicatione per uim uel metuz ex
torta idez uideat. s. qd ipso iure
non ualeat quia par ius ligandi
et absoluendi esse uoluit. de pēi.
dist. i. uerbum. dicit contra. i.
qd ual3. fm D. xi. q. iiii. qtuor
10. an. s. ratio est quia utrobiz
anime consultitur qd est i dubio
faciendum. pōt tamē per excep
tionem elidi ut notatur i pōdicto
ca^o quatuor. extorquent. ergo
si metum intulit et iudex absol
uere uoluit non habet locuz hec
pena quia uerba sic. supra de el
non resi. c. relatu3. aliter tñ pñ
etur. Jo. an. Excoicatiois. No
ta excoicatum accipi excoicari.
quod dic. ut notatur. iiii. q. iiii.
Engiltrudam. Si autem nō ipse
excoicatus. sed alius metuz hñc
inflat. sic excoicatus erit. et sic
non sumatur pōdictū argumētū
Sed nunquid in hoc casu ipse ex
coicatus uel interdictus ul' suspē
sus icurrat hanc penā. dic qd sic
si mādauit uel eius nomīe factū
ratum habuit supra de elec. scien
dum. nec dicā istos penam eua
dere licet absolutoz postea ratuz
habeat illud quod ab initio coac
tus fecerat. quia statim ab initio
ligati fuerunt. absolui tamen po
terunt per suum ordinariū. cum
cōditor canonis sibi nō retinuerit

absolutionē infra de sen. ex. nup
Et in hanc penaz incidit qui per
penam amissionis rerum ad hoc
compellit ipsuz excōicatorē supra
eo. c. abbas. io. an. Subiacere.
Quid si compellit per uanuz me
tum. de quo timere non debeat
Nunquid tunc locū haberet pēa
dic q nō fm gar. quia talis me
tus non inducit restitutionē. nec
proprie appellat metus. Io. an.

Presumptores qui in locis i
terdicto suppositis quāquā
de cetero diuina celebrare officia
quomodolibet cogere. Aut qui mō
predicto ad officia eadez audiēda
aliquos excōicationis presertim ul
interdicti ligatos snia euocari.
Sen q ne excōicati publice aut
interdicti de ecclesiis dum ī ipis
missarum aguntur solempnia a
celebrantibus moniti exeant pro
hibere. Necnō excōicator publicē
et interdicos qui ī ipis eccle
siis nominati a celebrantibus ut
exeant moniti remanere presum
pserunt excōicationis snia a qua p
sedez dūtaxat apostolicā possint
absolui sacro approbāte concilio
inodamus. ex. de sen. ex. grauis
in clem. Presumptores. hec pena
non extenditur nisi ad dominos
temporales. excepto ultimo casu

ibi nec nō excōicator. Dominos
aut intellige etiā prelatos q hnt
temporale dñm in loco. Paulus
Quomodolibet omnē modū cō
pulsionis. realem. personalez. di
rectum et indirectum cōprehēdit
Ut si res eorum occupant cōsan
guaneos grauant in personis. uel
in rebus. facit de electione. sciāt
cūcti. eo t. li. vi. Io. an. Cogere
presumpserit. quod sequitur et ē
primū modo predicto scilz uoce
pcoia. de qua supra dixerat. nox
precomis qnqz paucis inotescit.
et hoc respectu fortior uidet uo
catio per campanā. sed quia pco
loquitur et edictuz ponit ex pte
mandantis. ideo maior ē cōtēptus
Io. an. Euocare presumpserint.
quod sequitur. et est secundū. Pu
blice. Denke enī excōicator non
uitamus ī publico. vi. q. ii. c. ii.
Missarum. ī alius ergo diuinis
officiis non est locus pene. io. an
Moniti. non dicit nominati ut in
proximo uer. per quod patet q
quo ad prohibentes sufficit gene
ralis monitio. puta q monet q
omnes excōicati et interdicti ex
eant. et ille precipit q non exeāt
io. an. Si autē preciperet uel pro
hiberet non subdatis non esset lo
cus pene. fm Pau. Prohibere.
presumpserunt quod sequitur. et
est tertium. Nominatiz. ex gene
rali monitione nullus ligatur ex
eo q remanet. soli ergo nomiati
moniti remanentes ligabunt r.
io. an. Remanere itelligit etiā si

ipsi om̃i temporales non mandēt
hoc. 10. an. Excoīcations. excoīca
tus ergo iterum excoīcatur. de
hoc. iii. q. iiii. englerudā. 10. an

QUicumque cōitatum ptātes 30
capitanei rectores consules
indices consiliarii. aut alii quicūq;
officiales statuta huiusmodi de
cetero facere uel dictare. aut qd
soluantur usure uel qd cum solu
te repetunt nō restituātur plene
et libere scienter indicare presum
pserint sñiam excoīs incurrant.
eādem etiā sñiam incursum nū
statuta huiusmodi hactenus edi
ta de libris cōitatu ipsarū si sup
hoc potestate habuerūt īfra tres
menses releuerūt. aut si ipsa sta
tuta siue consuetudines officiu
eorum habētes quoquomodo p
sumpserūt obseruare. Cle. qnt9
de usuris in cle. ex gram. Com
munitatum. ipsa em̃ cōitas non
incurrit hanc penam de sen. ex.
romana. li. vi. Consules. nomīa
sunt officialiū fm̃ uarias locorū
consuetudines. et quia omnia nō
potest specificare submittit istaz
clausulam generalem ut compre
hendat omnes quocūq; nomīe
censeantur. paul. Consiliarii ad
talia dantes consilium. paulus.
Officiales q̃ si quis talia statuta

non ut officialis scriberet uel di
ctaret nō ē excoīcatus. nō obstat
ne cle. n̄l mo. sñiaz. quia ibi duo
requiruntur. scilicet qd scribat uel
dictet. et qd homicidiū postea sit
secutum. quia tunc dat auxiliū
uel fauorem pronuncianti. ut ibi
notat innoc. et host. sed hic scri
bendo faciendo uel dictando tñ
incurrit penam absq; alia execu
tione statuti. pau. Statuta huius
de quib9 supra dixerat. s. que ex
igi et solui usuras concedit. uel
ad soluēdū debitorum compellunt
et graua onera imponūt usuras
repetētib9 sicut si esset statutū
qd usuras repetētes in foro eccle
siastico per potestatem cogant usu
rario muenare tantā pecuniaz et
tanto tempore quanto tenuit re
petentes pecuniā usurarii. Sol
uantur usure ī casu a iure nō cō
cessio. secus si in casu cōcessio. ut
infra eo. ti. c. i. et faubrit. pau.
Improprie tamē dicitur usura ī
predictis capitulis allegatis. lan.
Ut ergo locus sit penenecessē est
qd statuto caveatur qd usure sol
uantur. unde nō sufficeret si sta
tuto caueretur qd ultra duos uel
tres denarios pro libra nō soluā
tur ī mense. quia supra illā sum
mam prohibendo. nō uidetur p
hoc usq; ad illaz cōcedere. argu
mentū de treuga et pace. c. i. pau
et 10. an. **D**e mentali autē usu
ra. hic nō uidetur loqui hec lra
quia licet creditor ī iudicio cōfi
teatur suam prauam intentionē.

tamen repeti non pōt ut usura. sed ut quasi usura et iuste receptum. ut notavit host. eo. ti. l. o. solum. ubi dicit q. usura metak debet restitui. Idem ibi inno. et rai. i. summa. pau. si repetatur ab eo qui pōt. nec obstat c. quod frustra. eo. ti. pau. si restituant. quādo de earū exactione constat in iudicio. Iudicare. et qui iudicata scripserint si iudicetur sūm p. dicta statuta. de sen. ex. notavit in fine. ubi vero non iudicatur. sūm statuta tunc scribens snām non incurrit penā. sed solum iudicans. nisi uelis dicere q. etiam in primo casu. hec constitutio penalis nō extenditur ad personas non expellās. ut uidetur uerius argumētū de re. in. in penis. li. vi. pau. et io. an. dicit q. de scribentibus iudicata non exprimit hec consō. Incurrant in continēti sine temporis intervallo. et sic facientes dictantes et scribentes talia statuta ac iudicātes usuras esse soluendas uel non repetēdas uel repetitas non esse soluendas. statim sunt excoīcati. aliud i. his qui statuta iā facta debent delere qui uidelicet si habent potestātē delendi solitet de iure et de facto ut dicunt pau. et io. an. si nō deleuerint post tres menses etiam ipsi sunt excoīcati. Cōsuetudines hoc dicunt quia quādoq. non statuant talia sed assuecunt id ē in consuetudinem deducunt. io. an. Observare officiales scilicet expelli

si enim non expressi ea servant nō sunt excoīcati io. an. et pau.

31 **E**xcoīcamus et anathema iungimus illos qui cōtra cristum et populū cristianum saracenis arma ferrum et lignamina deferunt galearum. Eos etiam q. galeas eis uendunt uel naues qui in piraticis saracenorum nauibus curā uel gubernationē exerceāt Aut machinis aut q. bullis aliis impendūt aliquod eis consilium et auxilium in dispendium terre sancte ipsosq. rerū suarū possessione multari et capientū feruōs fore censemus precipientes ut per omnes urbes mantimas i. diebus domīcis et festiuis huius sententia publice imonetur et talibus gremium nō aperiat ecclie nisi totū quod ex cōmercio taz damnato perceperint et tantūde de suo in subsidium terre sancte transmiserint. et infra q. si forte soluendo non fuerint sic alias reatus talitū castigentur q. in pena ipsorum aliis interdicator audacia similia presumendi. imo. in concilio generali extra de iudeis et saracenis. ad liberandum. Concilium generale de quo hic repetit concilium lateranense de quo supra ita quorundā et addit penam imponendā tempore absolutionis ibi et talib. **N**otādū

q̄ tales excoꝛicati non absoluunt
ab excoꝛicatōe nisi quod totū ex
cōmercio damnato perceperint
et tantūdeꝝ de suo in subsidium
terre sancte transmiserūt. si tamē
absoluantur non facta satisfactōe
tenet absolutio. sed reduci debēt
in pristinam excoꝛicationis sn̄iaz
nisi hoc faciant s̄m egrediūt. Ideꝝ
io. an. et pe. de ancha. Sed q̄rit
ex quo isti priuant bonis suis et
bona confiscantur quō ultra pe-
nam puniūt et transmittant ī
subsidium terre sancte quod recepe-
rūt ex cō.ercio ꝛc. Et respōdet
predicti doctores q̄ ante cōfiscā-
tionē imponitur hec pena uel sol-
uitur de bonis quesitis post con-
fiscationem. uel dicas q̄ pena cō-
fiscationis imponit a iudice secu-
lari. sed pena reſtitutionis eius
quod perceptum est et tantūdeꝝ
de suo imponit per ecclesiasticū
iudicem. et s̄m pe. de ancha p̄a
priuationis omnium bonorum non ī-
ponit ipso iure. sed per sn̄iam et
per iudicem secularem. Sic alio
reatus quia potuerūt subici uer-
beribus loco pene. Et nota q̄ hec
pena que inducitur per ecclesiam
scilicet dationis eius quod perce-
pit quis per tale cōmerciū t̄mdeꝝ
de suo si non transmittit in sub-
sidium terre sancte quia scilicet nes-
cit talis cui debeat dare. applica-
ri seu dari debet camere aplice
nec hanc penam relaxare pōt nisi
papa. uel is qui ab eo habet sup
hoc cōmissioneꝝ. ut est summus

penitentiarius. nam qui hunc ea
nonem inciderent consueuerunt
se componere super tali pena cū
camera apostolica dando certam
partem eius. et de residuo solet
eis fieri remissio. Sic audiui a
sapientibus praticari in curia.
et hoc quando talis soluere pōt.
Nam quādo non pōt fiendum ē
quod dicit ī decretali supradicta
Quis anteq̄ debeat absolvere a
tali sn̄ia. dicit glo. sup ea. quod
oliz q̄ ep̄s. ex quo papa sibi nō
retinuit. quod locum habuit olī
nunc aut̄ secus. unde dicit io. an.
et pe. de ancha. super eo. c. q̄ ho-
die papa tēporibus quibus solet
facere generales processus ter in
anno tales excoꝛicat. et tunc a tali
sn̄ia solus papa absoluit. hec illi
Sūmus etiā penitentiarius unde-
tur habere potestate tales absol-
uendi. Et nota q̄ per istaz decre-
talem. q̄ olim. prozogatur. i. ex-
tenditur predicta pena excoꝛicatō-
nis ad alium casum q̄ ī illis du-
abus decretalibus. s. ista quorū
claz et ad liberādum contineatur
uidelicet ac quecunq; alia merci-
monia que ibi portantur durāte
guerra inter nos et ipsos etiā si
fieret treuga. quia per treugā nō
tollitur guerra. sed ītermittitur
Item nota q̄ nicolaus quartus ī
quadaꝝ extranagante que incipit
olim tam in generali statuit et ī-
nouat q̄ nullus arma ferre quos
lignamina victualia et alia q̄cūq;
mercimonia ī alexandriā ut alia

loca saracenoz terre egipti deferre uel mittere seu de suis portubus ut eis deferantur extrahere uel extrahi pmittere aut eis als auxilium uel fauorez prestare psumat. alias sunt excoicati ipso facto. nec possunt absolui nisi tantum de bonis propriis et in dicta terre subsidium conuertendu exsoluerint quantum ad partes predictas tetulerit aut miserint aut de ferri uel de ipsorum portubus deferendu eis extrahi permiserint. Et similiter statuit de omnibus terris soldano subiectis. Incurrat et predicti. et alias penas temporales que extranagans innouata est per bonifacium sextum. et iterum per clementem quintum. qui ab solutione ab huiusmodi sententia prefatam in articulo mortis pape reseruat ut patet in extranagare que incipit Multa mentis. Et hunc hodie statuit. quod etiam patebit infra ex ipso processu pape annuati qui sit in curia. Veneti autem super hoc habent licentiam a papa martino quinto. quantum ad mercimonia. et victualia per plures annos non autem quo ad arma et lignamina habent licentiam. unde non incurrunt predictam penam. et ideo de aliis qui habent similem licentiam scilicet quo ad mercimonia. secus si portarent uel portare facerent arma uel lignamina quia tunc incurrerent. et idem de aliis. etiam qui haberent similem licentiam. Excommunicatio contra eantes ad

sepulchrum sine licentia pape et est papalis. Nota etiam quod accedentes ad sepulchrum domini causa deuotionis sine licentia pape sunt excoicati. et eorum absolutio pape uel summo penitentiario reseruat ut repperi in libro penitentiarie summi penitentiarii.

32 **E**xcoicationem subdant qui romanos aut alios cristianos pro negociatione uel alias honestis causis nauigio uectos aut capere aut rebus suis spoliare presumunt. Illi etiam qui cristianos naufragium patientes spoliant rebus suis nisi ablata reddiderint excoicationi se nouerit subiacere ex concilio lateranensi ex. de raptonibus. Prima pars huius capituli dicit host. quod est canon late sententie. et addit quod pirate ter in anno ab ore pape excoicantur solentur. Secunda pars dicit quod est canon ferende sententie. Innoc. tamen. Uinc. et goff. dicunt quod est ista secunda pars late sententie. io. an. dicit sic. credo quod prima pars sit canon ferende sententie. excepto quod dictum est de piratis. qui sunt excoicati a papa. ter in anno ab ore pape et excoicantur sollemniter. Secunda pars est canon late sententie. ita tamen quod preceat amonitio. ut dicit gl. et probet

participat in a minor m
et ratio a ppa pnt n a qm
et mty

hoc uis uerborum. ratio diuersi
tatis satis patet. et sic pars potest
telligi de quolibet nauigio. Idem
de lig. dicens quod ista est conditio
opinio. et quod primum dictum in
telligitur de quolibet nauigio. quod
uis host. restringat ad maritimum
Quanti ad secundum dicit quod si
post mentionem non restituat ab
lata. statim sunt excommunicati. si autem
restituunt non sunt excommunicati. idem
pe. de ancha. et addit qui autem
peregrinos et mercatores non na
uigantes. sed alias itinerantes po
liant. excommunicari debent. sed non sunt
ipso iure excommunicati. ex. de treu.
et pa. c. i. hoc ille. **H**ic tamen
nota quod expoliantes romipetas.
uel euntes ad curiam uel redeun
tes pro causis agendis in curia.
sunt excommunicati excommunicatio papali
ut patebit infra in processu anni
ali pape.

Clericos qui scienter et sponte
participauerunt cum
excommunicatis a nobis et ipsos
in officiis receperunt eadem ex
communicationis sententia cum ipsis non ou
bitamus inuolui. quos etiam pro ab
solutionis beneficio habendo ad
nos uolumus remitti. clem. iii.
ex. de sen. ex. significauit. Cir
ca expositionem huius decretalis

est triplex opinio solens. quarta
contra reprobat. est quod prima
host. que etiam ponit in summa
confessorum. quod ista sit noua excom
municationis species. ad quam incurren
dam quinque requirunt. istam et
sequitur opinio 10. an. ut ponunt
in textu. s. primo quod communicatio
cum excommunicatis sit clericorum. **S**e
cundo quod coheret scienter. Tercio
quia coheret uel participet sponte
et dicit glossa. excludi hic coactionem
absolutam non conditionalem. Quar
to quod coheret in diuinis. et hoc in
telligendum secundum glossa. de omnibus
diuinis officiis tam de hiis que
in ecclesia dicuntur quam de hiis que
extra seculi horis canonicis. Quinto
quod coheret seu participat cum excommunicatis
nomiatus a papa in huiusmodi di
uinis. talis excommunicatus incurrit ab
soluendum. non nisi per apostolicam
sedem. Qui autem alias excommu
nicatus a canone coheret in diuinis. hoc
peccet. non tamen eandem sententiam incur
rit. de hoc infra in c. de minor
excommunicatione. Secunda est petri de
ancha. qui dicit quod qui coheret cum
excommunicato a papa sponte et scienter
et in diuinis est excommunicatus eadem
sententia. et istum dicit esse uerum intel
lectum huius decretalis. ita rep
perit ex re collectis eius. Idem ui
detur dicere Uil. spe. et glossa.

Tercia est tan. s. quod qui participat
cum excommunicatis a papa eodem cri
mine propter quod ille est excommu
nicatus eadem sententia ligatur. et sic sunt
soluendi per papam ex. eo. nuper

26
hanc opinionē dicit glosa credo
ueriorem. innocē. etiam dicit sic
posse intelligi 10. an. 1. 10. de lig.
dicunt q̄ uidet̄ adberendū huic
ultime expositioni.

Us qui propne temeritatis 34
audacia defunctorum corpa
non sine contemptu clauūz eccle
sie in cimiteriis tempore interdi
cti in casibus non concessis a iur̄
excōicatos publice uel nominat̄
interdictos. Uel usurarios māi
festos scienter sepelire presumūt
ipso facto sine excōicationis de
cerminis subiacere. a qua nulla
tenus absoluantur. nisi prius ad
arbitriūz diocesani episcopi. qui
bus p̄ premissa fuerit iniuria ir
rogata satisfactionē exhibuerint
competentem. ex. de sepul. i. cle.
ca. 1. **C**eos. includit utriusq̄z p
fessionis personas laicos et eccle
siasticos exemptos et non exemp
tos. Paul. Propne temeritatis
audacia. notat quasi p̄prio ausu
et sumitur in malam p̄tem. Ubi
autē nō faceret temere. puta pre
latus dicit sepeliendū fuisse abso
lutum. uel uersimiliter putat se
pulturam non esse prohibitā illi
ratione status. et sic errat i facto
non habet locum hec pena Pau.
In cimiteriis. Pau. idēz si in ec
clesia. secus si i campis ut locus

priuatis. Tempore interdicti. **N**az
tunc interdicta est sepultura. **N**ō
concessis a iure. hoc dicit p̄op̄
elencos qui seruauerūt interdictū
quibus cōceditur tempore inter
dicti sepultura eūz silentio et abs
q̄z campanarum pulsatione. ut i
predicta decretali q̄ inter. et p̄p̄t
priuilegiatos circa confratres.
In q̄mōz uero festitatibz i q̄bz
celebrari potest eo tpe. s. interdi
cti alta uoce non puto mortuos
sepelire debere. ut de priuile. eūz
plantare. 10. an. idem pau. et zen.
Excōicatos. ab hōine uel a iure
et intelligas de maiori excōicatio
ne. licet eūz excōicati minori sic
decedentes sepeliendi non sint. ut
notat immo. eo. ti. sacris. huic tñ
pene locus non ē. 10. an. Publice
et per quod dicit publice. dico
q̄ si esset occulte dato q̄ sepeliēs
sciret. non est locus huic pene
licet priuatur sepultura. si de bō
constare pōt. sed talis esset excō
municatus minori excōicatione
fm alani. et bar. quod placet et
pau. **A**ut nominat̄ interdic
tos. pau. a diuinis et p̄cipatōe
sacramentorūz. tales p̄sumunt se
pulture priuatione. Ut notat ino
cen. et host. **S**ecus si interdicti
ab aliquo tēporali. seu spirituali
exercitio iurisdictionis misterii
uel officii. quia tales non sunt
priuati aliis diuinis. ergo nec se
pultura. **Q**ui dicitur nomina
tim interdicti. Laude. dicit q̄ no
minat̄ interdicti sunt i denūciatōe

nominatum. siue specialiter sunt
expresse. et notat immo. **S**ed q
rit. quid iuris si notorium ē de
fautorib9 qui occasione dederūt
interdicto per epīm lato non sunt
tamē nominati in ipā snia interdi
cti que ī scriptis ferēda est. ut de
sen. ex. cuz medicinalis. l. vi. **N**ū
quid sepelientes hos fautores in
currerent. licz sine interdicti in ge
nere. quia dictū est in snia inter
dicimus. a. cum fautoribus suis
credit ipse q nō quātūcūq3 sint
notorii. argum. de cle. ex. mmi.
possit. cū h cōstitutio sit penalis
et ideo restringenda. Et aduerte
q per illum textū qui prohibet
nominatiz interdictos in cimite
rio sepeliri. uidetur a contrario
sensu q interdicti nō nōinatiz se
peliri possint. quod tenet glosa.
ubi locus interdictus non sit.
Steffanus dicit istam opiniōez
ueram nisi quando pro certo sci
retur eos tale quid fecisse uel cō
misisse. propter quod erant inter
dicti. tales enī nō debent sepeliri
in cimiterio. ubi uero non sint
certi. habet locum glo. fm eūdē
pro glo. tamē facit quod dixi s
post Laud. ut. l. nō sufficiat facti
notoriz. nisi adsit ista qualitas
nōiatum per modū de quo supra
Manifestos. qui priuati sunt se
pultura. et facione testamenti.
nisi satisfecerint ut cauerint fm
formā illius decreti. quanq. ex.
de usuris l. vi. **E**t si apparue
rint ī tali signa penitētie. et post

mortem prestatio cautionis suffi
cit ad uitandum hanc penam cū
talis sepultura nō sit prohibita.
sed non ualet testamentū quod
ab initio est nullum. ex persona
testantis. Idem etiā uidetur si
pūmo fecit testamentū et postea
efficitur usurarius manifest9 q
per sequens delictum infirmatur
testamentū. pau. Sciēter. Sec9
si ignoranter. pau. Sepelire. **N**ō
solum actualiter ponentes corp9
sed dicentes diuinū officiū sup
funus icurrunt eam penam imo
fortius. quia plus contemnūt.

Idez intelligas de sepeliētib9 de
facto in cimiterio etiā absentib9
clericis. pau. Sed io. an. sup. dic
to uerbo sepelire. sic dicit. h oc
currūt dubia que pūncipis recla
ratio3 plus q glossantis exposcūt
scilz an portantes ad sepulturā q
tamen nō sepeliūt sint excoīcati.
Item de comitantibus funus.
Item de fodientibus. et fabricā
tibus uel aperientibus sepulturā
Item de prelatis clericis uel mi
nistris ecclesiarum in quorum ci
miteris sepeliuntur qui id nō p
hibent. uel patiunt. **I**tem de
clericis portantibus crucē cereos
et similia. Et post quedā sic dīc
tū h pūat sepeliētē nō admittētē
interessētē et cooperantē. Sepe
lire autē est mortuum humo ut
tumulo cōdere. uidet autē solos
humo uel tumulo corpus impo
nentes ligatos esse. facit pro hoc
eqtas ne ex un9 funere mētū

ligetur. Itē constat q̄ portātes
comitantes uel fabricantes sepul-
turam si non sequeretur talis se-
peltio excoīcati non essent. In
contrarium est quia etiā hec con-
stitutio ludibrio. si unq̄ solus ser-
uiens uel ribaldus per quem id
poterit expediri ligari dicat̄ reli-
quis usitatis pompose et solenni-
ter expeditis. 10. an. Steffa. uero
non dubitat omnes istos ligari.
Nota q̄ 10. cal. in tractatu quez
fecit de ecclesiastico interdicto.
circa finem mouens predictū du-
bium seu questionem sic dicit.
Mibi procul dubio uidetur q̄ si
nominatū interdictus uel etiā nō
nominatū interdictus. sed tempore
interdicti in casu non permissio a
iure. si cum diuino officio est se-
pultus omnes predicti. s. apenē-
tes sepulcrum uel fabricātes ter-
ram uel ponentes ī sepulcro uel
plantantes cruces uel cereos uel por-
tantes funus uel associātes causa
bonoris uel amicitie. uel clerici
diuinū officium facientes uel nō
prohibentes cum possunt. omnes
pena excoīs ligātur. p̄ istaz cle.
eos. Ratio quia hoc casu omēs
sunt participes criminis siue coo-
peratores. ad b̄ de sen. ex. 2. sup
xi. q. iii. p̄cipue. **S**i uero sine
officio clericorū defunctus t̄is sepul-
tus ē etiā ī loco cimiterio. licz
sit tutius. dicere predictos omēs
fore ligatos excoīcatiōis suā de
qua ista clemē. agit. tam licz tre-
pidus credo istos nō ligari dicta

pena. sed quia uidetur continēre
generalez prohibitionē poterūt ar-
bitraria pena puniri etiā per iu-
dicem ecclesiasticum. xiii. q. ii.
Econtra adam. Ad hoc dicendū
me mouz fms cle. i. per que uer-
ba uidentur remoueri p̄uilegia
que clericis siue ecclesiasticis p̄-
sonis solent concedi et nō laicis.
Ut ergo uerba non uideāt sup-
uacue apposita. de mai. et obed.
solite. oportet q̄ intelligatur de
his quibus talia p̄uilegia solēt
concedi. ut sic dictum intelligat̄
fm̄ q̄ talia adiuncta pōt adaptari
i. q. ii. sacerdos. Sed p̄uilegia
excoīcatiōis solent concedi cle-
ricis et ecclesiasticis personis. de
illis ergo debet intelligi principa-
le dictum capituli. Item sepul-
tura ecclesiastica p̄pue respicit cle-
ricos ad quos id perinet. xvi. q.
i. placuit. et cum funera ad sepul-
turam deferuntur diuina officia
cantare. xiii. q. ii. qui diuina. sic
concludit p̄posituz. sed si clerici
dicunt officiū sepulture sup fu-
nus. et postea deponentes funus
in loco secreto non ponunt ipsuz
ī sepulcro seu cimiterio. nūquid
sunt excoīcati. Lerte fm̄ op̄ōz
contrariam esset dicendū q̄ non
quia textus dicit sepelire quod ē
humo uel tumulo mortuū cōde-
re. et sic per solam celebrationē
officii non esset delictuz cōsuma-
tum ergo nō incideret ī penaz.
sed nō credo q̄ aliquis hoc uice-
ret. sic enī semper fieret durāte

interdicto. et per consequens ista cle.
facta esset ludibrio. hec omnia 10.
calde. Et quod dictum est de inter
dictis. idem intelligendum est per
omnia de manifestis usurarius.
et publice excommunicatis. **Q**uerit
etiam dominus laurē. de ridolfis in tra
ctatu quem facit de usuris. quid
dicendum de officiantibus clericis
portantibus cruce et cereos et of
ficiantibus et associantibus et por
tantibus feretrum. tanquam ibi esset
cadaver alicuius predictorum scilicet
manifesti usurarii nominatum in
terdicti vel publice excommunicati. cum
tamen realiter ibi non sit. **I**tem dicit
et dicit idem iudicandum ac si ibi
esset. et ideo dicens ut s. Subiacere
hanc penam locum habere non puto in
aliis casibus in quibus denegat
sepultura quos habes eo. tit. de
sta. mo. c. ii. **S**ed quid de illo
qui sepelit manifestum usurarium
excommunicatum publice nominatum inter
dictum et tempore interdicti nunquam
una vel quadruplici excommunicatione
ligabitur ex hoc facto unde quod
de hoc plene scripsi in tertia questione
qualiterii. siue tamen una sola sunt
pluribus sententiis ex his diversis cau
sis. quare quilibet per se sufficit
quod excommunicatus dicatur planum est quod
de omnibus debet satisfacere. et
ab omnibus absolui. 10. an. eis
quibus. Sed qui sunt hi forte in
tellexit de his quorum favore fue
runt late sententia excommunicationis vel in
terdicti in loca vel personas vel
illis quibus debebat fieri restitutio.

quo ad usurarios. Si qua etiam
violenia in his fuisset illata cli
cis vel ministris. illis etiam fiat
satisfactio. **I**tem si illorum cor
pora vel ossa decerni possunt ex
humanda sunt. et hoc in tribus
ultimis casibus. **S**ed quid de
primo. dicit quod si ille fuit penitens
licet non debuerit sepeliri scilicet
tempore interdicti. non tamen exclu
mabitur. saltem post relaxatum
interdictum. Notant etiam inno.
et host. quod penitens qui sepultus
non fuit in cimiterio. propter inter
dictum. relaxato interdicto debet in
cimiterio sepeliri. dicunt etiam quod
ex quo penitens fuit. mortuaria li
cite ab ipso recipi possunt. cum pro
ipso sit orandum. xi. q. iii. quicquid.
Secus si non fuisset penitens. lxxx.
viii. d. c. fi. Jo. an. qui dicit quod
de funeralibus que darentur cum
funere defuncto sepulto tempore
interdicti non putant clericos licite
recipere posse quia viderent par
ticipare in delicto. **I**tem nota
quod fran. de zab9. post pau. super
verbo temeritatis huius clemē.
dicit quod temeritas scilicet notat quod
proprio ausu. et ex hoc dicit Laud
quod si ignorans factum vel etiam
ius. dum tamen sit cui liceat ius
ignorare. hoc faceret. non videret
reus. nec hanc penam incurrere.
ii. q. iii. pa. notandum. et idem dicit
in effectu glo. i. c. de. et ideo pau
et zen. qui videt velle quod hoc ca
su iuris error simpliciter excuset
quia iuris error excusat a dolo.

ff. de abis. l. i. quod ē uerū. Nā
iuris error excusat a pena ad quā
cōmittendā requirit̃ uolus. nō:
dii. in regula ignorantia li. vi.
per hoc q̃ iuris error ē lata cul-
pa non uolus. ff. de his qui.

Ite nota q̃ dicit io. an. i. nouel-
lis. super. c. ut aīarum li. vi. q̃
ignorantia statuti sinodalis excu-
sat transgressores a pena. nisi sit
crassa et supina. etiam cū statutū
punit aliquid. p̃hibitū lege diuina
uel canonica. et s̃m hoc terminet̃
hic quod scripsit io. de oō. Ubi
querit an sint excoīcati īpuberes
qui falsauerūt instrumētū et mo-
nachus qui tulit falsum testimo-
nium. ignorantes constitutiōem
episcopi. qui tales excoīcat quic-
quid ibi dicat satis potuit utq̃
p̃babiliter ignorasse q̃ si ita lo-
cus est hunc decretali. et licet pena
iuris in eis locum possit habere
cessabit tamen pena statuti quod
p̃babiliter ignorabant. licet qdā
restringāt hoc dictū ad statuta
ex causa prohibētia de iure nō. p̃-
bibita. idē dicit ex. de tempib⁹
ord. eo. li. vi. q̃ equipollent scia
et affectata ignorantia. et dicitur
affectata ex quo scire potuit. sed
noluit. imo dissimulauit. Item
an. de bu. dicit in lec. q̃ mulie-
res et monachi ab ignorantia iu-
ris non excusant. ubi iuris om̃i
anno fit publicatio in locis ubi
sunt. alias excusantur. ut l. cum
de indebita. ff. de probati. quod
dicit uerūz host. in monasteriis

de quibus monachi nunq̃ exeūt

35 **N**os qui dīno timore post
posito scienter gradibus
sanguinitatis uel affinita-
tis cōstōne canonica interdictis.
aut cum monialibus contrahere
matrimonialia nō uerentur. nec
nō religiosos et moniales ac cle-
ricos in sacris ordinibus consti-
tutos matrimonialia contrahentes
ipso excoīcis sine ipso facto excoī-
nimus subiacere. clemēs quinq̃
ex. de spon. et ma. c. uno. i. cle.
Eos. Nota q̃ i sex casibus b̃ ex-
pressis tātūz locum habet ista cō-
stitutio. et eius pena. **U**nde si
contrahit quis cum habente ma-
ritum uel euz iudea uel pagana
uel cum cognata spiritualiter uel
legaliter uel contra impedimētū
publice honestatis licet nō teneāt
matrimonium. nō tamen est locus
huius pene que in illis casibus uel
similibus expressa nō est. **I**te
in his sex casibus tunc demūz ē
locus pene cum illicite cōtrahūt
Si enī licite. ut ex dispensatione
pape. tūc cessat culpa. g. et pena.
de cōstōne. c. ii. de qua dispen-
satione nota ē. de resti. spo. l. ras
io. an. Sciētes. ignorantes ergo
non ligat cōstō. quod intelligo

ignorantia facti probabiliter et non
affectata. scilicet quia ignorabāt
se esse consanguineos uel affines
Si uero ignorabāt ius nescientes
gradū in quo erant esse prohibiti
ex quo sciebant quādum ligat cō
stitutio. de re. iu. ignorātia li.
vi. Si uero alī solus sciebat ille
solus ligat. facit. xxxiii. q. ii.
in lectuz. Sed quid si contraxit
ignorans post tēpora autē sciuit
et cohabitauit consanguineis: ut
deē ligari. ar. i. q. i. Eos ī fine
de simo. sicut tuus. Contrariuz
credo. cum ista cōstō nō pumat
cohabitationē uel incestū. sed cō
tractum. ut ita dicam pbatu r h
solutō. eo q sine iudicio ecclesie
ab illa diuertere non posset. fate
or tamē q peccat cognoscēdo. io
an. Pau. uero dicit. q si talis co
habitat ei affectu maritali incur
rit hanc penam cum uideatur ex
nono consensu cū ea contrahere
Si uero ex primo non incurrit.
Sed quid si traxerit cū ea quā
credebat consanguineaz affinem
uel monialem et in ueritate non
erat. solue per notata de sen. ex.
si uero. ii. et. c. in audientia. io.
an. Ex illis causis trahi pōt re
sponsio. s. q talis nō est excoīca
tus. Sed quid si impedimentuz
quod erat tempore contracti ma
trimonii fuit postea remotū. ex
de consang. et affi. quia circa.
Itē si remouetur per dispensa
tionē pape. uerba sunt inspiciēda
ut uideat an tollat īpedimētum

etiam quo ad penaz p̄tētiar. an
non ut faciat tantam ualere ma
trimoniuz. primo casu absolutio
alia nō est necessaria. secūdo sic
Si uero reuocare ē impedimētū
per constitutionem reuocatoriaz
tunc dic ut supra de iūu. eccle.
in clem. quonā. pau. Super p̄e
dicto autē ea. idēz pau. sic dicit
q si reuocatoia uale et dicit cō
stitutionem quaz reuocat fulmi
natoriam excoīs. pro infecta hūi
tunc ligati per illos nō egent ab
solutione. si autē tantū reuocat
tunc sic ligati egent absolute
Dracibus scilicet quarto uel ci
teriori. Canonica. fortius diuina
de re. spo. c. lras. Matrimoni
aliter. Per hanc litteraz uidetur
q coactus ad contrahendum nō
incurrat hāc penaz et de absolu
ta coactione certum ē. de condi
tionali uero licet tali que cadere
debuerat in constantem uirum
uidetur ligari per decretalem
sacris. ex. de his que in metu ue
cā. sed cū nō sit matrimoniū defu
ciente consensu de equitate uide
tur talis non ligari. facit de sen.
ex. significauit io. an. idēz pau.
Contrahere. Secus si sponsalia
tantum contrahat. nisi sequatur
copula que cum īducatur presump
tam uoluntatez matrimoni. de
spon. c. is qui. īducet etiā penaz
Ratō predicti ē quia istud cum
sit penale est restringendum. ut
sic uerba nō extendantur maxie
ad minus delictum de regl. iu.

in penis. li. vi. Et negari nō pōt
q̄ aliud est matrimonium. aliud
sponsalia. pau. et io. an. s̄ religio
sos per p̄fessionem tacitā uel ex
pressam religioni approbate obli
gatos in genere uel in specie. ex.
de regularibz. non solum li. vi.
io. an. ⁊ pau. Et mōiales. s̄ nōne
de monialibus satis itelligebat
s̄. ubi ip̄onit penam cum eis con
trahentibus cum ex participatōe
ipse ligentur eadez pena. de sen.
ex. nuper. s̄ nō licz monialis ex
pticipatōe esset excōicata. quā
contraheret cū sciente. non tamē
quādo contraheret euz ignorāte
quia ille nō ligaretur. Ut ergo
monialis nullo casu euitet penā
hoc addit. Uel tūc q̄ tunc parti
cipans cum criminōso est excōica
tus. cū participat post latā s̄nāz
Ut in ca. si concubie. de sen. ex.
sed h̄ non participat post. sed in
actu pro quo ligatur. g^o 1c. Vel
tūc q̄ h̄ participās ī crimīe cri
minōso sit excōicatus. non tamē
participans in actu illo pro quo
alter ligatur. alias uel superflue
adderetur hec littera que nō di
stinguit an monialis contrahat
cum sciente uel ignorante euz ex
parte eius non possit preteudi ig
norantia facti. de sen. ex. cōtigit
pau. Ubi participans in actu
pro quo alter excōicatus est excō
municari mandatur. pau. et de
hoc ultimo puncto habes supra
in excōicatōe p̄ima. Sacris scilz
subdiaconatu ⁊ supra. s̄ Paulus.

29
Contrahentes. non repetit sciēt
quia in tali proprio facto non ca
dit probabilis ignorantia in illis
religiosis uel clericis. Ubi uero
probabilis esset ignorantia ut ordi
nato in sacris ī amentia uel doz
mitione. uel infra pubertatem.
puto q̄ non esset locus huic pene
io. an. et idez dicit q̄ a tali s̄nā
excōicationis per episcopum pōt
absolui. addens q̄ nō sufficit sa
tisfactio in hoc. nisi etiam sequa
tur absolutio.

36 **I**S qui nomiatum excōicato
scienter participat ī crimīe
criminōso et consiliuz īpendēdo
auxilium uel fauorem cū ratōne
damnati criminis uideatur in euz
delinquere qui damnauit ab eo
uel eius superiore merito delicta
ent absolutō regrenda. et infra
quāuis em̄ et tūc nō iudicis. s̄
iuris s̄nā excōmunicato cōmuni
cans sit ligatus. quia tamē cōdi
tor canonis eius absolutōne sibi
specialiter non retinuit. eo ipso
uidetur cōcessisse facultatē aliis
relaxandi. et infra. uerum si dif
ficile sit ex aliqua iusta causa q̄
ad ipsum excōicatorem absolue
tus accedat. concedimus īdulgē
tiam. ut prestita iuxta formam
ecclesie cautione q̄ excōicatoris
mandato parebit a suo absoluat
ep̄o uel proprio sacerdote. Inno.

tertius. de sen. ex. nuper. Consilium nō tenetur quis de consilio nisi ille aliter nō fuisset facturum uel nisi fuisset consilium fraudulenti glo. Sed pe. & anch. dicit qd conck. est doctorū qd impendēs consilium delinquēt in crimine pro quo ē excoīcatus incurrit excoīcationē. siue eīz facturum alis siue non. quia participat in crimine. Alber. dicit hoc certū. si consilium datum est directe ad crimen. quod excoīcationē inducit. puta ad clericum uerberādū non sic si daret consiliū in facto pro quo excoīcatio non erat uel auxiliū contra offendētē. inno. Auxiliū intelligitur & directa participatione. secus de indirecta ut si quis excoīcatus est qz facit guerram contra ecclesiam uel clericū. postea ego illi guerrā facio tu contra me iunas illū. auxiliū ei prebens. quia per hoc melius guerrāz faciet excoīcatus. tu nō es excoīcatus. quia non hoc intēdis. fateatur etiā host. qd domīq auxiliū uasalli excoīcati inuocare pōt ppter fidelitatis debitūz quod remanet. Inno. etiā dicebat qd liceret tibi contra inimicitium inuocare auxiliū excoīcati. propter guerrāz. ita qd sibi ēt in sua guerrā auxiliū prestes. quod tamen host. reprehendit. Jo. an. i. fauorem. in laudatione facti. Alber. dicit fauorem īpēdi Absolutio dicit hic glo. talis ligatur snīa hominis non canonis

Sed pe. & aucha. dicit qd dicitur doctores qd ista est snīa iuris qd tamē trahit executionē a snīa iudicis. s. cum quis participat in crimine criminoso propter quod excoīcatus est ille ab homine. Est tamen uerū qd ubi alias episcopus absoluit a snīa iuris. nō ab ista absoluet. ut littera dicit sed absoluet ab excoīcatore. Un remanet conclusio qd participans criminoso in crimine incurrit excoīcationē siue extra territorium excoīcantis siue intra. siue sine subditi siue non. qd iuris auctoritate ligant etiaqz si promulgans excoīcationē coīcaret. qd nō sua sed iuris snīa ligatur. glo. obiecta facile tolluntur. quia totum operatur dispositio iuris. qd snīa hominis extenditur ad alios. hoc ex re collectis sub eo. idem dicit inno. io. an. s. qd est snīa ista canonis. cōcessisse uidetur. ab istud *No Regla* habeas pro regula in omni snīa excoīcationis lata a canone quia potest ordinarius absoluerē. nisi per papam fuerit absolutio referuata. in aliis autē snīs secus. et per hoc inferas qd si pōt a qualz snīa canonis generalit̄ lata. potius poterit absolutio a snīa excoīcationis lata per consēz speciales uel sinodale. Unde si subditi episcopi bononiensis incurant snīam p constitutionē episcopi mutinen. ueniens bononiā poterit absolui a bononiensi. Jo. & lig. Excipit tamē pe. & aucha. ab hac regla

Cōm mandam infici aliquē
per assassinos

hic tractatur mō de confuatoibz

30

supradictuz casum. Si difficile.
36 ppter nimiaz distantiaz vel
periculum mortis. Jo. an. n. pe.
de ancha. cautionem iuramenti.
Jo. an.

Statuimus ut quicunqz p̄i
ceps prelati. seu quis alia
ecclesiastica secularisue persona
quempiāz cristianoꝝ per p̄dic-
tos assassinos interfici fecerit vel
mandauerit. quāqz mors ex hoc
forsitan nō sequatur aut eos re-
ceptauerit vel tēderit vel occul-
tauerit excois sn̄am n̄ depositō
nis a dignitate. ordine. honore.
officio n̄ beneficio incurrant ip̄o
facto. Inno. quartus. ex. de ho-
mici. pro humani. li. vi. prelatqz
etiaz ep̄s. tēcretalis enī Quia
periculosuz. infra de sen. ex. li.º.
vi. non eximit eos a sn̄a excois
io. an. Assassinos. hoc ē pessimū
genus hominū. et possunt dici a
scindō vis. quia abscondunt aīaz
de corpore iuxta uelle n̄ mādātū
domini sui cuiuslibet cristiani.
Et cum de istis simpliciter expri-
mat ad alios homicidas non ex-
tenditur quod isto. c. continetur
in his penis. d. xxv. Quā arch
Mandauerit. si mandauit. gº co-
gitatio non stetit in finibus suis
n̄ ideo nō mirum si punitur als
secus de pe. d. i. cogitationis. Et
puto qz ēt si t̄uocauerit mādātū

re integra qz nihilominus incur-
rat penam. euz ex solo mandato
iam prius ligatus esset. et ad hº
facit quod statz sequitur io. an.
37 Receperunt. patenter ut disse-
rat a sequenti. s. occultauerit. et
isti receptatores tāqz aggressores
tenentur. C. de his qui latro. l.
i. n. ii. archi. Excoicamus. ex qº
papa sibi non reservat absolutōz
credo qz ordinarius possit absol-
uere. ex. de sen. ex. nup. io. an.
Et nota qz in summa pisana sic
dicitur assassini fuerunt. et forte
adhuc sunt qdā infideles/qz ex qz
busdaz falsis opinioibus quibus
fuerūt enutriti de facili mittebā-
tur ad occidendū quēcunqz cristi-
anorum non curantes si ob hoc
occidendi essent isti. cōtra quoz
pestem statuit innocen. quartus
istam tēcretalem.

Decernimus ut si cōserua-
tores de aliis qz de mani-
festis iniuriis et violentiis
sciēter se t̄romiserūt. seu ad alia
qz iudicialē indagmē exigūt. sn̄a
extenderint potestatem eo ipso
per unum annum ab officio sint
suspēsi. Pars uero que hoc fieri
procurabit sn̄am excois tēcurat
a qua n̄ possit absolui nisi ei qz
sic fatigauit indebite. primo satis
faciat integraliter de expēsis ex.

de officio deleg. i. hac constit. li. vi. Sciens. si ignorantia esset iuris vel crassa vel affectata idem esset igitur infra de reg. iur. ignorantia. io. an. Indaginez. inquisitionem/ab officio et a beneficio. quod est eius sequela. xxxii. di. preter hoc. Suspendi. ecce quid speciale in conservatore quod non est in delegato. quia dato quod delegatus inmittat se de eo quod non est sue iurisdictionis non propter hoc locum habet pena. quia non videtur expressa in eo. io. an. de expensis. ad idem de enumer. ec. quoniam in fine. li. vi. dicit petrus de archa. quod conservator est iudex datus ad tuendum aliquos contra manifestas iniurias omnes vel certas iudiciali utens indagine. et dicit io. an. quod solus papa potest dare hos conservatores. Ipsorum autem conservatorum iurisdiclio et potestas dependet a forma litterarum. et latior est forma adiuncta post constitutionem statuimus. de officio et po. iud. deleg. li. vi. et constitutione fit: Attendatur ergo tenor litterarum sicut et privilegiorum. item secundum per. de archa. tales possunt excoicare pro huiusmodi notoriis. Item nota quod conservatores etiam non possunt nisi sint episcopi et eorum superiores abbates vel qui in cathedra libere ecclesiis vel collegiatis obtinent personatus vel dignitates. Nec aliquis potest esse conservator sui conservatoris. nec aliquis potest habere conservatorem eum

qui est sub eius iurisdictione dominio vel abstracto ecclesiastico vel temporali. exceptis regibus de regnis. ex. de officio deleg. hac constitutione. li. vi. ite tales conservatores non possunt committere vires suas exceptis citationibus et iniurarum denunciationibus nisi aliud eis per litteras committeretur et tunc committere possunt infra loca in quibus fuerint deputati et personis superius dictis. item non possunt procedere contra aliquos extra civitates vel dioceses quibus fuerint deputati nec possunt aliquos citare ultra unam diocetam a fine illarum diocetum. ex. de off. deleg. hac constitutione. li. vi. Item si conservatores inmittant se de aliis quam de manifestis iniuriis non solum incurunt penam suspensionis. ut dictum est sed etiam ipsi processus non valent quia excedunt fines mandati ex. de rescript. cum delicta. Et si citavit aliquem iniuriatorem tamen quam pro notoria offensa. et eum ob contumaciam excoicavit. Si constat licet iniuria sit facta non fuisse manifestam non est excoicatus secundum inno. Item expirat officium conservatoris morte coeuentis quo ad negotia incepta. et hoc nisi aliud expaveretur in litteris eius ut in dicto. c. Item sciendum innoce. quod licet conservatores non habeant iudicalem indaginez in notoriis. tamen bene possunt. quia omnia illa sine quibus eorum

iurisdiclio non possit explicari in
telliguntur eis esse commissi. Unde
possunt citare et contumaces pu-
niri. ex. de officio et po. in. de le.
de causis. Item si maleficium est
notorum actus et non iudici oportet
quod super hoc querat probationes
et cogat testes. secunda causa. q. i.
in primis. **I**tem quia in noto-
rus aliquis ordo iudiciarius est
necessarius. item si reus confite-
atur factum et dicat quod usus est iure
suo in hoc casu admittet. probatorum
Aliter enim non posset implere
iurisdictionem sibi commissam.
Similiter oportet quod procedat ad
inquisitionem quando factum est no-
torum. sed nescitur quis fecerit.
Item ad repellendum iniurias potest
invocare brachium seculare. sicut
alii iudices. **I**tem si reus qui
fuerat condemnatus et excommunicatus
compareat infra annum. et dicat
se velle satisfacere cognoscat con-
servator de quantitate damni.
hec Innocentius. **I**tem si reus negat
maleficium. et actor velit probare
esse notorum conservator cognos-
cet. actus inutile esset suum officium
quia quilibet posset negare. Sicut
si reus fatetur maleficium. sed
dicit non esse notorum quia per
eius confessionem factus est noto-
rum. extra. de coha. clericorum
et mulierum. Vestra.

39 **D**octores sive magistri qui
religiosos habitu suo om-
misso leges vel philosophiam
audientes scienter docere aut in
scolis suis presumpserint retinere
simili eo ipso sint sui inmodati.
ex. ne cle. vel mo. statutum li. vi.
Dimisso. quid si non dimiserint
habitum. dicitur quod tunc non sunt
excommunicati doctores. quia hec pena
non est amplianda infra de reg.
iu. in pen. sic contra quia com-
municat in crimine. et sic eadem non
minori excommunicatione ligatur. ex.
eo. si concubine. **E**t in hoc potest
dicti venire potius ad declaratores
iuris veteris quam non casum po-
tere. io. an. **S**cienter. ubi incede-
ret in habitu. tunc non haberet
locum ignorantia sed ubi incede-
ret sine habitu tunc probabiliter
poterit ignorare. io. an. **R**etine-
re. **N**ota officium doctoris scola-
rem de scolis expellere. et per id
quod dicit retinere. dicas quod licet
doctor sciat monachum habentem
domum iuxta scholas lectoris in do-
mo propria audire excommunicationem non
est quod dicit infra de re. iu. lo-
cupletari. **Q**uid si talis mona-
chus non vult exire scholas. unde
per hanc litteram quod licite in pos-
sit expelli. ad hoc supra. de sen.
ex. veniens. et hoc maxime si ve-
ra esset opinio quod excommunicatus non
gauderet privilegio canonis quod
non est verum. fm. io. et bar. q.
notant. xvi. q. iii. Siquis de in-
ceps. **Q**uid si non potest expelli

exeat doctor scholas ad instar eius
quod dicimus. cum excoicatus
intrat ecclesiā. ut nota. xi. q. iii.
sicut apostoli. io. an. Similit
quia cōmunicauit in crimine. ut
dixi. Et quia conditor canonis
sibi n̄ reseruat absolutionē. aliis
indulisse uidetur. et facit quod
notat s̄ eo. sup̄ specta io. an.

Constitutionē factā ab ep̄o
portuen̄i aplice sedis legato
et a predicto tusculano postmodū
confirmataz. uidelicet ut nullus
magistrozū sine scolarium super
conducendis aliozū hospiciis in
lesionem uel p̄iudiciū habitā
tium audeant hospitez cōuenire
nisi prius constiterit tempus con
ductionis elapsū uel inquilini
in hoc suū fauorez p̄stauerit
et consensum. cum idem portuen
sis sub excoicatione hoc prohibu
erit. alter sub pena anathematis
idem decreuit obseruandum. ra
tum esse decernimus et eam auc
toritate apostolica confirmamus
statuentes ut a te frater episcopo
et tuo quolibet successore hoc sin
gulis annis in cōmuni audientia
magistrozū ac scolarium recitet
Clemens tertius ex. de lo. et cō.

40

ex rescripto. Constitutionē. et sic
nota q̄ legatus in sua prouincia
potest facere constitutionē; etiā
sub perpetuo anathemate. s̄. de
off. leg. c. ultimo. ad cōfirmataz
id est approbatam et innouatam
quia solus superior cōfirmat. ut
supra de offi. leg. studisti. Sco
larium. Soli ḡ magistri. et sco
lares prohibentur conducere ho
spicia scolarium prop̄ potētiōres
constitutio ista emanauit. et per
hāc litterā uidetur q̄ scriptores
qui non sunt scolares sed uxorati
non obligantur hac constitutiōe
cū de illis non fiat mētio. Lauṛ
dixit hanc penam extendi ad eos
qui gaudent priuilegio scolastico
large sumpto scolarium uocabulo
et gratia scolarium ibi sunt dūmō
ibi non sint meretrices. nec obi
cias q̄ pena non debet extēdi qz
hodie et pene queqz ampliuntur.
argu. ad hoc infra de uer. signi.
Cum in partibus. lauṛ. et cū eo
concor. Innocē. sed non credo q̄
ad scriptores uxoratos extendat
hec constitutio. licet sint prop̄
scolares. Eadem enī ratione extē
deret ad cartarios et rasoires car
taruz. ber. Conuenire. i. alloqui
uel de habitatione tractari. glo.
interlinearis. Sub excoicatione
iam lata. glo. iterū. Et nota q̄
inno. goff. alber. et pe. de peru
sio dicunt q̄ ista cōstitutio et ex
coicatio est localis. et habet locū
solum bononie. et hoc etiā placz
magis. Jo. an. Sed host. dicit

esse generalem. Nam quia fauorabilem. ideo dicit eam extendendam. Sed contra non tenet opinio eius

Nullo fas sit ipsis cardinalibus uel illorum alicui nuncium mittere uel scripturam. quod uero contrafecerit scripturam mittendo uel nuncium. aut cum aliquo ipsorum secreta loquendo. ipso facto sententiam excommunicationis incurrat. greg. x. ex. de elec. ubi periculum. li. vi. Cardinalibus scilicet inclusis in conclau. pro electione summi pontificis. Secrete loquendo. nisi qui de uoluntate omnium cardinalium inibi presentium pro his tantum que ad electionis instantiam et negotium pertinent uocaretur. ut dicitur supra in textu sicut puta aduocati uel iurisperiti uel religiosi uel tabeliones. Incurrit. canon est lata sententia. Sed ordinarius absolueret poterit. ex quo papa sibi non reseruauit. Jo. an.

41

et officiales ciuitatis illius in qua romani pontificis electio fuerit celebranda auctoritate nostra. et eiusdem approbatione consilii potestate sibi tradita. premissa omnia et singula plene ac inuolabiliter sine fraude et dolo aliquo faciant obseruari. nec cardinales ultra quam premittitur artare presumant. Super his autem taliter obseruandis statim audito summi pontificis obitu coram clero et populo uniuerso ciuitatis ipsius ad hoc specialiter conuocatus prestat coram populo iuramentum. Quod si premissa diligenter non obserauerint. aut fraudem in eis arta commiserint cuiuscumque sint premittentie conditionis aut status. omni cessante privilegio eo ipso sententiam excommunicationis incurrant. et perpetuo sint infames. ex. de elec. ubi periculum. li. vi. Celebranda sententia distinctione superius facta. io. an. Presumat. quia tunc essent excommunicati. sicut in se defendendo modum excedens. quod dicitur ut supra de re sit. spo. olim. et nota casus in quo laicus auctoritate canonis potestatem habet in clericum contra illud xvi. d. benequidem. io. an. Premissa. scilicet que dicta sunt supra. de inclusione fienda cardinalium in conclau. et administratione necessarium cum certa et modo qui ponitur in textu ipsius capituli.

Distincta adiciendo sanctum ut dominus aliqui rectores

42

Sicera romana ac universalis 43
ecclesia domio licet inuenta
presidemus sicut religiosa et pia
nota benigno fauore prosequimur
sic superficiosos conatus isoler
tum hominum testatur. uidelicet
ne sub omnia pelle gregez omnium
truculentia lupi rapaces inuadant
sub pietatis imagine virus here
tice prauitatis obrepat et sub pre
textu conuersationis angelice in
cautis mentibus malignus spiritus
illudat. Cuius rei gratia sacris
canonibus est interdictum ne ali
quis nouum ordinem aut religi
onem inueniat. Vel habitum
noue religionis assumat. sed qui
cunq; ad religionem venire uolue
rit ingrediatur unam de religio
nibus approbatis. Nonnulli tamen
prophane multitudinis uiri qui
uulgari ter fraticelli. seu fratres
de paupere uita. ac bizochi siue
bichini uel aliis nominibus nomi
nantur in partibus italie. necnon
insula cecilie comitatu prouincie
narbonensis et tholosane ciuitati
bus et prouinciis. aliisque ouer
sis citramarinis et ultramarinis
partibus contra dictos canones ha
bitum noue religionis assumere co
gregaciones et conuenticula facere
et superiores sibi ipsis eligere quos
ministros seu custodes seu guar
dianos aut nominibus aliis appel
lant plurimos ad eorum sectarum re
cipere loca etiam de nouo constru
ere seu constructa recipere loca in
quibus habitant in communem publice

mendicantes quasi eorum ecclesia
secta foret una de religionibus per
se approbatis temeritate damna
bili presumpserunt et presumunt.
etiam incessanter. et ut ipsorum
error ueritas et impietas religio
reputetur. plurimi eorum regulam
ordinis fratrum minorum. que
sanctus franciscus instituit se pro
fiteri. ad litteram se conseruare
confingunt. quod in obedientia
generalis uel prouincialium minist
rorum ipsius ordinis non moretur
predecessores se a sancte memorie cele
stino papa quinto per. n. huius statum
seu uite privilegium habuisse quod
cum etiam si ostenderent non ua
leret. cum bone memorie bonifa
cius papa octauus per. n. ex certis
causis rationabilibus omnia ab ipso
celestino per. n. concessa que per ipsum
bonifacium non contingeret appro
bati uiribus petitis. uacauerit di
ctumque uite privilegium non inue
niatur per eundem bonifacium ap
probatum. Quidam autem eorum
dictum habitum et uiuendi ritum
a quibusdam episcopis seu eorum
superioribus uel aliis ecclesiarum
prelatis concedere licuit extra for
mam concilii generalis. Nonnulli
etiam ex ipsis asserentes se esse de
tercio ordine beati francisci peni
tentie cum uoto predictum statum
et ritum eorum sub uelamine tunc
nominis satagunt palliare cum tamen
in regula ipsius tertii ordinis ta
lis uiuendi ritus nullatenus sit
concessus. Et quod errorum baratz

fratrum
et uirorum

faciliter ruunt qui conceptus proprios patrum diffinitionibus anteposunt. ipsorum quod plurimum sicut fide verna relatione percepimus a veritate catholice fidei deviantes ecclesiastica sacramenta despicunt ac errores alios student multipliciter seminare. Cum itaque talium damnanda temeritas in eiusdem fidei detrimentum fidelium scandalum prefati minorum et aliorum ordinum obprobrium. et in suarum et aliorum multorum animarum perniciem redundare noscatur. Nos sectam rituum et statum huiusmodi non obstantibus premissis eorum excusationibus quas frivolae reputamus et quicquid per eos communitur vel diversimodum sub religionis conventus collegii seu congregationis nomine vel colore attemptatum extitit vel existit de fratrum minorum consilio auctoritate ecclesie apostolica nullius fuisse vel esse decernimus firmitatis. et quatenus de facto processerunt de consilio et auctoritate premissa renovamus omnino ac perpetue prohibitioni subicimus. et pro ecclesia dei penitus aboleamus eiusdem personarum et aliis quibuscumque sub pena excommunicationis quare in eas si secus fecerint incurre volumus ipso facto frangentes expresse ne statum sive sectarum et rituum huiusmodi ab ipsis assumptum sedent ulterius. vel ipsum de novo assumere quoquo modo presumant. Episcopos quoque et eorum superiores et etiam alios prelatos

quoscunque. qui predictis personis vel aliis rituum invendendi habitum supradictos. preter speciales apostolice sedis auctoritatem deinceps concesserint predictae excommunicationis iniuriam decernimus subiacere. Dignum est enim adulterinas plantaciones quas non pater celestis. sed humane auctoritatis audacia plantat. apostolice culminis censura diuellat nec patiatur in agro dominico perverse congregationis neptes excrescere. cui proprium est divina opitulante gratia virtutes serere. ac vicia radicibus extirpare. Alii ergo omnino hominum liceat. Datum Avinionen. primo calendas Ian. Anno secundo. Jo. xxiii. in ran. de zam. in clemet. cum de quibusdam. de relig. do. allegat illud extraneum. et etiam pau. dicentes quod hic reprobatum statum quorundam qui vulgare appellantur fraticelli. seu fratres de paupere vita. aut bizochi. aut bichini. seu aliis nominibus assumptum nomen religionis habitum. superiores sibi elegantium congregationes et conventicula facientium non obstante quod ordinem seu institutionem ordinis. a certis vicariis episcopis habuisse. cum talis vivendi modus nullatenus sit concessus. per hoc dicit pau. quod etiam reprobatum status bigibinalis quia videtur quedam nova religio propter auctoritatem sedis apostolice instituta Ex hoc inferat quod etiam si renunciarer propriis. non ex hoc erunt

approbate nec religiosz. ex quo non habent regulā a sede apostolica approbatā. eo. ti. li. vi. dicit etiam idem fran. qd i homo sua possunt mulieres agentes penitētiā uti quo habitu uoluerint. per hoc enim qd utuntur habitu etia3 simili ad bigbmas nō sunt bigbine. ex quo nō congregātur cum eis. unde non est periculuz aliquod hoc casu.

Nullus imperator seu rex romanorū aut alijs imperator vel rex princeps marcbio dux comes aut baro. nē qui alterius notabilis preeminentie potentie seu potestatis vel excellentie seu dignitatis existat. frater filius vel nepos eorum ad tēpus vel in perpetuū. seu quis alijs ultra annuale spaciu quous mō colore. vel tam per se vel p alia3 personaz quomodolibet submitte3 in senatorem capitaneū patriarium aut rectorem. vel eiusdem urbis regimen seu officiū noiet eligatur. seu alias etiā assumatur absq3 licētia sedis apostolice specialis ipsius sedis litteras concessione licentiā huiusmōi speciali exparentes. quod si secus factū

fuerit. nominationē electionē et assumptionē huiusmōi decernim9 esse nullas. ne3 etiā notati electi et assumpti. si h mōi denominationi electioni et assumptioni cōcesserit aut se de ipsis quomōl3 intrinserint. intendentes et obedientes eisdem et i hoc vantes ipsis nōia toribus electoribus et assumptorib9. aut notatis electis nē assumptis auxiliuz vel fauore3 publice vel occulte cuiuscunq3 conditōis extiterint eo ipso sniam excoicationis incurrant. Et infra cōtēptores quoq3 seu uiolatores alicuius premissoz ab h mōi excois snia preterquaz i mortis articulo absolui non possunt. nisi per rōa num pontificem. nē de ipsius petita et obtenta licētia speciali nō obstantibus puiuegijs. re. ex. de elec. fundamēta. li. vi. o.

44 **S**iquis uisitatores monialium ipsos i premillis impedire presumpserint. seu aliquo premissoz. nisi admoniti resipiscant ipso facto snias excois se nouerint icursuros puiuegijs statutis consuetudinibus qbusq3 in contrariū non ualituris. ex. de sta. mo. attendentes in clemē. Uisitatores. et uisitatozibus loq tur monialium qui debēt singul annis uisitare monasteria. ita qd

ordinarii debent uisitare monasteria non exempta et exempta. Etiam illa que non recognoscunt superiorem nisi papam. Monasteria uero exempta que scilicet sunt ordinum exemptorum ut camaldulencium. cisterciensium carusiensium mendicantium habent uisitare prelati eorum. qui in uisitatione huiusmodi debet inquirere et uideri de uestitu ne sit uanitas in eis de clausura de contumacia de coereis non faciendis et huiusmodi et compellere eas ad religionem seruandam. remediis oportunis. quod totum potest trahi ex ipso textu. de cre. Ipsos ordinarios uisitantes apostolica auctoritate uel propria uel superiores ipsorum monasteriorum. 10. an. Impedire per hanc litteram puto quod necesse sit impedimentum precedere et ammonitionem sequi. ad hoc ut locus sit huic pene. hoc dicto. quia uidi quoniam prelatos scribentes monialibus quod parat se certa die ad recipiendam uisitationem ipsorum et in eisde litteris faciunt ammonitionem quod nullus impediat. talis enim monitio fieri debet ut desistant ab illato impedimento. ut locus sit huic pene. facit quod scripsi. de con. preb. cum nostris. gl. ii. Sed nunquid illato impedimento. fiet monitio notata. an sufficit generalis. pro: et contra facit. ex. de m. et hon. cler. c. 1. Ipso facto. Est ergo iste casus quo sufficit monitio et absoluet ordinarius Ex quo papa sibi non reservat.

Iohannes. an:

46 **Q**ui fingit fraudulenter aliquem casum. per quem aliquis iudex mittat ad aliquam mulierem pro testimonio. ut ipse iudex fraudulenter uades excoicatus e. ex. de iudicis. Mulieres. l. 6. m.

47 **Q**uandoque una ciuitas uel diocesis habet populos diuersarum linguarum habentes sub una fide uarios ritus et mores. tunc pontifex loci si ugens necessitas fuerit presulez nationibus illis conformem qui diuina illis officia celebret et ecclesiastica sacramenta ministrat instruendo eos uerbo pariter et exemplo sibi in carum in predictis constituere potest qui sibi per omnia sit obediens et subiectus. Si quis autem aliter se ingerit e ipso iure excoicatus de off. iud. or. quoniam in plerisque

Nos qui a snia canōis ut ho-
minis cum ad illum a quo
alias uel de iure fuerant absolue-
di nequeunt propter iminentem
mortis articulum. aut aliud im-
pedimētū legitimū pro absolu-
tionis beneficio habere recursū
ab alio absoluant. si cessante po-
stea periculo ut impedimēto hu-
iusmodi se illi a quo his cessanti-
bus a quo absolui debebant q̄ci-
to cōmode poterūt cōtempserūt
presentare mandatum ipsius sup
illis pro quibus excoīcati erant
humiliter recepturi et satisfacturi
put iusticia snadebit decernim⁹
in eandē sniā remittere ip̄o iu-
re. ex. de sen. ex. eos. li. vi.

Idem statuimus de his qui cui
a sede aplice ut legatis ipsiq̄ ab
solutionis beneficiū a quibusuis
sententiis consequunt. iungitur
ut ordinariū suoz uel aliorū
quozlibet suscepturi penitētiā
ab eisde. se cōspectui representēt
et passis iuriam seu hiis quibus
ppter hoc obligati existūt satis-
factionem exhibeant cōpetentem
Si hoc cui primū cōmode pote-
runt non carauerint adimplere.
ubi supra. Canonis. h. 10. an. di-
numerat. xxxii. casus excoīcatō-
nis quos trahit ex libro sexto. q̄
ōnes supradicti sunt exceptis du-
obus qui infra ponunt. et excep-
tis quatuor. s. sniā seu excoīca-
tionē illam que est contra federi-
cū imperatores. ex. de sen. et re-
iudi. ad apostolice. li. vi. Et illā

4.8

que est de religiosis domibus.
ca. 1. et duas que ponūt in c. 1.
de scismaticis. et sunt contra ia-
cobum et petrū de calūpnia. Lar-
dinales. et contra tenentes eos. p
cardinalib⁹ et fouētes scisma ī-
ductū p. eos. Que quatuor sen-
tentie ideo non sunt posite quia
non uidebatur expediens uel uti-
le. De. de ancha. sup. hoc. c. eos
plura notabilia ponit. et omisso
primo subdit secūdo uero q̄ qñz
quis nō pōt absolui ab eo a quo
de iure fuerat absoluendus. S. 3
quis est ille cui hoc de iure com-
petit. dic q̄ a snia canōis ille ab-
soluit cui canon reservauit. alias
idest si nemini reservauit absol-
uit ordinarius. Si uero est snia
hominis ille q̄ protulit debet ab-
soluere. Sed in eius defectu uel
negligētia si est delegatus addi t̄
delegans. Si est ordinarius ad-
ditur superior. hec probātur de
off. de prudentia. de off. ord. ad
reparandā. Tercio nota q̄ ppter
iustū impedimētum pōt quis ab-
solui ab alio q̄ ab eo a q̄ de iu-
re fuerat absolued⁹. iminēs autē
periculum mortis dicitur iustū
impedimētū etiam si imineat
aliter quā per infirmitatē. puta
tēt hostē capitale. uel ē obsess⁹
uē ī māib⁹ predonis uē tirāni
uel nauigaturus ē piculosa nau-
gia. uel patitur naufragium uel
iturus est per loca periculosa. ff.
de dona. c. 1. mor. le. iii. istos et
alios casus uide de sen. extō. de
his. h. petrus. innoc. uero super

secretarij quibus de sen. ex. declaratur quosdam casus in quibus absolvens per sedem aplice regulariter pro violenta manuum iniectione absolui potest in predictis casibus extra sedem aplice taliter autem absoluitur tenetur cessante dicto casu se presentare sedi apostolice primus est si incidat in firmitate etiam ex qua non immet periculum mortis. ut podagra vel quartana febris. Secundus immiccia que timeatur in via.

Tertius inopia. ut si ita pauper est quod non possit habere expensas itineris. Quartus non est sibi precipiendi quod medicetur. Quartus senilis etas seu imbecillitas vel infirmitas que impeditur ad subeundum laborem. tunc quia periculosum est absoluitur. **P**roterea si tenetur in vinculis. si autem etiam in summa dicitur quod de his qui sunt magne potentie et ita delicati vel debilitati quod labores eundi ad curiam nequeunt sustinere. papa est consulendus. intimatis sibi circumspectis facti et persone. et iuxta ipsius consilium est agendum. dicitur ibi glo. quod hoc est intelligendum quando nequeunt ire de facili. quod ad arbitrium boni viri est referendum. Si autem omnino non possunt. papa non requisito possunt absolui. sicut notavit alanus in c. mulieres.

Et querit hic per. de ancha. Ut ista absolutio que potest fieri propter iustum impedimentum ab alio quam ab eo qui debet habere locum in

excoicationis alia ratione quam per iniectionem manuum. Et inno. quidem dicit quod habet locum solum in excoicatione per manuum iniectionem. sed si aliquis sit excoicatus a iudice vel a iure licet absolui possit in mortis articulo. arg. supra. e. a nobis. Et tamen in casibus qui ponuntur supra eo quavis de quibus dictum est non habet locum. sed tantum ab excoicatore vel alio ad quem spectat absolui sunt. et ita notat supradictus allegatio. an. in nouella in c. quavis.

Sed hic dicit idem. quod iste textus facit vera istarum opinionum. dicitur dicit ab alio absoluitur. et supra in principio c. huius generaliter dixit ab homine vel a iure. et sic de alia excoicatione quam illa que per manuum iniectionem infligitur locum habet ista absolutio ab alio propter iustum impedimentum proveniens ex multis causis. ut c. ea noscitur et c. quavis. et c. quod de his.

Quarto nota quod absolutio ab excoicatione ab alio ex causa quam ab eo a quo debuisset cessante causa illa tenetur facere id quod primo tenebatur. scilicet comparere coram suo iudice. Et adverte ad quem finem debet comparere. ad hunc scilicet ut mandatum suscipiat. non ut amplius absoluitur. et nota quod ille qui absoluitur ab excoicatione debet satisfaccere. quod intelligitur iuxta proprias facultates. et per hoc inferre archi. facultates ecclesie quas ad usum habet ad hoc non teneri. xvi. q. vi. c. ult. pro quo facit clem.

*magis potest
dehinc*

nolentes de hereticis. Quāto
nota q̄ hic dicitur cum cōmode
pōt ire ad eum a quo fuerat ab
soluēdus. qualē sumi debeat hō
uerbum cōmode. Vide quod no
tatur ī clem. Siquis suadēte. de
pen. glo. antepenultimā. ibi 10. an
super uerbo commode poterit.
dicit idem de sen. ex. de cetero.
Dicit ibi decretalis q̄ citus op
tunitatem habuerit. quod expo
nit ibi host. cessante impedimēto
et aliquo modico tempore indul
to quo sibi de necessariis valeat
providere. et per hoc patet q̄ nō
creditur circa hoc absoluto. sed
iudex habebit hō arbitrari. alia
ipse absolutus ex frivolis excu
sationibus frigoris caloris et hīs
similibus constitutionē eluderet
facit de dol. et contu. cum olim
Nec obstat q̄ de occulta re et de
anime piculo queritur. et sic sibi
credendū. de homi. significasti
Et fateor id uerū ī foro penitētia
li. de spon. tua. ii. quo ad uncu
lum occulte contrahendum. Un
ex quo scīaz habet de mora scire
debet se excōicatu. iudex tamē
eum non denūciabit nisi prius eo
uocato per coniecturas uiderit il
lum esse morosum cognitione su
per hō premissa summaria. l. ca.
pio in fine. hoc. 10. an. Arch. ue
ro super c. cupientes. de elec. l.
vi. tractans hoc uerbū cōmode
dicit inter cetera q̄ iudex īspecta
qualitate personarū uiarū et tem
porū arbitrabitur quō cōmode

possit fieri. et dietas maiores uel
minores. ff. de uer. obli. cōtinu9
Secundo considerādo dietas uul
gares quas homīes facere cōsue
uerunt. sed in id quod dictū est
supra e. li. vi. de reſcri. Statutū
Si autem diete uulgares non ap
pareant. ipse iudex referat se ad
legales uidelz computando uigin
ti miliaria. p̄ dieta. et si facta cō
putatione superſit tantū unū mi
liare pro illo dabit unaz integraz
dietaz. ut notaf. ii. q. vi. propter
in glo. q̄ si fuerit longa uiarum
distantia equoz est in septimana
unum diez pro quiete dari. Naz
mensis datur ad parandū se. xx
uero dies ad expectandū. et hoc
pbat littera ista cōmode. Non
enim pōt uenire per uiginti uel tri
ginti dietas continue absqz alia
intermedia quiete. ad hoc. lyiii.
di. cum longe. debet iudex arbi
trari benigne tempus itineris ad
hoc infra de off. deleg. cōsult
et computabuntur diete a loco a
quo iter arripuit sine fraude. suf
ficit enim secundū hanc litteraz
q̄ non sit in negligentia uel frau
de. Sexto nota in parag. Idem
ibi. Quibusuis snīs. q̄ papa et
legatus absoluūt a quibuscunqz
sentētiis excōicationis. Quod
10. mo. intelligit de snīs iuris.
nō hominis. Naz ut dicit pa
pa uel legatus nō absoluit ab ill
de stilo curie. h̄ etiaz mittit nisi
in casu q̄ delegatus non possz ab
soluere cū mortu9 esset nec ali9

successit in delegationem. Idem putat quando successor bene succedit in delegatione. sed non est spes de festina promissione. putat etiam io. mo. in casibus predictis delegatorum. sed si absolutus non pareat non reincident ipso iure nisi in eo quod appareat uiciata. hec omnia cessant si late recipias litterarum ut uerbum sonat hic in principio huius capituli. quod etiam loquitur generaliter. de utrisque exprimit et hoc tenet io. an. s. quod in quibuscumque finis iuris et hominis locum habeat. quod si dicitur quod reincident ipso iure nisi pareat et compareat post absolutionem ut hic dicitur. Item nota quod archiepiscopus exponens uerbum contempsit dicit quod contemnere dicitur. hoc ipso quod iusta causa cessante se non presentat illi a quo fuerat absolvens. ut nota. ii. q. vii. Metropolitano. idem io. an. Item quod pater. de ancha. cum quis semper teneatur se personaliter presentare pro absolutione obtinenda cessante impedimento accessus ad absolutorem. utrum talem absolutionem quis possit petere per procuratorem. et hostiensis dicit quod non. Sed immo. dicit quod si iusta causa subest potest peti absolutio per procuratorem etiam in absentia. Archiepiscopus in isto c. etiam remittit ad notata per speculatorem in ti. de procu. Et ibi dicit quod procurator constitutus specialiter ad petendum absolutionem sufficit et ita seruat curia

ut ibi notatur. Ad hoc facit quod quis se representat. aut in propria persona. aut per procuratorem idoneum. d. xliii. episcopus. Et dicit pater. de ancha. quod a finis interdicti et suspensionis potest peti absolutio per procuratorem. quia nec sollemnitate forme. nec absolutionem desiderat. Et in hoc omnes concordant. Item dicit archiepiscopus. et pater. de palude. quod patet ex principio huius capituli. quod propter mortis periculum uel aliud impedimentum quodcumque ab alio quam ab eo ad quem de iure absolutio pertinet excoicatus absolui non debet si haberi potest ad illum recursus uel ipsius copia. Item dicitur in directione iuris li. iii. ti. quarto. s. de absolutione ab excoicommunicatione iuris. et subditur. ibi quod quando aliquid istorum non potest fieri tunc absolui debet. et potest. et semper episcopus est requirendus si potest haberi. aliter sufficit simplex sacerdos. ut notant Innocentius. ex eo. c. nuper. et est in iungendum ei quod cessante impedimento temporali se illi qui super hoc potest representabit. sed ubi est perpetuum impedimentum non est hoc illi in iungendum. Item archiepiscopus fallit hoc in casibus in quibus nullus absolue potest. nisi in articulo mortis ut in falsariis litterarum pape et insequentibus hostiliter cardinalis. et inuiose uel temere percutientes episcopum uel banientem et in religiosis uel clericis sectantibus

de absolutione
mortis finis

ff

inducentibus ad nonēduz eligere
sepulcoram. ne. ponitur ī eodez
li^o. Quidam alii casus ī q^o
solū in articulo mortis quis pōt
absolui illi uidelicet ut puto de q
bus expresse dicitur in ipsis sen
tentis iuris q nō possit ab hu
iusmōi absolvere citra sedē apo
stolicam nisi in articulo mortis
sicuti etiā expresse hoc habes in
sententis processus annualis q
fit ī curia p papā ut habes īfra

Statuimus ut si forte inimi
co homīe superfemināte
zantiam inter cardinales de subiti
tuēdo ut constituēdo summo pō
tifice non poterit esse plena con
cordia. et duabus partibus con
cordantibus tertia pars cōcorda
re noluerit aut sibi aliā presum
pserit nomīare ille absqz ulla ex
ceptione ab uniuersali ecclesia ro
manus pontifex habeatur. qui a
duabus partibus electus fuerit
et receptus. Siquis autē de tertie
partis nomīatione confusus quia
de ratione esse non pōt sibi nomī
episcopi usurpauerit tam ipse q
qui eum receperint. excoicationi
subiaceant. Et infra preterea. Si
a paucōibz q a duabz partibz
aliquis electus fuerit ad apostola
tus officiu nīsi maior cōcordia
intercesserit nullatenus assumat.

49

et predicta pene subiaceat si hū
liter noluerit abstinere. ex. de elec
tione. Exceptione et sic nulla exce
ptio sibi pōt opponi nisi de here
si. xl. di. si papa alias enī q^o tūcū
qz precise etiā ipse papa scribat.
legittima exceptio est admittēda
īfra de offi. del. ex parte. et supra
de rescript. Si qn. ber. innoc. et
cūpos. dixerunt q papa de he
resi accusari possit. et non excipi
et hoc tenet archi. eo. ti. c. ubi.
li. vi. Partibus. Nunquid ille q
eligitur computabitur īter duas
personas. uidetur q sic. īfra de
ele. cū ī iur. dic q n ut no. īfra
eo. cū ī iure. et c. cumana. tamē
cum dicitur in hac decretali de
duabus partibz. aliqū obseruāt
cardinales. alii non per specialia
eorum statuta. Ver. in aliis elec
tionibus ualqz q fit a maiori pre
capituli. cum tamen seruet unā
de formis illis. īfra eo. qz. ppter
item nota q non ē ius papatū et
acquisitum in huiusmodi recep
tione siue sit ad osculum siue ad
obedientiam. siue de incathedra
tione. Nam eo ipso q electus est
in sua auctoritate papatū recipere
potest. Lau. ouz enī eligitur. i. f.
a duabus partibus confirmatur
et statim habet liberam et plenā
administrationē. xxiii. dist. i. in
nomine domini. Ver.

Quicunque manifestis usura-
riis alienigenis aut aliis no-
nordinis de terris ipsorum ad exer-
cendum fenus ut fenus exercere
volentibus domos locant vel alio
titulo quocunque concedunt. sunt
excommunicati. nisi sint patriarche ar-
chiepiscopi vel episcopi qui prela-
ti non excommunicatione sed suspensione
ipso facto incurunt. et si per men-
ses hunc sustinuerint. terre ipsorum
quod diu in eis idem usurarii moran-
tur. ex tunc ecclesiastico subiacent
interdicto. ex. de usuris usuraria
li. vi. ubi dicitur 10. an. in glo. quod
manifesti usurarii dicuntur illi de
quibus notorium est de iure. ut
quia confessi vel condemnati. vel
de facto ut quia habent operis eui-
dentia que nulla possit tergiver-
satione celari. ut quia tenet altare
suum paratum. Item secundum petrum
de perusio sunt manifesti usurarii
per iudicis publicationem vel claram
probationem. vel quorum probatio est
in evidenti et manifesto. ut quia
et si non exerceant palam et notorie
usuras tamen per modicam causam ex-
aminationem erunt manifesti. ut
quia apparere libri suarum rationum
ut notat archiepiscopus in c. quia quod eo. et
vel cum coram sacerdote et testi-
bus publice fatentur se esse usura-
rios manifestos et ostendunt li-
bros rationum. ista etiam cum audi-
entibus in hoc sufficeret. ita tenet
fredericus de senis in consiliis suis.
item secundum 10. an. et lapum. ex unico
actu potest dici usurarius manifestus

59

si ille potest probare. Item potest
episcopus statuere modum quo quis
censeatur usurarius manifestus.
cum possit ius commune fortificare
per penam ut notat innocencius. item
si testator mandat in testamento
restituere omnes usuras per eum ex-
ortas non expellit personam qui
bus extorsit. ex hoc non dicitur ma-
nifestus usurarius. quia confessio
illa nil operatur ex qua quantitas
non exprimitur. item an si fue-
rit manifestus potest recipi probatio
post mortem usurarii. hoc per de
perusio. item dicitur 10. an. in glo.
quod si locum ignorat ipsius esse usu-
rarium. probabilis ignorantia eum
excusat. ex quo autem scire debet
eum repellere. glo. super uno ti-
tulo. puta pignoris comodati et
huiusmodi. et idem si sine ullo titu-
lo illum ibi esse permittit. sed si
vendit vel donat non videtur hunc
locum constitutio secundum glossam idem
esse in hoc casu.

Similiter ut si una contra
possessorem diffinitiva sententia
super beneficio apud sedem domi-
taxat apostolicam in petitorio vel
possessorio promulgata beneficium
ipsum a possessore huiusmodi non
tamen termino pacifice anima possideat

ab eo non fuerit per loci ordinariū apud alias idoneas personā sequestratur. **¶** Si quis autē sequestrationē huiusmodi impedire. uel fructus sequestratos quoquo modo presumpserit occupare ex cōsecrationis sūam incurrat ipso facto. a qua nisi impedimēto prius amoto in occupatis per eū fructibus restitutis nullatenus absoluat. et nihilominus si fuerit de litigantibus cadit a iure suo. nec obstat. si de nullitate sūe opponatur. ex. de sequestra. c. 1. i. de una sola. Multo fortius si ples 10. an. contra possessorē. Si 9. contra petitorē pro possessorē fertur sūa non fit sequestratio. ut si inter duos uel plures petitores fertur sūa pro uno contra reliquū uel reliquos nō fit sequestratio. Item si fertur contra possessorē nō pro petitorē qui forsan ad p̄nationem agebat. nō est locus sequestrationi. 10. an. Diffinitiva. interlocutoria non habet locū cōstitutio. Est autē interlocutoria que inter principū et finē causę fertur super his que incidunt et emergunt. Diffinitiva uero principalem q̄stionē diffinit. de quo satis in spec. de sūe prolatione. 10. an. Super beneficio ecclesiastico. Si 9. inter petitorē beneficij et possessorē esset questio alia personalis uel realis. diffinitiva pro petitorē. non esset locus huic cōstitōi. 10. an. Promulgata per auditores curie a quorū sūis

appellatur. 10. an. Beneficium. Nota quia non fructus tantum sed etiam beneficij sequestratur 10. an. etiam si illud beneficium sit dignitas uel personatus. uel curam habeat animarū. ut dī in ipsa clemē. Triennio. ista duo requiruntur ne fiat sequestratio. scilicet q̄ pacifice sit possessor. et triennio. non iurato. sed consuetumato tertio anno. 10. an. Ordinarium. non distinguit an ad illud spectet institutio nec ne. Restitutis. Non sufficit cautio de restituendo. et si fructus non extant ipsorum extimatur. 10. an. Nullatenus per istud uidetur q̄ absolutio contra hoc facta non teneat cui concord. infra de sepultu. c. 1. In contrarium uidetur eūz hec forma sit a iure data non ab hominē. facit quod scripsi post glossā de resti. spo. c. ultio. uice quid dicam infra de iure pat. c. 1. ibi uidetur dicere q̄ tenet talis absolutio. licet sit puniendus q̄ sic absoluit. Remittit etiā ad notata de sen. ex. uenerabilibus. Ubi autem: li. vi. et ibi dicit q̄ tenet iniusta absolutio. quomodo hēat super hoc iurisdictionē. sicut etiā tenet iniusta excoicatio. xvii. q. iii. ca. 1. quia per ius domini esse uoluit soluendi et ligandi. de p̄rit. di. i. uerbum.

Quæne temerarios molatores constitutionis illius que religiosis et clericis secularibus prohibet ne aliquos ad uouendū iurandum uel fide interposita seu alias promittendū inducant ut sepulturas apud eorū ecclesias eligant. uel iam electā ulterius non immutent similem suā pena iuncta in constitutione contenta i suo perdurante robore. Incurrere uolumus ipso facto a qua ab alio q̄ a sede aplice preterq̄ i mortis articulo nullatenus absolueudos nullis priuilegiis. aut statutis cuiusq̄ tenoris existant in cōtra riu super his ualituris. ex. de peccupientes in cle. Cōstitutōis hec constitutio habetur de sepul. c. i. li. vi. Sententiam. s. excoicatiois de qua dixi ultio. et illam supra uocant suā. Alique sunt penne contenta punit illa constitutō eligentes sic sepulturam ex uoto iuramēto et huiusmodi. Et quo ad sepulturam ex uoto iuramēto et huiusmodi. ut quo ad sepulturam intestati decedant. Item puniit alliciētes modis predictis. s. per uotum iuramētū et huiusmodi. quia si eos sepeliēt restituere tenentur corpora si petuntur. et omnia que perueniunt ad eos ratione sepulture infra decem dies alias ipsorum ecclesie ubi sepulti fuerunt et ipsorum cimiteria sunt interdicta. 10. an. Absoluendos. hic respicit hunc ultimum casum tantū sic separatū ab aliis. Naz

52 ab excoicationibus aliis que ponuntur in predicta cle. Absoluunt ordinarii. Ab hoc autem papa. Nota tamen q̄ ex hoc non tollit quin aliquis proprio motu possit uouere uel iurare in aliquo loco eligere sepulturam. et quin si fecerint debeat obseruari omniō nō inducatur ad hoc per predictos et modis predictis. Item si clericus uel religiosus cōsilio uel suggestione inducat aliquē ad eligendū sepulturam in ecclesia sua nō tū ad fouendum uel iurandum uel alias promittendum hoc non uideatur q̄ incidat in canonem cuius sic dicat textus.

53 **C**ontra religiosas personas exeuntes ad audiendū leges uel phisicā. Alexander predecessor noster olim statuit in cōsilio Turonensi. ut nisi infra duorum mensium spaciu redierint ad claustrum sint excoicati. et ab omnibus euentur. et i nulla causa si patrocinū prestare uoluerint audiantur. Reuersi autē in choro mensa capitulo et ceteris. ultimi fratrum existant. et nisi forte ex misericordia sedis apostolice totius spem promotionis amittant. uerū quia nōnulli ex talibus ppe quorundam opinionones diuersas

excusationis aliquid assumebant.
Nos volentes ut de cetero ipso
facto suam excōicationis incur-
rant districte precipiendo māda-
mus quatenus tam a dioecesanis
et capitulis ipsorum. q̄ a ceteris
episcopis in quorū dioecibus ī
huiusmodi studentiales excōica-
ti et predictis penis obnoxii pu-
blice denūcient. Quia uero the-
ologie studiū cupimus ampliari
acēt. Ad archidiaconos decanos
plebanos prepositos cantores. et
alios clericos personatus habē-
tes. Necnon presbiteros nisi ab
his infra spacium prescriptū de-
sistunt. hoc extendi volumus
et appellatione postposita firmū
observari. Honorius tertius. ex
ne cle. uel mo. super specula.
Petrus de perusio sup ista decre-
tali super specula sic ait. Sciēdū
q̄ est triplex phibitio personaz
quo ad audiendum leges uel phi-
sicam. quidam. n. prohibēt rōne
professionis. quidam ratione or-
dinis. et quidam rōne beneficii.
Quantum ad primos. i. profes-
sus expresse uel tacite patet q̄ nō
possunt exire claustrum ad legen-
dum uel audiendū leges uel phi-
sicam. ut et supra eo. nō magno.
Contra faciens si non redit infra
duos menses ad claustrū excōica-
tur ipso iure. ut hic. Sed du-
bitatur. a quo tēpore incipit illud
tempus duorū mensium currere
glo. dicit a die publicationis cō-
stitutionis. Alii dicunt q̄ a die

quo exit claustrū. et hec ē opimo
innocē. gloss. et Vincen. et addit
innocē. q̄ computatur istud tem-
pus ab exitu monasterii. scilicet
hac de curia. **T**ertii dicunt q̄
a die a quo incipit audire legem
uel phisicā quod ē uerius. host
et archi. dicunt q̄ etia si audiat
semel infra duos menses ē excōi-
catus. sed gloss. et Vincentius di-
xerunt expedandū esse. finez du-
orum mensium anteq̄ incuriant
penā. et io. an. credit hanc. o. esse
ueram. Et etiam doctor scienter
tali religioso participans scilicet
in docendo est excōicatus etia si
ipse religiosus habitum nō de-
mittat et hoc quo ad leges et phi-
sicam. et etiam si de licentia sua
prelati leges et phisicā audiat. s̄
archi. et lapum. quia decretales
magne et sup spectra disticte lo-
quūt. Quo ad secūdos. i. rōne
ordinis. phibent audire leges et
phisicam sacerdotes tantū. ut ca.
super specula. Constituti autem
in aliis ordinibus ab huiusmodi
ut c. cum ex eo de elec. li. vi.
Quo ad tertios. i. ratione bene-
ficii prohibētur audire huiusmodi sci-
entias constituti. s. dignitate cu-
rata uel non curata ut hic. **S**i
antez habeat ecclesia parrochia-
lem et nō est sacerdos nō probi-
betur audire huiusmodi scias nisi
talis ecclesia sub se habeat capel-
las. item religiosus egrediens
monasteriū ad audiendum scias
nō prohibitas ut theologiam et

tus canonicum. si hoc facit sine
licentia sui prelati sniam excoica
tionis incurrit. idem si cum lice
tia nadi. sed habitum non por
tat. et doctor qui huiusmodi sci
enter participat talem docendo.
vel retinendo in scholis pari snia
ligatur fm lapum. Abbas autē
nō exemptus si uult ire ad studia
concessa extra suum monasteriū
Epūs illius loci habebet consiliū
illius monasterii uel conuentus.
et si uisus fuerit expedire poterit
licentia dare. tam si sine licētia
episcopi uadit nō uidetur ligari
pena excoicationis fm archi.
Exētes scilicet de claustris suis
statuit supra eo. ti. nō magnope
Mensium a tempore snie huius
constitutionis sine publicationis
cōnumerande. et nisi desiterint
ipso facto sniam excoicationis i
currūt. et uerba ista que hic po
nūtur usq; ad uex quia sunt cō
siliū turonensis. s. eo. nō magno
opere. Ver. Audiantur tanquaz
ipso iure excoicati. alias etiā mo
nachī et cānōici regulares ab ad
uocatione repelluntur. xvi. q.
1. alia est. nisi pro utilitate eccē
sue abbate nihilominus imperā
te. Ver. Amittāt. Nota q; abba
tes uel episcopi cum talibus dis
pensare nō possunt. ar. contra. in
fra de sen. ex. cum illoz in fine
sed hoc ad terrorē alioz et cau
telam statutum fuit uel quo ad
dignitates hoc intelligitur. illud
quo ad honores. Ver. Penes. s.

quia promoueri non possunt si ne
dispensatione apostolice sedis et
aliis superius positis prescriptuz
duoz mensium computanduz a
tempore publicationis huius con
stitutionis. quia ante publicatio
nem nemo tenetur. arg. s. de cō
stitu. c. ii. Ex quo enī constitucō
publice promulgata est et publi
cata quilibet tenetur ad eius ob
seruantia post duos menses. in
autē. ut facte none constitucō.
circa pumum collegiū. xvi. dis.
quid dicitur. Sed nō ante. xxxii
q. iiii. dixit sarra. sed cum ista
constitutio iam promulgata pu
blicata sit iam oī nullus habet
excusationem. Sed nunquid epi
possunt tales absolvere. credo q;
sic quia conditor huius constitu
tionis nō retinuit sibi absolutōz
quo. scilz ab excoicatione. Ver. ex
tendi scilicet predictas penas de
quibus superius facta ē mentio.
scilicet q; sint excoicati. et. Et
ita uidetur. q; isti spem promo
tionis amittant. nisi cum eis ad
sedem apostolicam fuerit dispen
satum. ut dicitur supra de mona
chis. inducit quasda allegatōes
in contrarium. et tandem cōclu
dit dicens. tutius est dicere q; i
currant omnes predictas penas.
cum ista hoc expresse dicat. ouz
dicit hoc extendi et. Et etiam
ubi dicit predictis pīs obnoxii
Ter. nota q; dicit archidiaconus
super isto ea. q; tales audientes
fm innocē. et goff. habent duos

mensēs antequā ligentur per id
quod habetur in precedenti ca.
super. in fine. et ista etiam fuit
ibi sententia. Uincē. qui dicit q
isti duo menses incipient in exi
tu ipsius monasterii. Sed host.
dicit q etiam si semel audiat li
gatur. ⁊ littera sequens multū
fauet snie hosti. Et responde ad
illam lram nisi ab his. ne. q ibi
non respicit religiosos. sed secula
res tantū clericos personatus ha
bentes. Et nota fm host. q sol9
papa dispensat cum regularibus
exercentibus ad audiēdū leges uel
pbrificam. ut promoneātur. hoc
etiam probatur in spe. de legato.
pag. nunc dicendū. Uil. ⁊ Der.
Item nota q dicit innocē. q si
in claustris audiāt uel legāt mo
nachū non ligantur ipsa constitu
tione. Sed dic cum host. esse ue
rum istud quo ad uerba ipsius.
mens tamē eiusdem refragatur
omino. Unde non sine misterio
ponit hec littera idistīde docere
intelligo ubicunq. Nam exitus
uidetur fuisse causa impulsiva p
dicte constitutionis. finalis uero
quia tales. scēe religiosi non cō
gruunt. cum eis exercitium eaz
interdicatur. et hec causa non p
cessare potest q nec eius effect9
infra de penitē. ⁊ remis. cum in
firmitas. archi. idem pe. de peru
sio. qui ⁊ subdit. dicebat io. sup
decre. Non magnopere. q si reli
giōsus exit claustrū sibi ipsi le
gens uel studens ī legibus ligat

hac pena. sed etiam professus ac
cedens ad principium uel repeti
tionem socii incipientis ī legib9
cā honous. dicit io. idem q liga
tur. quo ad uerba. quia consō
hec prohibet auditum. ex mente
nō ligatur. Nota etiā q istud
q interdicat clericis supra nōia
tis in predicta decretali sup spe
cula. ī fine audire. s. leges ⁊ pbr
ficam declaratur per bonifaciu9
non extendi ad eos qui obtinent
parochiales ecclesias. ī Ratione
huiusmodi ecclesiarū nisi eiusdē
ecclesie fuerint plebanie sub se ca
pellas habentes in quibus īstitu
antur clerici perpetui ne quētes
ab ipsis absq causa rationabili
amoueri. ex. ne cle. uel mo. statu
tū. li. vi. ubi dicit io. an. q iō dī
rōne ecclesiarū. quia si haberet
dispensatiue uel alio modo perso
natum cui illis ecclesiis bene te
nentur consōm. uel si essent pre
spiteri tenentur non rōne ecclesie
sed ordinis ut supra dixi. Item
q dicit capellas. idē uidetur te
nendum ⁊ tutius si unicam hēt
capellam. non obstat ar. a uerbis
scilz pbralis numer. quia non di
cit hic nisi fuerit plebāia habēs
capellas. s. dicit ī pbr plebāias hē
tes capellas. ⁊ pluralitate9 capel
larum ad pluralitatē plebanarū
referam. argumentum supra. de
priuil. priuilegia. Et quod dicit
ab ipsis intellige plebanis uel ca
pellis. ⁊ melius. iohannes an.

54
Inhibemus ne de cetero aliquis quacumque religionem tacite vel expresse professus in seculis vel alibi temere habitum religionis sue dimittat. nec accedat ad quevis studia litterarum. nisi a suo prelato cum consilio sui conventus vel maioris partis eiusdem sibi etiam ad studium litterarum punitus sit accessu. si quis horum temerarius violator extiterit excommunicationis incurrat in iudicio ipso facto ex. ne clericus vel monachus. ut periculosa. l. vi. Religionem quamcumque. cum tamen approbatam. supra de voto c. i. l. vi. 10. an. Expresse in casu isto non est verba inter tacitam et expressam. 10. an. Professus. nota professus non posse redire ad seculum. quod dicitur ut s. de regularibus. consulti 10. an. Temere. ex causa enim licet habitum transformare si iusta sit puta timor. ut supra de vi. et hoc clerici. 10. an. habitum. Superiore 10. an. in novella. unde et idem ex. de reg. in. l. vi. super regem ultima. **I**n novella dicitur quod hec regula. scilicet certum est. et facit ad questionem disputatam hic per dominum guido. de petra lata. de monacho qui bene fert habitum monachalem sed coopertum habitu clericali quod sit apostata. quod videtur hodie approbatum per clericum. de vi. et hoc clericum. quoniam in prima solutione. Cum

ille religiosus iusta causas trans forma tionis sui habitus non alleget. indubitanter dico ipsius esse apostatam. Dimittat. adeo habitus est annexus ossibus monachorum quod in quocumque loco consistentes siue in lecto quiescentes constantem eo uti debent ut habetur. xx. q. 1. vidua. et xxiii. d. sanctimonialis. ubi dicitur quod eo habitu semper uti debet. Sed non videtur quod illud spiritus sit ita amare intelligendum. ut per a facie sonare videtur. xxi. q. iiii. sine ornatu. ibi extra domos. et dicitur quod illud loquitur de clericis secularibus qui non sunt ita astricti ut monachi. **Q**uid si in seculis vel alibi sine causa dimiserint monachi suum habitum. licet postea ad male dimissum habitum reuertantur. etiam si postea sine vel efficiantur bone fame non poterunt eligi in abbates. ar. 1. q. 1. Si quis huiusmodi finem fuit laus. et 12. de al. et per. qui dixerunt quod non solum est talis ineligibilis. sed electus deiceretur. archi. non puto quod monachus in cella sua dimittens habitum. vel dum balneum intrat in occulto. vel iacens sine habitu ligetur hac constitutione. alii pauci timentur non ligati. sed quando exhibet se conspectibus bonorum sine habitu vel in habitu laicali vel clerici secularis sine causa iusta tunc ligantur. 10. an. in novella. Quamvis ut dictum est deberet semper ex honestate religionis deferre habitum non tamen videtur quod

incurrat excoicationes in stando
sive ex aliqua causa rationabili
puta ut dormiendo melius q̄scat
ut induendo sacras uestes nō ap-
pareat sibi gibbus ut querat pu-
lices. ut se balneet ut aptius scin-
dat aliquod lignum ⁊ huiusmōi
quia sic nō uidetur temerarie di-
mittere. tamē etiā in huiusmōi cōue-
nientius esset non dimittere. Si
autem dimittat uel habitus trās-
formet ut faciat aliquod maluz
ut scilicet fornicetur ⁊ huiusmōi
non ē dubium q̄ est excoicatus
fm pe. ⁊ palude. si etiā dimitte-
ret uolens transire ad aliam reli-
gionem ut sic citius exciperetur
etiā incideret ī sniāz. dicit autē
pe. ⁊ palu. ī quarto. q̄ q̄ iocosa
leuitate ad bozam ut currat uel
lapidem proiciat ⁊ ponat habitū
non incidit in sniāz. quia non ē
uersimile papā ī minutis tantū
laqueum posuisse. hec ille.

¶ Quamuis hoc dicit ut compre-
hendat etiam studium theologie
sive iuris canonici et huiusmodi
ratio esse pōt quia mōachus de-
bet suo clauistro esse contentus.
ut. xvi. q. i. qui uere. Et ei a ca-
none precipitur ut inter claustrū
moretur. ut e. q. iuxta. Nā mor-
tuus dicitur esse mundo. Dicit
tamē io. an. q̄ theologiā ⁊ tēre-
tales legere possunt. quia sunt sci-
entie pietatis. xxxvii. dis. Si q̄s
gramaticā archi. prelato. i. abba-
ti uel alio qui tenet nicē abbatis
qui proprie dicitur suus platus.

Sed nunquid poterit episcopus
dare talem licentiam eundē scilz
ad scolae. non credo nisi interue-
niat cōsensus abbatis. ut hic ar.
xii. q. i. non dicatis. Itē nū-
quid extendens penam istam p-
bibiitū ad abbates. mulea indu-
cit archi. ad probandū q̄ cadat ī
penam. Tandem dicit q̄ in sniā
abbatis obtinenda nomīe prelati
uidetur episcopus contineri. et
tunc si abbas uoluerit ire ad stu-
dia litterarū extra suum monas-
terium habebit consiliuz conuen-
tus illius monasterii. et si usum
fuerit poterit licentiaz impartiri
sz obstat uidetur illud relatiū
sui quod sequitur quod uidet re-
spicere īmediatum prelatū ipsius
monasterii. ⁊ sic non episcopum
⁊ fm hoc pōt dici. q̄ q̄uis ab-
bas malefaciat si uadat preter li-
centiam ep̄i ad queus litterarū
studia. non tamē uidetur ligari
hac pena cōstōis. cum sit pena
lis ⁊ restringi cōsuevit magis q̄
laxari. Archi. ⁊ quod in fine dī-
ce licentia episcopi. uidetur hīc
locum in monasterio non exēpto
ab eius iurisdicōe. Licētia ⁊ tūc
potest omnia sine quibus in scol-
le nō potest. quod dīc ut nota.
ii. q. vii. cum pastoris. io. an. ⁊
dicit archi. q̄ si mutuum cōtra-
bit tenebit monasteriū usqz ad
probabilem modum. nisi acti in-
fuisse q̄ alius pro mōacho sum-
ptus inueniret. ut propinquus uel
alius. Si autē obligaret libros.

uel res alias pro scolari uel alio
non ualeret obligatio. quia mo-
nachus seruus est monasterii. 3
liiii. multos. Idem si fideiussit
pro aliquo. quia scilicet non tenet
Archid. horum quia scilicet apostata
uit dimittendo habitum. uel qz
accedit ad studia sine licentia. 10.
an. ipso facto. speciale est in religi-
oso apostata quia alias non est apo-
stata excommunicatus. sed excommunicandus
fm quod notant. 10. an. 7 ber.
77iii. 5. siqs ex clericis. 10. an.

Religiosi q clerici aut lai-
cis sacramentū unctionis
extreme. uel eucharistie
ministrare. matrimoniu3 sollemp-
nizare nō habita sup his parrachi-
alis pspiteri licentia speciali. aut
quēqz excommunicatus a canone preter
qz in casibus a iure expressis uel
per privilegia sedis apostolice cō-
cessis eisde3. uel a sententiis p sta-
tuta prouincialia aut sinodalia. p-
mulgatis. seu ut uerbis eoz uti-
mur si a pena 7 culpa absolueret
presun pferunt excommunicationis sniaz
incurrant ipso facto. a qua cum

taxat a sede apostolica absoluen-
di. Et paulo post nullo religiosus
eisde3 super hoc exemptionis ut
alio privilegio suffragante. et in
fine. Sane religiosus illis quibus
est ab apostolica sede concessum.
ut familiaribus suis domesticis
aut pauperibus in hospitalibus
suis de quētib3 sacramenta possint
ecclesiastica ministrare. nullū ex
premissis volumus quo ad hoc p-
iudiciū generari. ex. de privileg.
religiosi. in cle. 38. religiosi. Pau-
religiosi in sex casibus sunt exco-
municati. 7 cum hoc loquatur ge-
neraliter omnes religiosos com-
prehendit. etiam populū habētes
clericos autē seculares nō comp-
hendit. etiā si in his excederent.
Eucha. Paul. non dicit uatici.
Unde patz q locus est pene siue
datur in morte siue datur i uita
non obstat. l. 5. penitentes i fine
quod intelligo ut in morte omni-
bus datur uaticum. per illos. s.
qui hoc possunt. penitentia autem
tempore necessitatis a quolibet
sumi potest. Queritur an be cle-
rici. habeant locū in quibuscūqz
religiosis. Solut lau. q sic dō-
modo sint religionis a pprobate.
idem lapus. alis enim non sint re-
ligiosi. de religio. 20. c. ultimo.
i Fran. de zam. Itē comprehendit
uocabulum religiosi etiam noui-
cios fm lapum. utrū autē com-
prehendantur hic religiosi cōuer-
si uel mōiales sunt uarie opinionēs
p 7 cōtra. 7 utraqz pōt sustineri

Lau. et pe. et ancha. de moralibus
tenent quod non lau. quod sic fran. et
zam. lapus quod religiosi ministrā
tes sacramenta non solum clericis
secularibus sed etiam regularibus
sine licentia. et precipue alterius
religionis incidunt in hanc penā
et hoc est tutius quod. scilicet. contrariū
Sollennizare. 10. an. et pau. idest
sollenniter benedicere. et de hac
benedictōe habetur xxx. q. v. c. i.
et in quatuor sequentibus. Et dicit
zen quod in uerbo sollennizare com
prehenditur omnis sollemnitas quod
observatur iuxta ritus religionis
de spon. c. i. siue fiat sollemnis be
nedictō. siue dicatur missa spālū
pro contrahentibus. Non habita
10. an. Sed nūquid credet religio
sus parrochiano dicit se habere
talem licentia. uidetur quod sic p
id quod notatur. de pen. d. vi.
placuit. quia nō est presumēdus
timor spe salutis. i. q. vii. san
ctus. et ponit ibi ipse 10. duas
instācias et ipse soluit. Parrochi
alis. 10. an. per hoc quo ad secu
lares mercenarios et his similibus
intelligo prespiterū in cuius par
rochia inhabitant. facit quod no
ta. de pen. d. vi. placuit. de hoc
scripsi de pen. et remis. c. omnes
super uerbo sacerdotes. et host.
tractat in summa de parrochiis
parag. ultimo. super uerbo quis
intelligat parrochianus secundum fra
et zam. dicit quod statim cum quis
uadit ad habitandum in certa p
rochia intelligit fieri parrochiā

in si accesserit causa recreationis
uel ob aliam causam temporalem
statim reuersurus ad propriam p
rochia. quia tunc secus de se
pultus qui. li. vi. Prespiteri.
10. an. puto sufficere licentia p
rochiani. qui adhuc prespiter nō
est. puta quia est infra annum uel
dispensatum ē cum ipso secundum for
mam decretalis cū ex eo de ele.
li. vi. Uel ex parrochiali collegi
ato. eo. ti. statuimus. Uidetur
etiam sufficere licentia incarii ge
rentis curā per modū decretalē
predictae cū ex eo. puto etiā post
factum a penus excusari illum quod
hoc fecit de auctoritate dioce
si. facit de pen. et remis. c. ii. la
vi. Nam dioecanus ē parrochia
lis eius. et hoc fortis quando ua
cat parrochialis ecclesia. sed quā
non uacat ante factum cōsulo ab
stinere. et ex licentia episcopi uel
archiprespiteri ciuitatensis hoc
non fieri licet ab aliis recipi pos
sint. Paulus etiam dicit quod licet
hec uera sint scilicet quod sufficiat licē
tia predictorum. tutius est a littera
non recedere. et addit paul. hanc
cōstōnem locum non habere in
illis que predicta sacramēta reci
piunt a certa persona ratōne con
suetudis privilegio uel alio quo
uis modo. s. de rel. do. quia cō.
tinet in fine. ex. s. de sta. regula.
ne in agro. parag. sane. in clemen.
Ihec procedunt secundum fran. de zam
nisi aliud habeat cōsuetudo. naz
nt dicit pau. si certa ē cōsuetudo

a quibus recipiuntur hec sacramenta non est locus huic pere. de reliqui. do. quia contingit. **Q**ue co-
 cellio sacramentorum tunc non com-
 petit ratione parrochie cuius favore
 hoc videtur statutum. Speciali
 pau. sufficit quod parrochiano deest
 licentia facta specificatione sacra-
 menti. puta de eucharistia. siue
 alio. licet non exprimat nomen
 religiosi. **I**tem sufficit quod deest
 religioso licentia facta specificatione
 sacramentorum. licet parrochiam
 non exprimentur. ar. de tempo.
 or. c. 1. 10. an. etiam dicitur quod credit
 per talem specificationem factam eni-
 tetur pena. et addit quod de sacramen-
 to baptismi et penitentie non intel-
 ligitur predicta pena. quia hic non
 exprimitur. idem pau. A canone
 10. an. quotumque etiam a quo episcopus
 vel sacerdos possit absolvere de
 sen. ex. nuper: de excoicationis a ca-
 none. an procedat quo ad omnes
 soluit laur. quod sic. siue sit religio-
 sius eiusdem ordinis siue alterius
 siue sint clerici siue laici. siue mul-
 lieres. fran. de zam. et intelligunt
 lau. et lopus de excoicatione maio-
 ri non de minori. Absoluentes.
 Excoicationis. per statuta legato-
 rum tenet. zen. quod incidunt. Si
 autem religiosi absoluunt a sententia
 hominis quod non possunt non ha-
 bet locum pena. cum istud non ex-
 primatur. idem pau. et zen. et lau.
 et ex hoc inferitur quod in excoicationis
 per sententiam pape non est locus huic
 clem. quod tenet lauren. quia si

uolisset de hoc intelligi expres-
 sisset fran. de zam. Sententis.
 10. an. puto quod omne sententiam inclu-
 dat excoicationis suspensionis et
 interdicti cuius necessaria sit ab-
 solutio. **Q**ueque. 10. an. etiam re-
 ligiosum vel consocium. nihil enim
 excipit. qui dicit quodcumque de
 maior. et obed. Solite. in fine.
 iturrant. **Q**uerunt hic 10. an. et
 pau. quid iuris de recipientibus
 talem absolutionem vel predicta
 sacramenta an sint ligati eadem
 sententia ratione participationis
 et pau. quidem remittit ad id quod
 dicit de consang. et affi. eos. ibi
 autem sic dicit in quodam simili
 casu tunc participans criminoso
 est excoicatus. cum participat post
 latam sententiam. ut in c. si concubie
 sed hic non participat post. sed in
 actu pro quo ligatur. glosa. Uel
 dicit quod licet participans in crimine
 criminoso sit excoicatus non tamen
 participans in actu illo pro quo
 alter ligatur h. ibi. 10. an. remit-
 tit ad id quod dicit de sententia exco-
 municationis contingit primo.
 idem fran. de zam. s. quod illud de
 participatione in crimine habet locum
 quando participatur post actum
 damnatum non in ipso actu.

Querit idem scilicet fran. de zam.
 Utrum religiosus ignorans penam
 de qua hic et alias homo sancte
 uite si ministrat eucharistiam sine
 licentia parrochialis presbyteri non
 tamen in contemptum ipsius incu-
 rat in penam. et uidetur quod sic quod

ignorantia iuris non excusat: re-
gula ignorantia. l. i. vi. Contra-
rius consilium dicit fran. per hanc
litteram in verbo presumpserint
que notant dolum et temeritatem
ministrantis. sicut enim miles ar-
mate milicie excusat ab ignoran-
tia iuris. L. de iur. et facti igno-
rantia. l. i. ita et hunc possumus
excusare et hoc precipue in foro
penitentiali in quo credendum est
asserenti hoc ignorasse. quia tam-
in hoc forte aliqui contradicerent
quod eo ipso est presumptio quod fecit
contra hanc de. tutius est quod pe-
tatur absolutio. Etiam in. io. an.
pau. concordat de hereti. accu-
sante. l. i. vi. Papa tamen omne delictum
et penam vere contriti dimittere
potest. facit de consecra. dist. v.
baptizare. Et hanc concedit cru-
ce signatis in uoto ultramarino
ut notat host. de hereti. ad abo-
lendam. et in anno centenario. ut
patet et in extrauaganti bonifacii
habet antiquorum. Concessum. idem
uidetur si consuetudine hoc obti-
neat. argu. s. de religio. do. quia
contingit. etiam io. an. dicit quod hoc
uidetur de consuetudine idem esse
quia tamen ponit obstantiam ad istud
de consuetudine uel de clare ad aliam
partem uel saltem dubiam relin-
quere. Apostolica generale priui-
legium circa hoc scilicet totum orbem
respicens solus papa concedit. spe-
ciale tamen quo ad suam diocesim
concedit episcopus ex causa quod dicitur
ut de rel. do. constitutum. dicit et lau-

ut allegat per de ancha. quod presbyter
parochialis quatenus simplex cu-
ra sit et commissum in adiutorium
ipsius cure. poterit assumere sibi
ad tempus presbyterum religiosum
uel alium sine cuiuslibet superioris
licentia qui ipsum uiuet forsitan
in quadragesima ad audiendum
subditos suos in confessione. et dan-
tum Eucharistiam in pascha uel
missis celebrandis. seu aliis ut
habet ille. Et dato quod mendicantes
audire non debeant sine licentia
suorum prelatorum. tamen si audirent
et ministrarent sacramenta cum inia-
borem illi essent absoluti. nec ipsi
incurrerent excommunicationem. licet pec-
carent extra articulum necessitatis

Solos etiam religiosos qui ali-
qua uel audientes a decimarum
ecclesie debitarum soluere retra-
bant in sermonibus suis uel alibi
proferre presumunt. excommunicationis
sententie subiacere decernimus
ipso facto. de penis. cupientes. in
clementinis. Illos religiosos. re-
ligiosos qui in sermonibus uel
alibi proferunt aliqua ut retrahant
a solutione decimarum excommunicat
io. an. et pau. Mendicantes. et
non mendicantes concludit. cleri-
cos autem seculares non compe-
ndit. nec laicos artat hec pena

et concord. infra de sen. ex. c. 1.
 retrahat. pau. ut habeat locuz
 pena de qua sequitur duo requi-
 runtur. Primum qd talia dicatur
 ut aliquis retrahant a solutione
 decimarum debitorum ecclesiis. qd se-
 cus si dicerent alia intentione vel
 si debite non essent ecclesiis. sed
 aliis quocumqz modo. Secundum
 est qd audientes sint obligati ad
 solutionem decimarum. Unde si
 talia proferrent audientibus non
 obligatis cessat pena constitutis

Religiosi omnes tamen exempti
 qd non exempti cuiuscumqz or-
 dinis et conditionis existant. cum
 uiderint et sciuerint cathedralem
 uel matricem loci ecclesiam iter
 dictum seruare quodcumqz posi-
 tum auctoritate sedis apostolice.
 uel ordinarioz debent et ipsi ser-
 uare non obstantibus quibuscumqz
 appellationibus antea etiam ad eam
 sedem uel alium uel alios.
 interdictis et aliis obiectiombus
 quibuscumqz. alioquin non seruan-
 tes excommunicationis suam incurrunt
 ipso facto. idem etiam in interdi-
 ctis et cessationibus a diuinis in-
 terdictis per prouincialium consilioz
 statuta uel ipsorum auctoritate uo-
 lumus obseruare. **U**dem gene-
 ralibus cessationibus a diuinis

cumtatum terrarum et aliorum locorum
 quas alii ex consuetudine uel alia
 capitula collegia uel conuentus se-
 cularium ac regularium ecclesiarum
 sibi uendicant. idem intelligim9
 obseruandum non obstantibus priui-
 legiis concessis eis conventionibus
 statutis et consuetudinibus quibus
 libet que contra premissa religiosi
 ipsis in nullo uolumus suffragari.
 extra. de sen. ex. ex frequentibus.
 in clem. **O**rdinarius pau.
 litteram aduerte. quia ut sit locus
 huic pene requiritur qd interdictum
 sit positum auctoritate pape. quod
 intelligo esse si fiat per eius dele-
 gat9. de preben. si aplice. li. vi.
 uel qd sit positum de iure communi uel
 per ordinarium uel concilium prouinciale.
 uel quod per ipsum uel
 alium aliquem spectet fiat cessatio
 a diuinis. per quod uidetur qd hoc
 non habeat locuz in interdicto po-
 sito a singulari persona. que hoc
 posset ex speciali consuetudine cum
 talis non faciat auctoritate aplice
 nec sit ordinarius. idem uidetur
 in interdicto posito per delegat9
 ordinarii. quia non uidetur tunc
 positum per ordinarium. **R**eligiosi.
 quicunqz. 10. an. medicantes
 uel non. et per hoc patet qd clericos
 seculares non seruantes interdictum
 uel cessationem quam seruat
 matrix ecclesie non ligat hec constitutio.
Matricem. Pau. id est
 baptismalez uel loci maioris. que
 ideo dicitur matris quia regenerat
 per baptismum. et sic cathedra

in ciuitate et matrix in alio loco
que ab hoc equipatur. et merito
quia alias hec pena non haberet
locum nisi in interdicto ciuitatis
nec curo utrum matrix ecclesia
sit religiosi subiecta quo ad ali
qua temporalia uel spiritualia.
uel non sit subiecta. scilicet qd si
in loco non ē aliqua cathedralis
uel matrix ecclesia. quia forte in
alio loco uel ibi sint plures equa
liter suis parochiis baptisma
et alia sacramenta ministrantes. ut
stinguendū. quia si omnes ille ser
uant locus ē huic pene. Si uero
alique seruant alique non. tunc
non est locus pene sicut facerz si
in tali loco non esset ecclesia reli
giosoz. **D**icitur autē hic etiā
cathedralis uel matrix ecclia mu
nitionum ambitu comprehensa. ex q^o
si in ecclesia celebratur continue
ianuis apertis. et. siue per prela
tum siue per capitulum totū uel
partem siue per alios clericos ec
clesie non est locus ibi pene. idēz
10. an. **E**t addit pau. puto tamē
qd si in matrice ecclesia celebrat
ab aliquibus extraneis inuitis p
latis et capitulis. qd nihilominus
sit locus ibi pene. idēz etiā dīc
qd interdicta metropolitana eccle
sia non intelligitur interdicta ma
trix ecclesia. Idēz si interdicta
nua provincia una diocesi in ali
qbus ciuitatibus uel castris ma
trix ecclesia seruat interdictum ī
aliquibus non. dicendū qd ī locis
in quibus seruat locus est huic

pene. in aliis non. **S**ciuerint.
10. an. alio sensu qd per uisum. de
quo premisit probabiliter. ergo
ignorantes talem obseruantiam
non ligat h ad penam. **V**ident
pau. s. uidendo in cathedrali et
matrice ecclesia celebrari ianuis
clausis et uoce submissa excoīca
tis et interdictis exclusis. Obser
uare. 10. an. arg. a cōtrario sensu
cessat ubi illius argumēti contra
rium requiritur in iure. ut scrip
si de elec. publicato. super ultia
glosa. Item contrariū non est
eadē disciplina ubi uerba et mēs
resistunt de uer. sign. c. si. excels
sus ergo clericoz matricis ecclie
non dabit religiosi maternaz de
linquendi. intelligo autē illos ser
uare qm abstinere anō obseruan
ti. Appellationibus. 10. an. non
dicit qd precedens appellatio non
uiciat interdictum. Ne corrigat
de ap. ad hec. Sed dicit qd qūis
interdictum sit nullūz propter p
cedentem appellationē. uel aliaz
causam. ex quo tamē matrix ec
clesia illud seruat. religiosi molā
tes sunt excoīcati. **S**ubiaccere.
10. an. et paul. si snia interdicti
uere ligat. et matrix ecclesia illaz
non seruat. religiosi nō seruātes
non ligantur hac pena. sed aliis
que habentur de excels. prela. c.
ultimo. et de privilegiis. aucto
ritate. li. 1. m. 1.

Religiosi qui scienter postpo-
 58 fuerunt confitētibus consci-
 entiam facere de soluendis deci-
 mis ab officio predicationis tam-
 diu maneant ipso facto suspensi.
 donec confitentibus ipsis. si hoc
 ipsum sibi dicendi cōmode facul-
 tatem habuerint conscientiam fe-
 cerint excoicationis incursum sen-
 tentiam ipso facto. si predicare p-
 sumperint. predicta negligentia
 ut premititur non purgata. ad
 religiosos tamē monasteriorū uel
 ecclesiarum decimas percipientiū
 uolumus hoc extendi. extra. de
 pe. cupientes in cle. **S**cienter.
 pau. secus si ignoranter seu per
 obliuionem. et hoc itelligit si ipsi
 confessi a prelati ecclesiarū fue-
 rint requisiti sup hoc ut faciant
 conscientiaz sibi confitentibus de
 decimis dandis. pau. et pe. de an-
 cha. Suspeni. 10. an. Nota nouā
 speciem suspensionis. et ibi ponit
 multiplicem speciem suspensiois
 Cōmode. pau. ergo cōmoditas
 excusat a precepto. 1. concor. i. ti-
 ca. 1. Ad idem. xxii. q. ii. faciet
 Minor tamen hic cōmoditas ex-
 cusat. Unde non tenetur eos seq-
 qui non sunt in loco. uel si sunt
 et ibi nō possunt sine magna uaga-
 tione uel sine alia incommoditate.
 Durante gō commoditate durat
 suspensio donec de soluendis de-

cimis conscientiaz fecerint. qua facta
 uel cōmoditate superueniente ces-
 sat suspensio. Negligentia. pau.
 Nota hic casum qd ueniēs cōtra
 suspensionē a certo officio est ex-
 coicatus. non aut irregularis. s; si
 postea celebrat sic. de cle. ex.
 minis. postulas. percipientiū
 10. an. soli enī nō percipientes solēt
 in his deliquere. Dicitur. 10. an.
 Nota contraria contrariis pur-
 gari. de hereti. c. ii. l. vi. Pecca-
 tum gō tacendi dicendo purgat.

59 **H**De edicto perpetuo prohibe-
 mus ne monachi aut regu-
 lares canonici contra administra-
 tionem aliquam nō habentes ad
 curias principū absq; speciali p-
 latozū suozū licentia nō se confe-
 rant. qd si se conferre presumpse-
 rint ut damni aliquod inferant
 suis prelati. aut monasterio ex-
 coicationis suā eos incurere
 uolumus ipso facto. prelati eoz
 districte nihilominus iungentes
 ut ipsos a curiarū predictarū ac-
 cessu et ab aliis quibuscūq; uaga-
 tionibus et discursu diligeret cō-
 pescere. aut super hoc non paren-
 tes eisdem seuerē corrigere non
 omittāt. ex. de sta. mo. ne i ag-
 in clemē. Canonici. de hac ergo
 parte non dubitamus quin liget

monachos etiā nō mgros. 10. an.
 Non habentes. illos enī qui hnt
 administrationē qnz pro admini-
 strationē ipsarūz causis illuc ire
 oportet quas prosequi possunt. h
 non sint perpetui de iudiciis cū
 deputatis. 10. an. Curias princi-
 puz. hic notat 10. an. 7 ponit. xii
 abusiones claustrī. secundum ngu-
 tōz. 7 duodecī abusiones seculi
 secundum ciprianum. ibi uide
 si uis. Speciali generalis ergo
 puta q possit se quo uoluerit ab-
 senare non sufficit. 10. an. ipso
 facto. Ad hanc exēcatōz extra
 bendaz duo uidentur necessaria.
 scilz q intrauerint curiam. 7 q
 causa damnificandi monasteriūz
 ul platū lūaz hēnt ul n hēnt
 non puto ponderanduz cū h° nō
 repetatur. hinc ē q etiā de lūia
 prelati intrās curiā si ad hoc in-
 trat ligatus est. ex solo igitur ex-
 itu claustrī ob hanc causam non
 ligatur. itez ex quo itrauit ob
 hanc causam licet damniū nō itu-
 lerit. siue puta nō potuit. siue qz
 penituit. ligatus ē. simile de ho-
 micidio. p. humā. li. vi. 10. an.

Prefate quoqz snie mona- 60
 chos intra septa monasterii
 sine licentia abbatum suorum ar-
 ma tenētes decernim⁹ subiacere
 extra. de sta. mona. ne in agro.
 li. vi. in clemētis. Monachos

non repetit 7 canonicos reglāres
 unde uidetur q licet snie exēoi-
 rationis de qua supra dixerat ar-
 centur in casu precedenti non tñ
 in isto. sed cū loquatur generalit
 uidetur includere omnes mona-
 chos albos et mgros. etiā si uo-
 centur iuxta uulgare fratres. ar.
 de pac. cum padez. ubi uocātur
 monachi 7 fratres. pau. Septa
 id est clausura dicta a sepio sepius
 ut est claustrū refectoriū uel dor-
 mitoriū. 7 cetera officie ad usūz
 monachorum deputate. xii. q. 1.
 necessaria. idē uidetur de atrio
 xii. q. 1. nulla. 7 de orto 7 area
 positis iuxta ecclesiam de cens.
 c. 1. pau. Infra per intra. 7 patz
 per hoc q extra tenens. s. arma
 penam nō incurrit. Arma. ī cōi
 significatōne cōprehēduntur tela
 Sed dicunt arma pprie quibus
 defendimur. tela quibus impug-
 namus. l. cornelia. de homici. si
 perfodiens. Sed ut ibi notatur
 armorū appellatione 7 fustes et
 lapides cōprehendit. 7 omē quod
 arcu uel manu mittitur. Non
 tamē puto auctorez sic latissime
 intellexisse. 10. an. Paulus. uero
 dicit q armorū appellatio signi-
 ficat non soluz scutos gladios 7
 galeas. Sed fustes 7 lapides et
 telum quod appellatur id quod
 ab arcu ul manu mittitur. 7 sic
 uidetur istud intelligi de armis
 militibus nō clericorū q sunt
 lacrimae. xxiii. q. ultia. et addit
 Sed nunquid appellatio armorū

ita late sumitur hic puto qd sic si teneantur ad usum pugne. alias si in camera vel infra septa mōa ch9 habeat lapides ad aliū usūz vel culelluz antiquatum ad coquinaz vel ad quid simile nō cre do qd sit de mente talia prohibere. alias sic. Quid enī si iuxta fenestraz supra iannā habet acer num lapidum ad impugnandum vel offendendum venientes. certe tunc includuntur. idem dico de arcu ferro ligno et similibus. vñ oportet videre si ex forma modo qd alius circūstantiis ea teneat. ut arma offensibilia seu defensibilia aut ut alia utensilia. tales tamen coniecture non sunt necessarie in notis et maioribus armis ut lanceis gladiis loncis scutis balistis et similibus. pau. Tenentes. nemens deforis ad claustrū euz armis non animo tenendi nec tenz ex relatione. non videtur ligari quia verbum tenentes intelligit cum effectu. 10. qd pau. Sine lūa intelligo petita et obventa. pau.

Transgressores constitutōis que religiosis mendicantibz domos ad habitandum de nouo vel loca quecūqz recipere. recepta bucusqz mutare vel ea trāsferre in alios cuiusvis alienatōis tūto interdicit. excoīcatōis snie decernimus subiacere. de pe. cupietes

in clemen. Cōstitutionis. 10. an constitutionis. Bonifacii que habetur de excess. prela. in c. uno li vi. ibi dicit idem 10. an. in pīa glosa. talis constitutō hoc dicit qd mendicantes non possunt acquirere noua loca ad habitandū. nē antiq alienare vel mutare absqz speciali licentia pape. que de hac prohibitionē faciat mentionē in acquirentibus tamē loca pro heremitica vita ducenda cessat prohibitio. Idem in secunda que incipit mendicantes. ibi dicuntur mendicantes quibus iudicium tribuit incerta mendicitas. et qui redditus aut possessiones ex regula vel constitutiōibus habere nō possunt supra. eo. li. de reli. do. ca. uno. quo ad casum datur in omnibus mendicantibus idē ius dicit pau. qd si domus corruat cuius tamē soluz contine remanet in domo ipsorū mendicantūz licet de nouo reedificetur non incurritur excoīcatō. Secus aut si locus esset non diruptus desierit ēē de iporū dñio qd habitatio ne. et postea nouo iure illud acquirant qd tunc incurritur. **E**t nota qd ecclesias. oratoria. et alia edificia fratres predicatoris vñbus suis possunt cōstruere et edificare in locis. s. eis concessis. et quod prelati contra edificantes et cōstruentes sniaz excoīcatōis ferre non possunt. alexander. nē nulli de ordinibus paupertatis licet oratorium vel ecclesiaz cōstruere

seu constructaz recipere iuxta ec-
clesias predicatorū et oratoria eo-
rum infra spatiū centū quadra-
ginta annorū. et si secus factum
fuerit corrigatur. clemens. quia
plenqz. **I**tem fratres predica-
tores ī mutatione locoꝝ possunt
secum deferre omneꝝ edificiorū
materiā exceptis ecclesiis dedica-
tis libros calices paramēta et alia
bona nostra et edificia relicta cū
solo et aliis preter ecclesias ven-
dere et etiā precium in eorū uti-
litatem convertere. non obstat
quorūcūqz prelatoꝝ contradic-
tione. Bonifacius uirtute.

Sacro ap. pbāte acilio ppetuo
phibendū ducimꝰ et a dei
ecclesia penitus abolendū eisdeꝝ
et aliis mulieribus quibuscūqz
sub pena excoꝛicationis quāz ī cō-
trarium facientes īcurrere uolu-
mus ipso facto inuigentes exꝑs
se ne statum huiusmodi dudum
forte ab ipsis assumptū. quoquo
modo sectentur ulterius uel ipm
aliquatenꝰ de nouo assūmant p-
dictis religiosīs per quos eodem
mulieres in huiusmodi statu fo-
ueri begbīnali et ad ipsam susci-
piendū induci dicunt sub simili
excoꝛicationis pena quāz eo ipso
si secus egerint se nouerint incur-
suros. vltꝛictus imbibemus ne
mulieres aliquas predictū statū

assumptū sectantes uel de nouo
assumentes quomodo admit-
tant prebentes super hoc auxiliū
consilium uel fauorem. ex. de re-
ligio. do. c. 1. in clemē. Videtur
qz hec constitutio sorores mīorū
que dicuntur terciū ordinis nō iclu-
dat cū ille pmittat obediāz et ha-
beat rēgulā nō pprie quo ad tria
substantialia. sꝫ quendā modū ui-
uendi per sedem apostolicā ap-
probata. quod mihi constat. et
facit infra de sen. ex. cum ex eo
Secūduꝝ ordo sꝫ mīorū est soro-
rum sancte clare. que profitetur
substantialia. sed differunt a pri-
mo. quia habent propriū in cōi-
quod non habet ordo fratꝝ ma-
iorū. 10. an. hec autē begbine qz
hic reprobantur non obediētiā
promittūt neqz regulā aliquā
approbatā profitetur et opōnes
catholice fidei contrarias intro-
ducunt. ut dicitur supra in tex.
huius clem. **S**ed nec etiā so-
rores de penitentia beati domici
includit hec constitū. cum ille pro-
mittat obediētiā. et regulā ha-
beant a sede apostolica approba-
tam. quod mihi constat. **I**tem
hic non prohibetur mulieres fi-
deles que promissā continentia.
uel non promissā penitētiā agere
uolunt. et in humilitatis spiritu
domio seruire. ut dicitur ī hūe
huius cle. fran. et jam. ī lectura
super illa cle. querit an quodlibz
eorū que hic numerantur uidelz
promissio obediētię. uel renūciā

proprium aut professio regule ap-
probate sufficeret ad hoc ut beg-
hine non tenerentur. et dicitur quod non
quantum ad priam duo etiam si religi-
ose. nisi profiteantur regulam a sede
apostolica approbata. de voto. c.
unico. li. vi. Si tamen haberent
regulam vel vitam per papam ap-
probata. hic sufficeret etiam sine
renunciatione proprii. ut de foro
tribus tercii ordinis minorum. Vi-
cit glosa quam hic habes supra. et
idem pau. qui allegat extrauagā-
tem. iohannis. xxi. sancta romana
Et hanc habes infra. Et dicit idem
quod religiosi participantes cum tali-
bus beguinis etiam non in crimine
sunt excommunicati. fin pau. fin laud
et zen. et matheus intelligunt hoc
de participantibus in crimine et cri-
minosis. i. de fouentibus eas in
beginatu. vel inducentibus ad hoc
suscipiendum. et quibus huic excommu-
nicationi esset locus per c. nuper. etiam
si hoc non exprimeretur. tamen ideo
hoc expressit de excommunicatione. quia
solet plus timere. et c. xxiii. dist.
quod quod. vel saluando priorem intelle-
ctum sic pro eo quod littera dicit
nullomodo. etiam si fauor non pre-
stetur directe. sed indirecte. adhuc
est locus huic pene. quod secus
esset in c. nuper. et sic dicimus
quod eo ipso quod religiosi easdem ad-
mittant ad aliquam communionem tol-
lerando eas. in hoc statu dicuntur
favere. et si non dent fauorem di-
recte. et sic incidunt in excommunicationem
Laici vero participantes cum talibus

in crimine criminoso non est dubium
quod incidunt per c. nuper. sed parti-
cipantes alio modo vel fauentes
indirecte non incidunt per arg. a
contrariis. quia clemens loquitur
de religiosis. lau. et zen. et idem
dicit zen. de episcopo.

63 **R**estrictius inhibemus fratri-
bus minoribus ne de cetero
aliquam vel aliquem ex fratribus vel
sororibus de tercio ordine quem
beatus franciscus instituit. etiam
si super hoc hi vel illi privilegii
quibuscumque muniti extiterint.
ad omnia in suis ecclesiis tempe-
re dicti quoquo modo admittant
quod si fecerint excommunicationis sine
eo ipso se nouerint subiacere. ex
de sen. ex. cum ex eo. in clemen-
tioribus. alios non ligat hec
constitutio. io. an. **U**bi vel illi.
fratres minores. vel illi. s. fratres
et sorores tercii ordinis. et est mi-
rabile. quia eo casu in aliis eccle-
siis recipi possunt. si privilegium
est generale. io. an. Suis ecclesiis
per hoc uerbum quod etiam supra
premisit. dico quod si in aliis ec-
clesiis hec facerent cessat hec pe-
na. posset tamen hic locus habere
alia pena excommunicationis. io. an. Ad-
mittant. nisi quantum ille et alius
promittitur secundum decretalem

ultimā. eo. ti. li. vi. 10. an. Sub
iacere. ab hac snā nō possunt ab
solui nisi per romanū pontificez
nel satisfactōne premissa per loco
rum epōs. ut dicitur ī fine hui9
clemē. **Q**ueritur a doctorib9
utrum isti de tercio ordine beati
francisci gaudeant clericali priui
legio personali. de quo. xvi. qōe
quarta. si quis suadente. uel fori
de quo ii. q. i. c. i. Et 10. cal. in
quodā suo consilio tenet q nullo
horum gaudēt. ar. xii. q. i. duo
sunt. **N**on enī sunt clerici nec
religiosi. i. religati religioni stri
cte sumpto uocabulo. i. obligati
ad tria uota. Unde s3 fran. 3am
contrahere possunt matrimoniu9
et uti contracto. 3o. 7c. idēz tenē
laud. 3en. uero et guido tenent q
gaudent priuilegio personali. sc3
q inciens manus molētas ī eos
est excoīcatus. quia sunt persone
ecclesiastice. lopus et bar. plus
dicunt. s. q gaudent tales priuile
gio fori seu reali. i. q nō debent
conueniri sub iudice seculari. nec
enī laicis soluere collectas. dicit
tamē idēz bar. istud ultimū peru
sui non seruari. quia conueniuntur
sub iudice seculari. Allegāt ista
pe. de ancha. 7 fran. de 3am. sup
hanc clemē. **C**um autē fratres
7 sorores de tercio ordine Beati
dominici habeant regulā appro
batā fm illum modum uiuendi
ab ecclesia. quia per bonifacium
sicut et isti. īmo in hoc sunt ma
gis illis priuilegiati. quia tempe

interdicti admitti possunt ad di
uina fratru. non uideo quare nō
debeāt gaudere simili priuilegio
sicut et illi.

64 **E**xcoīcamus 7 anathematiza
mus ex parte dei omnipotē
tis patris 7 filii 7 spiritus sancti
auctoritate quoq3 apostolorū pe
tri 7 pauli et nostra omnes cleri
cos religiosos 7 laicos utriusq3
sexus siue sint familiares curie.
siue alii undecumq3 qui aliquod
pactum fecerint. seu aliquid mag
num uel paruū promiserint. uel
promissionē receperint. aut ex pa
cto seu promissioē occulea ul ma
nifesta sub generalibus et plēarie
non expresse. siue sub specialib9
et expressis apertisq3 uerbis quic
quid dederint aut receperint ma
gnū uel paruū. uel promissioē
de quacūq3 re aut utilitate. ppē
hoc consequenda fecerint ul rece
perint pro aliqua iusticia seu grā
pro se uel pro alio in causis iudi
ciis seu alias pro litteris apertis
et quibuscūq3 modis apud sedē

apostolicaz obtinendam. ⁊ hanc
 sniam ad promittentes ⁊ acceptā
 tes dantes ⁊ accipientes duxim⁹
 extendēdā. Decernimus etiā ut
 nullus hanc incurrens sniam ex-
 cōicatiois pro predictis ut aliquo
 predictoꝝ absqꝫ speciali mādato
 nostro bñficiū absolutōis uale
 at obtinere. Nisi forte ad nos ac-
 cessum habere non posset in mor-
 tis articulo constitutus. nec etiā
 absolutiois gratiaꝫ admittatur
 nisi prius quātum prius dederit
 uel cepit integraliter pauperibꝫ
 largiatur. iusticiaꝫ uero siue gra-
 tiam sic obtentā nullius prius
 esse momenti uolumus. eamqꝫ
 carere statim effectū et robo-
 re firmitatis. Sed et sciēter uē-
 tes illis simili snia excōicationis
 astringimus. ⁊ reseruātes nobis
 absolutioē eorū cum premillis ī
 omnibus ad penas similes obli-
 gamus. Io. an. in lectura super
 decretali de simonia. nemo. istaz
 allegat sic dicens. hodie qui reci-
 pit uel facit promissionē de aliqꝫ
 re recipienda pro gratia īpetran-
 da uel iusticia consequenda ī ci-
 rca romana est excōicatus ipso
 iure per extrauagāte Bonifacii.
 que incipit. excōicamus. item ī
 libro qui dicit directoriū iuris.
 allegatur ⁊ ponitur excōicamus
 huius ergo extrauagantis Anto-
 nius de butrio eam allegat. ⁊ di-
 cit eam durare. Sed io. de lign.
 in lectura super dicto capitulo. ne-
 mo. de simonia dicit secūdu 10.

card. fuisse hanc extrauagāteꝫ re-
 uocataꝫ. Petrus de pal. ī quarto
 dicit qꝫ dicitur fuisse istaz extra-
 uagantem Bonifacii. reuocatam
 per clementē quintū. Quid autē
 horum sit uerius nescio.

65 **Q**uidatur ut nullus cuiuscū-
 qꝫ defuncti corpus exentia-
 re uel in frustra concidere / seu de-
 coquere uel incidere / aut ossa de
 carnibus presumat euellere / ut
 ossa eius ad partes alias deferat
 qꝫcūqꝫ defunctus ibi eligeret
 sepulturaz / sꝫ aut simpliciter aut
 ad tempus ibi decessent. / nihili
 uicino loco / ecclesie sepulture tra-
 datur / ita qꝫ demum memorato
 corpore / tunc ad loca ubi sepulta-
 ram elegerit deportetur. ⁊ sepe-
 latur in eis / si quis autē etiā pon-
 tificali dignitate prefulgeat con-
 traferent ipso facto ē excōicatus
 cuius absolutio reseruatur pape
 Nisi ī mortis articulo / sꝫ ī qꝫdā
 decretali bonifacii secundi que ī-
 cipit detestandam / audiui a peri-
 tis / qꝫ si quis incidere corpus de-
 functi ad superstitionē faciendā
 qꝫis grauius peccaret qꝫ si face-
 ret hoc ob transferendū propē
 sepulturaz / nō tñ incideret ī sniaz
 qꝫa pene non sunt extendendē sub
 tra. pꝫios casꝫ. de pe. d. i. pene

Multe contra simoniam prauitatem abolite sunt constitutiones quibus morbo ille non potuit extirpari. Volentes de cetero ut possumus providere sacro apostolice probante concilio declaramus. quod ordinati simoniace ab executione suorum ordinum sint eo ipso suspensi Electiones aut postulationes confirmationes et quousque provisiones simoniace ecclesiarum monasteriorum et dignitatum personarum officiorum et beneficiorum quorumcumque deinceps facte nulle sint ipso iure nullumque per illas ius cuiusque acquiratur. nec promoti confirmati ac promissi faciunt fructus suos. sed ad illorum restitutionem tamquam inique teneantur ablatum percipientes Statuentes insuper quod dantes et recipientes ipso facto suam excommunicationis incurrant. etiam si pontificali aut cardinalatus prefulgeant dignitate. Martinus. Quinctus in concilio Constantensi

Inouamus ac de novo confirmamus omnes excommunicationes suspensiones atque priuati et interdictiones. et alias penas censuras a summis pontificibus in simoniacos latis ac preuulgatas. quas ipso facto incurrere uolumus omnem manifestum uel occultum simoniacum ubicumque simoniam commisit. cuiuscumque conditionis sta-

66 tus gradus preeminentie uel dignitatis existat. et si cardinalatus episcopali uel alia quouis ecclesiastica uel temporali prefulgeat dignitate. dictarumque suarum excommunicationis suspensionis priuati et interdictionis aliarumque censurarum et penarum absolutionem siue relaxationem in nobis et successoribus nostris preterquam in articulo mortis specialiter reservamus. non obstantibus quibuscumque commissionibus indulgentiis et facultatibus absoluendi de casibus nobis et successoribus nostris specialiter reservatis cuiusque. et cuiuscumque status gradus conditionis uel dignitatis existat. sub quacumque forma uerborum generaliter uel specialiter factis aut faciendis. concessis et in posterum concedendis. quas conditiones uel facultates huiusmodi quantum de testabile crimine simonie et penas inde sequentes reuocamus et cassamus cassasque habere uolumus nisi specialiter de absolue et a peccato simonie in commissionibus et facultatibus predictis expressam faciamus mentionem. Martinus quintus in extrauagante que incipit. damnable scelus. facta Mantue pontificatus sui Anno sexto.

68 **S**tatuimus et precipimus ut omnes cuiuscumque status conditionis uel dignitatis existant qui sciverint aliquem commisisse simoniam infra duos dies naturales postquam ad sui noticiam deductum

fuerit uel extiterit teneatur si p
sens fuerit in romana curia nob
Uel aplice sedis camerario, aut
suo uicem gerenti. et tunc i unig
uel duorum testium presentia reue
lare. sub eisdem excōicationis su
spensionis aliisq; censuris et pēis
quibus ut prefertur ipsuz actorē
simonie esse uolumus innodari.
quos dictus non revelans ut pre
dicatur. seu regens simoniā tā q
eiusdem fautor sceleris incurrat
ipso facto secus absolutionē nob
et successoribus nostris specialiter
reseruamus. decernentes ex nunc
irritum et iane si secus super his
a quocūq; quavis auctoritate fri
enter uel ignoranter cōtingit at
temptari. Martinus Quintus
in Extravagante. et cetera.

67 **U**eneris et singulis abbati
bus et prioribus. ac decanis
prepositis et magistris. necnō ab
batibus prioribus. et aliis prelati
s quouis nomīe nuncupentur. et eo
rum officialibus subhibemus. ut
a personis tam maribus q; mul
eribus religionē ingredi uolētib;
eorum ecclesias monasteria pro
ratus domos seu loca in earūde
personarum receptionem aut an
uel post nulla quecūq; pastus
pācia siue cenas pecūias localia

aut res alias etiam ad ecclesiasti
cū. quāuis usum pium deputata/
seu deputanda de cetero. directe
uel indirecte petere aut exigere q
uimodo presumā. sed eas poti
cum omnimoda caritate recipiat
ac i uictu et uestitu sicut alias p
sonas ecclesiarū suarū monaste
riorum prioratūz domorū alio
rumq; locorū sincera caritate p
tradent. illam dōtaxat que ipse
persone ingrediētes pure ac spōte
et plena libertate omniq; pactōne
cessante dare uel offerre ecclesiis
prioratibus monasteriorū domi
bus et locis huiusmodi uoluerint
cum gratiarū actione licite repu
tari. / Nos. n. eos qui secus ege
runt si singulares persone sint tā
dantes q; recipientes huiusmodi
excōicationis uinculo innodam.
Si uero capella seu uentus fue
rit suspensionis snis eo facto de
certumq; subiacere. A qbz preter
q; in mortis articulo absolui ne
queant absq; sedis apostolice licē
tia speciali. Urbanus quintus in
extravaganti. que incipit. Vane
seu in uinea. Audiri a fidedig
nis q; martinus iste quinq; hūit
ore q; nolebat q; icurrerent mo
niales pro huiōi data que sunt
pro ingressu monasteriorum cen
suram aliquam ecclesiasticam. et
precipue excōicationis.

Quicunq; impugnat litteras
electi in papam aut etiā ante
quā coronetur. cum per ipsaz ele
ctionem canonice factam sibi ius
sit acquisitum papatus/et ex ipsa
electione canonice confirmatū. ⁊
exercere possit officiū suum ante
coronationē. ut. xxiii. c. in nōie
domini/ talis ipso facto est exco
municatus. ut in extrauaganti
benedicti. xi. que incipit. Nō q̃a
nonnulli.

Hereticos seu exponentes in
scolis aliter quā littera dicat
elementinam illam. Exiit de pa
radiso. ubi exponitur regula bñ
francisci sunt excoīcati per quan
dam extrauagantē Nicolai. Un
elementina sola reperitur inglosa
ta sed illa extrauagās fuit suspē
sa/quo ad illam excoīcationē per
aliā extrauagantē. Jo. xxii.
cuius excoīcationem uidi. ⁊ hoc
etiam dicit fran. de zamb9.

Interantes monasteria mo
nialium ordinis predico
rum siue seculares siue ec
clesiastice sunt ī casu nō concessio
a constitutionibus earuz ul sine
licentia mgrī ordinis aut alie. 19
ab ipso mgrō habētis super hoc

68 potestatem sunt ipso facto excoī
cati/ a qua non possunt absolui p̃
terquā in articulo mortis. nisi a
papa uel a magistro ordinis. uel
ab alio habente super hoc aucto
ritatem specialem ab aliquo pre
dictorum/ et ista sña est lata per
papam in bulla ordinis quā uidi
Intrantes mōasteria sancte clare
seu monialium ordinis minoruz
in casibus non concessis in reglā
ipsarum. uel sine licentia eorū q̃
dare possunt. sunt ipso facto exco
municati. ⁊ pape absolutio refer
uatur. siue generali ipsiq; ordinis
Nota tamē q̃ in locis ubi tales
sententie nūquā uel quasi nūquā
sunt promulgate. ⁊ si quis intra
ret talia monasteria nesciens eēz
sñam. ⁊ non causa maleficiandi
puto q̃ non incideret in sñam
cum ignorantia quasi inuincibili
laboret. Et hoc potest trahi ex
dictis antho. de bn. supra excoī
c. et dictis tho/ Sed si intrat lai
cus. uel alia persona ad malefici
andum/ tūc quāuis ignoraret sen
tentiaz. ⁊ etiā haberet iustā cām
ignorantie non excusatur secūdū
Petrū de palude.

Quicumq; libellos famosos i
uulgari uel litterali sermōe
necno cātilēas ut richimos edere
ut detiere aut publicare psumūt
i infamiā ⁊ detractionem status
ordinis fratrum predicatorum et
minorū sunt excōicati / a qua ex
cōmunicatione non possunt ab
soluti nisi personaliter sedi aplice
se presentent. Alexander in priu
legio ex alto. ⁊ i alio n sine mēta

Quicumq; presumunt in loca
nostra uolentiam damnabi
lem exercere. eo ipso excōicatōez
incurrant. a qua snā absolui ne
queunt nisi per sedem apostolicā
uel per conseruatores nostri ordi
nis deputatos. clemens in quibus
dam locis. ⁊ in al^o.

Quicumq; predicare docere
uel defensare presumunt q
predicatores uel minores nō sunt
in statu perfectōis / ⁊ q n liceat
eis de elemosinis uiuere / ⁊ q nō
liceat eis predicare. ⁊ confessionē
audire de licentiā summi pontifi
cis ⁊ aliorū prelatorū inferiorum
⁊ rectorum ecclesiarum aut sacer
dotum parochialium consensu
minime requisitos sunt excōicati
a qua snā nō possunt absolui ni
si personaliter sedi apostolice se
presentent. Alexander. ⁊ in alio
non sine multa.

Quicumq; in monasterio uel
eccēis suis retinet apostatas
ordinis predicatorū / nisi eos cie
cerint postquam eis per fratres
nostros ne eos retineat fuerit de
nunciatum sunt excōicati. Boni
facius in priuilegio uirtutis / itē
frēs minores qui psumūt tēpe
fratres ordīs nostri pfectos sine
licentiā summi pōtificis faciētis
expressam de indulto huius mē
tiōem. uel nisi prius suorum pri
orum licētia fuerit petita ⁊ obtē
ta. sunt excōicati. Clemēs. ad
mīores. Quo nos. Idem de be
remitāis. Alexander ad heremi
tas. Ueltram. Item magistri
rectores artistarū ⁊ scolares stu
dii parisiē / qui publice uel occē
te fratres predicatorēs uel mīo
res a cōsortio uniuersitatis it u
dii parisiēsis excludere molūnt.
sunt ipso facto excōicati / a qua
excōicatiōe absolui nequeunt nisi
personaliter sedi apostolice se pre
sentent. Alexander. ex alto.

Nullus religiosus de ordinibus mendicantium quorumcunque cuiuscunque status conditionis uel religionis existat quocunque et qualitercunque possit uel debeat uirtute cuiuscunque licentie ac indulti apostolici seu penitentie pape curam gerentis uel alia quavis auctoritate hactenus etiam per bullas apostolicas facultatum quorumvis tam legatorum et nuntiorum sedis prefate. necnon et penitentie huiusmodi pro tempore curam gerentis quam aliorum quorumcunque sub quavis potestate aut auctoritate maxime de transferendis fratribus aut aliquibus presertim ordinum mendicantium. profectoribus in genere uel in specie ab ordinibus huiusmodi mendicantium. ad monasticos ordines sub quacunque uerborum conceptione appareant. admittant recipi. per aliquos etiam superiores ordinum seu monasterii. aut loci monastici seu alias in monachum uel fratrem alique ex ordinibus monasticis. tamen sancti benedicti quam cisterciensis. camadulensis. uallis umbrose. canonicorum regularium. sancti augustini. uel alius expressis uel non expressis. ordine cartusien. duntaxat excepto sub pena exco-

in quam tam recipientes quam recepti ipso facto incurrant. et a tali excommunicatione non possunt absolui citra sedis apostolicam preterquam in mortis articulo. et nihilominus aliter facta non tenent. et nullius existunt efficacie uel momenti. ex coelo constanter sub martio. v.

Martinus episcopus seruus seruorum dei. ad perpetuam rei memoriam excoicamus et anathematizamus ex parte dei omnipotentis patris et filii et spiritus sancti. auctoritate quoque beatorum petri et pauli apostolorum eius. ac nostra. omnes hereticos. gazaros. patarenos. pauperes de logodono. Arnaldistas. Epozonistas. Salistas. Dileffistas. Usistas. Ifratellos. et quoslibet alios hereticos. quocunque nomine censeantur ac omnes fautores. receptatores et defensores eorundem. Item excoicamus et anathematizamus omnes qui in terris suis noua perdogia imponunt. Item excoicamus et anathematizamus omnes falsarios bulle seu litterarum apostolicarum. et supplicationem gratiam et iusticiam continentium. per summum pontificem. uel uice cancellarium. seu gerentes uicem uel officium uicecancellarii sancte

Ita omne ecclesie de mandato eiusdem summi pontificis. aut gerentis officium predictorum signantis supplicationes easdem.

Item excoicamus et anathematizamus piratas. et illos qui equos arma. ferrum. lignamina. et alia prohibita deferunt sarracenis. quibus christianos impugnant. **I**tem excoicamus et anathematizamus impediētes seu inuadentes uictu alia seu alia ad usum romane curie necessaria adducentes. uel ne ad curiam ipsam deducantur. uel deferantur impediētes seu perturbantes. et qui talia faciunt ut deferunt cuiuscunque fuerint ordinis. preeminentie. conditionis. et status. etiam si pontificali regali aut quouis alia ecclesiastica. uel mundana fulgeat dignitate.

Item excoicamus et anathematizamus omnes illos qui ad sedem apostolicam uenientes et recedentes ab eadem. necnon illos qui iurisdictionem ordinariam uel delegatam aliquam non habentes in eadem curia morantes temeritate propria capiunt spoliunt et detinent. aut ex proposito deliberato uerberare mutilare uel interficere presumunt. et qui talia fieri faciunt seu mandant. **I**tem excoicamus et anathematizamus omnes et singulos cuiuscunque status. gradus. preeminentie. aut conditionis existant etiam si pontificali regali regali aut quouis alia ecclesiastica. uel mundana prefulgeant dignitate

contra formam et effectum sue generalis constanti concilii. per quam damnate memorie petrus de luna qui olim benedictus tertius. a nonnullis in eius obedientia uicebatur iudicatus scismaticus et hereticus et ab ecclesia dei precipue. omnique iure quod in papatu habere pretendebat. omnique dignitate et honore ecclesiastico priuatus fuit. Ac post et contra inhibitionem eiusdem concilii et huiusmodi sententiam ac dicti petri obitum infidelitate et errore ipsius petri nunc persistendo. aut alias quomolibet credentes aut fauētes publice uel occulte ac etiam scismaticis et diuturnum in eodem concilio et apud uniuersalem ecclesiam. et per ratificationem generalis sue seu consilii dictis. et continuationem processum desuper habitum sublati et extinctis continuare conantes. necnon omnes et singulos in uicium eiusdem petri succedentes eorumque receptatores et fauētes cuiuscunque status nobilitatis excellentie. uel conditionis existant. etiam si pontificali regali regali aut quouis alia ecclesiastica uel singuli sint predicti dignitate. ac consentientes et prestantes eisdem in premisso errore quomodocunque et qualitercunque auxilium consilium uel fauorem. Eos etiam qui sciēter per omnia terras et loca eorum dictorum subiecta prefat. scismat. et precipue in castro panistole et Curiaz diocesis existentibus. illos etiam qui

ipsis ioculis et uisitis quatenus
uicinia ac presidia. publice uel
occulte per se uel per suos subdi-
tos affirmi faciant uel permittant
paribus excoicationis et anathema-
tis uinculis inmodamus. ipsosque
omnes et singulos declaramus co-
tinuatores uel fautores scismatis
et heresis. atque omni beneficio di-
gnitate et honore ecclesiastico ac
mundano renunciamus fuisse et
esse priuatos. **I**tem excoicamus
et anathematizamus omnes illos
qui per se uel per alium seu alios
quascunque personas ecclesiasticas
uel seculares ad romanam curiam
super earum causis et negociis re-
currentes. illaque in eadem cura
prosequentes. aut procuratores.
negociorum gestores. aduocatos
uel promotores ipsorum. uel etiam
iudices. seu indices super dictis
causis seu negociis deputatos.
occasione causarum seu negociorum
huiusmodi uerberant. mutilant.
uel occidunt. aut bonis spoliant.
cuiuscunque preeminentie dignita-
tis ordinis conditionis aut status
fuerint. etiam si pontificali rega-
li regnali. uel quavis alia preful-
geant dignitate. **I**tem excoica-
mus et anathematizamus omnes
Mutilantes. uulnerantes et inter-
ficiantes. senecipientes. et retinen-
tes. seu repredantes romipetas.
et peregrinos ad hierusalem causa
peregrinationis et deuotionis ac-
cedentes. et in ea morantes et rece-
dentes ab ipsa. et in his cunctis

consilium auxilium et fauorem
eorumque bona confiscamus.
Item excoicamus et anathematizamus omnes illos qui per se uel
per alium seu alios directe uel indirecte sub quocunque titulo uel co-
lore occipiunt retinent uel hosti-
liter discurrunt seu inuadunt.
aut occupare detinere uel discurre-
re hostiliter presumunt in totum
uel in partem ad uiam. urbem.
regna sicut trinaque insulas sar-
dine curie terras. extra farum
patrimonii beati petri in Tuscia
ducatum spoletanum comitatum ue-
nassium Sabam marchie archie
Dalle Trebarie Romandiole ca-
pane atque maritime prouincias ac
terras specialis commissionis et
armulorum ciuitates quoque nostras.
Bononiensem. iherriensem. Ve-
neuntanam. Perusinam. Anagninam
ciuitates. Castelli. Turdetanum et
alias ciuitates terras uel loca ue-
lura ad ipsam ecclesiam spectan-
tia et pertinentia. et adherentes.
et fautores eorum. seu in his dan-
tes eisdem auxilium consilium
uel fauorem. non obstantibus qui-
buscunque privilegiis et indulgen-
tiis. ac litteris apostolicis gene-
ralibus uel specialibus eis uel
eorum alteri alicui uel aliquibus
cuiuscunque ordinis conditionis di-
gnitatis. et preeminentie fuerint
etiam sicut premititur pontifica-
li regnali seu quavis alia ecclesi-
astica uel mundana prefulgeant
dignitate a predicta sede sub quibus

forma ut tenere concessa. quia ex-
cōicati anathematizari non pnt
per litteras apostolicas non faciē-
tes plenam et expressā de verbo
ad verbum de indulto huiusmōi
ac ordinibus locis nominibus. p-
priis cognominibus et dignitati-
bus eorundem mentionez. necnō
consuetudinib9. et obseruantis
scriptis et non scriptis. ac aliis
contrariis quibuscunq; per que
contra huiusmōi nostros proces-
sus ac snāe quo minus includā-
tar. in eis se seruare ualeant. et
tueri. et que quo ad hoc prius
tollim9 et omnīo reuocamus
de quibus quidez sentētis null9
per alium q̄ per romanum pon-
tificem. nisi duntaxat in mortis
articulo constitutus absolui pos-
sit. nec etiam tunc nisi de stādo
sanctę matris ecclesie mandatis.
satisfactioe uel sufficiēti cautōe
prestita. **I**llos autem cuiuscū-
q; fuerint preeminētie dignita-
tis ordinis conditionis aut stat9
etiam si pontificali. uel alia qua-
uis dignitate predicti qui contra
tenorem presentium talibus. uel
eorum alicui seu aliquibus abso-
lutionis beneficium impendere
de facto presumpserint excōica-
tionis et anathematis sententia
innotamus. eisq; predicationis
lectionis administratiūis sacra-
mentorum audiendi confessiones
officia interdiciūis predicentel
aperte transgressionibus et contēp-
toribus supradictis nos grauius

contra eos spiritualiter aut tem-
poraliter prout expedire cogno-
uerimus processuros. ut autem
huiusmodi nollet processus ad
cōmunem omniūz noticiā dedu-
catur. cartas siue mēbranas pro-
cessus continentes eosdem basi-
lice sancti petri de urbe. necnon
sacri palatii apostolici. ubi in p-
sentiarum moram trahimus.
Ualuis seu hostiis ac limuari-
bus faciemus affigi seu appendi
que processus ipsos suo quasi so-
noro preconio et patulo iudicio
publicabunt. ut hi qui process9
huiusmōi contingāt q̄ ad ipsos
non peruenierint. ac ipsos igno-
rauerint nullā possint excusatōz
pretendere. uel ignorātiā alle-
gare. cum nō sit uerisimile quo
ad ipsos remanere incognitum
quod tam patenter publicatur.
Nulli ergo omnīo hominum li-
ceat hāc paginā nostre excōica-
tionis anathematis declaratiōis
cassationis irritatiōis annullatiōis
euacuationis interdici et consti-
tutionis infringere. uel ei ausu
temerario cōtraire. Siquis autē
hoc attemptare presumpserit in-
dignationem omnipotentis dei
et beatorū petri et pauli ap̄torū
eius. se noverit incursum.
Datum i Rome et cetera.

In alio et aliis precedētibus capitulis fit mentio de dig-
nitate uel personatu uel officio
Ideo ad declarationem horum
uocabulorum prout sumuntur a

canonistis. **T**ota q̄ dicit archi
diaconus. super. vi. de consuet.
consuetudinem. sic. Dignitas
ecclesiastica cognoscitur plurib⁹
modis. **P**rimus est cum quis
habet administrationē rerum ec
clesie cū iurisdictione. d. lxxix.
Volumus. 7 c. diaconus. **S**e
cundus modus est quando hēt
nomen dignitatis 7 prelatione⁹
sive prerogatiuam ī ecclesia sua
tam in choro q̄ in capitulo. **S**ed
non habet administrationem re
rum nēl iurisdictionem. sicut in
archidiaconatu parmensi. **T**er
tius modus est. quando ex con
suetudine ecclesie habetur aliq̄s
in dignitate quia si consuetudo
in ecclesia est pro dignitate de
bet haberi. d. xii. consuetudo.
Personatus uero cognoscitur.
quando quis habet prerogatiuam
in choro. in capitulo. in operatō
nibus in processionibus. in uoca
tionibus dandis 7 consimilibus.
plusq̄ alii canonici sui ordinis.
7 nō tantū quantū illi qui sunt
in dignitatibus constituti qui ī
predictis prerogatiuis preferunt
eisdem. possunt hec colligi ex p̄
dictis decretis. de elec. dudum
7 de preben. de multa. **O**ffi
cium autem aliqñ ponitur pro
dignitate 7 personatu. sicut pa
tet ex eo quod habetur de prebē
ad hec. / item illi qui habent po
testatem secularem dicuntur ha
bere officium. / item is cui est
missa dispensatō nē tabellat⁹

Item ministerium 7 obsequi⁹
Item actus corrigentis. 7 aliis
multis modis. **C**ognoscitur et
officiū quando quis habet on⁹
annexum sine honore 7 preroga
tiua honoris sicut sindici pro
curatores. castaldi. de his habe
tur. i. q. iii. saluator. Item uice
dominus qui habet disponere
episcopum. dicitur habere offi
cium. Si autem habet iurisdic
tionem cum administratione.
satis potest dici q̄ sit dignitas
ut camerari⁹ pape. **T**ertio co
gnoscitur officium. per cōsuetu
dinem ecclesie. sicut dictum est
de dignitate. ut quando illi de
ecclesia habent illud de consue
tudine. pro officio simplici 7 nō
pro dignitate uel personatu. di
co tamē q̄ quicunq̄ habet dig
nitatem habet personatum. sed
non conuertitur. Persona uero
dicitur curatus alicuius ecclesie
parrochialis. 7 tales non sunt ī
dignitate aliqua. i. q. iii. q̄stion⁹
secus autem in archiepiscopis
prepositis. decanis parrochialū
ecclesiarum de quibus habetur
l. d. in capite. Nam illos dico
in dignitate constitutos. **E**t
istud nomen persona est secundū
vulgare anglie. **I**n provincia
dicuntur priores. In terra labo
ris Abbates. hoc archidi. quia
nimis q̄s bonum sit. **P**etrus
de ancha super. cle. et dig. de
preben. sic dicit. Quid sit dig
nitas. dicit Uil. q̄ est quedam

preter mentia quo ad forum con-
tentiosum in ecclesia gradum te-
nens. que quandoq; personatus
ab honorificencia in qua ponit
personam. quādoq; officiu; ab
ipso officio quod exercet denōi-
natur. s. de cōstitu. euz accessis-
sent / qñq; assumit sua propria ⁊
specialia nomīa / sicut hoc nomē
custodia. succentoria. decanatus
⁊ prepositura ⁊ huiusmodi. / A
nomīe autem non debemus iu-
dicare / sed ex effectib; qui colligi-
tur ex actibus. ⁊ exercitio in q.
bus versatur / ⁊ ex talibus indi-
catur / utrum sit dignitas. necne
extra de verb. sig. intelligentia.
cum ibi notatis. / Et sufficit ad
hoc q; sit cōfenda dignitas / etiā
si in modicis causis iurisdictionē
habeat / sicut habent ī p̄dictamēsi
ecclesia archiepiscopi. / Nam ex
cōdicant suspendunt ⁊ solvunt. ⁊
sic propter talem graduz dīcēt
habere dignitatem / ⁊ sic sunt ex-
clusi a pena. cui licet. canon. de
elec. c. statutuz. li. vi. / Si autē
nullam iurisdictionē habēt. sed
tantum visitant. / ⁊ ut pice ipsi
referunt ep̄o. sicut testes sinoda-
les. de quib; xxxv. q. vi. ep̄s
tunc censetur habere simplex of-
ficium / ⁊ non dignitatem. fm
Cil. ⁊ Laud. / Et nota q; his
diebus a quibsdā fuit divulga-
ta / quedam extravagās que dicitur
facta a iohanne. xxii. in qua
lata erat snīa excoicationis cōtra
mulieres facientes sibi tricias de

capillis capiti suo non affixis. s;
appositis cuius absolutio pape
reservatur / Sed quesita in regi-
stro reperiri non potuit / sed ⁊
si reperta fuisset. puto ipsam nō
ligallē / quia habuerunt iustam
causam ignorantie persone. euz
notificata non esset generationi
huius / Nam enim transierunt cen-
tum anni / vel citra a tempore
ioannis. xxii. predicti / nec huius
positiva docere potest ratio na-
turalis / Sed ⁊ Eugenius q̄rtus
qui nunc est Voluit ⁊ declara-
vit. non tenere seu ligare snīam
illam. ⁊ bene / quia hoc esset la-
queum iucere / nō providere sa-
luti animaruz / quod in periculū
p̄latorum uerteretur. fm. b.
Tho. ⁊ ad hoc. xxvii. q. i. iudi-
as. ⁊ de causa materiali excois
maioris.

76 **Q**uia de singulis excoicatio-
nibus que habētur in iure
hucusq; tractatum est. ⁊ satis
prolixē respectu operis. ⁊ ideo
residuum huius materie. s. de
excoicatione brevissime expediā
Et quia predicta pertinent ad
causam quasi materiale exco-
municatiois / ideo ad ipsaz quasi
causam materiale pertinentia
ponaz. ⁊ exinde de causa forma-
li. ⁊ de efficienti. ⁊ finali. ⁊ cum
hiis de quibsdā ad predicta
sequētib; / Nota q; excoica-
tio maior ferri non debet ab hōīe

nisi p peccato mortali. fm tho
7 pe. in quarto. d. xviii. **E**t
quia in damnificando aliquem
etiam corporaliter. siue i. rebus
temporalibus aliquis mortaliter
peccat. ideo pro damno tempora
li ecclesia potest excoicare. sed
quia excoicatio e grauilima pe
narum. ideo non debet infligi
etiam pro mortali nisi cu fuerit
contumax. tho. hec aute contu
macia fm rai. triplex inuenitur
Prima in non ueniendo ad iudi
cium. postq fuerit uocatus uel
ammonitus per iudicē. tribus edi
ctis. uel uno pro omnibus quia
contemnit. uel ueniendo sed ma
liciose se occultando. uel impedi
endo. ne possit ad eum citatio
peruenire. extra. ut lite. nō cōte
stata. qm. **S**ecunda est qdo
citatus ad iudicium uenit. sed
non uult stare iuri. als ante fini
tam causē examinationē. contia
riter 7 illicentius recedit. xi.
q. iii. certum. **T**ercia ē quando
offensa eius est manifesta ut ius
sus a iudice non uult emendare
extra de uerb. signifi. ex parte.
Idem. qof. et nota fm pe. de
palu. in quarto. d. xviii. qd euz
excoicatio non sit iustificata nisi
pro mortali. quia ille solus iudi
cio ecclesie est precipiendus. qui
iudicio dei creditur precipius.
cum snia iuris non sit iniusta.
potest informare homo consciē
tiam suam qd ibi nō peccat mor
taliter. nunquā incurrit sniam.

iuris. quia iniuria dicitur esse
quod nō iure fit. **N**on debet
unde iura nascuntur. inde nasci
iniurie occasio. c. Unus in l.
meminerint. **U**nde cum sit ini
uosa excoicatio que fertur sine
mortali. nō est snia iuris ubi n
est mortale. **E**xcoicari potest
quis pro inualione uel retēōne
rerum ecclesiasticarū. 7e resti.
spo. pisams. per innoce. / exco
municari potest prelatus pro iu
ria sibi facta. xxiii. q. iiii. glisa
rius. **E**xcoicari potest ordina
rius 7e defēsa iuris sui. 7e sen
exco. ex dilecō. li. vi. / excoicari
qs potest propter negligentia
7e consecra. d. i. nemo. 10. de
lig. **E**xcoicari potest doming
propter contumaciam seruū uel
procuratoris. ut lite non cōtes.
c. a. 1. 7 de dolo 7 contumacia.
ca. ii. et cum modificationē
ibi notata. 10. de lig. / excoica
tio facta in genere ualet causa
expresā. 7 propter contumacia
ca. excoicantur singuli culpabi
les de capitulo. de sen. ex. roma
na. li. vi. **E**xcoicationis snia
tribus modis dicitur iniusta.
scilicet ex causa. ex animo. 7 ex
ordine. **E**x causa quidem. uel qd
nulla pretenditur snia. uel si p
tenditur. uera non est. uel si ue
ra sit. non est sufficiens 7 ratio
nabilis. extra. eo. sacro. **S**e
cundo dicitur iniusta ex animo
quando filiez 7 si causa expri
tur uera 7 rationabilis. nō tñ

Exco
2
que h

ex zelo iusticie. sed indignationis
 iniurie. uel odii ab excoicatione
 promulgatur. xi. q. iii. illa. q.
 extra. de sen. ex. cum medicia.
 li. li. vi. **¶** Ideo tutum consi-
 lium est / qd si quis offenditur.
 non per se sed per alium quare
 ritatiue moneatur sniam. pmul-
 get. uel si per se hoc facere uult
 ad minus non faciat hoc dum
 mouetur. sed permittat motu.
 forte colementum aliquatulu re-
 sidere. **¶** Tertio ex ordine dicit
 iniusta. quando qd uera causa
 qd rationabilis pretenditur qd pro-
 feris caritatiue moneatur. atea-
 men non precessit amonicio co-
 petens. uel non fuit facta coram
 personis idoneis. extra. eo. sacro
 Ammonitione competetem in-
 telligas ad arbitrium iudicis
 siue trinum siue unum pro omni-
 bus maxime in notoriis. pe. et
 si ai. **¶** Modus autem et forma
 que debet seruari hodie in infe-
 rendo excoicatione. habes in se-
 quenti cao. qm autem proferens
 sniam excoicis iniustam quocunqz
 predictorum modorum grauer pec-
 cet qd diuersimode in iure punia-
 tur. tamen talis snia tenet qd li-
 gat quantum ad ecclesiam milita-
 tem. nisi sit lata a iudice. qui no
 habeat super illo canonicam iu-
 risdictione. uel alia de causa eet
 nulla fm si ai. Unde quando
 nulla sit talis snia unde i sequenti
 pagpho **¶** Excoicationis snia
 ipso iure nulla e i casibus noue

primus est si ille qui tulit eam
 no habebat super hoc potestate
 ut quia non erat eius iudex. xi
 q. iii. snia. uel erat excoicatus
 qd huiusmodi ut xxiii. q. iii.
 Audiuimus. Similiter etiam
 fm si ai. intrusus qd suspensus
 qd in iurisdictione alienus excoi-
 care nopoest. xi. q. ii. Abie-
 nationis. Si tn crim talu eet oc-
 cultu tolleranda eet eorum snia
 licet nulla. qd crimen eorum
 est occultum. qd illi ab ecclesia
 tollerantur. ar. viii. q. iiii. none
 Dicitur autem intrusus qui no
 fuit electus a maiori parte elige-
 tum. De suspensio autem dicit
 beatus Thomas. in quarto. ee
 uerum quando fuit suspensus a
 iurisdictione uel ab ordine et iu-
 risdictione. Secus si ab ordine
 tantum. Secundus est quando
 est lata snia post appellationez
 legitimam. Similiter etiam si
 prelatus dicat. excoico te si ap-
 pellas uel preparaueris ad appel-
 landum. talis snia non tenet cu
 quilibet oppressus appellare pos-
 sit. fm hosti. Si autem dicat
 iudex excoico te si habes res
 furtivas tenet excoicatio si hēs
 res illas nec suspenditur per ap-
 pellationem. Si tamen occultu
 est furtu ecclesia te non uitabit
 quia non iudicat de occultis.
 xxxii. o. erubescant. Tertius
 est quando continet intollerabi-
 lem errorem. extra eo. per tuas
 qd in hoc qd in precedenti casu illi

Excoi-
 que 13

qui eos preponit. etiam si non
petit absolutionem debet audi
re ut in dicto. c. per tuas. sed si
ad cautelam petat absolutionem
non debet denegari. quis aduer
sarius vel excōicator se oppōat
nisi diceret eum excōicatum. p
manifesta offensa. quia tunc da
bitur sic dicenti terminus octo
dierum. et si probauerit. nō ab
solueretur. nisi prestat emendam
vel det cautionē de parendo in
ri. Si offensa dubia preponat.
sed tamen pendente probatione
prima scilicet illius qui sic fuerit
excōicatus debet evitari in illis
omnibus que ut auctor in iudi
cis attemptaverit. extra iudici
um non in officiis postulatiōi
bus electionibus et aliis legitimis
actibus debet admitti ex. eo. li. i.
vi. q. si appellationē super hoc
non fuerit prosecutus ut debuit
infra tempus statutum a iure.
vel a iudice. et ipse fuerit excōi
catus nom iatiz et expresse lapso
dicto tempore debet denunciari
et tam in iudicialibus q̄ extrai
dicialibus actibus. donec de ip
sius snie docuerit nullitate. ex.
eo. licet. li. vi. **¶** Quartus ca
sus est quando aliquis excōica
ret illos qui excōicatis partici
parent non in crimine. sed in locu
tione et aliis casibus quibus in
curratur minor excōicatio. Nā
talī snia nō valet nisi premissa
trina admonitione vel una pro
tribus. Vel nisi exprimantur

nominationem ipsi admonendi. ex.
eo. statutum. et c. constitu. li. o.
vi. **¶** Quintus casus est quā
do prelati interdicerent suis sub
ditis ne exponant suis superiori
bus aut legatis aut inquisitioni
bus statum ecclesiarum suarū
sive monasteriorū suorum. et de
hoc ferrent sniam excōicatiōis
ex. de offi. or. quia plerūq. li. o.
vi. **¶** Et nota q̄ quātum ad ter
tium casum intollerabilis error
est s̄m s̄kai. cū sic dicit iudex
excōico te quia credis in deum
vel quia non fornicaris. vel q̄a
obedis prelati tuis et huiusmōi
xi. q. iii. si is qui preest. Idem
pe. gof. hosti. in summa qui ad
tunt etiam q̄ intollerabilis er
ror dicit pōt quodlibet peccatu
mortale. Item cum expresse cō
tra ius pronunciat. ut. ii. q.
sexta. c. diffinitiva. idem tamē
hosti. in glo. super c. per tuas.
dicit q̄ snia nihilominus teneat
quando pronunciat cōtra ius
nisi ille error in snia exprimatur
vel nisi fuerit appellatione suspē
sa. Sed si error est in facto. ut
cum dicit excōico te propter ta
le peccatum cōmissum q̄ tenet
snia. guil. etiam dicit. q̄ si pre
latus dicat. excōico te quia fe
cisti furtum. cum tamen nō fe
cerit. tenet snia. ut. xi. q. iii. c.
primo. quia non est intollerabilis
error exprellius. Nam talis causa
si falsa sit est tamē possibilis. et
quamvis quo ad deum non sit

ligatus. sed quo ad ecclesiaz pec-
caret mortaliter si contemneret
ex. eo. per tuas. et ideo consulen-
dum est tali sibi amicum. ut
sustineat excoicationem patienter.
humiliter. et deuote. scilicet non in-
gerendo se diuinus. aut eorum fi-
delium offerens se ad canonicarum
satisfactionem. si in aliquo offen-
derit. et instantiter petat absolutio-
nem. Idem Tho. innocen. et bar.

Item dicit pet. de perusio. quod si
superior precipit tibi aliquid i-
ustum non tamen mortale puta
quod dem sibi librum meum. non
teneor illi parere. si tamen ideo
excoicatione ligo. consulens tamen
mihi ut illius mandato inuito
non paream non ligatur. quia
non participat in crimine. Jo. an.
extra. de sen. ex. presenti. li. vi.
super uerbo ad cautelam ponit
omnes predictos casus. et addit
illos quatuor. primo cum quis
excoicatur a delegato contra de-
legantis intentionem. de preben-
ta. ultimo. Secundo si feratur
a molante interdictum hominis. scilicet
de excess. prela. tanta. **Tercio**
ubicumque prelatus subditum suum
excoicat. contra privilegium sui te-
norem. extra. de privileg. cum
capella. **Quarto** si feratur a
delegato impetrato ab excoica-
to in casu non permissio. scilicet. de
offi. or. plenius. Ipsi tamen casus
additi uidentur posse comprehendi
sub primo. Dicit etiam pet. de
palu. in quarto quod quando sapientibus

notum est sententiam esse nullam quod
vis apud uulgus nesciatur. potest
homo non seruare eam. in occu-
to. sed in publico debet eam ser-
uare quousque scandalum ratio-
nabiliter sedauerit. ut sicut aliquis
publice excoicatur et publice de-
nunciatur. ita ex aduerso ipse
publicet causas quare sententia non
ualet. puta appellationem. Vel alia
iustam causam quo facto amplius
non est scandalum pusillorum. sed
phariseorum. ideo est contemnenda

Prima autem excoicatio seu mo-
dus quis sit tenendus. Si
de sententia canonis queritur. sibi
hosti. hoc profertur eo ipso quod
aliquis in factum damnatum per
canones sub pena excoicationis
incidit de sententia excoicatiois que pre-
fertur ab homine in summa consue-
torum. libro tertio eodem titulo.
questione. lxxviii. dicitur quod consue-
uit fieri sic sententia excoicationis
propter talem uel talem causam
excoico te. uel talem. uel excoi-
camus in scriptis. huiusmodi ergo
uerbis uel equipolentibus debet
uti excoicans. arg. ad hoc. ii.
questione. v. diffinitiva. unde sibi a.
dicit non approbo sententiam quo-
rundam simplicium sacerdotum de-
centium denunciamus talem ex-
coicatum. et tamen nunquam ex-
coicauerunt eum. et licet talis
euitandus sit ab illis quibus fit

denunciatio. quia ipsorum non
est iudicare. utrum sit excoica-
tus. necne. tamē si de hoc agat
extra formā iudicii. non reputa-
bitur excoicatus per huiusmōi
verba. nisi alias probetur excoi-
catus. et hoc satis traditur ex.
de sen: ex. medicinalis. li. vi.
Nota qd est alius modus excoi-
cationis. quando scilicet persona
ignozatur que furtum vel aliud
maleficium fecerit. et tūc fit ex-
coicatio in generali sub hac for-
ma. quicumq; fecerat furtū nisi
restituatur. vel qui aliquid scit nisi
revelet infra talem terminū pro
primo. secundo. et tertio edicto
datum. sit ipso facto excoicatus
vel aliquid simile. ex. eo a nob
Et nota qd qui aliquid scit de ma-
teria propter quam lata ē excoi-
catio mō predicto secūdu hosti.
nō tenetur revelare damnu pas-
so. sed prelato ecclesie. xxxv. q.
sexta epūs in synodo. sed ne que
ipsi prelato debz revelare publi-
ce si solus revelator scit. et pro-
bare nō potest. ii. q. vii. pleniq;
sed secrete. cum prelatus secrete
habet corrigere criminosos. arg.
xxii. q. v. b. videtur ¶ Primo
igitur sciendum. qd cum snia ex-
coicationis aliquando sit lata a
iure. aliquā a iudice siue ab hōie
ut dictum est supra. dicit Dil.
sniam esse vel ferri a iure. cum
ab eo qui potest constitutionez
facere. vel generalē ut papa. vel
particularē ut legatus. archiepūs

vel epūs vel scilicet provinciale anto-
nris statuendi. constituitur ali-
quid in perpetuum et generalitē
in omnes subditos suos. et sta-
tutum illud roborat per sniam
excoicationis in futuros trans-
gressores illius statuti scilicet Uer-
bigratia. excoicamus omnes he-
reticos. et qd exercebunt usuras
vel tale aliquid cō mittant.
Sententia vero iudicis vel hōis
dicitur esse que profertur pro cō-
tumacia. vel offensā preterita vel
futura. non tamē intentione con-
stitutionis faciende. generalitē aut
perpetue. Sed ut alicui particu-
lari persone. vel personis ad vir-
tam eorū vel ut alicui negotio
consulatur ad tempus. Sicut si
dicatur excoicamus omnes illos
qui usq; ad hoc vel ad illud tē-
pus cōicabunt vel facient guer-
ram. vel illos qui interpellabūt
tales moniales de turpitudine.
et huiusmodi ¶ Et nota qd de-
bet premi excoicationi trina
admonitio. vel una pro tribus
alias iniusta est. et iudex est sus-
pensus ab ingressu ecclesie. ex.
eo. sacro ¶ Et debet habere tē-
porum convenientiū intervalla
nisi facti necessitas aliter suase-
rit. et debet fieri in scriptis con-
tinentibus causam excoicationis
Et excoicator exemplū scripture
huiusmodi tenet excoicato tra-
dere infra mensem si super hoc
fuerit requisitus. alit excoica-
tor ē suspensus ab ingressu eccie

etiam a diuinis per menses que
quidem si exequatur irregularis
efficitur. nec nisi per papam cui
eo poterit dispensari. ex. eo. cū
medicinalis. sed hec pene nō tā-
gunt epōs. cum non fiat special
mentio de eis sicut oporteret.
Nihilominus tamē si illa non
feruentur. excoicatio ligat. Jo.
tamē de lig. i tractatu de censu-
ra ecclesiastica dicit. qd est attē-
dendū qd licet cōtumacia sit cā-
imediata propter quam ferē ex-
coicatio maior ab homine. ipsa
tamen contumacia aliquā habet
ortum a crimīe id est speciali i-
hibitione criminis facta ab hoīe
et tunc non est opus monitione
super emendatione criminis iaz
cōmissi ut incidat. imo statim i-
cidit. ut cum monet superior ali-
quem ut non fornicetur cum ta-
li. alias ipsum excommunicat.
si contrafaciat excoicatus est. et
excoicari potest sine alia admōi-
tione super emendatione criminis
et ratio. nam iste uere contūax
est. Aliquando contumacia hēt
ortum a crimīe iam cōmissio. s;
cum cōmisit quis crimen super
quo erat admonitus ne cōmitte-
ret. sic nec lata nec cōminata est
snīa in contrafacientē. et tunc ē
opus monitione si contingat. et
si contumax fuerit. poterit ex-
cōmunicari. Nota qd ubi dicit
sub pena excoicationis. non hēt
uim snīe sed cōminationis. ut c
cōminationes epistolae. et. et

nota. extra de sagit. artē. sed
gū. dicit qd si iudex dicat preci-
pio tibi sub interminatione exco-
micationis ne ordines furtive
suscipias. non ē excoicatus faci-
ens contrarium. sed excoicāndus
Sed si fertur snīa sub condicōe
ut excoico omēs qui furtive or-
dines suscipiunt. tunc es excoi-
catus. Uigus dicit qd si aliquid
mandatur sub interminatione a-
nathematis. tunc est cōminatio
Si mandat sub pena excoicationis
uel districtione excoicationis
tunc si est mandatū hominis statim
ligat si hoc intendit. cui in hoc
credendū est. s; in hugo. et host
quia ē snīa lata. Si est mādātū
iuris. tunc contrafacientes non
statim ligantur. xxx. d. per co-
tū. et hoc ideo quia mitius agi-
tur cum lege qd cū ministro le-
gis. ff. de arbi. si cū oīes. host.
dicit. qd si iudex fecit canonem
late snīe dicens. quicunq; furtū
fecerit sit excoicatus. et postea
dicit. sub anathemate prohibeo
ne quis furtum faciat. tūc con-
tra faciens est excommunicatus
extra. de loca. ca. i. Alias hoc
uerbum sub anathemate uel si-
mile cōminatorū est. ff. de cōmi-
eplis. in rubro et nigro. nisi per
hec uerba proferens intenderet
ferre snīam qd ppter circūstan-
tias intencionem suam expressit
pban potest. hec hosti. extra.
de consan. c. i. Unde iudices qn
uolunt ferre snīam. sic scribunt

precipimus sub pena excoꝛcacio
nis uobis . ex nunc quoqꝫ put
ex tunc . ⁊ ex tunc put ex nunc
in uos ferimus. **N**ota etiā qꝫ
cum iudex dicat excoꝛco uel si le
semper iꝛelligitur de maiori ex
coꝛcacione . extra . eo . si qñ . So
la auteꝫ consuetudo absqꝫ snā
uel constitutione non reddit ali
quem excommunicatū . quia ille
non ē modus ferendi snām ex
coꝛmunicationis . fm̄ qui . Itē
si iudex uel prelatuꝫ dicat hēo
te . p excoꝛcato . si intendat per
hoc proferens excoꝛicare . tenet
excoꝛcacio . quia uerba intentioni
deserviūt . ⁊ nō econuerso . xxi
q . v . humane . Et sermo rei . non
sermoni res est subiecta . ext . de
uer . si q . intelligentiā . non enim
in talibus qꝫuis uerba exiganē
est prescripta certa forma uer
borum . sicut in sacramēto bap
tismi ⁊ eucharistie . concor . host .
Dicens i summa . Non facio uiz
Utrū dicat iudex excoꝛco te uel
scias te excoꝛcatum . uel te excoꝛ
municatum cognosce . uel habe
as te . p excommunicato . uel re
putes te excoꝛcatum . uel alia qꝫ
cuiqꝫ . cum tamē uoluntateꝫ ⁊
consensuꝫ iudicis de presenti ex
primant . sicut et alias simile dī
extra . de spon . si inter uirum ⁊
uolūtas iudicis spiritualis . oīo
pro lege seruanda est . xi . q . iiii .
audi . qꝫuis iuste . et hec ubi ille
intendat per talia uerba excom
municare . ut dictum est : qꝫ si

dubitatur de itentōne . i dubio
eligenda est uia tutior . ut repu
tet se excoꝛcatum . fm̄ hosti . et
qui . ⁊ sic querat absolutionem
Si iudex dicat excoꝛco unū de
istis duobus . crede qui . illum
esse excommunicatū de quo iu
dex intellexit . si auteꝫ sciri non
potest . aut si uaga fuerit eius i
tentio . neuter est utā dū ut ex
communicatus . Idem dicit qꝫ
si iudex dicat . excoꝛco te ⁊ absol
uo . si simul utrūqꝫ uoluit . nihil
egit . **N**ota etiā cum snā ex
communicationis lata est sub cō
ditione . non ligat ante qꝫ extat
conditio . fm̄ hosti . ex . eo . a no
bis . Et si pendēte conditione ap
pelletur tenet appellatio . Sed si
pure ferretur snā . non releuat
per appellationem : transfertur
tamē cognitio causē i superiore
extra de sen . ex . per tuas . Et
si pendēte conditione desinat ēē
eius subditus . tenet snā nisi ap
pellet . extra de foro compe . ca^o
penultio . fm̄ innoc . ⁊ hosti .
Itē si iudex precipiat alicui de
bitū qꝫ soluat infra certum ter
minū . alioquin sit excoꝛcatus .
Dicunt innoc . ⁊ hosti . qꝫ credi
tor non potest terminū prolon
gare qꝫeꝫ ad snām excommu
nicationis . s . euitandam . nisi et
iudex consentiat prorogationi . ⁊
tunc si adueniente secundo ter
mino non soluerit . iterū est ex
communicatus . quia terminus
uidet prorogatus cū accessoris

Si tamē pars in primo termino reputat sibi ut satisfactuz cessat tota excoicatio. **I**tem nota qd si is qui sniam generalē promē gavit excoicationis moriatur. uel a prelacione amoueaf. ille qui facit postea contra talez sententiam non est excoicatus. nisi diffiniendo illud statuerit. ff. de off. presi. l. prima. uel nisi a successore expresse cōfirmetur. ex. de loca. c. 1. fm hosti. **E**xcoicari potest quis p litteras etiā excoicato ignorante. si hoc expressit excoicans. sed non punit in intermedio tempore si se igerat cōiom fidelium. Ho. de lig. Sufficit qd snia excois uel iter dicti sit lata publice. ad hoc ut teneatur quis ad obseruatiā ei9 extra. de clerico excoi. ministr. illud. Excoicatio dicitur preua quia nulluz tempus contiet diffinitum. intelligitur tamē do nec expirat. io. de lig.

Excoicationis efficiens ē 78
causa/ qui potest excoicare
Sciendū igitur qd excommunicacionem ferre possunt in alios. non solum episcopi ⁊ superiores sed etiam melati principales collegii ecclesiariū inferiores epis. ut abbates etiam non benedicti. dñ modo fuerit confirmati. extra. de simo. sicut tuis. Et priores possunt excoicare singulos

de collegio alienos etiā si in eos aliquo iure speciali habeant iurisdictionem. de officio ordina. cum ab ecclesiariuz. Archi. etiā uidetur qd possit excoicare. licet non sit prespiter. arg. d. xxv. p. lectis. nisi consuetudo sit in contrarium. Sacerdotes uero parochiales excommunicare non possunt. nisi aliquo speciali iure iurisdicō eis competat. ii. q. i. nemo. uel nisi ubi esset consuetudo que dat iurisdictionē. ix. q. iii. conquestus. Tho. albert. goff. io. de lig. Qui io. in tractatu de censura ecclesiastica. dicit sic/potestas excoicandi pcedens ex potestate clauium. uel fori penitentialis competit sacerdoti non alii. ⁊ ipsam exerceat semper. cuz prepositus est curre nisi sit contraria consuetudo nē superioris ibibitio. facultas autem excoicandi procedens ex iurisdictione speciali competit prelati habentibus ordinariā iurisdictionē a iure cōmuni uel privilegio. uel consuetudine speciali ut dicit innocen: Ad hoc autē qd talis facultas competat. requirē qd sit clericus uel religiosus et electus per uniuersitatez ecclesiasticam. et qd ad dignitatē principalem. alias non habet ordinariā nisi consuetudo uel privilegium concedat. competent etiā hoc habenti iurisdictionē specialez a prelato ecclesiastico ut delegato. competit etiam bñti ordinariāz

*sacerdos parochialis
excoicare non potest
nisi iure*

non principaliter ut uicario ordinarium. hec ille. Solus episcopus id est non inferior excoecat cum solennitate. de quo habes. xi. q. tertia. dicit. Excoicare potest metropolitanus suffraganeum suum cum sit ei ordinarius. d. xii. de his. 10. de lig. **E**xcoicare et suspendere potest episcopus propter contumaciam ortam in iudicio sine consensu capituli. de offic. deleg. ex litteris. perpetuo autem per crimen suspendere non potest sine consensu capituli. nisi aliud sibi competat iure speciali. xv. q. vii. episcopus nullus. 10. de lig. excoicare potest capitulum vel prior sede vacante cum succedat cum iurisdictionibus. de mai. et obe. cum olim. 10. de lig. excommunicare non potest quis se ipsum. xi. q. iii. si is qui. Excoicare non potest qui uoluit interdictum. **E**xcoicare non potest mulier prelata cum careat clauibus. de pen. et remissi. noua quedam. **E**xcoicatio lata per delegatum extra sibi commissam non ualet. ii. q. iii. c. i. 10. de lig. et nota secundum Ricardum in quarto quod si iudex delegatus post reuocationem commissionis sibi facte excoicet aliquem ante quam reuocatio commissionis ad eum potuerit peruenire. tenet sententiam. quia adhuc remanet penes eum potestas sibi commissam. extra de procu. auditis in glossa. Aliqui tamen probabiliter dicentes sic distinguunt. quia

aut ille qui reuocat commissionem intendit et exprimit. quod sit irritum et inane quicquid extunc per delegatum fuerit attemptatum. aut non. si primo modo. non tenet sententia lata postea a delegato. Si non. remanebit sententia. hec ille excoicationis sententia ab alieno episcopo lata ratificari non potest per proprium episcopum quia a principio nulla fuit. secundum Innocentium. et bar. bar. **E**xcoicare non potest laicus et suspendere. nisi ex delegatione pape. tunc enim potest xxxii. d. pag. Verum. excommunicare non potest episcopus extra suam diocesim. et alii prelati extra territorium sue iurisdictionis secundum hosti. quia cum non sit quis excoicandus sine cause cognitione. xi. q. iii. nemo. et per consequens locus requiritur in quo possit sedere pro tribunali. episcopus autem existens in aliena diocesi non potest sedere pro tribunali nec aliquid disponere contentiose iurisdictionis. ix. q. iii. episcopus. nisi de consensu illius ad cuius territorium se transtulit. **E**piscopi tamen expulsi possunt exercere iurisdictionem in aliena diocesi scilicet circa subditos suos. et sic possunt absolueri et excoicare. ut de foro compe. quis. in cle. xxi. di. denique. Quidam tamen dicunt quod etiam extra suam diocesim potest episcopus excoicare. arg. ix. q. iii. Archiepiscopus forte quod concedi potest de notoriis. quia nec illa

55
requirunt cause examinationem
nona cā. q. iii. pag. fi. i. summa
confessio. l. iii. titulo xxxiii.
q. liii. **E**xcoicare non potest p
latus eos in quibus habet iuris
dictionem temporalem tantum
fm hosti. extra de offi. ordin.
dilect. et hoc nisi habeat istud
ex privilegio speciali vel cōsue-
tudine que etia dat iurisdicōz
excoīunicatio lata per eum q
cōmuni opinione non credebāt
excoīcatus tamē erat non tenet
iii. q. vi. pag. causa. nam neqz
excoīcatus neqz scismaticus nec
intrusus nec suspensus a iurisdic-
tione. secus si solum ab officio
nec uiolans interdictū excoicare
potest. ut dictum est supra.

Nota q excoicari nō potest
mortuus. nam mortuus nō
est homo. de sum. trinit. et fide
catholica. c. primo **E**xcoicari
enim a canone non potest. quia
huiusmodi nō fertur nisi prop
crimen. et mortuus delinquere nō
potest. a iudice etiā excoicari nō
pōt. Nam talis snia requirit moni-
tionem precedentē. mortuus. n.
moneri non potest. nec contrāx
constitui. In quibusdā tamen
casibus specialibus mortuus ex-
coīunicatur. et hoc ad terrorem
et potius ratione precedentis iuri-
culi q presentis. propter quod
fit negatio sepulture. cōmuniō-
nis. orationis. et huiusmodi. in

crimine heresis. et i notorio cri-
mine decedentis **E**xcoicari nō
potest iudeus ul paganus. quia
nullus potest perdere quod nō
habet. nec re. nec spe. quod uezz
est de cōione intrinseca sacrame-
torū. extra quā sunt iudei et pa-
gani circa quā de his que foris
sunt. nihil ad nos. ii. q. i. multi
Sed cōione extrinseca fidelium
inquantū anīalia ciuilia et socia-
lia. utpote in cōmerciis et aliis
actibus humanis. quāuis a tali
cōmuniōe directe excludi non
possunt. ita q exclusio termine-
tur in eos. quia non sunt subdi-
ti. per indirectū tamē possunt. s.
interdicendo fidelibus cōionem
taliū. Jo. de lig. **E**xcoīcatōz
incurrere non potest papa. nisi
ppter heresim. de qua et iudica-
ri potest. et deponi. di. xl. si pa-
pa. Alias excoicari non potest.
nec ab homīe. cum sit superior
omnibus. v. xxi. inferior. nec a
canone quia solutus est canon.
q̄uis fm cōiones deceat uiuere
nec etiam minori participando
cū excoīcatis. extra de sen. ex.
nulli. in glo. sed excoīcatione q
seperat a deo propi mortale bñ
potest excoicari. imo quia sine
compatione a deo longius sepe-
ratur. io de lig. **E**xcoīcatōis
snia lata per statutum epī. non
ligatur nec ipse nec metropolita-
nus eius contrafaciēdo iura ter-
ritorum sui suffraganei. secundū
Lau. et io. an. et io. cal. et pau.

et hosti. qui in summa dicit. cer-
to certius est tenendum. nec supe-
riorem. nec proferentem suam
fulminatorem ligari. xxi. dist.
inferior. Idem Tho. in quarto
Contrarium tenet Hugonem. et arch-
et petrus de bel. No. uero de
lig. circa hoc sic dicit in tracta.
de iur. ecclesiastica. ego con-
sideravi circa concordiam harum
opinionum et pondero largam
dilectionem hanc scilicet an episcopus ut
episcopus. et archiepiscopus ut archiepiscopus
incidat in statutum fulminato-
rium. an episcopus et archiepiscopus ut priua-
ti. et ut quilibet incidant in ipsum
In primo casu crederez neminem
ligari. in secundo casu utrumque
ligari. Subiicio exempla dispo-
sui statutum quod quilibet exercens
iurisdictionem in tali loco et tem-
pore sit excommunicatus. uel quilibet
celebrans sit excommunicatus. episcopus ut
episcopus. et archiepiscopus ut archiepiscopus
iurisdictionem exercentes non sunt
ligati. uel episcopus pontificaliter ce-
lebrat. uel archiepiscopus in prefato
loco prohibito. non sunt ligati.
Exemplum secundi disposuit sta-
tutum quod quilibet furtum com-
mittens uel ad azardum ludens
uel quid simile faciens sit excom-
unicatus. episcopus committit furtum
uel ludit. et archiepiscopus idem. cum
hoc faciant ut priuati. ligantur
et sic posset haberi opinionum con-
cordia. Sed quia plures doctores
et sollemiores tenent simpliciter primam
opinionem. ipsa uero magis tenenda

dist. xix. in canonicis. **E**xcommunicari
non potest subditus eius extra
territorium sui superioris ab eo
ratione domicilii delicti uel con-
tractus secundum innocentem. de foro.
compe. c. fi. et host. et paul. de
aleaza. io. uero in c. episcopus. xi. q.
tertia. in prima glo. tenet contra-
rium per capitula si episcopus. et c.
si quis. prebiter. idem io. de lig. di-
cens. quia iudex citare potest sub-
ditum extra territorium. citatione
artatiua. de off. ord. Romana.
li. vi. 9. et contumax constituitur
et sic excommunicari. **E**xcommunicatio
nis sententia lata per statutum episcopi.
uel alterius ordinarii non ligat
subditum talis prelati uenientem
contra ipsum statutum extra ter-
ritorium iurisdictionis ipsius. et
Si uerba statuti dicerent quod qui-
cunque facit tale quid in territorio
uel extra sit excommunicatus. sic tenet
io. de lig. allegans ad hoc cap.
ut animarum. de constitu. li. vi.
Nec obstat illa conditio etiam
extra territorium. quod non ligat
quia ius dicit quod extra territorium
non ligat. **E**xcommunicari non possunt
nec suspendi nec interdici fratres
ordinis predicatorum ab episcopo.
prius. uel aliis prelatibus ecclesie. nisi
super hoc haberent specialem li-
centiam. et auctoritate pape que
faceret mentionem de ipso ordi-
ne. et si ferrent sententias contra eos
irrite sunt et inanes. et hoc ex
privilegio concessio ordinis quod
incipit. Venitis. quod est alexandri

et in privilegio. Namis inque.
Item cogi non possunt dicti fra-
tres ut eorum constitutionibus
subiciantur id est episcoporum ex-
privilegio bonifacii. uirtute.
Excommunicatus non est subdi-
tus faciens contra statutum in-
fligens excommunicationē in loco
exempto intra territorium ipsius
statuentis. io. de lig. qui remit-
tit ad dicta in precedenti pag. et
allegat etiam. c. luminoso. xviij.
q. i. ubi dicitur per textum greg
q. episcopus non debet exercere aliquid
sue potestatis in mona. et glossa
ibidem dicit q. loquitur de ex-
emptis. hanc opinionem tenet
io. an. et io. cal. qui omnes dis-
putando dicunt. q. subditus de-
linquens intra diocesim: sed in
loco exempto non ligatur sta-
tuto episcopi infligentis excommunicationē
puta sepis statuit q. ingrediens
monasterium monachum sue dio-
cesis sit excommunicatus intrat
quis monasterium monachum exem-
ptum non incidit talis uigore dicti
statuti. Archi. et fede. de senis
disputando tenent contrarium
petrus de ancha. in lectura sup
sexto. de consuetu. ut animarum
recitat utranque opinionem. et sic con-
cludit/ego plene istorum domi-
norum rationes refero in. c. postu-
lasti. de foro compet. et reduco
eos ad concordiam sic. Aut pre-
latus loci exempti ex forma pri-
uilegi exemptionis habet iuris-
dictionem episcopalem in suo loco

exempto: et sic est uera opinio
io. cald. et sequacium/ aut non
habet iurisdictionem episcopalem
et sic est uera opinio Archid. et
aliorum. rationem huius ibi ut
dere potes. Nota etiam fm
Lau. q. subditi religiosi extra
septem loci in quo degunt/et extra
clausuram suorum prelatorum sen-
tentis ligantur/et eis obedire te-
nentur/ totus enim mundus est
eis pro territorio. quare ubicum
q. est persona subiecta ut potius
religata illuc se extendit potestas
eorum fm uim. Excommunicationis
sententia ferenda non est ubi multa
est in crimine/ et periculum time-
retur scismatis uel scandali. l. o
ut constitueretur. xxiij. q. iiii.
ipsa pietas/ ueritas tamen iustie
propter scandalum postponenda
non est. quod sane intelligendum
est. si deetur iniqua sententia. Io. de
lig. Excommunicari non potest col-
legium uel ciuitas. c. Romana
li. v. Quod si fiat licet quidam
dicant q. tenet. Alii tamen dicunt
et melius fm s. r. in quarto q.
non tenet. sed bene possunt exco-
municari singuli de collegio. et
hosti/ puta sub his uerbis. ex-
communico prepositum decanum
et homines alios de tali collegio
Nec debet excommunicari unus pro
peccato alterius. xxviii. q. iii.
si habes. si tamen fieret tenet. xi.
questione tertia. sententia.

De multa
et iniquitate

Excommunicari potest impe-
rator uel princeps ab episco-
po suo. ii. q. vii. pag. cum ba-
laam. **E**xcommunicatur regula-
riter post monitionem imperator
et si ex. solum pro notoriis. dis-
t. lvi. ualentianus. 10. de lig.

Excommunicari potest ignorans
et absens. et si moriatur ante. p.
sciuerit. liber est quo ad deum
solum quantum ad iniuriam. absolui
tamen potest et debet post mor-
tem. si appareant signa contritio-
nis illius propter quod est exco-
municatus. xi. q. iii. ne. no. 10.
de lign. **E**xcommunicari potest si sit
archiepiscopus a subdito delegato si
est potestas sibi a superiore con-
cessa. ii. q. vi. si episcopus. de cle. no.
refi. ex tue. 10. de lig. **E**xcom-
municari potest raptor sine ad-
monitione premissa. si rapina est
manifesta. et si presens est et statim
non restituat. si absens infra tem-
pus prefixum. extra. de sen. ex.
Romana. li. vi. **E**xcommuni-
candi sunt etiam post mortem.
quorum scripta continent heresim
quod intellige. nisi ipsi ex se sub-
misissent correctioni. et determi-
nationi ecclesie. ut fecit Abbas
Joachim. extra. de sum. trini. et
fide catho. c. damnamus. et etiam
qui hereticos heredes instituit.
xxiii. q. ii. sane. Mali tanquam
carnes putride de communione fi-
delium sunt ressecandi. xxiii. q.
tertia. si ressecande. quod intelli-
gendum est de peccatis manifestis

secunda. q. i. multi. et nisi post
monitionem se correxerint. xlv.
di. illud. **E**xcommunicandi sunt
qui iussa apostolice sedis non cu-
stodiunt et precipue ex contem-
tu. di. xix. nulla. dicuntur enim
violatores canonum blasphematores
spiritus sancti. xxv. q. i. uiol-
atores. **E**xcommunicari potest quis
pluries et propter eandem causam
semel 10. an. **E**fficiens contra ca-
nonem fulminatorum excommunicationis
ex ignorantia ipsius. puta exigit
quis pedagium a clericis ignorans
excommunicationem super huiusmodi
non excusatur quin ligetur sen-
tentia excommunicationis. extra. de re-
gulis iuris. ignorantia. li. vi. quod est
uerum de canone uni-
uersalis ecclesie. **S**ententia au-
tem per statuta ordinum latens
non ligantur ignorantes. nisi ig-
norantia fuerit crassa aut supina
extra. de consuetu. ut animarum
li. vi. **S**ed dicitur per. de ancha.
super dicto ca. q. crassa et supi-
na ignorantia est quando quis ig-
norat quod publice factum est in
ciuitate. ut dist. xxxviii. in prin-
cipio. Vel non intelligere quod
omnes intelligunt. hec enim est
lata culpa. hec ille. et hoc intelli-
ge nisi fuerit impeditus. ut non
possit scire. puta quia infirmus
uel carceratus. et hoc non ab aliis
audiuit uel didicit.

*Crassa et
supina igno-
rantia*

Quia finalis excoicationis est ut excoicatus. delictum suum recognoscat. et ad deum redeat. Imitatur enim ecclesia in huiusmodi sententia iudicium dei. sicut Thomas in quarto. dist. xviii. qui peccatores per diversa flagella castigat. ut eos ad bonum trahat. et ipsos sibi relinquit ut auxilium subtrahat. quibus ad mala prepediebantur. suam infirmitatem cognoscant. et humiles ad deum redeant. sic ecclesia exco. municat aliquos seperando eos a comunione fidelium ut erubescant et suffragiis. et aliis spiritualibus privando ut per humilitatem se ipsos cognoscendo ad penam redeant. unde excoicatio medicinalis dicitur. extra de sen. ex. cum medicinalis. li. v. p. est enim quidam pena non culpa. Pene autem sunt medicine sicut philosophus. et dicit augustinus quod nulla est maior pena excoicatione in ecclesia. xxiii. q. iii. corripiantur. **T**ex hac autem excoicatione consequuntur et multa dona spiritualia et temporalia. Primo quidem privatur excoicatus sacramentis ecclesie. non enim est susceptibilis alicuius sacramenti sic ligatus. iii. q. iii. engletrudam. **S**ecundo privantur suffragiis ecclesie per quod incurrit triplex incommodum. sicut tria que quis consequitur ex suffragiis ecclesie secundum magistrum sententiarum in quarto. di. xx. et Thomas ibidem valent etiam suffragia ecclesie.

ad augmentum gratie. eis qui habent vel ad merendum eis qui non habent. et quantum ad hoc dicit magister sententiarum. quod gratia dei per excoicationem subtrahatur. Valent secundo ad protectionem dei habendam. quantum ad hoc dicit magister. quod per excoicationem protectio dei ei subtrahitur. et sibi ipsi relinquitur non tam ita quod omnino a providentia dei excludatur. sed ab ista protectione qua filios ecclesie specialiori modo custodit. **V**alent tertio ad defendendum ab hostibus et contra ad hoc dicit magister. quod diabolo maior potestas sentiendi datur in ipsum corporaliter et spiritualiter. de hoc etiam. xi. q. iii. nihil. Sic dicit Augustinus. nihil sic debet formidare christianus homo quam seperari a corpore christi. Si enim seperatur a corpore christi non est membrum eius. Si non est membrum eius non negetatur spiritus eius. Si tamen quis iniuste exco. municatur. et humiliter servat excoicationem. humilitatis meritum recompenstat excoicationis damnum. sicut Thomas ibidem. sic. autem in quarto dicit. quod excoicatus ex iniusta causa non excluditur propter hoc a suffragiis ecclesie. quia nec ecclesia hoc intendit. xi. q. tertia. et si. Sed et excoicatus pro iusta causa si peritet. et diligenter procurat ab solutione paratus facere quod in se est. extunc sibi valent orationes

ecclesie. dum non stat obstinat9
in sua excoicatione. q̄uis aliquo
modo profint orationes ecclesie
longe tamen minus q̄ aliis nō
excoicatis. ¶ In primitia eccle
sia quando oportebat per signa
ad fidem homines invitare. per
exco municationem sequebatur
alius effectus. s. manifesta uexa
tio corporalis diaboli. ut prima
ad chozinb. quinto. nūc autem
inuisibiliter sathane traditur. et
spiritualiter modo predicto. un̄
august. xi. q. iii. omnis cristiā9
dilectissimi qui excoicatur a sa
cerdotibus sathane tradit dicit.
Quo. quia scilicet extra ecclesi
am est diabolus. sicut in eccia
xps. ac p hoc q̄si dia9 tradi dī
qui ab ecclesie unione remouet
Unde illos quos ap̄us tunc sa
thane traditos predicat. excom
municatos a se esse demonstrat
¶ Tertio excoicatus non potest cū
aliis interesse diuinis. uel cū ali
is ī eccia orare. alias mortaliter
peccat. Nec etiā l3 circa eccia9
extra sic prope stare. q̄ audiat
diuina. uel cum aliis oret. de pe
nitent. 7 remissionib. quod inte
/ non tamen prohibetur ab ingres
su ecclesie dī modo non audiat
ibi diuina uel cū aliis oret ibi.
io. de lig. Potest etiam īteresse
predicationi. Sed 7 alias ad of
ficium dicendum id est horas
canonicas ad quas est obligatus
teneretur nihilominus dicere. sed
solus 7 sine dominus nobiscum

Excoicatus mortaliter
peccat si intrat dī
mō

re p dīd offm
sed p̄l9 sine dī
vulgiū

¶ Quarto excoicatio iusta exclu
dit a regno celorum. xxiii. q. i
quisq3. Sed et iniuste lata si cō
temnatur. a regno excludit : xi.
q. tertia. nemo. Ubi Aristoti.
sic ait. Nemo cōtemnat uincta
ecclesiastica quia non est homo
qui ligat. s3 cristus. qui potesta
tem hanc dedit. 7 domos fecit
homines tanti honoris. nam tal
mortaliter peccat s̄m doctores.

¶ Quinto excoicatus excluditur
a participatione cum aliis fide
libus loquendo salutando come
dendo. 7 hmoī. xi. q. iii. sicut
exciipiuntur tamen quedam per
sone cū quibus participare po
test. ut dicit infra titulo seq̄nti

¶ Sexto excoicatus si scienter in
gerat se officiis alicuius ordi
utens/ si est clericus efficitur ir
regularis. extra de cle. excoica
to. apostolice/ nec pōt disp̄sari
nisi per papam. extra. de sent. 7
re iudica. cum eterni. li. vi. o.

¶ Si tamen baptisaret in casu ne
cessitatis/ ut uetula 7 sine solenni
tate. non ē irregularis. s̄m qui.
Petrus de palu. in quarto. dis.
xviii. plenius 7 perfectius ponit
hoc qui dicit. q̄ excoicatus qui
celebrat. ut ordines recipit fit ir
regularis/ 7 hoc uerum est. nisi
probabilis ignorantia excuset.
de cle. ex. minis. ap̄ice/ 7 hoc
sine suscipiat ordinem sacrum.
sine non sacrum/ quia non disti
guitur/ extra eo. cum illorum.
Et l3 ibi non distinguitur/ inter

De excoicato
et libere ut
ordinem
p̄m

errorem iuris et facti / quo ad in-
 cursionem irregularitatis / si tñ
 error facti esset probabilis excu-
 sare / cum grauius sit celebrare
 excoicationem q̄ ordinari. **U**nde
 si probabilis ignorantia preser-
 uat ab irregularitate celebrantē /
 pari ratione ordinatum. **S**i autē
 est ignorantia nō probabilis. ab-
 bas disp̄sat / si talē ē regularis.
 Si uero secularis ē. solus papa.
 ut ibidem. **E**t quāuis aliqui
 restringant illum casuz ad exco-
 municatum propter iniectionez /
 tamen quacūqz de causa sit q̄s
 excoicatus / uidetur eadem rōe /
 q̄ abbas possit dispensare. **S**i
 uero exstans excoicatus non ce-
 lebrat / sed in suo officio exeq̄ns
 se ingerit diuinis / efficitur irē-
 gularis / ita q̄ non nisi per papā
 dispensatur. xi. q. iii. c. penult.
Unde sacerdos solenniter bapti-
 sans / aut etiā in foro consciētie
 absoluendo / siue palam siue occulte
 uel quomodocūqz cōtrahit
 irregularitatez. **S**ecus si bapti-
 saret in necessitate. ut uetula. **E**t
 similiter excoicatus / si priuāte
 dicat epistolam / uel etiā solle-
 niter / siue manipulo / tamen ubi
 est consuetudo / q̄ fiat per nō or-
 dinatū. **I**tem si actuz minorum
 ordinū etiā solenniter exerceat /
 cum hoc etiā per non ordina-
 tum licite fieri possit / non incur-
 rit. **S**i autē sacerdos solenniter
 officia ret ecclesiam / in matutinis
 uesperis uel aliis bonis iocurrerz

Secus si psalmodicādo cū aliis
 quod etiā faciunt laici. **I**tem si
 ep̄s tulit suā excoicationis t̄
 celebrantē / in aliqua capella / siue
 licentia sua / celebrans in prima
 uice non efficitur irregularis / s̄
 excoicatus. **S**ecunda antez uice
 ibi / uel alibi celebrans efficitur
 irregularis. **S**ed si capella esset
 simpliciter interdicta / tunc ibi ce-
 lebrans etiā prima uice efficitur
 irregularis. **I**lle uero qui
 excommunicatum publice ad-
 mittit ad diuinā / est ei interdic-
 tus ecclesie ingressus. s̄. ad cele-
 branduz et officium / non tñ
 ē irregularis / nisi postq̄ admisit
 tales ad diuinā / se ingerat diuinis
 ante purgationē excessus huius-
 modi / de quo extra de sent. ex-
 is qui. li. vi. bec pe. **E**t nota
 q̄ dicit Ricard. in quarto. dis-
 xviii. circa eandē materiam / q̄
 si ille qui ordinatur / in excoione
 scit se esse excoicatum / propter i-
 iectionez manuum in clericum /
 siue iniectio sit enormis / siue nō
 siue hoc sit ante ingressū religi-
 onis siue post / super tali irregu-
 laritate / per prelatum suum dis-
 pensari non potest. **I**n ordine
 tamen predicatorum / et minoruz
 per priuilegium. **V**irtute conspi-
 cuos / possunt ordinatos in exco-
 municatione uel suspensione uel
 interdicto / prelati eoz super tali
 irregularitate dispensare / etiam
 si contraxissent ante ingressū re-
 ligionis / nisi casus excoicationis

*admittit per
 quod ad talē
 non*

*ordinatus in
 excoicatione*

fuiſſet enormis q̄ eſſet abſolutō
pape reſeruata / item q̄ dicitur
de ignorantia. dicit Richard⁹
q̄ in foro conſcientie creditur
cuiſbet dicenti ſe habuiſſe iuris
uel facti ignorantia in h̄mōi q̄n
fuit ordinatus / ſed in foro con-
tentioſo ſecus. **S**eptimo exco-
municatus nō poteſt ſuſcipi ad
religionem / niſi prius abſoluat
ſm̄ Ra. ſi tamen fuerit recep-
tus tenet receptioſ ſimiliter etiaꝫ
profellio excoīcati tenet / iſ rēs
autē ordinis predicatorū ex ſpe-
ciali priuilegio poſſunt abſolue-
re ſeculares ordinem ingredi uo-
lentes / niſi eſſet caſus pape reſer-
uatus. **D**ecimo excoīcatus eli-
gere non poteſt nec eligi ut nō.
extra de appel. conſtitutus. p̄rio
Et ſi ſecus actū fuerit talis ele-
ctio eſt ipſo iure nulla ſextra. de
conſue. cum dilectus. 7. 1. q. 1.
nō in homīe. **A**bi etiā dicit gl.
q̄ ſi qui eligunt cum excoīcato
uiciatur electio. **I**te quia dīc
regula iuris li. vi. infamibus
non pateant porte dignitatum.
ſed cum excoīcati maiori ſint i-
fames ut patet. vi. q. 1. infames
ubi dicitur in textu excoīcatus
ergo. 7. q̄ quod etiam tenet bal.
7. intelligitur de excoīcatōe no-
tione. Et dicit pe. de palud. hoc
eſſe uerum non ſolum de digni-
tate eccleſiaſtica regulari. uel ſe-
culari / ſed etiam de laica / unde
in regem uel imperatorem non
pōt eligi / 7. elec. per uenerabilē

Similiter non poteſt conferre
beneficiū. 7. excoī. p̄la. Tāta
Nono excoīcatus nullum bene-
ficiū eccleſiaſticū acquirere
poteſt / extra de cle. exco. munſ.
poſtulatiſ. Et de beneficiis iaz
habitis dum eſt i mora abſolu-
tioneꝫ nil percipiet / extra de ap-
pella. paſtoraliſ / ſecus ſi non eſt
in mora. 7. conſeſ. preben. quia
diuerſitate. 10. 7. lig. et dicit
pe. de palu. in quarto / q̄ ſiquis
eſt iniuſte excoīcatus / uel facit
poſſe ſuum de impetrando abſo-
lutionem / ab iniuſta excoīcatōe
in foro conſcientie facit fructuſ
ſuos. 7. in foro exteriori debet
cum eo diſpenſari. 7. per ſimpli-
cem diſpenſationeꝫ ſecū factam
etiam pro tempore i quo in mo-
ra erat / poteſt fructuſ accipere.
Secus autē ſi tempore electōis
uel confirmationis uel collatōis
erat excoīcatus / quia tunc nullū
ius fuit acquiſitum ei / propter
quod non ſufficit diſpenſatioſ / ſed
requiritur noua collatio. **A**nde
ſi eſt beneficiū pertinens ad
collatōe ep̄i / uel ſimplr uel p
tunc ratione delicti / quia contu-
lit excoīcato / n̄ ſufficit eiꝫ di-
ſpenſatioſ / ſed diſpenſatio pape uel
alterius qui poteſt conferre ex
certa ſcientia facta. ſufficit etiaꝫ
habere pro noua collatione. **A**b-
ſolutus autē non ex hoc ipſo fa-
cit fructuſ ſuos medio tempore
perceptoſ / niſi cum eo ſuper hō
fuerit ſpecialiter diſpenſatum.

No ḡ ſunt mag
ſibi cōſeꝫ
et ſim

ſimiliter
et ſim
ſimiliter
et ſim

collatio
cauſa
abſolu-
tio
ſimiliter
et ſim

ſuſcipi
et ſim

eligere
et ſim

p̄ h̄ q̄d aliqui eligunt
ad op̄m uicarij electio

Excoīti ſi infames

ſi in abſolutōe digni
et ſim

vel iniuste fuisse excoicatus ne
non fuisse in mora petendi. hec
ille. **D**ecimo excoicatus e ab
officio beneficio suspensus.
inde nec ligare nec absolueri po
test. xxiiii. q. i. Andimus.
Nec potest beneficiu conferre
extra de concess. prebend. tanta
tamen tam diu q diu tollerant
ualet quod fit ab eo si si promi
deret alicui ecclesie vel confir
maret alicuius electione argu.
viii. q. iiii. nonne nisi forte est
notoruz. **D**icit sic. in quarto
dis. xviii. q. si omnes adq legit
imi quos aliqui excoicatum
eorum excoicatio latet essent ir
riti et inanes iudicandi. Post q
eorum excoicatio esset detecta.
multi de statu suo essent incerti
quia aliqui sunt prelati. aliqui
habentes plura beneficia ecclesi
astica. qui a latenter excoicato
fuerunt absoluti. si sic dura ui
detur hec snia. hec ille. **E**t io
alioz snia mitior et rationabili
oz qui dicunt q i tali casu eoz
absolutiones et beneficior colla
tiones tenent. qurs eorum exco
municatio postea fuerit detecta
extra de excep. exceptione i glo
Arg. de iure patronatus. Con
sultationibus. **U**ndecimo. ex
coicato est interdictus omnis ac
tus legitimus. **U**nde nec iudi
care potest. nec accusare. nec tes
tificari. xi. q. iiii. pag. eundeter.
si si unus de iudicibus ferentib9
sniam sit excoicatus non ualet

snia. si simul cum excoicato p
nunciant. io. de lig. extra de sen
et re iud. adprobandum. **D**icit
Petrus de palu. in quarto. hoc
esse uerum. si sunt excoicati pu
blice. de snia et re iud. ad proba
dum. quia facta et iudicata per
occulre excoicarum ualet. **U**n
et in spiritualibus no ualet quod
fit ab excoicato de appel. costi
tutus. si tamen q diu tollerant
prelati. si sunt oculte excoicati
ualet quod fit ab eis. octaua ca
q. iiii. nonne. **U**nde si contrulre
beneficium. uel confirmauerit e
lectionem tenet. si similiter si ab
soluit i foro consue. hec ille. **C**
quo concordat sic. ne i pag.
precedenti. **C**onstitutiones et
et snie facte uel late ab eo ut de
mandato eius. irrita sunt ipso
iure. si nunq ualebunt. extra de
emun. ecclesie. aduersus. io. de
lig. tamē dicit q ualet iudiciu
coram iudice excoicato habituz
nisi sit publice excoicatus.
Duodecimo excoicatus no pot
constitui procurator. extra de p
bationibus. post cessionem. nec
etiam potest constituere procu
ratorem. quin imossi qua com
munitas aliquē procuratores co
stituit. si ipse excoicatus iter co
stituentes sit. ut rector. uel prin
cipalis. et expressius. uel eius au
ctoritate factus ē procurator. uel
si ipsa coitas sciendo ipsum tale
tamen eum procuratores fecit.
non ualet. extra de procu. c. fi.

et mag
fere
et mag
fere
et mag
fere

Colla
confir
absolu
ab exco
pote
fuit No
hinc

exco
pote
fuit No
hinc

et mag
fere
et mag
fere

acta a p
comu
hinc

et mag
fere
et mag
fere

judiciu
et mag
fere
et mag
fere

et mag
fere
et mag
fere

*Si tam excoicatus sit reus bñ
potest in iudicio se defendere
et ad hoc procuratores constitui
extra. de iudic. intelleximus.*

*Secus autē si sit alias fēdor. nē
si reus conveniat/uel reconveni
at. extra. de probationibus. post
cessionem. Tredecio excoimu. 13
necato/absolut a iuramento fi
delitatis. xv. q. vi. Nos sancto
rum. et c. iuratos. 10. de lig.*

*Unde si quis debet alicui i cer
to termino/et inter ipe creditor
excoicatur/Secundum bartoluz
bruxen. et 10. de ligni non debet
debitor ei solvere/ dum perseue
rat in excoicatione/ Sed ut dñc
10. an. deponat debitum in edez
sacram/ut postea creditor abso
luto deatur. Jo. tamē et Hugu.
dicunt contrarium scilz qd debz
solvere. Decimoquarto exco
municatus matrimoniu contra
here non potest/contractu tamē
tenet. 10. de lig/ Si tamē contra
hit tenet/ licet peccet mortaliter
et reddere etiaz debitum debet.
exigere etiaz non puto esse mor
tale. Quideciotitem excoica
tus non potest ordinare/ nec or
dinari/ quo ad executionez/ etiaz
si ignoret/ Unde ordiati ab epō
excoicato etiaz ignorantes/ indi
gent dispensatione/ quo ad execu
tionem ordinis/ de eo qui renū
ciat. c. ultimo/ Similiter qui ex
coicatur publice siue ignoret us
siue factum/ ordinarus non sus
cipit executionez. de sen. ex. cu3*

*illorum. hec pe. et palu. i quar
to. Dicit etiam idē pe/ qd epūs
occulte excoicatus non minus
confert ordinando/ qd publicus.
quia utrobiz/ caradere/ nō ex
ecutionem/ l3 in altero casu dis
pensetur facilliter/ propter proba
bilem ignorantiaz/ Non sic autē
in sacramento penitētie/ quia si
occulte excoicatus absoluit. tenz
absolutio/ et ratio diversitatis ē
fm eum/ quia causa uniuoca cō
mūrat formā suam fm moduz
quem habet/ et quia i conferen
dis ordinibus se habet epūs ut
causa quodāmodo uniuoca/ non
potest conferre executionez/ qñ
eam non habet/ Sed in collatōe
penitētie se habet sacerdos ut e
quiuocum instrumētuz i confe
rendo gratiam/ etiā si non habz
Et ideo valet absolutō. Sede
cimo/ excoicatus non potest ad
ministrare spiritualia/ nel tempo
ralia/ Valet tamē contractus fa
ctus per eum nomīe ecclesie/ sub
nomīe proprio/ 10. de lig/ subdi
ti tenentur ei obedire/ donec p
ecclesiam sic tolleratur. viii. q.
quarta. nonne/ 10. de ligna.*

*Decimoseptimo/ non valent li
tere impetrare per excoicatum.
nec astringi quis potest pacto ta
cito vel expresse/ coicare excoica
to/ nisi in casibus a iure permis
sis/ Nec post absolutionem uti
potest litteris pendente excoica
tione impetratis/ post litem con
testatam opponi potest exceptō*

*Si tam excoicatus sit reus bñ
potest in iudicio se defendere
et ad hoc procuratores constitui
extra. de iudic. intelleximus.*

*Secus autē si sit alias fēdor. nē
si reus conveniat/uel reconveni
at. extra. de probationibus. post
cessionem. Tredecio excoimu. 13
necato/absolut a iuramento fi
delitatis. xv. q. vi. Nos sancto
rum. et c. iuratos. 10. de lig.*

*Unde si quis debet alicui i cer
to termino/et inter ipe creditor
excoicatur/Secundum bartoluz
bruxen. et 10. de ligni non debet
debitor ei solvere/ dum perseue
rat in excoicatione/ Sed ut dñc
10. an. deponat debitum in edez
sacram/ut postea creditor abso
luto deatur. Jo. tamē et Hugu.
dicunt contrarium scilz qd debz
solvere. Decimoquarto exco
municatus matrimoniu contra
here non potest/contractu tamē
tenet. 10. de lig/ Si tamē contra
hit tenet/ licet peccet mortaliter
et reddere etiaz debitum debet.
exigere etiaz non puto esse mor
tale. Quideciotitem excoica
tus non potest ordinare/ nec or
dinari/ quo ad executionez/ etiaz
si ignoret/ Unde ordiati ab epō
excoicato etiaz ignorantes/ indi
gent dispensatione/ quo ad execu
tionem ordinis/ de eo qui renū
ciat. c. ultimo/ Similiter qui ex
coicatur publice siue ignoret us
siue factum/ ordinarus non sus
cipit executionez. de sen. ex. cu3*

*Unde si quis debet alicui i cer
to termino/et inter ipe creditor
excoicatur/Secundum bartoluz
bruxen. et 10. de ligni non debet
debitor ei solvere/ dum perseue
rat in excoicatione/ Sed ut dñc
10. an. deponat debitum in edez
sacram/ut postea creditor abso
luto deatur. Jo. tamē et Hugu.
dicunt contrarium scilz qd debz
solvere. Decimoquarto exco
municatus matrimoniu contra
here non potest/contractu tamē
tenet. 10. de lig/ Si tamē contra
hit tenet/ licet peccet mortaliter
et reddere etiaz debitum debet.
exigere etiaz non puto esse mor
tale. Quideciotitem excoica
tus non potest ordinare/ nec or
dinari/ quo ad executionez/ etiaz
si ignoret/ Unde ordiati ab epō
excoicato etiaz ignorantes/ indi
gent dispensatione/ quo ad execu
tionem ordinis/ de eo qui renū
ciat. c. ultimo/ Similiter qui ex
coicatur publice siue ignoret us
siue factum/ ordinarus non sus
cipit executionez. de sen. ex. cu3*

*Decimoseptimo/ non valent li
tere impetrare per excoicatum.
nec astringi quis potest pacto ta
cito vel expresse/ coicare excoica
to/ nisi in casibus a iure permis
sis/ Nec post absolutionem uti
potest litteris pendente excoica
tione impetratis/ post litem con
testatam opponi potest exceptō*

*2. fma
nō lo p
mōtē
absol
tū*

*vellem
etiam
q. h. h.*

*etiam
q. h. h.*

*Excoicatus
potest
litteras
10. de*

*fm
a h*

excoicationis repulso excoicato
ab agendo scurrit contra eñ pre
scriptio si est in mora petendi ab
solutione ipse prescribit nec va
bitur restitutio excoicato si pre
scriptum sit. 10. de lig. **D**eci
mo octavo. excoicatus hic dece
rens non debet i ecclesia vel lo
co sacro sepeli / nec potest obla
tio p eo suscipi / nec publica orō
pro eo fieri // sicut nec pro ipso
uiu. / nisi apparuerint i eo añ
mortem signa contritionis / quia
tunc absoluetur post mortem / i
omnia predicta poterunt fieri p
eo. xxiii. q. ii. sane / secreta in
oratione orari pōt pro excoica
tis. Pr. de peru. **D**ecimo nono
Cadaver excoicati non facit lo
cum religiosum / ut cadaver fi
delis non excoicati. secundū 10.
de lig. / i sepulchro i cimiterio si
discerni potest debet exhumari
concludatur / ergo cum excoica
tio inferat tot damna / merito
dicit Augustin. xi. q. iii. nihil
sic debet formidare christianus.
q̄ sepeari a corpore cristi / Si
quis autem in eam incidit q̄ ci
tus querat absolutionē / de qua
modo agendum est **De abso**
lutione ab excoicatione
maiori quādo et a quo fit

Absolvere potest ab excoica
tione maiori lata a iure. re
gulariter ep̄s suos subditos / i
exempti prelati sibi subiectos.
/ nisi papa sibi reservassz absoloz

eius extra de sen. ex. nuper / vel
etiam capituluz / seu ille ad quez
ep̄lis iurisdicatio pertinet. sede
vacante extra de maio. / i obed.
ca. 1. li. vi. / i idem de snia in
ris / **A** snia vero hominis non po
test absolui quis / nisi a ferente
ipsam / vel a successore eius / nisi
ille esset mortuus. vel amotus.
xi. q. iii. si ep̄s / vel a superiore
eius / si tamen haberet omnē iu
risdictionē / i plenam sup ipsuz
excoitatum. sicut / i ipse qui tu
lit / sicut si sacerdos parochialis
ex cōsuetudine loci excoic at par
ochianum suum / quis non de
ceat ep̄m. absolvere illum / sacer
dote irrequisito tamen potest.
/ i si absoluit absolutus est / i sic
si absoluit provincialis ordinis
mendicantiū / quem ligavit prior
conventualis / Secus autē si ab
solueret archiep̄s / quē excoica
uit suffraganeus eius / non emz
hoc potest / nisi i casu ut si fuit
appellatū ad eum / i tunc potest
uocatis tamē p̄buz / i cognito
de appellatione / alias non valet
absolutio extra de ap. si Romā
li. vi. / Vel in articulo mortis.
Tunc enim quilibet / a quolibet
sacerdote potest absolui / a q̄cum
qz snia excoicationis / etia pape
reservata cū modificatione tam
quam habes in primo ca. huius
operis / Ep̄s extra suam dioce
sim absolvere non potest ab his
que requirunt causē cognitionē
q̄a nec ibi sedere pōt. p. tribūali

*Quid iuris
a Quid hōis*

*De absolutione
in articulo mor
tis*

*Quia lata
a iure*

ix. q. ii. epūm nec etiā legatus
extra terminos sue legationis.
Episcopi tamen expulsi possunt
exercere suam iurisdictionem in
aliena diocesi. Si papa mandat
alicui qd aliquē excoīcet cōmit-
tēdo ei causę cognitionē poterit
et illum absolvere / dis. xxi. infe-
rior. Sed si mandet ei tantū qd
excoīcetur / eū ipse diffinerit
negocium non poterit absolvere.
Cum per papam confirmatur
aliqua snia excoīcationis lata p
inferiorem / si hoc simpliciter fit
et sine causę cognitione / poterit
ipse inferior qui tulit sniam ab-
solvere. Si vero fuisset confir-
mata ex certa scia. et quasi cum
causę cognitione. non poterit ab-
solvē sine mādato pape / nisi esset
certum per falsi suggestionem
fuisse impetrata. extra de cōfir.
viri vel inuti. c. ii. **A**bsolutō
ab excoīcatione ex falsa causa.
Im inoc. et host. nō tenz. quia
iudex non intendit sic absolvere
puta si absolvendus dicat se sa-
tisfecisse. vel iniuriā remissam
cum non sit verū. vel absolutio
sive iusta sive iniusta tenet quo
ad ecclesiam militantem. argu.
extra de re iudi. omnes. et dis.
l. ponderet. **A**bsolui quis pōt
ab epō illius diocesis in qua mo-
ratur a snia canonis quam incur-
rit in alia diocesi. siue canon sit
de iure cōi siue de iure sinodali.
nisi pape reservetur casus. Sed
a snia hominis non pōt absolui

nisi ab excoīcatore. vel ab eius
successore in officio. vel superiore
Ricard. in quarto. Et hoc nisi
periculo mortis. vel iusto impe-
dimento detentus. ne possit in
breui accedere ad excoīcatorem
tunc enim potest absolui cum in-
iunctione ut se presentet qd citius
cōmode poterit ei qui debeat ab-
solvere sublato impedimēto. in
de re hoc supra. c. li. **A**bsolui
potest quis inuitus ab excoīca-
tione / sicut et inuitus excoīcatur
imo manente contumacia pōt
quis districe remittere excoīca-
tionem iuste latam. si videat sa-
luti eius expedire. Tho. in quar-
to. di. xviii. Sed Ricard. in
quarto. dis. eadem concedit hoc
de snia hominis. sed de snia iuris
dicit qd absolui non potest inui-
tus. allegat. xxiii. q. ii. nec qd
quaz. argu. ad hoc extra. de off
deleg. cum contingat **A**bsol-
ui debet excoīcat9 qui offert se
ad iusticiā non obstante appel-
latione partis aduerse. debet tñ
recipi ante absolutionē sufficiēs
cautio ab illo qd iuri parebit ex
de appel. qua frōte. **S**i excoī-
municatus dicat causam excoī-
cationis fuisse dubiā vel nullā
vel falsā. et petit absolui ad cau-
telam. absolvetur eū iuratoria
cautione. nisi excoīcatōr. vel is
pro quo lata est snia probaverit
de causa infra octo dies. extra.
de sentē. ex. solet. li. vi. **E**xcoīcatōr cognoscens errorem

sue excoicationis debet renoca
 re sine absoluere. non obstante
 appellatioe aduersarii. sz si du
 bitet de errore potest absoluere
 recepta cautione q̄ tunc pareat.
 extra de sen. ex. sacro. **L**iga
 tus pluribz sniis vel una ex di
 versis causis. si vere nult absol
 ui debet exprimere omne sniaz
 et causaz. et sic una absolutio suf
 ficiet ad plures excoicationes
 tollendas. aka non tenet absolu
 tio quia per surreptionem esset
 obtenta. extra. de sen. ex. officiu
 Cum quis dubitet se esse excon
 municatum. si super hoc habet
 conscientia scrupulosam nimis.
 deponat eam ad consilium boni
 viri. quam si nolit. vel no possit
 eaz deponere. vel habeat de ho
 probabilez opinionem faciat se ab
 solu ad cautelaz. extra de sen.
 ex. Inquisitione. **A**bsolutio
 aute ab excoicatione secundu gū.
 est duplex. Una pertnens ad fo
 rum contentiosuz. et hec comitti
 potest clericis non sacerdotibus.
 imo etiā secundu Ugonē et laicis
 ex delegatione pape tantu. **A**lia
 est que pertinet ad forum peni
 tentiale. que fit cum oratione et
 psalmo. extra de sen. ex. a nobis.
 in fi. et hec non debet nec potest
 comitti. nisi sacerdotibus. nisi
 forte a papa hoc fiat. **S**ed pe
 te peru. et io. videntur perfecti
 circa hoc dicere. dicunt enī sup
 dicta decretali q̄ quilibet supe
 rior etiam non sacerdos qui hēt

potestate excoicandi habet et po
 testatez absoluendi q̄tum ad re
 statuendum cōiōm hominū. et
 reddendum illum abilem ad ac
 tus legitimos. et quātū ad tol
 lendum culpam ratione criminis
 vel contumacie contracte. requi
 ritur absolutio sacerdotalis. hec
 predicti. **I**n absoluteione autē
 ipsa a maiori excoicatione. qua
 tuoz obseruanda sunt. fm hostia
 in summa. **P**rimū est ut exco
 mūicatus in omni casu antequā
 absoluat. iuret stare mādatis
 ecclesie. et quis hostien. dixerit
 hoc esse de substantia absolutio
 nis. contrarium tamen teneret.
 Unde si obmittat quod fieri nō
 debet. tenet nihilominus absolu
 tio. extra eo. cum desidet. goss
 ber. et gui. Et idem etiā si iuret
 predictus parere mandato ipsius
 qui suscipit iuramentum. **D**e
 pueris autez. an debeant iurare
 relinquatur arbitrio epī. Et oīc
 istuc. in quarto. q̄ aliqui dicūt
 q̄ pro leui iniectione non debet
 exigi iuramentū propter pericu
 lum periurii. Alii q̄ hoc est ob
 seruandum in absoluteione cuius
 cunqz qui incidit in canonē. hec
 Ricar. Sed hugu. dicit. q̄ de
 bet exigi pro horredis criminibz
 ut incendiariis. falsatoribus. et
 huiusmōi. nō autē pro quibz
 mortalibus. contra que lata ēet
 snia. et istud videtur satis equū
Secundum est ut si excoicatus ē
 pro notoria offensa in aliquē nō

et offensa et eo
 a maiori

et pueris

quod in regu
 lat pueris

absoluator. nisi prius sufficiens
emenda prestetur pro cōtumacia
aut si pro offensa dubia sufficit
iuratoria cautio. extra de verb.
signifi. ex parte. l. ubi nulle ex-
pense petuntur. sed ubi expense
uel satisfactio damni petuntur.
non debet absolui. nisi prius sa-
tisfecerit. si potest. Si autē emē-
da prestare nō pōt. debet absol-
ui recepta ab eo idonea cautōne
q̄ satisfaciatur si ad p̄mquorū for-
tunam pervenerit. Et dicitur
idonea pignoratitia uel fideiussio-
ria. extra de solutio. odardus. q̄
si illam prestare non potest. saltē
prestat iuratoriam. Absolutio
autem neganda non est. xxvi. q̄
sexta. si p̄sbyter. Talis quoque
ad petitionem aduersarii. tene ē
cedere bonis. ut dicit qui. Ulex
q̄ si istud secūduz non seruetur.
tenet tamen absolutio. sed peccat
qui sic absoluit. secūduz qui.
Certum quod seruari debet est
ut absoluator per eum qui tulit
sententiam. uel per superiores suos
uel alios cui cōmiserit cō p̄sal-
o orationibus. et uerbis. p̄sal-
mo scilicet Miserere. uel alio peni-
tentiali. fm qui. Oratione. unde
licet. Deus cui proprium. ac. s̄
ubi in ip̄a oratiōe dici cōsuevit
quez delictorū cathena constrin-
git. loco huius dicitur. et hunc
quem excoicationis cathena con-
stringit. premititur autē post
p̄sal̄m cō glōria. thiriel. xp̄el.
pater n̄r. Saluz me fac. Uers.

Nihil proficiet. esto ei do.
Domine exaudi. et dominus no-
biscum. Post autē ipsam orō-
nem predictaz deus cui propriū
dicenduz est. Auctoritate omni-
potentis dei. et beatorū aposto-
lorū petri et pauli et ecclesie san-
cte sue. et nostra. uel mihi cōmis-
sa. absoluo te a tali sententia uel ab
excoicatione quaz incurristi pro-
pter talem et talem causam et re-
stitutio te cōmunioni et participa-
tioni ecclesie et omnī fidelium
et ecclesiasticis sacramētis. extra
eo. a nobis. secundo uerberabit
eum absoluens excoicatū uirgis
uel corrigis nudas habentem
scapulas. dum dicit omnia pre-
dicta. ista tamē sunt ad bene esse
et non de substantia absolutiōis.
Quartum est ut postmodū ab-
soluens faciat illi mādara iusta
et ratiōabilia. alias appellare pos-
set. extra de pactis. c. fin. Erat
autē mandatu rationabile sibi
factum. si ipsi excoicato inuigilē
principaliter q̄ contra illum ca-
nonem nunquā ueniat. ut incen-
diario q̄ non incendat. percutiēti
clericum q̄ nō percutiat. et simi-
lia. xxiii. q̄. ultia. pessimā. Alī
etia requirūt cautio ut de cete-
ro talia nō faciat. extra de sen-
ex. grauez. Si autē apparet sen-
tentia iniusta nullum mandatu
fiat absolutio. Et nota q̄ prop-
ter uolentam manū iniectionē
in clericum uel religiosum fieri
solet satisfactio pecuniaria que

Cautio / dicitur

+ rōd boni

applicatur monasterio. si percussus est religiosus. Sed si esset clericus secularis sibi applicaretur. nisi in contumeliā ecclesie fuisset percussus. quia tūc ecclesie. cum ipsa possit agere iniuriā. sūm goss. et host. *de defuncto* *ante* autem excoicatus et sepultus in loco sacro cum absoluitur nō exhumatur sed sepulcrū eius uerberatur ut sit circa uiuos. de sen. ex. a nobis. *de defuncto* *ante* regularis autem cum uerberatur regularem. ut alis incidit i sniaz excois a iure prolata nec aplice sed referuatam absoluetur a suo prelato. Si tū percussisset regulare alterius religionis tunc abbas ut prelatus percussus uerberabit ipsum absolvendū quod erit loco satisfactio. sed iuramentum accipiet et absoluet prius abbas. cōuenientius tamē fit totum per unū ex cōmissione alterius. extra de off. ord. c. si. Si autem percussit clericum secularem. absoluetur per episcopū. extra. de sen. ex. religioso. li. vi. *de defuncto* *ante* In talu autem quod regularis excoicatus non haberet prelatus qui esset sacerdos uel si esset defunctus ipse prelatus uel excoicatus ad diocesanū recurrendum ē sūm hosti. quod qui intelligit tam de exemptis quod de non exemptis et nota quod quis absolutio ab excoicatione regulariter debeat fieri eūz mō declarato i superiori pag. xiii quando cōmode potest tamē et

si non seruetur predicta forma. etiam sine causa ratiōabili ipaz dimittēdo. simplici nudo uerbo potest fieri ipsa absolutio. ut si dicat solum. Absoluo te ab excoicatione. uel rebenedico te. ut quodecūqz aliud tale intendens per illud absoluere. extra de re. iu. omnis res. d. l. ponderet. et hoc sūm *de defuncto* *ante* *de defuncto* *ante* sūm. qui. io. et fere omnes. doc. licet host. dicat cōtrarium. Unde et bēus Tho. in tractatu de forma absolutionis dicit quod absolutio ab excoicatione non ē sacramentalis sed magis consequens iudiciariā iurisdictionē et ideo ipsa uerba habet efficaciam ab intētiōe dicētis. ubi nō refert quibuscūqz uerbis utat ad exprimēdum suam intētiōē. Similiter et Ricar. in quarto dīc quod sufficiant uerba quēcūqz significantia remotionē excoicationis. Idē in substantia dicunt Anthon de bu. et pe. de peru. et addunt quod cum excoicatio feratur pro peccato mortali. ideo talis indiget absolutione sacerdotali et sacramentali ratione peccati. quibz enim tenetur confiteri de omni mortali. s. ante hanc absolutionē sacramentalē admittitur ad participationem fidelium. sed non eucharistie. nisi confessus de illo mortali. Item nota quod si de facto quis absoluit aliquē ab excoicatione de qua non potest cum postea aduertit debz si potest certificare eūz de errore suo. s.

declorando quomodo en̄ nō po-
tuit absoluerē. ⁊ consulerē q̄ i-
petret absolutionem. ⁊ interim
se habere ad illum ac si non ab-
soluisset. gñi. **A**tem nota q̄ si
ep̄s. cōmittat alicui absolutiōz
ab omni excoicatione. nō prop̄
hoc poterit absoluerē illum ex-
coicatum ab eo cuius absolutiōz
non cōmisisset in speciali. forte
quia erat excoicatus prop̄ oīa.
num illatum ep̄o. uel aliquid
huiusmodi. extra de re. iu. i. ge-
nerali li. vi. **A**tem nota q̄ ab-
solutio non debet fieri sub cōdi-
tione. puta si satisfecit uel satis-
fecerit. Nam taliter absolutus
non esset simpliciter absolutus.
extra de req. iu. actus. li. vi.
Magister etia ordinis ⁊ prouī-
cialis ⁊ conuentualis ⁊ eorū ui-
carii in prouinciis conuentibus
⁊ locis sibi cōmissis p̄dictis fra-
tribus constitutis ibidem necnō
⁊ aliis fratribus eiusdē ordinis
interdum ad eos declinantibus
vnderunqz absolutione indigen-
tibus siue p̄uisc̄p intrauerint or-
dinem siue post ī casibus excē-
serint. quibus excoicationis sen-
tentiam incurrerunt. absolutiōis
beneficiū ualeant impertiri. nisi
adeo esset enormis excēsus q̄
merito esset apostolica sedes cō-
sulenda. Alexander. ḡg. ⁊ boni-
facius in privilegio. uirtute con-
spicuos. quod dicitur mare ma-
gnū. Predicti prelati possunt
a suis cōfessionibus illas absolōs

ab excoicatione ⁊ dispensatione
super irregularitates recipere.
quas ipsi possunt suis subditis
impartiri. Bonifacius in predic-
to paulice. i. uirtute. **A**tem ma-
gister ordinis prouinciales p̄u-
res ⁊ eorum uicarii eos qui or-
dinem nostrum ingredi uolunt.
absoluerē possunt. Sin formā ca-
nonicam. a sn̄a excoicationis.
interdicti. ⁊ suspensionis. a iure
uel a iudice generaliter promul-
gata. ⁊ sic eos in fratres susci-
pi etiam post susceptum habitū
recoluerit se fuisse talibus sn̄is
inmodatos possunt eis absolutio-
nis beneficiū impartiri. nisi
adeo enormis ⁊c. Ubi supra.
Bonifacius. Uirtute.

Secunda species excoicatoris
dicitur minor excoi. hęc autē
incuratur participando cum ex-
coicatis maioribus in casu nō con-
cesso. Unde isabianus papa. Si-
cut apostoli statuerunt dicentes
cum excoicatis cōicandū nō esse.
xi. q. iii. glo. pau. statuit cum
uidelz dicit. i. corinth. v. si quis
frater. i. fidelis nominatur auar-
us ⁊c. i. per sn̄am excoicatur
propter aliquod uicium. excoi-
cationem enim appellauit nomi-
nationem. ut exponit Augu. ii.
q. i. multi. Et subdit ap̄us ibi.
eūz hoc scilz excoicato nec cibū
sumere debetis. Ioannes etiam
euangelista dicit ī sedā canōica

ap̄lq excoica
app̄t uolunt

*in casu crimine et iniquitate in uero
 in alio crimine minoris vel
 aut in diuina / minoris iniquitate fit vniuersum vniuersum
 qd crimine: loquendo ratiocinando salutem de ut et uoluntate*

ca. 1.º. art. Siquis non auferat
 hanc doctrinam. s. fidei recte / no
 lite eum recipere in domo / nec
 ei dixeritis aue. 7c. / et loquitur
 de hereticis qui sunt excommu-
 nicati. Quod et ipse ostendit ex
 emplo patet. xxiii. q. 1. ois
 Ad idem isidorus ait / cum ex-
 communicato neq. orare n3 loq-
 nisi q. ad eandem excommunicatio-
 nem pertinet / neq. ueluti licet /
 Siquis palas aut absconfe fecit
 fuerit locutus / comunē statz cū
 eo excoicationis contrahet pena /
 xi. q. iii. cū excoicato. glo. sta-
 tim. feli ergo casus late sine se3
 q. incurrit minorē excoicationē
 talis / et sic ē ibi similitudo seu
 communitas in genere / Ad idem
 facit precedens et sequens caplm
 Pro bonis maiorē declaratione
 ē sciendum q. quadrupliciter qd
 potest participare cum excoica-
 tis / primo quide3 in eodem cri-
 mine propter quod quis est ex-
 coicatus / s. dando ei consilium.
 auxilium uel fauorem / per ta-
 lem participationē / incedit in eā
 de3 snām / ut declaratum est s.
 in capitulo Secūdo i crimīe
 mortali participando / sed nō in
 illo propter quod est excoicatus /
 et propter tale3 participationem
 mortaliter peccat / sed non incur-
 rit maiorē excoicationē / s3 mīo-
 rem Tertio participatur euz
 excoicato in diuinis / et propter
 talem ptiipationē / peccat mor-
 taliter. qn sciēter hoc agit / et si

ins ignoret / et pteipue si est tal
 conditionis / q. scire potuit et ce-
 buit huiusmodi participationis
 prohibitionē / non tamē est exco-
 municatus maior / s3 mīor / nec
 est irregularis / sed uicinus irre-
 gularitati / Nam est interdictus
 ingressus ecclesie / si uidelicet ad-
 mittit ad diuina officia / publice
 excoicatos / seu ecclesiastica sa-
 cramenta / aut ad sepulturaz / oia
 necesse transgressionē huiusmōi
 satisfecerit competeret / ad arbi-
 trium eius cuius snām cōtemp-
 sit / extra de pnuil. episcopo. oia.
 li. vi. Et si postquā ē ei interdic-
 tus ingressus ecclesie / ingerat se
 diuinis i suo officio. sicut pag.
 irregularis efficitur / et sic uidet
 intelligendum de clericis secula-
 ribus et regularibus / sed et si se-
 peliret publice excommunicatuz
 eet excoicatus / ut supra di-
 ctum est / Si autē talis partici-
 patio fieret per metum / ut quia
 tyrannus cogit per metum mor-
 tis sacerdotē celebrare / et si cul-
 pa attenuetur per talem metū.
 non tamen simplr excusat / s3 m
 hosti. sed s3 m qui. et hugu. me-
 tus qui cadit in constante3 uirū
 excusaret in hōi. Quarto.
 participatio cum excoicatis fit.
 non in crimīe. sed i aliis actib9
 humane conuersationis / ut lo-
 quendo. comedendo. salutando.
 et huiusmodi in casu non conce-
 so / et per hoc efficitur excoicatus
 minor / et si pertinaciter / et cōtra

vniuersum vniuersum

*admittit ad diuina
 officia / publice excoicatos
 aut ad sacra aut
 ad sepulturaz / oia
 necesse transgressionē huiusmōi
 satisfecerit competeret / ad arbi-
 trium eius cuius snām cōtemp-
 sit*

*interdictus ab ingressu
 ecclesie / si ingerat
 se diuinis in suo
 officio / efficitur
 irregularis
 et sic uidet
 intelligendum de clericis secula-
 ribus et regularibus / sed et si se-
 peliret publice excommunicatuz
 eet excoicatus / ut supra di-
 ctum est*

participatio

*in crimine
 in alio
 in diuinis
 in mortaliter*

prohibitionē supioris cōdicaret ī
predictis minori excoīcatus etiā
posset excoīcari maiori. *Nota*
tamen q̄ dicta sn̄a excoīcations
scilz maioris lata contra partici
pantes cum excoīcatis in loque
la ⁊ huiusmōi. non tenetur. nisi
premissa esset trina admonitio
uel una pro tribus. ⁊ nisi expri
mantur ipsi admonēdi nomīati
extra eo. statutum. li.º. vi.º.
Nota tamen q̄ propter predictā
participationem licet quidaz ut
si al. dixerint incurri peccatuz
mortales tamen Tho. ī quarto.
di. xviii. dicit q̄ probabilius ē
quod alii dicunt. s. non esse mor
tale. nisi in quatuor casibus.
Primo. s. participando ī crimīe
Secundo participando in diuinis
Tercio in contemptu ecclesiastice
discipline. Quarto extra probi
bitionem preceptorum supioris
Idem pe. ⁊ abbas. Archi. ii. q.
iii. sicut. ⁊ sic itelligit illud. c.
Sicut apli. s. q̄ cū qui s per crē
ptum participat. tunc potest ex
communicari. quia mortaliter tunc
peccat. Idem. Jo. an. ⁊ Jo.
de lig. ⁊ si. in quarto. Qui
ergo participat cū excommunicato
maiori in diuinis. s. cum eo di
cendo officium uel ministrando
ei sacramēta. uel audiēdo missā
cum eo. s. omnes peccat mor
taliter ut dī in quodam scripto
super quarto. quod uerum est
s. ea que sunt in corpore iuris
sed hodie secus per extranagātē

Martini. v. quam habes supra
c. ultimo ⁊ maiori excoīcacione. ibi
inde. *Nota* q̄ participans cū
excoīcato minori sn̄o incurrit ex
communicationem aliquam uel peccatum.
⁊ hº est quod communiter dicitur
q̄ excommunicatio. s. maior non
transit in tertiam personam. xi
q. tertia. quoniam multos. ī quo
quidem ca.º. gregor. subtrahit a
communexcommunicatione miori. q̄
plures ordīas personarū comu
nicantes excommunicatis maiori
Que tamē omnes apprehendūt
in isto Uersu. s. *Utile. lex. hu
mīle. res ignorata. necesse. Hec
anathema facit ne possit obesse*
Utile id est propter utilitate ex
communicati. uel etiam participan
tis. *Lex* id est propter legē ma
trimonii. *Humīle* id est prop̄
subiectionem naturalem. uel ali
quam seruitutem ut in filiis ser
uis ⁊ huiusmodi. *Res ignorata*
id est quādo nescitur quis ē ex
communicatus. ignorantia. s. facti
Necesse id est propter necessitatē
excommunicati. uel participantis.
Vnde tamē clarius ⁊ quolibet
horum in sequentibus pag.
Primo quidē excusat participā
tem cum excommunicatis ut non
incurratur minor excommunica.
Utilitas. que potest esse duplex
Una quidem ipsius excoīcati.
ut cū quis loquitur ei ⁊ de his q̄
peruinent ad absolutionēz procu
randam. uel etiam alias ad salu
tem anime licet alia incidenter

interponat ut magis proficiat.
 Unde et ad predicationem admittitur. extra eo. responsos. et per hunc etiam modum predicatorum qui apud excoicatos in predicationibus et confessionibus quasi gerunt causas eorum. qui ab ipsis expropriati fuerunt. elemosinas licite possunt accipere ab ipsis excoicatis / presertim si alias in locis illis non valent sustentationem habere extra eo. cum voluntate et etiam sine hosti. extra casum necessitatis. dum sperant probabiliter de proficiendo eis. **S**ecunda utilitas potest esse ex parte participantis in temporalibus vel in spiritualibus / et in temporalibus quidem ut cum petat ab excoicato quod ei debet dare. ut in dicto ca. si vere. Unde si nolit dare poterit in iudicio conveniri. aliter ex delicto suo commodum reportaret. extra. de iudi. intelleximus. In spiritualibus autem licite potest loqui de salute anime sue petendo consilium si est necessitas. et non posset habere recursum ad alium sine gual. **S**ecundo excusatur lex matrimonii in huiusmodi participatione. cum distinctione tamen. nam aut excoicatio est lata etiam in alterum propter matrimonium illicite contractum. et tunc neuter potest cum altero participare / aut excoicatio est lata propter aliud delictum / et tunc in participatione quo ad reductionem debiti uterque excusatur.

In aliis vero excusatur mulier participando cum viro excoicato sic non excusatur vir participando cum uxore excoicata / ex eo quod cum sit caput eius debeatur eam regere ut faciat se absolvere. argum. vii. q. i. sicut. hoc si. et. et glossa. Si autem vir vocaret excoicatum ad mensam / sciret quod non posset uxor comedere cum viro ad illam mensam sed bene in eadem domo. in alia mensa. ita remota / potest dici quod non comedunt simul. Et de bonis quidem communibus aut de his quod daret maritus sui nomine excoicatus. sine gual. non debent accipi elemosinaliter nisi scilicet in necessitate sed de bonis propriis si daret vel si concessum ei fuisset a marito excoicato. ut de bonis omnibus daret ipsa nomine proprio. potest accipi. **I**dem de familia excoimunicati quo ad elemosinas dandas. **T**ertio excusatur humilitas subiectionis vel servitutis / primo quidem filii / qui sunt in patria potestate vel etiam mancipati / qui sunt comensales patris et ab eo recipiunt necessaria excusantur participando cum patre excoicato / omnimodo non in crimine. Alii autem filii non excusant sine gual. **S**ecundo excusantur monachi participando cum abbate excoicato / sine gual. / qui sunt quasi familia eius. **T**ertio excusantur clerici participando cum suo episcopo excoicato / illi scilicet qui sunt eius

officio deputati / sicut et alii ser-
uientes. Alii uero clerici non.
xciii. di. miratus. fm hosti.
¶ Quarto excusantur serui et an-
cille. scilicet seruili conditionis.
¶ Quinto excusantur rustici ser-
uientes et alii subiecti / qui non
sunt adeo curiales / ut eorum co-
silio scelera perpetrentur. xi. q.
tertia. quoniam multos. **¶** Lix di.
restrictione tamen. fm guiliqu
si tales persone / ante excōicatio-
nem seu patrom obligauerūt
se seruituti et seruitum intraue-
runt / postea sciūt de excōicatio-
ne non tenentur discedere / Si autē
post excōicationem intrauerūt
in seruitum / si tūc ignorauerūt
excōicationem non tenentur dis-
cedere / Sed si scouerunt tenentur
discedere / nisi necessitas eos co-
pulsset qd fierent de familia ei9
et quod dicitur de rusticis / itel-
lige qui colunt terras domioz
suorum et hoc etiam extenditur
fm guil. ad illos qui dicuntur
mediatoz et qui propter cultu-
ram recipiunt certam portionez
fructuum / nam et possunt cōica-
re quātū oportet propt culturā
et huiusmodi rationem. / Idem
intelligendum est de nutritiis.
et similibus / qui si a domio re-
cederent non haberēt unde uiue-
rent / arg. extra eo / Si uere. ibi
etiam in dicta decretali excusan-
tur / qui cum uauis excōicatis
conueniunt de transferendo con-
tra sarracenos. **Sexto** exculant

patres et domini participādo cū
filiis aut seruis excōicatis / non
quidem simplr. sed fm Tho. in
quarto dis. xviii. in his in qbz
sunt obligati quia sicut inferio-
res obligantur ad obsequiū su-
periorum / ita superiores ad pro-
uidentia inferiorum / ita. tamē
et guil. goff. et hosti. dicunt / sp-
tutius est tenere qd non excusan-
tur tales quia tenebant eos cor-
rigere / arg. xvii. q. i. de filia
Quod uidet / quādo ex defectu
ipsorum / quia .s. non correxerūt
inciderunt in sniam / uel perma-
nent in ea / Sed ubi per eos non
stetit. et instant ut querant abso-
lutionem / habz locū quod dicit
Tho. **¶** Septimo fm hosti. seruis
mercenariis pnt cōicare condu-
ctores eorum / ubi sine magno i-
comodo eorum. eos uitare non
possunt / Et idem de sociis haben-
tibus aliquid cōmune / alias autē
non possunt cōicare. concordat
ber. **¶** Octauo armiger uel ser-
uiens militi fm guil. excusatur
cōicando ei / non autē cōicando
cum excōicatis cum quibus do-
minus suus cōicat. **¶** Nono ua-
salli cum teneantur reddere tri-
buta pensionis suis dominis ex
cōicatis / non peccant eis cōican-
do / licet soluant in propria per-
sona. fm guil. Notauit tñ hug
de huiusmodi uasallis / qui cū
absoluti obsequio fidelitatis / qd
dū eoz dominus ē excōicatus
debet ab eo abstinere. xv. q. vi.

nos sanctorum. **D**ecimo excu-
sat huiusmodi participationem
res ignorata fuit dicit gnil. id est
ignorantia facti probabilis. **S**im
gnil. extra de cle. ex. ministrā.
apostolice. **P**ed ignorantia iuris
non excusat nisi eos quibus licet
ius ignorare fuit sunt pueri non-
dum dolicapaces. dicitur autem
quis ignorare factum. ut quia non
constat ei quod ille fecit tale quid
puta quod clericum uerberauit. quia
nec ipse uidit. nec est fama ita pu-
blica. quod omnino debeat credi. nam
si ab aduersario audiet. uel leui
fama non debet sibi de hoc for-
mare conscientiam. xi. q. iii. non
solum. **S**i uero est publica fama
uel auditur a fidedignis. quod ali-
quis sit publice excommunicatus. uel
quia notorie aliquid fecit propter
quod incidit in excommunicationem. potest
euitare. et inquirere ueritatem. si
non plene scit. et interim eum eui-
tare. et in occulto. et in publico do-
nec fuerit certificatus. **S**im **I**tem si
audiam aliquem excommuni-
catus publicari parisiis. quem post
ea inuenio bonum. scilicet quidam
dixerint. quod debet euitari ubique
tamen **S**im gnil. potest benignus
dicti. scilicet quod si possunt facere proba-
re excommunicationem puta per testes et
instrumenta. teneor uitare alias
non nisi in illa dioecesi. **I**tem si
audiam aliquem excommunicari. uel ui-
di incidere in factum damnatum
per excommunicationem. si exinde non
uidi eum nisi post annum. **S**im

gnil. si ille est talis homo quod ere-
datur esse timoratus. et qui tunc
seruabat excommunicationem. modo non
seruat. possum credere eum abso-
lutum. **S**i uero non est talis deo
eum euitare. **S**i occultus est oc-
culte. vi. q. ii. si tantum. et c. se-
quenti. **S**i manifestum publice
nisi constet mihi de absolutione

Item si prelati uel sacerdos di-
cat mihi. quod uidit parochianum
suum aliquid facientem propter
quod incidit in excommunicationem. non
est autem illud publicum. siue cre-
dam siue non credam illud. non te-
neor illum uitare. scilicet ad
uitandum minores excommunicationes.

et multo minus uitare non teneor
si dicat mihi alius. **S**im gnil.

No **S**i tamen prelati episcopi uel alius
diceret mihi de suo subdito. quod
esset excommunicatus. denuncians mihi
sententiam. et casus est talis de quo
solet fieri excommunicatio. debeo cre-
dere et illum uitare. **S**i autem
dicat eam locutione non teneor.

Item si audiam ab ipso excommuni-
cato de sua excommunicatione. si hoc in
confessione. **S**im gnil. non teneor
uitare. id est hosti. **S**i uero extra
confessionem. **S**im omnes debeo eui-
itare sed in occulto solum. **N**isi
sit publice excommunicatus. **I**tem si
scio habitu aliquem esse excommuni-
catus. factum autem non aduerto. et
sic excommunico subito. **S**im gnil. non
incido in excommunicationem. nec peccor
iteque si dubitatur de excommunicatione
aliquorum. et dubitatio talis preedit

*si excommunicatus
fuerit per
confessionem*

in iudicium / puta quia nōdū
est declaratum per iudicium con
sensum non sunt utādi / si post
concordem iudicium determina
tionez adhuc ambiguum sit / ma
gis standū est sūte iudiciū / 7 illa
sunt utādi / fm Tho. in quolz
Quinto excusat necessitas tam
excōicari q̄ participantis / Unde
peregrini viatores. 7 similes ī
necessitate constituti licite pnt
recipere ab excōicatis / fm Innoc.
7 hosti. xi. q. iii. qm multos.
Similiter excōicatis potest ali
quid dari causa humanitatis .
fm Guil. ī sustentatōne / quādo
scilz indigent / nec est expectanda
ultra necessitas / et si excōicatus
petat hospiciū / nō tenetur ex
pectare. donec ab omnibus sit
aliis repulsus / intelligatur tantū
quo ad necessaria vite / secus si
peteret alia utensilia / ut fossorū
vel securim. 7 huiusmōi / Item
si vocatur quis a iudicibus ex
cōicatis / sub quorū iurisdicōe
est. ut iter iuri fundetur cas9 ne
cessitatis / 7 similiter si corā eis
conueniunt iniuriatores suos .
fm Guil.

Extra predictos casus probi
betur in iure. xi. q. iii. euz
excōicato. 7 sequentibus. parti
cipare cū excōicatis in his que
in isto versu continentur. Os.
Orare. Vale. cōmuniō. Mensa
negatur / alias minor excōicatio

incurrit **P**rimo quidem non
debet participare euz excōicatis
maiori ī locutione / ubi nota ēz
Guil. / q̄ familiaritas / uel pudor
uel scandali timor / non excusat
participante / cū talibus in locu
tione. uel alias in casu non con
cesso. **I**tem non licet litteras
excōicatis recipere / uel ei mittere
uel nuncios. uel litteras / nisi in
casu quo licet ei loqui. secūdu
Guil. 7 Ugu. **I**tem si mung reci
pit ab eo sciēter / spūs nō debue
rit recipere / tamē non tenet red
dere / sed debz ex consilio paupe
ribus erogare / uel excōicato re
mittat ad sui ruborem. ēz Guil.
Secundo nō debet participare
in salutādo / alias qui salutat ex
cōicationē / minore incurrit / idē
si resalutat salutantez / Sed si as
surgat / uel reuerentiam exhibe
at quis excōicato / aut inclinet se
salutāti / aut moneat labia / quasi
resalutans eum / tamē non dicat
fm Guil. non incurrit excōionez
scum pene sint restringende / de
pe. di. i. pag. pene. **I**tem euz
ei scribitur non est salutandus.
sed loco salutacionis dicendum
spiritū consilii famons. **S**i aut
salutatur / potest responderi de9
emendet uos 7 huiusmōi / **T**er
tio prohibet orare cum excōica
tis / Unde si excōicatus intrat
ecclesiam / 7 ibi se firmat / salū te
nentur exire / uel procurare / sp̄ ex
eat / si manifestum est eū esse ex
cōicatum / fm Ral. xi. q. iii.

Sicut apli. Si uero est occultū
tunc illi qui sciunt exhibēt secre
te et caute / ita qd non sequatur
manifestatio ei9 si possunt / alia
non exhibunt / vi. q. ii. si tantu3
Occulte enī excoīcatus occulte
debet moneri ut exeat. Si autē
excoīcatus sit in ecclesia non eā
orandū sed pro alio negotio non
uideo quare in eadē ecclesia ora
re non possim. ut ait innocē.

ad dūm
In ea officium uero nulle nota
fm isai / qd si excoīcatus intrat
ecclesiam iaz missā incepta / si oc
culca est eius excoīcatio non de
bet sacerdos dimittere missam
vii. q. i. nihil. Si uero est mā
festa moneat eum publice ut ex
eat. Si uero nō uult exire / nec
omode potest ipsum facere ex
pellere / et sacerdos nondū incho
auit canonem / debet dimittere.
Argumentū. xxiii. q. i. omnes
qui. Si uero priusquā ille eccle
siā intret. uel priusquā sacerdos
eum uideret / iam canonē incho
auit / debet sacerdos procedere ī
officio simul cum eo qui assistit
ei tantū. Alii enim omnes dnt
exire ecclesiam / si excoīcatus nō
exit ipse de quo dñter scitur.
ita tñ qd finito canone. et sum
pto sacramento / ante qd dicatur p
cōio / moneat illum qd exeat. de
confe. dis. ii. relatum. concord.
hosti. et goff. / qd si nō uult exire
potest eum sacerdos eicere / etiā
si clericus sit. et si non pōt eici ī
sacristia / rediens / dicat cōionem

et post cōionem que restabant.
item fm Tho. in quarto. dis.
xviii. / potest pro excoīcatis ora
ri / qd non inter oratōes / que
pro mēbris ecclesie fiunt / et tam
fructum non participant qd in ī
excoīcatione manent / sed oratur
ut detur eis spiritus penitentie
ut ab excoīcatione soluantur.

et missa
Quarto. phibetur participare
cum excoīcato in mensa / sed si
hospitatus sum ī aliqua domo
ad mensā / et superveniat et inge
rat se excoīcatus. fm gui. si est
publice excoīcatus surgere tene
or / non obstat ei cuiuscunq3 scan
dalos. Si uero est excoīcatus oc
cultus / et non possum sine eius
nota. non teneor surgere. *Ute3*
superuemente publice excoīcato
non teneor exire de domo. imo
etiā et si scirem aliquē publice
excoīcatu3 receptum esse in aliq
domo possum ibi hospitari. Si
tante capacitatis sit loc9 qd pos
sim eius cōionem uitare. Nam
licet mihi cum excoīcato ī eadē
camera cōmedere / s3 non ī eadē
mensa. Similiter nec in eodem
lecto iacere / qd si ueniam īuitat9
ad aliquod festum uel conuiuū
et inuenio ibi aliquē excoīcatum
publice teneor recedere / neq3 de
beo ibi epulari / s3 sedeat ad aliā
mensam / quia omnes tales cōue
nientes ad festum uel conuiuū
simul inuicē communicare dicēdi
sunt. gui. *Utem* si quis amico
suo excoīcato uenienti cōmedere

ad domū suā formittit ei domū
et claves sub pmitit eū comedere
separatim domo sua si hō faciat i
fraude ut sic eū nō offēdat s; fa-
uorem eius acquirat s; currit mi-
nor excommunicationē. Si autē
facit quia time ne forte uiz ille
inferret non incurrit. **Item** si
facit hoc causa humanitatis q; a
si putat eum indigere hospitio.
uel alimento s; de hoc facit pro-
testationē non incurrit. **gui.**
Quinto prohibetur eū excom-
municatis haberi cōmuniō s; scilicet
in aliis etiā actibus hūane con-
uersationis. s; precipue actibus
legittimis. **Unde** non debet q; s;
facere aliquē contractū cū excom-
municatis tenet tamē contractū
initus cum talibus s; si ipse con-
trahens non obligat se ad com-
municandum cū excommunicatis
ut si quis uēdat et tradat rez ex-
cōicato s; statim pretiū recipiet.
Si uero obligat se ad cōicandū
cū excōicato in casu non conces-
so non tenet contractus ut si p-
mittat. uel etiam iurat q; uēdat
ei aliquid uel locabit s; hoc s; m
s; ai. Sed innoc. dicit q; omēs
contractus initū cū excōicato et
sciēter. et durāte excōione tenēt
et ex ipsis agitur contra excōica-
tū sed ipse excōicatus agere nō
potent pro tali contractū nisi post
absolutionē quod uerius uidet
idem **gui.** **Item** cum quis iu-
rauit soluere alicui in certo ter-
mino s; interim ille excōicatur.

fm s; ai. non debet sibi solu-
tum statim ex cōicatione sed de
poni illud debitum in ede sacra
innocē tamē dicit. consulum;
tali q; det s; naz et seruient tene-
re seruare excōicato s; pmit xi.
q. iii. quomā multos s; hoc ue-
rius uidetur. Idem si quis reci-
piat mutuū ab excōicato uel cō-
ducit ali qd ab eo p- p-rio reddē-
do tempore excōicationis. ipso p-
cio uel mutuo quo ad obli-
gationem civilem uel obligationē
ex qua actio nascit s; potest pe-
ti non reddere nisi post eius ab-
solutionē obligatur tamē ei q;
ad naturalez obligationē host.
Item si presbiter locauit operas
suas alicui domo q; dñ ipse dñs
esset excōicatus non ualuit loca-
tio s; secus si antea s; nō poterit
ei seruare i diuis excōicatione p-
manēti. hosti. **Cite** si quis emat
uel uendat ex seruiente excōicato
nomie excōicati non est contra-
bendum cū eo s; sicut nec cum ex-
cōicato. **gui.** **Nota** q; ille q;
incidit i excōicationē s; p-uis com-
posuerit cū aduersario uel sagisse
cent de iniuria s; etiam si uadit
pro absolutione uel etiā si non
dum sit denunciatus s; cum tamē
manifestū sit de ei; excōicatione
debet euitari quousq; sit abso-
lutus extra eo. cum desideres.
fm s; ai. imo etiā si iaz iurass;
stare mandato epī an absolutō;
tam epūs q; alii ei cōicantes in-
currunt minores excōicationem

etiā si fuit ab ipso epō excoīca-
to non enī pōt ipse cōicare tali.
nec dare licentiā alicui commu-
nicandi quin incidat in minorē
excoīnicatioē extra. eo nu-
per. xi. q. iii. excoīcatus sper bō
autem q̄ papa salutat aliquem.
vel participat / non intelligitur
absolvere. ut i cle. si summis.

Excoīnicatio autē minor et a
iure et ab homīe fertur. **A**u-
re quidez p̄m̄s p̄pter partici-
pationē cū excoīcatis maior. ut
dictum est. **S**ecūdo pro sacri-
legio. xvii. q. iii. minor. **T**er-
tio. pro notoria fornicatione p̄-
cipue clericis. extra de cohabit.
cle. et mulie. ueltra. **Q**uarto
pro simonia fetiā occulta i ordi-
ne suscepto. extra de simo. tan-
ta. **Q**uinto cū quis recipit ec-
clesiam de manu laici et sic eam
tenet. xvi. q. vii. si quis deiceps

Sexto secūdn̄ quosdam tum in
bello iusto exercet artē baliste.
riorū contra xp̄ianos. ex. de sa-
gitta. artem. **S**eptimo in dis-
fidētibz paup̄rū opp̄ressionibz
manifestis. raptoribus. publicis
usurariis. etiam meretricibus.
qui large dicunt excoīcati iquā-
tum oblationes eorū ad altare
non recipiuntur. **D**ecimo i illis
quibz negat ecclesiastica sepul-
tura et qui moritur i tomeanē
to quia priuatur ecclesiastica se-
pultura fetiā si penitent / et idē
potest dici de illo qui non confes-
setur semel in anno. ut dicitur.

extra. de pem. et remissi. omnis
Nono in quolibet notorio pecca-
to. dis. xcv. illud. et de conse.
dis. ii. pro dilectioē. **A**b hoīe
autēz fieri potest minor excoīca-
tio / ut ab epō. et quolibet inferi-
ore iudice ecclesiastico extra. de
offi. ord. cum ab ecclesiarum / et
hoc siue pro cōsummatia. v. q. ii.
presenti. Siue pro aliis culpis.
Idem siue simpliciter. de pe. o.
prima. in actione. siue ad temp̄
dis. lxxvi. ca. tanta.

Est autē effectus principalis
excoīcatis minoris ut talis
remoueat a participatione sa-
cramentorū. et si se imisceat. pec-
cat mortaliter. non tamē incur-
rit irregularitatez. etiam si cele-
brat. peccat etiā conferendo sa-
cramenta. sed ab eo collata non
carent virtutis effectū. nec probi-
betur eligere nec ea que rōne iurisdic-
tionis sibi competunt exer-
cere. si talis tamen scienter elec-
tus fuerit. eius ē electio irritā
ta. extra. de ele. ex. min. si cele-
brat. Talis enim fm̄ gūl. est se-
peratus ab osculo pacis. quod ē
in missa. quod est quasi loco cō-
munionis. non autē ab honoris or-
dine. cū aliis. **I**nno. tenet q̄
excoīcatus minor. sacramenta
conferendo peccat. sed subdit nō
prohibentur a receptione. licet
ipse conferendo se maculet. host.
dicit. q̄ conferendo nō participat

antequam scissuras facerent renoua-
ta fuit quod videlicet fideles non tene-
antur tales evitare in divinis et
extra. nisi fuerint publicati seu
denunciati. excepto casu de inie-
ctione manuum in personas eccle-
siasticas notoria. et ideo de aliis
censuris ecclesiasticis. Tenor
constitutionis ipsius est iste.

Decretum concilii

Insuper ad evitanda scissu-
la et multa pericula que co-
scientiis timoratis contingere possunt.
cristi fidelibus. tenore presentium
misericorditer indulgemus. quod ne-
mo deinceps a cōione alicuius
sacramentorum administratione.
vel receptione. aut aliis quibus-
cunque divinis intus vel extra.
pretextu cuiuscunque sine aut cō-
sue ecclesiastice a iure vel homine
generaliter promulgate. teneat
abstinere. vel aliquem vitare aut
interdictum ecclesiasticum obser-
vare. nisi sententia vel censura homini
fuerit illata contra personam col-
legium. universitatem. ecclesie
communitatem. vel locum certum
vel certam terram a iudice publi-
cata vel denunciata specialiter et
expressa constitutionibus apostolicis
et aliis non obstantibus quibus-
cunque. Talis si quibus pro sacrilega
manuum iniectione in clericum sen-
tentiam latam a canone adeo no-
torie constiterit incidisse. quod
factum non possit aliqua tergiver-
satione celari. nec aliquo suffragio

excusari. nam a cōione illius. huius
renunciatus non fuerit. volumus
abstinere iuxta canonicas sanxio-
nes in consilio constantiensis. sub
Martino quinto. Hoc decretum
ut dictum est fuit approbatum
iterum in consilio basiliensi. et per
eugenium tunc papam. ut asseruit
mihi dominus iulianus qui ibi
legatus fuit et alii etiam. Possunt
dubitari si papa possit dispen-
sare seu licentiam dare quod quis par-
ticipet cum excommunicatis maioribus
divinis et extra. huius videtur quod non
quia ut cōiter dicitur non potest
dispensare papa in doctrina apo-
stolorum et ratio est. quia hec
doctrina videtur pertinere ad id
divinum in quo secundum omnes papa-
pa non potest dispensare. hoc enim
est de doctrina apostolorum. scilicet non cō-
municare excommunicatis. ut xi. q. iii.
Sicut. et patet. i. corinthios. v. et
secunda io. i. ergo. et c. In con-
trarium est quia ecclesia in hominum
ordinationibus que pertinet ad
salutem animarum errare non
potest. cuius regatur a spiritu san-
cto. ut habetur d. viii. in cō-
tempta sed ecclesia per supradic-
tum decretum insuper concessit
talem licentiam et papa etiam fre-
quenter dat hominibus licentiam ad
tollenda scandala que multum de-
bent caveri. ut dicitur. l. ut constru-
eretur. 9. potest. et sic cōiter te-
netur. Ad argumentum respondeo
secundum Thoma. in quarto. quod non omnia
que sunt in doctrina apostolorum seu

Dubium

ad 1

30

Solus

illata

epistolis eorum pertinet ad ius
diuinū. pro ut proprie et stricte
sumitur. s. pro his que pertinent
ad fidem et substantiaz sacramen-
torum. et moralia necessaria ad
salutem. in quibus papa dispen-
sare non potest. sed solus deus.
Sed quedā sunt in epistolis apo-
stolorum pertinentia ad ritus. et
decentiam cristiane religionis.
que sunt pure ordinationes apo-
stolorum. non dei seu iuris diuini
et in hoc cum ecclesia nunc habeat
illam potestatem quam tunc. et
papa succedit Petro. qui prefuit
in huiusmodi omnibus apostolus
ideo potest huiusmodi tollere.
uel suspendere ordinationes cum
viderent expedire. sicut etiam dis-
pensat cum bigamo. ut xxxiiii
dist. lector. quod est contra textum
apostoli. i. tibi. iiii. ubi dicit bi-
gamum non promouendum.

*De appellatione
bigami*

De interdicto

Quia interdictum ecclesiasticum
habet similitudinem aliquam
cum excommunicatione. est enim ipsum
interdictum separatio a certis sa-
cramentis. et omnibus diuinis
officiis. et ecclesiastica sepultura
ut haberi potest ex decretalibus
extra de sponsa. non nobis. et
de penitentia. et remissioni. quod in re
ideo post tractatum de excommuni-
catione. nunc agitur de ipso interdicto
et precipue secundum ea que notauit
io. cal. in tractatu quem fecit de

ecclesiastico interdicto. ubi mul-
ta ponuntur notata per hostium.
et innocentium. que non habentur in
summis. Conclusiones seu de-
terminationes tantum ponendo
et opiniones contrarias et rationes
ac etiam multas allegationes cir-
ca huiusmodi positas ibi omittē
de causa breuitatis. **P**rimo
ergo sciendum quod sub nomine cēsu-
re ecclesiastice ista tria compre-
henduntur. s. excommunicatio suspen-
sio et interdictum. extra de uer-
signi. querenti. et excommunicatio qui-
dem et interdictum ad laicos et
clericos potest extendi. sed suspen-
sio tantum clericos respicit contra
et ideo de ipsa postea tractabitur
suspensione. et deinde de irregu-
laritate. conueniunt autem predi-
cta tria secundum hostium. in pluribus.
Primo. quia sicut excommunicatio debet
fieri in scriptis continentibus cau-
sam ipsius. ita et sententia suspensio-
nis et interdicti. ut habetur extra
eo. cum medicinalis. li. vi.

Secundo quia sententia excommunicationis
suspensionis et interdicti non re-
levantur per sequentem appella-
tionem. sed per precedentem.

Tertio quia ligati aliqua senten-
tia de predictis. nec eligere. nec e-
ligi possunt. **Q**uarto quia ne-
lus ligatus aliqua predictarum
sententiarum debet celebrare di-
uina. alias efficitur irregularis

Quinto quia tales sententias debet
precedere admonitio scilicet cum
feruntur ab homine. **S**exto.

quia quilibet eorum iurat ante
q̄ absoluat non amplius con-
trauenire. *¶* In omnibus potest
fieri relaxatio ad cautelam ubi
esset interdictum generale promit-
tatur quia tunc non habet lo-
cum relaxatio ad cautelam extra
eo. presenti. li. vi. *¶* Septimo
quia huiusmodi sine debent ob-
seruari per superiores. *¶* Octa-
uo quia nullus eorum durante
sententia potest testificare extra
de testibus. nemini. *¶* Nono.
quia superior non debet ipsas sen-
tentias reuocare. vel pronunciare
nullas. vel de ipsis aliquid dis-
ponere. nisi uocatis partibus.
¶ Decimo quia illi qui per priuile-
gium sunt recepti in proprios
et speciales romane ecclesie vel
apostolice sedis filios sicut. p̄p̄t.
hoc non essent exempti sicut
nec excoicari nec interdici nec
suspendi possunt ab alio q̄ a ro-
mano pontifice vel legato de la-
tere. extra de verb. signi. ca. i.
libro. vi. Idem io. cal. excep-
to primo quem non p̄mit. disse-
runt autē ista tria in his. *¶* Pri-
mo quidem quia excoicio et suspē-
sio proprie feruntur contra sin-
gulares personas et excoicio q̄
dam contra clericos et laicos.
Suspendio uero tantū contra cle-
ricos interdictionum uero fertur
contra loca propria uel universi-
tates et collegia interdictionum tñ
etiam contra singularem p̄sonam
fertur et si non ita proprie.

Secundo quia cum suspensio et
interdictum participari potest in aliis
omnibus. exceptis sacramentis
certis et diuinis officiis. Non
autē cum excoicato ut dictū est
supra in tractatu de excoicatione
Tertio effectus sine excoicatione
late non potest suspendi. sed effe-
ctus aliarū sic. *¶* Quarto quia
ep̄i non incurunt aliquā sine az
suspensionis uel interdicti prola-
tam ab homine. uel iure nisi spe-
cialiter exp̄m̄atur. extra. de sen-
exco. quia periculosum. li. vi.
quod. priuilegiū nō habent q̄tū
ad excoicationē. *¶* Quinto quia
interdictum generale locū nō po-
test ad cautelam relaxari s̄ bñ
ab excoicatione et suspensione.
ad cautelam quis potest absolui
Sexto quia interdictum genera-
le in locum non potest proferri
sine licētia sp̄ali pape pro pecū-
ario debito et suspensio. extra.
de appell. p̄terea. hoc io. cal. de
ipso igitur interdicto quatuor
uidenda sunt primo a quo fera-
tur. Secundo contra quē ferat
Tertio quis sit eius effectus
Quarto quomodo feratur et
quomodo postea tollatur uel re-
laxetur.

Sciendum ergo primum q̄ in-
terdictum fertur a iure. et
ab homine et ab utroq̄ generale
quandoq̄ interdictum speciales et

quantumque etiam singulare. Et generale quidem dicitur quod fertur contra regnum. prouinciam civitatem. castrum. uel uillam. universitatem. uel collegium. et huiusmodi. **G**enerale interdicitur fertur a iure in his casibus.

Primo si collegium uel universitas civitatis uel loci cogit ecclesias. uel ecclesiasticas personas soluere gaudagia uel pedagagia uel ab ipsis ecclesiis uel ecclesiasticis personis exigat uel extorqueat pro propriis rebus. quas non cum negotiationis deferunt. hoc ipso iure sunt interdicti. de censu. q. p. l. i. vi. io. cal. **E**t addit tamen iste casus non est receptus. nec servatur. licet postea sancitum fuerit. penas predictas. et alias contra non parentes debere per locorum diocesim publicari. in clementi. eo. ti. presenti. sed contra ista opinio non tenetur. quia et si de lege dicatur. q. confirmat cum more utrumque approbatur et propter contrariam consuetudinem abrogatur. di. iiii. leges. Non sic de iura excommunicationis quia subito trahit secum suum effectum. **U**bi etiam dicitur in illo ca. quia q. ubi fertur talis sententia. contraria consuetudine non obstante. **S**ecundo universitas que domos locauit. uel conductas habere permiserit alienigenis usurariis in terra sua ad exercendum fenus. de usuris. ca. primo. libro. vi. **T**ertio.

universitas que represalias contra personas ecclesiasticas concedit. uel concessas ad illas extendit nisi id reuocauerit infra mensem a tempore concessionis uel extensionis. de iur. et damno dato et si pignorationes. l. i. vi.

Quarto si ciuitas interdicta quando officiales talis ciuitatis in qua debet romani pontificis electio celebrari. uel representantes ipsarum ciuitatem non seruauerit ea ad que tenentur per decretales. ubi periculum. de elec. l. i. vi. uel fraude in eis. uel circa ea commiserint.

Quinto interdicta est ciuitas que uis preter urbem que consentit dando consilium uel fauorem occidentibus uel percutientibus cardinalibus sancte romane ecclesie uel que infra mensem delinquentes huiusmodi. pro ut enormitas facientis exegerit. et ei facultas affuerit non puniri. de penis. felicis. in fine. l. i. vi. **S**exto ciuitas que episcopum proprium iniuose uel temere perculserit uel cepit uel bannierit. uel hec fieri mandauerit. uel consilium in his dederit uel fauorem. uel hoc faciente sciens defensionem. ut in cle. de penis si quis suadente. l. as. ante decret. clementis. de emu. ecclesi. l. i. vi. reuocatus est per cle. Quoniam eodem titulo. libro sexto.

Speciale interdictum est cum interdicitur aliqua ecclesia ac etiam cum interdiciuntur omnes

ecclesie unius civitatis. vel pro-
vincie. quia et si non in illis ec-
clesiis. tamen in aliis locis illius
civitatis extra ecclesias possent
celebrari divina. et audiri ab ho-
minibus illius loci. et huiusmodi
Interdictum speciale scilicet contra
aliquam ecclesiam repentur in iure
in his casibus. Primo propter
iniuriosum homicidium in eo
perpetratum. vel iniuriosum san-
guinem alias effusum in eo.

Secundo cum propter effusio-
nem humani seminis studiose procu-
ratum est polluta. In his enim
duobus casibus ecclesia est ita in-
terdicta quod ante reconciliationem
non debent in ea divina officia
celebrari. de conse. di. i. Si mo-
tus. ca. ecclesiis. **T**ertio quando
propter discordiam patronorum
episcopus claudit hostiam ecclesie. et
tollit inde reliquias. et precipit
ut nullus in ea aliquod sacrum
ministerium celebret. donec ad
concordiam redeant. de iur. pa-
tronatus c. i. et ii. non tamen pro-
ferens sententiam interdicti. **Q**uar-
to si ecclesia fuit simoniacè con-
secrata non debet in ea celebrari
prima. q. iiii. ecclesia. **Q**uinto
si principaliter pro questu non pro
divino cultu fuit consecrata. de
conse. di. i. si quis basilicam.

Sexto si ecclesia est consecrata
sine licentia episcopi diocesis. de
conse. di. i. precepto. **S**eptimo.
si sine reliquiis vel in loco deser-
to. et nunquam habitato fuit

dedicata. de conse. di. i. placuit
In omnibus tamen his casibus
quibus in tali ecclesia de iure cele-
brari non debeat. tamen contra-
rium facientes id est celebrantes
non sunt irregulares. quia non est
expressum in iure. de senten. ex-
is qui. li. vi. Sed si episcopus per
aliquam causam de predictis spe-
cialiter ecclesiam interdixit. tunc
celebrans in ea bene esset irregu-
laris. iohannes calde.

Interdictum singulare est cum
interdicuntur alicui persone
singulare divina officia et eccle-
siastica sacramenta. vel univer-
saliter vel particulariter quo ad
aliqua ipsorum sacramentorum vel
officiorum. ut de off. delega. ex
litteris. et de parric. ca. primo
et ca. episcoporum. li. vi. et de tem-
po. ordi. vel non est. et c. litteras
di. l. placuit. et de corpo. uicia.
significavit. et aliquid potest etiam
viri suspensio. Ubi primo nota
quod interdictus ab aliquo actu re-
spiciente divina intelligitur inter-
dictus et ab omni alio qui includi-
tur in illo. vel qui sine illo inter-
dicto exerceri non potest. extra de
appli. sollicitudine. Unum inter-
dictus ab officio sacerdotali non
debet exercere officia que proprie
competunt sacerdoti. scilicet si so-
lum altaris ministerium sit et in-
terdictum. et interdictus a sacer-
dotali officio. non potest exercere
pontificale. quia pontificale sine

sacerdotali exercere nō pōt. de
excess. prela. ex lris. Et eadem
ratione interdictus nē promove
atur ad inferiores ordines. non
pōt promoueri ad maiores. uel
interdictus idest suspēsus ab ex
ercitio inferioris ordinis nō pōt
secus si sine illo exerceri potest
Sicut econuerso interdictus uel
prohibitus a maiori non intelli
gitur prohibitus a minori. quod
in illo maiori non includitur. l. b.
probat. xcy. di. illud. lxxiii.
di. gesta. ¶ Secūdo nota qd epī
scopus suspensus uel interdictus
a pontificalibus si exerceret of
ficium sacerdotale etiā cum pon
tificalibus non est irregularis.
sed si exerceat aliquid quod per se
spectat ad officium epāle. respe
ctu consecrationis epālis. siue cū
missa ut consecrare uel ordinare
uel sine missa. sicut confirmare
in fronte est irregularis. ¶ Ter
tio nota qd sacerdos cui interdi
cta sunt sacerdotalia si conficiat
corpus cristi sine missa ē irregu
laris. de cle. ex. c. i. excoīcatus
tamen minor celebrans scienter
licet peccet mortaliter non tamē
incurrit irregulantatem. ¶ Item
nota qd a iure interdicuntur īgres
sus ecclesie in casibus. de sent.
excoī. sacro. et eo. ti. ca. i. l. h.
sexto. et eo. li. de cens. exigit. et
xvi. q. vii. si quis deiceps. fm
cōmūne opinionem. ¶ Item qui
celebrāt scienter seu alias parti
cipāt ī diuinis pntibus publice

excoīcatis uel interdictis uel illos
admittunt ad ecclesiasticā sepul
turam. eis interdicuntur īgressus
ecclesie. donec satisfecerit ad ar
bitrium eius cuius snām con
tempserunt. de priu. epōrū. li.
sexto. Archi. tamē super isto c.
dicit qd intelligit de excoīcatis
ab homine uel interdictis quod
probat per textum illum qui di
cit. donec satisfecerit ad arbitri
um eius cuius snām cōtempnit
sed admittentes ad ecclesiasticā
sepulturā illos sciēt sunt excoīca
ti p. cle. eos. de qua habes supra
de excoīcatione. Si autem talis
cui est interdictus īgressus ec
clesie ab homine uel a iure se in
gerit ī diuinis ī ecclesia agēs
ī officio suo sicut prius. irregu
laris est. de snā excoīs. is. cui.
li. vi. Sed si extra ecclesiam
puta sub diuo uel sub temprorio
uel ī domo priuata ingerit se
diuinis. non est irregularis. ut
ibi notatur ī glo. et ratio ē. qd
dictum limitatum fm suam li
mitationē debet intelligi. xliii
di. Sit rector. Limitatur autē
hec pena. cum scilz celebratur ī
ecclesia. arg. de pe. di. ii. pena.
Si autē talis celebrat ī oratorio
quod construi nō potest sine di
ocesani licentia. de priu. aucto
ritate. li. vi. Si stricte est ora
torium. ita qd non ecclesia. non
est irregularis. sed si celebrat ī
ecclesia non consecrata que pro
prie dicitur basilica ē irregularis

Satis est enim quod auctoritate pontificis sit dedicata. de conse. d. prima. Nemo. item prespitero celebrante missam in ecclesia. si subdiaconus cui est interdictus ingressus ecclesie dicat epistolam extra ecclesiam in illa missa. vel diaconus euangelium sic interdictus. tales scilicet subdiaconum et diaconum puto irregulares fore. quia unus est officium. quod tamen principaliter in ecclesia celebratur. cui cooperantur in actu sibi prohibito. d. l. Si quis uiduam. Prespiter uero si celebrans in ecclesia admisit scilicet dictum subdiaconum vel diaconum ad lectorem epistolae vel euangelii. etiam extra ecclesiam est irregularis. quia participat crimini et criminoso. de sen. excō. nuper. et c. si concubine. Immo uidetur tale participium factum in ecclesia per proxime dicta. Sed e contrario si subdiaconus cui est interdictus ingressus ecclesie dicit epistolam in ecclesia in missa quam sacerdos celebrat extra ecclesiam irregularis est. quia in ecclesia uere et de facto interfuit. et sic in loco prohibito. de sen. excō. c. is cui. l. vi. Et ideo dicendum est de diacono in tali casu dicente euangelium. prespiterum autem talem celebrantem extra ecclesiam non audeo dicere irregularem. quia licet uideatur participare in culpa cum ministris. tamen non est dignus quod principale. vel dignius trahatur ad

accessorium uel minus dignum et satis est quod in hoc dubio hoc non est expressum in iure. item talis cui est interdictus ingressus ecclesie quous sit prohibitus per hoc a celebratione et etiam ab auditione diuinorum in ea. fm. io. an. potest tamen non solum per ecclesiam transire pro factis suis. fm. innocen. sed etiam potest in ecclesia orare tempore in quo in ecclesia non celebrantur diuina. prima. q. i. qui studet. in fine. iohannes calde.

Item ab homine potest ferri interdictum et generale et speciale et singulare. et per delegatum et subdelegatum. de offi. deleg. sane. quod est planum. si in litteris delegatis est clausula consueta scilicet contradictores per censuram ecclesiasticam cōpescendo. de uerbo. signi. quereti. Item si simpliciter datum est sine dicta clausula. tunc enim maxime ubi hoc expressum in iure hanc penam poterit imponere. de offi. dele. de causis. Item proferunt per ordinarium episcopum contra eos qui sunt sue iurisdictionis. tamen non debet suspendere seu interdicere clericos uel eorum ecclesias perpetuo uel ad longum tempus nisi de consensu capituli. et hoc maxime quando procedit ex officio suo. scilicet regulariter et de iure et de consuetudine scilicet pastoralis solus tenenda est et timenda. xi. q.

tertia. c. 1. **I**tem electus cōfir-
matus. licet nondū consecratus
interdicere potest. quia hoc est
iurisdictionis. extra de elec. trāf-
missam. **I**tem et inferior prela-
tus habens iurisdictionē ordi-
nariā interdicere potest sibi sub-
ditos. extra de consuetu. cum
intra nos. et de off. ord. cum ab
ecclesiariū. Unde nota qd et qd
inferiores ab epīs habeant ordi-
nariā iurisdictionem. **I**tem
sede uacante capitulū potest in-
dicere. extra de maio. et obe. c.
is qui. **I**tem per mulierē etiā
prelatam non potest proferri in-
dictum. ut priuilegiū uel abba-
tissā. quia per hoc pertinet ad
potestatem clauum. et pen. et re-
missionibus. noua.

Quāto ad secundū princi-
pale. scilicet contra quem profe-
ratur interdictum. Sciendū qd
promulgatur et promulgari pōt
contra mares et feminas clericos
et laicos et religiosos. priuatos.
prelatos. et rectores. nobiles. et
plebeos. cuiuscunqz sint etatis.
Im qd sunt capaces penarū. cō-
tra etiā collegia et uniuersita-
tes. contra ecclesias uillas castra
ciuitates et regna. et dicit 10. cal.
qd proferens inīam interdicti et
superior eius si uolauerit inīaz
ipsam credit fore irregulares.
quia hac irregularitate ligantur
a canone. de sen. ex. is qui. h.
sexto. et constitution. ca. primo

et ultio. **I**tem si proferēs sen-
tentiam non seruat interdictum
fore non male diceretur qd alii
non tenentur seruare. arg. excre-
petus. de priuilegiis. Sed illa decre-
talis loquitur cum is pro quo
id est ad cuius querelā. et in cuius
fauorem latū est. id non seruat
quod non est in casum alium ex-
tendendum. scilicet undeatur p mo-
dum priuilegii. licet corpore iu-
ris clausi emanasse. qd ante iuris
priuilegia casus suos non exce-
dant. patet de priuilegiis. Sane
etiā si sint corpore iuris clausa
et ibi nota. hosti. ex quibus seqt
qd proferens interdictū celebrās
in ecclesia ab eo interdicta. est et
irregularis. et per cōsequēs alii
non excusantur. licet enim mala
superiorum trahantur frequēt
a subditis in exemplum de uo.
Magne. Non tamen per hōi
subditi excusantur a pena iuris
xvi. q. 1. in canonicis. **I**tem si
proferens inuēdictū non seruā
interdictum ab eo positum in ali-
quo loco. per hoc intendit illud
relaxare. ita qd ipse proferens h.
dixerit. tunc nec subditus nec p-
ferēs essent irregulares. sublato
enim principali cessant omnia ac-
cessoria. cum ergo relaxatō loci
interdicti non habet certam for-
mam. satis fuit qd proferens di-
xit. qd intēdebat relaxare. sed ubi
proferens hoc non dixit. licet in
mente gereret relaxare. tunc pu-
tarē ipsum et alios non seruātes

esse irregulares. quia sicut fuit
verbaliter lata sententia interdicti
ita verbo debuit fieri relaxatio
de reg. iu. c. 1. hoc uerum preter
in papa. qui non subiacet legibus
ff. de le. princeps. Unde si in me
te gerit interdictum relaxare. licet
uerba non exprimat. postea ibi
celebrantes non essent irregulares
si tamen hoc ignoraret. et celebra
rent credentes durare interdictum
grauiter peccant. nisi non sint ir
regulares. io. cal. Item si in
terdictum aliqua ecclesia. nec in
capella eius poterit celebrare. nec
in cimiterio poterit quis sepeli
ri. si ipsa capella uel cimiterium
sint ecclesie coniuncta. alias secus
extra. eo. si ciuitas. li. vi. **I**tem in ecclesia specialiter inter
dicta. quous honestus sit ibi non
baptisari. nisi incommoditas aliud
suadeat. contrarium tamen facies
credit. io. cal. q. non incurrat ir
regularitatem. quia a quouis inter
dicto hoc est exceptum. de spo
salibus. non est nobis. idem de
crismate. / Item in ecclesia spe
cialiter interdicta non possunt ce
lebrari diuina. suata forma de
cretalis. alma. pag. addicimus
de sen. ex. li. vi. Ratio est quia
dicta decretalis alma. loquitur
cum locus fuerit interdictus. et
tale appellatur generale interdi
ctum. de penite. et remissi. quod
inte. Si commune quod in idem so
nat. bene ad hoc facit de senten.
exco. presenti. li. vi. **I**tem

speciale interdictum. seu positum
in aliqua ecclesia quous Archid.
dicat non posse relaxari ad can
telam. si dicatur nullum. io. in
mol. dicit contrarium. quod fa
tetur io. an. sibi uideri uerum.
et hoc etiam placet io. cal. quia
decre. presenti. de sen. ex. li. vi
loquitur de generali interdicto
quod non potest relaxari ad can
telam. secus ergo de speciali. xxv
dis. quale non posset ferri inter
dictum in locum siue generale.
potest tamen ferri speciale. et idem
in particulari uel singulari inter
dicto. s. persone. ite. et si pro pe
cuniano debito non potest ferri
interdictum in locum. siue gene
rale. potest tamen ferri speciale
siue. s. contra ecclesiam aliquam
uel aliquas pro dicta causa. ite.
cum imponitur in aliqua ecclesia
cessatio a diuinis seruata forma
decretalis. de off. ord. infra qua
bili. Si quis ibi celebrat non est
irregularis. et ratio. quia talis
cessatio imposita non est uera sen
tentia interdicti. sed si imponat
cessatio a diuinis generalis. s. in
loco ab eo qui potest. tunc habet
effectum interdicti. et de hoc de
bet intelligi glo. inno. in decre.
non est nobis. de spons. fm. io.
an. et hoc placet. quod probat
etiam clem. ex frequenti. de sen
excom. que equiparat generales
cessationes iudicatas ab eo qui potest
generalibus interdictis. non autem
speciales. i. certarum ecclesiarum

10. cald. **I**tem cum promulgat
interdictum in comune populuz
ciues incolas uel uniuersitatem
ad est sub predictis appellationi-
bus uel aliqua ipsarum intelligit
illud generale interdictum. de sen
excō. alma. pag. illis. li. vi.
et qd cū interdicto loco propter
delictum populi uel ciuium sin-
gulares persone loci intelligant
generaliter interdicte. ut si dica-
tur generale interdictum. ut in
decretali. cum in partibus. eodē
modo et illud debet dici genera-
le. imo et fortius. quia predictuz
interdictum superius. adeo dicit
generale. quia uniuersitatez uel
populum loci complectitur. sed
propter quod unumquodque et
illud magis. xix. di. c. i. 10. cal.
Item quando interdicatur ele-
rus alicuius loci. Non propter
hoc intelligitur populus illius
loci interdictus. **Q**uia hec
sunt diuersa. et econuerso. extra
de sen. ex. si snā li. vi. intelli-
go autē appellatione cleri conti-
neri non solum promotos ad or-
dines. sed etiam religiosos et re-
ligiosas. conuersos et conuersas
qui ita sunt ad ecclesiā translati
q̄ de poplo proprie dici nō pos-
sunt. xii. q. i. duo sunt. 10. cal.
Item cum interdicatur populus
alicuius terre singulares psone
illius populi cum sint interdicte
nec in illa terra. nec in alia pote-
runt admitti ad diuina. ut eccle-
siastica sacramenta: nisi ī casib9

a iure expressis et concessis. ext.
de sen. ex. si snā a. li. vi. **I**tem
cum interdicatur terra alicuius
domini. intelligitur de ea que ē
sua quo ad dominium iurisdic-
tionale. et multo fortius si terra
esset illius domini simpliciter.
et absolute propria. **I**tem intelli-
gitur de terra quam ab alio te-
neret in feudum. uel emphiteo-
sim. quia in illis casibus ad euz
spectat utile dominium. **I**tem
intelligit de terra que pertinet
ad ipsum dominum ratione do-
tis uxoris. quia maritus constā-
te matrimonio est dominus do-
tis uxoris. **I**tem intelligit de
terra sibi pignozata. si proferēs
dixit. interdicto terram quam ta-
lis tenet. secus si dixit interdicto
terram suam. 10. an. **I**tem si ta-
lis dominus cuius terra interdi-
citur. habet terram in diuersis
prouinciis. uel in diuersis locis
si habet eam pro parte et pro di-
uiso. omnes ille partes subiacer
interdicto. sed pro diuiso sec9
ne innocens puniatur. 23. i. q.
quarta. pag. ultio. Si autē tal-
dominus postea acquirit nouaz
terram. talis terra non subiacer
interdicto. nisi latoz snā expres-
sisset. ut intendit tam de ea quā
habebat. q̄ de ea quam habitu-
rus esset. Si autēz uendit terraz
interdictam. uel perdit eam. non
prop̄ hoc tollitur interdictum.
cum unus rei transeat cum ipsa
de decimis pastoralis. nec enim

iste est mod9 tollēdi interdictū
quod debet relaxari per iudicez
qui tamen cessante fraude ⁊ cā
interdicti. se faciem exhibebit.
10. calde. **I**tem si interdicat
populus vel universitas collegi
um vel cōmune alicuius loci. n̄
intelligitur per hoc locus ille in
terdictus. fm 10. an. super ca°. **S**i
sn̄a. eo. ti. li°. vi. Quia ali
ud est interdictuz loci aliud uni
versitatis. vel collegi. de usu.
ca°. i°. li°. vi°. potent ergo cele
brari alta voce in illo loco. ut
p̄p̄ interdictis tñ exclusis. quia
hoc non est prohibitum. sed licz
dictum huius. f. 10. an. procedit
de iure scripto. tamen prestare
videtur occasionem pericula.
Audientur enim voces celebra
tium publice ab interdictis. ⁊ p
hoc ulipendetur censura ecclie
Unde consulenduz esset clericis
ut tali interdicto durante absti
nerent a publica celebratione. 10
cal. **I**tem si aliquis de univer
sitate interdicta se transferat ad
aliū locū p̄mo dimisso. si
est specialiter interdictus. aut
de populo interdicto. ita qd fuit
in culpa propter quam latū fuit
interdictum quocūqz se transfe
rat. remanet interdictus. de sen.
excō. Alma. pag. illis li°. vi°. **S**i
vero nō fuit culpabilis ⁊ ex
toto desinit esse de populo inter
dicto. credo cessare interdictum
circa eum. quia in eo cessat cau
sa efficiens ⁊ conservans ergo ⁊

effectus. lxi. di. neophitus. 10.
calde. **I**tem si existēs de popu
lo nō interdicto factus est postea
de populo vel universitate inter
dicta. Credo qd extunc ligatus
est. sicut ⁊ alii. cum factum sit
mēbrum illius corporis. ⁊ sic de
bet et eodem iure censeri. disti.
xii. c. a. 10. cal. **I**tem si existēs
de populo interdicto. ul' univer
sitate. si banuiatur simpliciter ⁊
non ad tempus cessat interdictuz
circa eum. quia nō censetur am
plius de universitate vel poplo
sed confinatus ul' relegatus bñ
remanet interdictus. quia adhuc
censet de corpore universitatis.
10. cal. **I**tem si talis de popu
lo vel universitate interdictus si
ingrediatur monasterium post
professionem indubitanter pote
rit ordinari. quia desinit esse de
populo totaliter. sed ante profes
sionem tutum est consilium qd
non ordinetur. f. tali interdicto
durante. si tamen fuerit ordina
tus. puto illam tenere. argum.
de sen. ex. 3. Religioso. li°. vi°. **I**tem
10. cal. **I**tem de absentibus te
pore late sententie interdicti in
universitatem ul' pplm ⁊ de pre
sentibus non consentientibus. s3
contradicentibus aliorum culpa
propter quam latum est interdic
tum. an ligentur. dicit 10. an.
in decreta. Si sn̄a. eo. ti. li°. **S**i
sexto. qd quidam religiosi tenē
tales non ligari. etiam quo ad
ecciam. quia absens ⁊ ignorans

ex maleficio non obligatur. xv
q. 1. aliquos. 1. c. nō est. 1. quia
pena suos debet tenere auctores
de pen. di. 1. Nemo. Sed dicit
ipse q. isti non pōderant q. pēa
interdicti etiam puniuntur. qui
nō peccauerūt. de spon. nō ē no
bis. Unde tenet ipse absentes 1
contradicentes ligari. quod pro
bat decreta. Si snia. Ifatetur
tamē illos insontes quo ad deū
1 hoc placet io. calde. **I**tem si
talīs absens est de alia ciuitate.
uel populo. Licet gratiose recep
tus fuerit ī ciuē uel popularem
populi interdicti. ut faciunt Ve
neti. 1 forte ibi nunquā habita
uit. credo q. dicto populo inter
dicto talis itelligatur interdictus.
Item habitantes in ciuitate nō
ciues. nec de populo illius. pla
num est q. non includuntur in
interdicto illius uniuersitatis uel
populi. ut in decre. si sententia.
Si tamen etiam locus esset int
dictus in eo non possent audire
diuina. sed extra locum illum.
io. cald. **I**tem si interdicatur
locus sub appellatione regni. p
uincie ciuitatis castri uel uille.
suburbia 1 continentia edificia
illius loci interdicta. intelligunt
de sen. ex. si ciuitas. li. vi°. etiā
si dicta suburbia. 1 continentia
edificia ī nullo erāt subiecta di
cto loco interdicto uel uniuersi
tati. si tamē proferēs interdictū
habebat iurisdictionem spiritua
lem in dictis suburbis. Si aut

non habebat iurisdictione. licz
de iure scripto non uideantur in
terdicta dicta suburbia. tamen
ponderata ratione decre. si ciui
tas. posset dici q. etia. tunc itel
liguntur interdicta suburbia. nō
ab homine sed a iure. extra de
sen. ex. nuper. intelliguntur aut
suburbia burgi extra. 1 prope ci
uitatem in quibus domus sunt
contigue. continentia uero edifi
cia dicuntur domus ultra bur
gum seporate. 1 nō contigue. uel
dicuntur suburbia per que iter
est rectum. continentia uero he
dificia que sunt prope ciuitatez
uel locum inter suburbia.

Item interdicto loco sub appella
tione ciuitatis castri uille uel hu
iusmodi sunt interdicti ciues
illius ciuitatis seu homines illius
castri uel uille. / cuz predictus lo
cus est interdictus propter delic
tum domini uel alicuius singu
laris persone. Unde si non in
loco illo interdicto. alibi tamen
poterūt audire diuina. 1 hoc nisi
tales persone sint culpabiles. et
oederint causaz interdicto e. ti.
alma. pag. illis. Tales enim sunt
interdicti ubiq. 1 idem. etiā est
si interdictum sit latum prop
delictum populi. uel ciuium uel
uniuersitatis ipsius loci. de sen.
ex. si snia. li. vi°. io. cal. **I**tem
ciues habitantes continuo extra
ciuitatem 1 suburbia uel conti
nentia edificia interdicto popu
lo uel ciuibz ciuitatis itelligunt

et ipsi interdicti ubicumque habi-
tent. ex quo ponuntur ciues vel
de uniuersitate interdicta. io. cal.
Item nobiles ut marchiones co-
mites et barones. et huiusmodi
habitantes in tali ciuitate si sunt
de populo interdicto. uel de dic-
ta uniuersitate quod pars ex eo
quia subeunt onera et habentes
honores sicut alii ligantur in
interdicto. et idem si per privile-
gium essent exempti ab oneribus
secus autem si essent sui iuris uel
ex consuetudine uel ex privilegio
imperiali ita quod dicte uniuersita-
ti tanquam de ipsius corpore in
nullo participant. io. calde.

Quantum ad tertium pri-
cipale scilicet effectum in-
terdicti. Sciendum primo
quod in loco supposito ecclesiastico
interdicto secundum antiqua iura nul-
la permittebant ecclesiastica offi-
cia celebrari uel audiri. extra de
pen. et remissi. quod in te. et de
spon. non est ex nobis. nisi semel
in ebdomoda. uel celebrari cau-
sa efficiendi corpus christi. de sen-
excō. permittimus. Sed per noua
iura istud extitit moderatum
extra de sen. ex. alma. li. vi. q. i.
per istum uero modum quod singulis diebus
in tali loco debent. seu possunt
in ecclesiis uel monasteriis missae
et alia officia celebrari sicut prius

Sed cum his quatuor conditio-
nibus scilicet submissa uoce. ia-
nuis clausis. non pulsatis campa-
nis. excoicatis et interdictis ex-
clusis. Unde per quodlibet horum
quatuor de se ipso si non seruetur
aliis tribus obseruatis. uiolatur
interdictum. et est irregularis ibi
sic celebrans. uel aliquid agens
alicuius ordinis. ut in officio
suo. puta si pulsatis campanis cele-
brat uel etiam si alta uoce tamen. et
huiusmodi. secundum hosti. et io. an.
et io. cal. qui addit sic. et licet hec
dura uideantur. tamen sufficit
ita scriptum esse. xix. di. in meo-
riam. Item si clericus loco in-
terdicto facit tamen alterum pre-
dictorum. aliis celebrantibus. pu-
ta sonat campanam. uel aperit
ianuas ecclesie. et huiusmodi: cre-
do ipsum irregularem. quia par-
ticipat in crimine et criminoso.
de sen. ex. nuper. Secus si facit
alterum predictorum ut celebreretur
diuina. que tamen non cele-
brantur de facto. cum irregula-
ritas requirat actum perfectum.
xv. q. i. c. finali. Item si cleri-
cus scit interdictum loci. quod
tamen non publicum est per de
nunciationem. si illud non seruat
est irregularis. secundum areb. argu-
de regu. in. li. vi. q. i. et hoc uerum
nisi ellet occultum. vi. q. ii. si tan-
tum. nec obstat de infra. de sen-
excō. quod licet in seruando inter-
dicto quod seruat matrix ecclesia
loca religiosa se deant reformari

non sequitur q̄ ubi matrx non
seruat. quia non est ei denuncia-
tum. Alii qui sciunt non debent
observare. ut ibi notatur. quia
secundum hoc idem inferetur.
etiam si esset publicus. et matrx
ecclesia non seruaret. quod est
absurdum. Dicit tamen 10. an.
q̄ expediret per constitutionē. p̄
videm clericos nō teneri ad ob-
servantiam interdictorum prola-
torum a iure. nisi primo fieret ip-
sorum declaratio. per id quod
habetur de censi. quāq̄. li. vi.
et in cle. presenti. eo. 11. **Item**
nota q̄ dicta moderatio populi.
seu universitatis non ex p̄sso lo-
co in sn̄a interdicti. q̄uis enim
et illud etiam dicatur generale in-
terdictum. tamen decret. alma.
cum sua moderatione loquitur
de interdicto generali loci. ut ci-
uitatis. castri. ville. regni. et bu-
vismodi. **Item** laici qui nō sunt
interdicti nō possunt admitti ad
divina. que celebrantur cū dicta
moderatione. in loco interdicto
nisi sint super hoc specialiter pri-
vilegiati. De clericis vero extra-
neis. seu alibi beneficiatis. An
possint admitti in ecclesia sita ī
loco interdicto ad celebrandū vlt
concelebrandum. archi. tenet q̄
non 10. an. dicit q̄ hoc verum
est si qui nimis emungit. 11. et
sic videt tenere cōtrariū. quod
contrarium. 10. cal. probat per
multas rationes. et ideo videtur
dicendum de religiosis. **Item**

tam canonici q̄ clerici ecclesiarum
in quibus distributiones cottidi-
ane tribuuntur illis qui intersunt
horis. si non venerint. amittent
eas. sicut amitterent si non esset
interdictum. **Item** misse nō cō-
ventuales. sed peculiare celebra-
ri possunt tempore interdicti in
ecclesiis cōventualibus. servata
moderatione predicta. **Item** si
in tali ecclesia deficiunt omnes
preter unum. 10. an. post hosti.
dicit q̄ ille poterit celebrare cū
familiaribus. Archi. dicit q̄ nō au-
det hec tenere. sed p̄mū placet
iustateor tamen q̄ ī privilegio cō-
ventus de celebrando tempore ī-
terdicti. nō includunt familiares
conventus. sed in casu predicto
ille solus adhibere poterit fami-
liarem seu servitorem vigore p̄-
missionis. pag. adiciamus. neces-
sitate ad hoc cogente. 10. cald.
Si tamen alicui singulari perso-
ne sit concessum. ut tempore in-
terdicti possit celebrare. vel audi-
re divina in voce submissa. tunc
familiares eius ad audiendū cū
illo. et ad celebrandū sibi admit-
tuntur. nisi esset talis cuius do-
lo culpa vel fraude sit lata sn̄a
interdicti. vel ad dictam culpam
dedisset auxilium. consilium vlt
favorem. de p̄mū. licet. li. vi.

Ptem per dictum capitulum Alma de sen. ex. extat alia moderatio circa interdictum. uidelicet qd i festiuitatibus soluz natiuitatis. resurrectionis. pentecostes. et assumptionis beate marie. campane pullantur et ianuis apertis alt. voce diuina celebratur. in locis interdictis. excōicatis exclusis sed i terdictis admissis. ita tamq illi propter quos prolatum est interdictum saltari non appropinquant non obstantibus quibuscunqz priuilegiis q reuocantur quia sufficere debet omnibus q celebratur. ut dictū

Item nota q predictis quatuor sollemnitatibus. de quibus habetur in dicto. c. alma addita est sollemnitas corporis cristi. per extruagantem martini. quinti. i qua interruptitur interdictum seu suspenditur. ut in predictis qtuor. Ubi nota q illud quod dictum est de dictis festiuitatibus. itelligi debz de una die tantum pro qualibz festiuitate.

Unde et doctores querunt qdo incipiat talis dies. et quantuz ad pncipiū diei concordat. q. omis scz q incipit in uesperis uigilie sed quantum ad finem sunt uarie opiniones. et Archi. tenet q terminetur in completo festi i clusue quia in beneficiis est larga interpretatio fienda. io. an. et tenet in dicta decre. Alma. glo. antepenult. q terminet i uesperis ipsius festi. et sic excludit oplet.

que opimo etiā placet io. calde.

Item nota q i predictis festiuitatibus nō potest licite dari corpus cristi in loco interdicto. nisi sicut et in aliis diebus. scilicet i firmis decedētibz. de sen. ex. ex responso. Unde et quod dicitur in canone de conse. di. ii. et si non frequentius. et de penit. et remi. omis. scz q fideles debent cōmunicari in pascate. natali. et pentecoste. intelligendum interdicto et alia prohibitione cessantibus. et idem dicendum est de extrema unctione. q scz non est danda istis diebus. Archi. et io. an.

Item nisi in dictis festiuitatibus honestius et iustus sit. saltem quantum ad principalem missam que in ecclesia celebrat de ipso festo proprio dicere. qd id est inductum in honorez illaz sollemnitatum. et ideo de eis celebrandum. de conse. di. i. ad hoc attendendum. et de cele. miss. c. secūdo. potest tamē et alia missa dici q de ipso festo. io. cald.

Item in dictis festiuitatibus. credo q possint aqua sollemniter benedici. et aspersio fieri. panes et fructus benedici. et laicis etiā i terdictis ministrari. quia ista de se non prohibentur. tempore interdicti. et ipsorum benedictio ē officium diuinum. quod generaliter i predictis festiuitatibus p mittitur. io. cald.

Item i festo assumptionis beate uirginis marie. semper tempore interdicti.

nuptie possunt solemniter benedi-
ci quod aliis diebus tempore i-
terdicti non potest fieri. Item host
et hoc ideo quia talis benedictio
pertinet ad diuinum officium quia
illa die permittitur sollempniter ce-
lebrari. Item aliis tribus festiuita-
tibus non oportet querere. Quia
nuptie in ipsis prohibentur cele-
brari in omni loco et ab omnibus
fidelibus. xxxiii. q. iiii. non op-
tet. io. cal. Item in dictis festi-
uitatibus possunt uirgines et al-
taria consecrari uel benedicere
calices et paramenta et abbates
et abbatisses quia huiusmodi be-
nedictiones non sunt sacramenta
proprie sed orationes et certa of-
ficia. io. cal. Item in dictis di-
ebus festiuitatibus in loco interdicto
Utrum possint admitti ad eccle-
siasticam sepulturam. io. an. di-
cit quod putat quod non licet multo-
ciens fuerit contrarium obserua-
tum. Item subdit post pauca io. cal.
scio quod uideretur temerarium re-
sistere opinioni domini et patris
mei maxime quod non uiderim per
aliquem contrarium scriptum.
Attamen mea pusilla intelligen-
tia iudicat in dictis festiuitatibus
non obstante interdicto. posse pu-
blice et solemniter mortuos sepe-
liri. ubi aliud non obstat. puta
quia non est specialiter aut nota-
tum interdictus. aut quia fuit in
culpa. uel ad hoc dedit auxilium
consilium uel fauorem. propter
quam latum est interdictum.

Addeor ad dicendum. quia per
generale interdictum prohibetur
ecclesiastica sepultura. quia ipsa
accedit ad officium diuinum. nam
cum officio diuino debet ferri
funus ad ecclesiam. ut habetur
xiii. q. ii. Qui diuina. Sed offi-
cium diuinum permittitur his
diebus sollempniter celebrari. io.
calde. qui multa inducit pro et
contra. circa istam materiam.

Item tempore interdicti. nisi
prohibita sit ministratio sa-
cramentorum illud tamen habet
multas exceptiones. Nam primo
excipitur baptismus non solum par-
uulorum. sed etiam adultorum.
extra eo. quoniam. li. vi.
item excipitur confirmatio. ex-
tra. eo. responso. Item excipit
penitentia non tantum morientium
sed etiam uiuorum et sanorum.
dum modo non fuerint excomuni-
cati. qui non possunt admitti: nisi
in morte. et exceptis illis propter
quorum culpam. uel dolus lata
est sententia interdicti. uel prebuerint
consilium auxilium uel fauorem
et si non prius satisfecerint. uel
de satisfaciendo dederint idoneam
cautionem. aut si hoc non possunt
nisi iurauerint quod cum poterunt
satisfaciant. et ad satisfactionem
faciendam per illos qui tenentur.
dabunt consilium et auxilium.
et pro posse laborabunt. nec propter

aliquod predictorum fieri debet relaxatio interdicti. extra. eo. Alma. li. vi. **I**tem et catheticismus qui precedit baptismum fieri potest. quia permissio baptismi. intelligitur permissa oia per que peruenitur ad illud. et sine quibus expediri non debet huiusmodi autem est catheticismus de conse. vi. iiii. ante baptismum item permittitur confectio eismatis in die cene. quo utendum est in baptismo et confirmatiōe extra. eo. responsio. item permittitur eucharistia dari decedentibus. de peni. et remis. quod in te. nec enim debet alicui penitenti denegari. l. vi. penitentes. Sanis etiam damnatis ad mortem dari potest tempore interdicti. quia censentur tunc in articulo mortis. io. calde. Sz laicis vel clericis non interdictis. sed in loco interdicto positis. an possit dari eucharistia. preterq̃ in mortis articulo. dubium est exceptis tamen prespiteris missaz celebrantibus cum forma seruata decrete talis. Alma. celebrantes enim tenentur sumere corpus cristi. de conse. vi. ii. Comperimus. De aliis ergo dicit. io. cal. trepide ferens sniam cum uideret generaliter religiosos suis fratribus et sororibus vel monialibus q̃ curam gerunt tempore interdicti indifferenter concedere eucharistie sacramentum. Sed quo iure hoc faciunt ipsi discernant. euz

contrariuz uideatur de iure scripto. in edictis enim permissoris certorum casuum quod ratione non inuenitur expressum et permissum. subiacet regule prohibitive. ii. q. v. consuluit. et est expressum in clem. de uerb. signi. exnu. pag. porro. Luz ergo sit permissuz tempore interdicti specialiter corpus cristi inquantum dicitur uaticuz. id est inquantum datur decedentibus. g. et cetera Et addit idem io. q. cum portat eucharistia ad infirmum. tunc erit q. debeat portari cum pulsatione campanelle. et lumie prece dente. et aliis consuetis. quia cum aliquid permittitur. ubi aliud non appareat. intelligitur permissum fore. sm quod ius dispōit illud fieri et usq̃ obseruat. ad h. iii. vi. erit autem. xii. dis. illa. Sed de portatione luminis dis. ponit ius. de cele. miss. Sane. De pulsatione autem campanelle habet generalis consuetudo g. et Poterit ergo tale uaticuz dari infirmo in presentia altantium et uementium ut permissio intelligatur. sm conditionem status persone infirme. xli. dis. quisq̃ De muliere us ergo pregnantibus et partui propinquantibus; an tempore interdicti possit dari eucharistia. uidet io. an. dicere q. non. nisi aliud periculum immineret in eis. Ratio est quia tales nō proprie dici possunt decedentes ex appropinquatiōe ad

partum. sed non nisi decedenti-
bus conceditur eucharistia. in
tali tempore scilicet interdicti. Eadez
ratione idē per omnia putat iō.
calde. de intrantibus mare. uel
bellum campestre. uel obsessis.
et facit quod nota. de off. ordi.
pastoralis. sedō responso. in glo
extrema uero unctio incunctant
est prohibita tempore interdicti
sed an clericis uel religiosis ma-
nibus uel feminis non interdic-
tis. sed de loco interdicto. et qui
seruauerunt interdictum. an pos-
sit conferri extrema unctio. a q-
busdam dubitatur. dominus et
pater meus. ueritatis et iusticie
cultor. in decre. quod in te. ex.
de pen. et rem. dicit qd nō. quod
tamen multi male auertunt iō.
cal. Matrimoniu uero in dicto
tempore permittitur. quia cōtra
hi potest quocūqz tempore per
legittimū consensum uiri et mu-
lieris. etiam si cōtrahētes essent
interdicti. sū innocē. Nam et
per fideles et per excoīcatos cō-
trahi potest. sed solēis benedic-
tio nuptiarū tunc fieri non pōt
sū host. etiam si alter tantum
uir scilicet uel mulier esset iter-
dictus. et in loco non interdicto
fieret. iō. calde.

De sacramento ordinis scien-
dū qd nullus ordo cōferri
potest in loco interdicto clericis
et laicis. et ratio est quia prohibē-
tur ibi ecclesiastica sacramenta

ministrari. exceptis quibusdam
casibus. de quibus iste non est.
ut in decre. nō est nobis. Si autē
populus est interdictus. eū nō
propter hoc sit clericus interdictus
poterunt clerici illius loci extra
locum interdictū ad ordines su-
periores promoueri ab eo tantū
qui hoc de iure possit. **I**tem si
locus tantū est interdictus. licet
ibi nullus ualeat ordinari. laici
tamen qui non fuerunt culpabi-
les delicti propter quod latum ē
interdictum. extra locum inter-
dictum poterunt ordinari. nisi
propter delictum uniuersitatis
lata fuisset sententia interdicti in loco
quia tūc nullus de dicta uniuersitate
posset ordinari. iō. calde.

Item tempore generalis in-
terdicti denegatur laicis ec-
clesiastica sepultura. etiam si pe-
nitentiam egerint. sū inno. ex.
de pen. Quod in te. Ratio est
quia interdicti sunt tales etiam
si peccatores non sint. xvi. q.
quarta. miroz. sed et illi interdicti
qui et tūc absoluntur ab aliqua
excoīcōne. remanēt tamen adhuc
interdicti. donec soluantur inter-
dictum. et si in morientibus in-
terdictis apparuerint signa peni-
tentie. et postmodū fuerint abso-
lutum interdictum. tunc talium
corpora erunt apud ecclesiaz trāf-
ferenda. argu. extra. de sen. ex.
cum illorum. et si apud ecclesiam
stante interdicto sepulti fuerint

non erant postea exhumandi cū
ad eum statum uenerit res. a q^o
incipere potuit. et pro huiusmodi
interdictis scilicet qui penituerunt li
cet mortuaria recipere. ac pro eis
orandum est. xi. q. iii. quicūq;
Sed si non penituerint. nec pro
eis orandum est. nec mortuaria
recipienda. lxxviii. di. c. finali
Clericis uero qui in tali genera
litate non sunt interdicti non ne
gatur ecclesiastica sepultura ita
tamen qd fiat sine pulsatione cam
panarum et cessante omni solen
nitate. extra. eo. ti^o. quod in te.
et quod ibi dicitur cum silentio
non uidetur hoc intelligendum
de silentio officii funeralis. quia
cum conceditur quod maius est
scilicet dicere missam et horas sub
missis. et de officio funerali cōce
di uidetur. **I**tem quando aliq
ecclesia est singulariter interdic
ta. si quidem ē interdicta prop̄
delictum clericorum tantum. ut
quia uiolata fuit. tunc parochi
ani possunt in alia ecclesia non ī
terdicta eligere sepulturaz. et au
dire diuina. Sed si sit interdic
ta in penam populi. etiam si mul
ti ex eis non deliquerūt. s; forte
uniuersitas. Uel magna pars.
uel forte quia deliquit doming
et in hoc puniuntur. tunc parochi
ani nō possunt in ecclesia etiam
non interdicta eligere sepulturā
nisi forte ex privilegio innocē.
item sicut tempore interdicti in
ecclesia non sunt laici sepeliendi

ita nec ī ei9 cimiterio. et priu
legis. ut privilegia. et licet ste
phan9 dicat. qd sufficit qd sit lo
cus ad sepulturam deputatus.
licet non sit benedictus. ut dica
tur cimiterium. tamen io. an.
dicit qd est locus ad usum cimi
terii per episcopum benedictus
de conse. di. 1. Nemo. to. etiam
calde. dicit. qd non sufficit qd lo
cus sit ad sepulturam deputat9
nisi auctoritate episcopi fuerit
ad sepulturam destinatus. Et
hoc oportet fateri quantum ad
penam excommunicationis: que ponit
per cle. eos. **I**tem laici non in
terdicti non possunt ī cimiterio
sito in loco interdicto cum cleri
corum officio sub silentio cessan
tibus solennitatib9 aliis sepeli
ri. Ratio est quia ex gratia id cō
ceditur clericis. ergo aliis intelli
gitur tenebatur. io. calde.
item privilegiatus post decret.
Alma super auditionem diuino
rum. et perceptionem sacramen
torum. sine auditione diuinorum
puto qd ex hoc possit admitti
ad ecclesiasticam sepulturam.
quantuis de ipso non fiat mentio
Sed si privilegium esset con
cessum super auditione diuinorum
non facta mentione de percepti
one sacramentorum. satis uidet
dubium. tamē placet qd per illud
privilegium sit concessa ecclesias
tica sepultura. per regulam. ex
communicationis uiuio. acet. xxiii. q.
secda. Sane. cessantibus tamen

solemnitatibus. ut dicitur de clericis
10. calde. itez sepelientes extra
ecclesiam et cimiterium interdictum
personam uel non interdictam.
sed in loco interdicto cum officio
diuino. clerici illud officium ce-
lebrantes sunt irregulares. Sed
sine officio diuino bene possunt
interdicti extra ecclesias et cimi-
teria sepeliri. nec enim debet cor-
pora eorum remanere inhumata.
10. calde.

Item autem non seruantis in-
terdictum si est clericus est
ista. secundum innocentium. et hostiensem. quia
scienter celebrans in loco inter-
dicto. undecumque sit irregularis
efficitur. et suspensus est. extra.
de cle. exco. minis. postulatis.
pag. ult. et extra. eo. is qui. li. 1.
sexto. Unde non potest beneficia
conferre. extra. de concess. preb.
quia diuersitatem. idem innocentius.
et ber. Item talis non potest eligi
nec eligere. ut in dicto. c. is qui
et extra. de consue. dilectus.
item nec potest postulari. extra
de postu. ca. 1. Item qui non
seruat interdictum remouendus
est a beneficio. extra. de cle. ex-
minis. postulatis. Si autem talis
sit religiosus ad nullum ordinem
ordinatus. nisi irregularitate non
incurrat. quia non est expressum
in iure. Nam decretalis. is qui.
Agit de sola irregularitate que

procedit ex celebratione diuino-
rum. uel ex executione ordinum
poterit tamen aliter puniri. uel
recludi in artiori monasterio ad
penitentiam peragendam. Et
idem uidetur dicendum de moni-
achi non seruante interdictum. qui
libet tamen horum. scilicet. religiosus non
habens ordinem. et religiosa. si
uiolant interdictum sunt ineligi-
biles. active et passive. Nam illi
non habent ordinem clericalem
ratione tamen ipsorum status ha-
bent officium celebrandi diuina
secundum conditionem ipsorum. Unde
uiolando interdictum illam penam
incurrunt cuius sunt capaces. ad
hoc de biga. debitum. 10. calde.
Purus uero laicus uiolans iter-
dictum quous irregularitate non
incurrat uel suspensionem. secundum
innocentium. grauius tamen peccat. et
punendus est pena arbitraria per
ecclesiasticum iudicem. de sen.
exco. grauis. in clem. cum tale
peccatum sit ecclesiasticum.

Item omnis qui celebrat in loco
interdicto personis interdictis a
iure. uel a iudice. uel recipiens
publice interdictos ad diuina of-
ficia. uel sacramenta. uel sepultu-
ram. etiam si non sit irregularis
est interdictus ab ingressu ecclesie
extra de priuile. eporum. li. vi.
et si in ea se ingerit in officio suo
fit irregularis. extra. eo. is cui.
libro sexto. Nota quod licet omnibus
predictis in ultimo pag. sit iter-
dictus ingressus ecclesie. per decre-

extra de puvile. epōm. li. vi.º.
 est tamen orñtia inter eos. naz
 celebrans in loco interdicto est
 etiam irregularis. Admittens
 vero ad sepulturam nominatim
 interdictos ul publice excoīcatos
 sunt excoīcati in clem. eos. de
 sepulch. et etia qui tempore in-
 dicti sepeliunt defunctos in ci-
 miteriis vel ecclesiis in casibus
 non concessis. ut patet in eadez
 clem. Aliis vero de quibus hic
 fit mentio interdictum solum i
 gressus ecclesie modo predicto.
 Dicitur autē agere vel ingerere
 se in officio suo sicut pñs. et p
 consequens violare interdictum
 scilicet cum dicit solenniter ho-
 ras diurnas vel nocturnas. vel
 missam. vel aliud officiu quod
 competit ratione alicuius ordīs
 quem habet. xi. q. iii. epūs. et
 idem notant innoc. et alii post
 eum. de excess. prela. ca. finali.
 Psalmista interdictus. vel non
 interdictus sed i loco interdicto
 si celebrat. i. si solenniter agit i
 officio suo. Utrum fiat per hoc
 irregularis. sic respōdet. io. cal.
 fm theologos. Talis enim est
 irregularis. quia psalmistatus
 fm eos non est ordo. sed secūdu
 canonistas. quia tenet psalmista
 tum esse ordinez. xxi. di. clericos
 et tali ordini competit cātare. s.
 in choro psalmizando lectiones
 et responsoria legēdo adeo talis
 huiusmodi agendo efficitur ir-
 regularis. et addit q qdaz dicūt

et placet innoc. et si consuetudo
 est in ecclesia q sine distincōne
 ordinis quisqz legat epistolā vel
 portat cereos. vel faciat quicqd
 aliud pertinens ad aliquod offi-
 cium nō erit irregularis is qui
 aliud officium facit. et addit io.
 calde. q illa distincō nō tollit
 quā de iure talia competant ra-
 tione alicuius ordīs. Unde ber.
 et io. an. et alii in decre. cū medi-
 cinalis dicunt talem esse irregu-
 larem. hosti. etia et Speculator
 putant habentē primam consu-
 ram tantum. si cantet in officio
 suo esse irregularem. xxi. di.
 Psalmista. Sed si quis faciet ea
 que nō sunt alicui ordini vel of-
 ficio deputata. ut si i matutinis
 legat lectiones. vel cantet respon-
 soria. Dicunt hosti. et Vil. non
 esse irregularem. **I**n benedic-
 tione aque benedictē cōtrahitur
 irregularitas. fm innoc. quia ē
 annexa ordini huiusmodi bene-
 dictio. de conse. di. iii. Aquaz
 quando scilicet interdictus cleri-
 cus hoc ageret. sed si non ē ipse
 interdictus ex eo q facit talez be-
 nedictionem aque in loco inter-
 dicto. seruata moderatione que
 traditur de aliis officiis non in-
 currit irregularitatem. **A**qua
 autem benedicta non debet asp-
 gi laicis loci interdicti a sacerdo-
 te. et hoc pñt q in quatuor festi-
 vitatibus. de quibus agitur in
 decre. Alma. Sitamē aspergerz
 putat io. cal. q nō eet irregularis

De benedictione mense

quia non ē hoc in iure tantum. Per benedictionem autē mēse. etiam ab interdicto clerico non contrahitur irregularitas. quia nulli est ordini deputata. A benedictione etiam quo consueverunt priores vel episcopi itinera obviantibus eis in sua dioceſi. dixerunt quidam tutum ēē abstinere in loco interdicto. Si contra fiat non erit irregularis. Quod putat io. cald. esse uerum de simplici benedictione. ſecus de ſolē. ad quam p̄mittitur. Sit nomē domini benedictum. ut aliquid aliud huiusmodi. Talis. n. benedictio cōpetit ep̄o ratōe ordiſ xcv. vi. ecce. De benedictione autē calicis vel corporalium vel candelarum in feſto purificationis ut oliuarum in die palmarum. dicit io. cal. fieri non poſſe a clericis interdictis. vel a non interdictis in loco interdicto. niſi ſeruata moderatiōe. que traditur de officiis diuini in decre. Alma eo ti. li. vi. Et idem dicit tenēdū de facientibus officium pro baptiſmo in ſabbato ſancto. vel p̄ confeſſione crismiſ i cena domini pro anniuersario defunctis. Benedictio etiam peregrinorum a ſacerdote. dicit Uil. q̄ uidetur eſſe conſeſſum. cum non ſit prohibitum.

De purificacōe p̄ p̄p̄tū

Item de purificatione poſt partum. dicit io. cal. q̄ non poteſt mulier poſt partum introduci i ecclia i loco interdicto p̄ ſacerdotē

cum pſalmis et orationibus et ſolemni introductione. alias incurreret irregularitatem. quia illud eſt officium diuinum ordini clericali competens ſed ſine officio facta ſoluz confeſſione ut moris eſt poterit mulier intrare per ſe gratias agendo. Item ſi clericus interdictus uel nō interdictus ſed in loco interdicto. ſi excoīcat aliquem. uel abſoluit excoīcatum. ſm innoc. non ē irreularis. quia huiusmodi nō ſunt ordinis. ſed iurisdictionis. ii. q. prima. Nemo. Et de excoīcatōe non ē dubium. Quare idem videndum ē de abſolutione. de penitē. vi. i. Verbum. Tamen ab ſolutionis ſolēnia exhibere. ſicut ē dicere cum ſcola pſalmū et orationē. uel in eccliam intrudere excoīcatum. quia hoc eſt ordiſ et officii. huiusmodi faciens eſt irregularis. ſm innoc. et Spec. Officium autē commedationis animarū decedentū iuxta morem credit io. cal. q̄ fieri poſſit loco et tempore interdicti. quia illud officium uidetur quali annexū ad abſolutionem que fit in penitētia. Unde ſicut cōceditur tunc penitētia. ita et illud. Item in loco interdicto. et excoīcatis et interdictis pōt p̄dicari uerbuſ dei. extra. de ſen. ex. ex reſponſo. et pōt etiam interdictis fieri confeſſio generalis in fine predicationis. pōteſt etiam campana propter hoc pulſari. quia cum

Excoīcatus abſoluitur

*Officiū comedati
omnibz animis defunctis*
17

*q̄ p̄dicari in loco
interdicto acceſſant
omne*

*et p̄p̄tū
et p̄p̄tū
et p̄p̄tū*

incurrat. **I**tem laici uiolantes
interdictum. et si non incurrant
irregularitatem. grauius tamen peccant
ut dictum est secundum Innocentium. et ut ui-
detur mortaliter. si scienter hoc
faciunt. quia contra obedientiam
ecclesie agunt. lxxxi. di. Si qui
Sed exercentes officia que non
sunt alicuius ordinis tempore in-
terdicti. ut aduocando. docendo.
et huiusmodi non peccant.

Item non prohibentur laici tem-
pore interdicti dicere letanias et
laudes suas. ut faciunt fratres
item non prohibentur orare in ec-
clesia extra tempora celebratio-
nis diuinorum. secundum Guil. et mo-
nal. **I**tem si sacerdos probabiliter
credit quod aliqui interdicti sunt in
ecclesia. secundum Ul. debet monere
in generali quod exeant. alias non
tenetur uitare eos. maxime pu-
blice. donec constet de finis scilicet
si sacerdos recipiat scienter ho-
minem interdictum. scilicet ipse pec-
cet. et penas incurrat. ut supradic-
tum est. Alii tamen non tenentur
exire secundum Ul. nec peccant audien-
do diuina. **I**tem in diuinis of-
ficiis sunt uitandi omnes qui p-
prio nomine. uel alia certa circū-
locutione per suam designantur
interdicti. qui et dicuntur nomi-
nati interdicti. **I**tem uitandi
sunt tanquam nominati interdicti.
omnes illi de quibus constat quod
interdicti sunt. ut si ciuitas uel
castrum interdictum. Si uero in-
dicant fautores siue principes

in crimine non dicuntur nominati
interdicti. sed tamen in genere.
Vnde tales non tenentur quis eui-
tare. quousque per iudicem denun-
tiantur et specificentur. nisi forte
eorum participatio esset multum
notoria. ita quod inficiationi non sit
locus. extra. et cobabi. clerico.
et mulierum. Tunc nos. Innocentius.
et Hostien. et bar.

Ultimo uidendum est de for-
ma qua fertur interdictum
et quomodo etiam relaxetur.
Ubi sciendum secundum Io. cal. quod cum
ab homine profertur. et propter
contumaciam. est necessaria moni-
tio precedens. et forma qua tradi-
tur. de sen. ex. c. i. l. v. i. sic
intelligitur de appell. si reprehē-
sibilis. Sed si propter delictum
fertur. non est monitio necessaria
p. q. iiii. in loco. Sic intellige
notata per Innocentium. et alios. de appē-
ad hoc. Cum uero a iure profer-
tur propter excessum siue delictum
sine monitione fit. siue sit speciale
interdictum scilicet contra eccle-
siam. uel contra personarum singu-
larem. quod superius dictum est
interdictum singulare. Siue sit
interdictum generale loci. scilicet ut ci-
uitatis. castri. uel uille. aut uni-
uersitatis. populi. Quodlibet
enim horum dicitur generale.
Sub hac autem forma uerborum
profertur. Nos propter talem
causam ecclesiam siue terram tale

supponimus interdicto. extra de verbo. signi. cum in partibus. Et additur etiam cōter ecclesiastico. ad differentiaz interdicti legalis. Potest etiā snia interdicti ad uoluntatem iudicis determinari. puta ut interdicat missam in cantu uel horis. uel sepulchris et huiusmodi. Potest etiā iudex ab interdicto excipere et subicere quos uult et quando uult. puta q̄do dominus terre est ibi presens et huiusmodi. extra. de spō. Non est nobis ad hoc autē ut obliget snia interdicti. sufficit eā publice promulgari. nec postea necesse est eam singulorum auri bus inculcare. di. xvi. quod dicitur. Sufficit etiā cum quis fecit nuncios suos. maxime metropolitānam ecclesiā recepisse sniaz et obseruare. extra. de postul. c. primo.

Item nota s̄m innocen. et hosti. q̄ q̄do locus uel ecclesia interdictur. talis snia suspendi potest et cum suspensa est potest celebrari. extra. de priu. ut priuilegia. Sed si est interdicta persona siue suspensa. q̄ndo hoc factum est pro culpa ipsius suspensi uel interdicti. non possit de licētia alicuius celebrare. nec interdictum uel suspensio suspēdi. Sed cum hoc est factū. pp̄t culpam alterius. tūc potest dici sicut et de interdicto loci. scilicet q̄ talis snia pōt suspendi p ep̄m

sicut et tolli. **I**tem appellari potest infra tempus suspensionis interdicti a suspensa snia. sicut et a condicionali. de appel. preter ea. Et idē de snia suspensionis secus de snia excoicationis.

Item snia interdicti et suspensio in s̄mudo uerbo suspenduntur. uel totaliter relaxantur. euz in ramento tamen. extra. eo. Alma item postquā snia interdicti per aliquos iūiores prelatos rationabiliter sit lata. debēt maioris eam relaxare sine congrua satisfactione. et cum conscientia illius qui tulit sine difficultate relaxare. seu superior ad quem recurrit. extra. eo. cū medicinalis. li. sexto. **I**tem archiep̄s nō pōt relaxare interdictum. uel excoicationem. uel suspensionē. latas ab officialibus archidiaconoz seu aliis iurisdictionem h̄ntib9 subditis suffraganeoz ipsi qui tulerunt obmissis. extra. eo. romana. li. i. c. i. **I**tem cum quis interdicto uel excoicatione astrict9 offert se ad iusticiam eorum. p quibus sniam accepit. iudex euz ne sic decedat absoluerē poterit etiam si aduersa pars appellet. ne absoluat. debet tamen an absolutionem recipi ab illo sufficiens cautio q̄ in presentia romani pontificis. apud quem appellatur. si uoluerit appellator. uel coram iudice cui causam delegauerit iuri parebit. Et idē de his qui dicūt se iūisse interdictos

Item fm 10. an. tempore gene-
ralis interdicti / si is propt cuius
culpam latum est interdictum / sa-
tisfacere uult. tollitur iterdictum
Si uero culpabilis fuit tanquam
consiliarius uel auxiliarius licet
accipiat cautio. et iniungatur
penitentia non relaxabitur inter-
dictum / Quod si propter eius
culpam latum est ipse quidem pu-
nitur. sed eius satisfactio non re-
quiritur. *Nota itez q* ea que
dicta sunt in precedentibus de
materia interdicti. quo scilicet ad
obseruandum interdictum ne co-
trafaciendo incuratur peccatum
et irregularitas. locum habent et
uera sunt. fm quod habetur in
corpore iuris / Sed per extraua-
gantem Martini quinti. que in-
cipit. insuper ad euitandum / no-
tetur quis obseruare interdic-
tum ecclesiasticum a iure uel ab
homine generaliter promulgatum
nisi talis sententia fuerit contra per-
sonam / collegium / uniuersitatem
ecclesiam / ciuitatem / uel locum
certum. uel certam a iudice pu-
blicata uel denunciata specialiter
et expresse / et ipsam extrauagantem
habes supra in fine de excoicatione
minorum capitulo ultimo.

Atres predicatorum ordi-
tempore generalis interdicti
tene. possunt ubique in omnibus
ecclesiis nostris uel alienis clausis

ianis interdictis. et excoicationis
exclusis. non pulsatis campanis
et submissa uoce. celebrare divina
et recipere ecclesiastica sacramen-
ta / exceptis tribus casibus / Pri-
mus est. si causas dederint iter-
dicto / Secundus. si contingat id
nobis specialiter interdicti / Ter-
tius est / si ecclesia illa ubi uolu-
mus celebrare est interdicta.
Donifacius. Uirtute. *Q*uod tem-
pore interdicti possumus ad di-
uina recipere pueros nros serui-
tibus deputatos. et negotiorum nos-
trorum procuratores et operari-
os. qui nostris in locis eorum ope-
ribus continue insisterint. nisi in
duobus casibus. scilicet si ipsi causas
interdicto dederint. Secundus est
si contingat eos specialiter exco-
municari uel interdicti. *Donifac.*
Uirtute. Quot tempore strictissi-
mi interdicti conuentus quilibet
ordinis nostri cotidie unam mis-
sam dicere et audire potest cum
duobus aut tribus tantum mini-
stris. expulsis primis omnibus
qui non sunt de ordine nostro.
Elemes. Meritis nostre relig.
Quot quando in ciuitatibus uel
locis aliis ubi habitat. contingat
interdictum poni. et prohiberi om-
nia ecclesiastica sacramenta. ex-
ceptis paruulorum baptismatibus
et penitentis morientium non ob-
stantibus quibuscumque privilegiis
religiosis quibuscumque ab apos-
tolica sede concessis. nihilominus
tempore talis interdicti possunt

confiteri peccata eorum. et ab ipso
absolui. et temporibus consuetis
iuxta morem ordinis nostri com-
munionis et unctionis extreme
recipere sacramenta et diuina of-
ficia celebrare simul. ianuis clau-
sis. non pulsatis campanis. et vo-
ce submissa. excoicatis et interdi-
ctis ac omnibus personis que non
sunt de ordine nostro exclusis.
non obstantibus prohibitis hu-
iusmodi. seu aliquibus litteris a
sede apostolica impetratis vel in-
petrandis. que de ordine nostro
et hac indulgentia specialem non
fecerint mentionem. Honorius
Veritas nostre. quod omnes sen-
tentie interdicti. suspensionis. et
excoicationis. contra nos indul-
te per quoscunque prelatos contra
indulgentiam privilegiorum nostrorum
sunt ipso facto irritae et inanes.
Si autem in alios late fuerint
occasione nostri sunt penitus ir-
ritade. Alexander. Veritas nostre
et minus in qua. Quod a nullo
legato nisi a latere. nec subdele-
gato. possumus suspendi interdi-
ci vel excoicari. nisi in eorum li-
teris de ordine nostro specialis
mentio habeatur. clemens. exage-
tibus. et quod magister ordinis et
eius vicarius in toto ordine et pri-
ores provinciales et conuenticuales
et eorum vicarii in suis terminis
possunt fratres nostros constitu-
tos in terminis predictis. Vel
ad eos declinantes undecunque ab-
soluere a sententia excoicationis

Suspensionis et interdicti vel a
iure vel iudice generaliter pro-
mulgatis. vel si in locis supposi-
tis ecclesiastico interdicto presum-
pserint celebrare diuina. Boni-
facius. Virtute. innoc. Licet ad
hoc. Credo minores eisde ga-
dere privilegiis. Excepto eo
quod nunc sequitur. quod viri et mu-
lieres de italia habentes habitum
et regulam ordinis. qui dicitur
de penitentia sancti domini. possunt
licite audire diuina. et recipere
ecclesiastica sacramenta tempore
interdicti. nisi causam tulerint
interdicto. Honorius. Longum
existimantes.

Quia nomine censure eccle-
siastice comprehenditur
non solum excoicatio. sed
etiam suspensio et interdictum.
extra de verb. signi. Querenti
Suspensio etiam aliquando dicitur
excoicatio. ut patet. i. q. i. repe-
runtur. ideo post tractatum de
excoicatione et interdicto sequitur
de suspensione. et quia secundum Ul-
turan. omnis irregularis est sus-
pensus. et iterum quia irregula-
ritas est quedam inhabilitas ad
ordinum receptionem et officio-
rum executionem simpliciter et ex toto
ex aliquo impedimento proveniens
ex institutione ecclesie habens robur

Suspensio vero est Tabilitas ad
ordinum vel officiorum executio
nem ex aliquo impedimento sic
suspensio uidetur soluz tangere
clericos quandoq; tamen etiam
laici suspenduntur ab aliquo actu
ut ab officio advocandi in certo
casu. **¶** Irregularitas vero
clericos et laicos. Utraq; tamen
culpa non est sed penas que qdē
suspensio cōtigit multipliciter.
Aliquando quidem simpliciter et
ex toto ab omni scilicet officio
ordinis. Aliquando ab uno ordi
ne et non ab alio. Aliq; do simpli
ter aliquid ad certum tempus
Aliquando non ab ordine sed ab
aliquo alio. ut ingressu ecclesie.
vel actu p̄dicationis et huiusmōi
De quibus omnibus agetur in
processu.

Et nota s̄m Ul. et al. q̄ tri
p̄liter dicitur quis suspen
sus. Uno modo quo ad se tantū
quia scilz non est prohibitus abs
tinere ab officio. et hoc per s̄ntiaz
canonis ut hominis et sic quibz
existens in mortali uel etiam in
minori excoicatione dicitur sus
pensus a celebratione et executōe
ordinum alias peccat mortaliter
q̄ i mortali exerez solēniter actū
ordinis seu i minori excoicatione
recipit aliquod sacramentū. d.
xl. Multi. et i. q. i. Sacerdotes
Si tamen celebrat uel exequitur
ordinē suū nō efficiūt irreglari

nec tenetur subditus tales vitare
vel quicumq; alius etiaz si sciret
peccatum eius. d. xxviii. c. ult.
et extra de cohab. cleri. et mulie.
Ueltra/ Et q̄uis s̄m Thomā in
quarto. non debeat quis inducere
talem ad dicendum missam uel
alias ad exequendū officia sua.
duz. s. est certus de sua malicia
et obstinatione. **¶** Si non potest
alium habere. excusatur accipien
do sacramēta a tali p̄cipue cū
est superior eius seu parochial
imo etiam s̄m pet. de palude si
posset alium habere non uidetur
peccare accipiendo ab eo quia
utitur iure suo. et malo illius i
bonum suum. i. q. i. Si fuerit.
Sicut etiam licet fideli uti iura
mento facto ab infideli p̄ falsos
deos ut dicit Augus. xxi. q. i.
Nonet.

Secundo modo dicitur quis
suspensus quo ad alios nō
quo ad se et hoc satis large dici
tur et sic clericus peregrinus di
ci tur suspensus quia permittit
ex refectione celebrare i occulto
non in publico. Pro cuius decla
ratione nota. s̄m s̄k ai. q̄ bi cle
rici peregrini ignoti non admit
tuntur ad publice celebrandū po
pulo nisi euz quinq; sigillis epis
coporum. di. xviii. c. i. et hoc si
sigilla sint ignota. Alias suffice
ret sigillum tantū ep̄i sui. dist.
lxxi. p̄mat9. et multo magis
apostolice sedis mādātū. s̄k ratio

autem huius est *fm* hosti/quia
in publica celebratione posset eū
movere inanis gloria. uel cupidi-
tas. non autem si priuatus et in
secreto. Item quia in publico cō-
mune malum posset accidere. s.
si non ordinatus celebraret. in se-
creto autē solum periculum cele-
brantis. cum illis etiam quinqz
sigillis non esset credendum *fm*
io. nisi esset aliqualeter nota. itē
fm innoc. nec etiā illis quinqz
sigillis credi debz si ex receptōe
huiusmodi clericorum peregrino-
rum fieret alicui preiudicium et
damnum. Viatores peregrinuz
transiuntem nō oportet ita sub-
tiliter examinare de sigillis hu-
iusmodi. xlii. di. quiescamus.
Item si amiserit tales litteras et
per duos testes possit probare suā
ordinationem et conuersionem
potest admitti. extra. eo. Tuaz
item si nō existant testes de or-
dinatione sua quia longum tem-
pus est. si constat qd semper ges-
sit se ut presbyter admitti potest
extra. de pres. non bapti. ca. ii.
item *fm* hosti. ad hoc ut tales
suscepti debeant in executione or-
dinum. littere debent continere
hanc clausulam uel similem quem
gradatim ad talem ordinem pro-
mouimus. di. xxiii. in nomine.
et he uocantur littere cōmendato-
rie seu testimoniales. extra. eo.
tuam. Tamē si sic suspensus ce-
lebrat. etiam in publico non est
irregularis. neqz excoicatus.

Tertio modo dicitur suspen-
sus. pprie quo ad se et quo
ad alios. quando scilz per suā
hominis et canonis est suspensio
ab officiis suis. et talis tenet ab-
stinere ab officio. etiam post cō-
tritionem et confessionem quousqz
sit relaxata suspensio per eū q
potest. alias suspensus a diuinis
uel officio uel celebratione et hu-
iusmodi si contra faciat peccat
mortaliter et efficit irregularis
fm inno. extra. de sen. et re iu.
cum eterni. li. vi. et xi. q. iii.
Siquis epūs. et *fm* inno. et Ul-
talis etiam extra ecclesiaz uocat
horas officiando populum. sicut
in exercitu efficitur irregularis
Secus si non officiādo uocat cū
uno uel duobus.

Nota qd pluribus ex causis
et modis incurritur suspensio. qd
scilicet ad se et ad alios. Primo
quidem per uicium simonie sed
cum distinctione. Scias igitur
qd omnes qui simoniace ordinā-
tur etiam si uicium simonie sit
occultum ipso iure sunt suspensi
et non solum ab ordine quez simo-
niace susceperunt sed etiam *fm*
hen. et innoc. ab actibus omnium
aliorū ordinum. et *fm* inno. etiā
in temporalibus. Unde et perdit
administrationē si. q. i. reperit

*hio multa
de Simonia*

extra. de simo. tanta. di. lxxxi.
ca. eos. Deberet etiam puniri
depositione et infamia si de cri-
mine constaret. xv. q. iii. sane.
nec potest cum tali dispensari.
nisi per papam. i. q. i. erga. **Q**ui
etiam non facilius dispensat. cum
commissa est simonia ex parte or-
dinatis et ordinati. Si vero co-
missa est ex parte ordinantis tunc
puta sanguineo ordinandi dante
aliquid ordinatori ipso ordinato
ignorante. tunc potest non ipse
episcopus dispensare propter turpitu-
dinem suam. sed successor eius in
episcopatu. vel alius ordinarius eius
si videlicet haberet domicilium
vel beneficium in episcopatu illius.
et multo magis papa. i. q. i. si quis
neque. et hoc secundum Innocentium. hostiensem.
Sicut. goff. **I**tem si simonia est
commissa tantum ex parte ordinati
non ordinantis. puta dante ordi-
nato in carnis episcopi aliquid propter
hoc. si talis non ministrat potest
episcopus dispensare in ordinibus rite
ante susceptis. non antequam in illo
quod simonice suscepit. nec etiam
quod recipiat alios ante dispensationem
nem. et in hoc papa dispensabit
Sed et si talis ministrasset post
ordinem simonice susceptum etiam
ante susceptis non poterit episcopus
dispensare. **Q**ui vero recipit be-
neficium cum cura vel dignitate
per simoniam etiam si occulta
sit idem iuris est secundum goff. sicut
et de illo qui recipit ordinem si-
monice ut dictum est. quia. s.

est ipso iure suspensus. etiam quo
ad alios. et non solum ab actibus
omnium ordinum. sed etiam ab
administratione temporalium secundum
Innocentium. Et in tali beneficio vel di-
gnitate solus papa dispensat pre-
cipue quando scientibus benefi-
ciatus est commissus. Nota tamen
secundum Uilhelmum. per quem pene non sint ex-
tendende: et ille qui simonice sus-
cipit aliquem ordinem sit suspen-
sus quo ad ea que sunt ordinis.
non tamen est suspensus quo ad
ea que sunt iurisdictionis. Unde
si alias habet iurisdictionem et nunc
habet. et potest suspendere excom-
municatum et ab excommunicatione absolvere
et huiusmodi. **Q**ui autem recipit
beneficium simpliciter simonia-
ce secundum Sicut. est suspensus quo ad
se et alios ab actibus omnium or-
dinum si simonia est notoria.
Nam si est occulta non est ipso
iure suspensus sed suspendendus
prima. q. iii. c. i. et sequens. Thom.
et hostiensem. Et siquidem commissus est
simonia ignorante ipso beneficia-
to. potest episcopus dispensare cum eo
in tali beneficio postquam pure et
simpliciter ei renunciaverit. ex.
eo. de simoniacis. fac etiam quod pos-
sit ministrare in ordinibus ante
et post beneficium susceptis. et
hoc intellige si etiam episcopus igno-
ravit nam si scienter contulisset
non ipse sed superior dispensare
posset. ar. i. q. i. c. i. Tho. Sicut.
et Uilhelmus. Si vero simonia est co-
missa beneficiatus scientibus solus

papa dispensat. non alius nec in alio fm Ul Tan. hosti. Qui vero confert ordinem vel beneficium simoniace vel etiam qui est mediator simonie fm Iñai. si ē notoria simonia ipso iure ē suspensus. etiam quo ad alios. extra. de eo accusatum. xxxii. di. pag. uerum. et solus papa dispensat. Si uero ē occulta non ē suspensus quo ad alios. arg. extra eo. et si qñes ca. uenies. idem dicitur i. dire ctorio iuris. li. iii. tit. vi. scz q epūs pōt dispensare in mino ribus speciebus simonie ut i pre dictis. et allegat goff. et hostiē. nec ob. i. q. i. erga. Quia loq̃t in dignitate. et sic etiā loquitur de re. nobis. extra. de simonia. et idem dicas de tonsura et mō ribus ordinibus quia solum in maioribus ordinibus dispensatō pape reservatur. ut notat goff. et host. bec ille. Si uero cōmit titur simonia in aliis. ut circa exequias defunctorum in conse cratione cimiterii. et uasozū sa crorum in uenditione crismatis in benedictionibus nabentium et huiusmodi. in omnibus hiis epūs potest dispensare quia non est prohibitus. arg. extra de sen ex. super. fm Iñaim. et Ul. Quod uidetur intelligendū qñ huiusmodi simonia est manifestata. Nam occulta non inducit irregularitatem in huiusmodi. Qui ordinat aliquem vel pñtat

ad ordinandum qui promisit nēl iurauit nil petere de illa ecclesia ad cuius titulum ordinatur. ipe quidem ordinator triennio ē sus pensus a collatōne ordinū suoz extra. de simo. si quis. et ipse et ordinatus indiget pape dispensa tione. fm Iñai. Nec autez que dicta sunt de simonia quo ad sus pensionem. uera sunt fm ea que habentur in corpore iuris. et nota ta per doctores. Ac etiam ex cōicatio lata ē contra eos. q̃e q̃ habetur supra. c. . . . ibi uide. De simonia autē q̃tum ad pec catum et q̃tum ad restitutionē fructuz beneficii simoniace re cepti et dispensationē simoniace peccāie. habes supra secūda pte titulo pamo.

Notorius fornicator est ipso iure suspensus. lxxxi. di. Si quis. et di. xxxii. preter hec pro cuius declaratione Nota primo. q̃ dupliciter dicitur no torium. fm Tho. et Iñai. i. no torium iuris. ut cum quis cōfi tetur in iudicio. uel conuincitur de crimine. notorium facti ē euz crimen ita populo manifestum est q̃ nulla potest tergiversatōe celari. Quocunqz autē istoruz modorum sit notoria fornicatio clerici est suspensus quo ad se et quo ad alios. fm Tho. Iñaim. bar. innoc. host. et alios. Secūdo.

*fornicator
Notorius*

Notorium iuris

facti

Nota q̄ non solum sacerdos. s; an quocunq; ordine constitutus etiam in minoribus. ex notoria fornicatione est suspensus ab omnibus actibus ordinis s̄m inno. ipso iure. quod notat Archid. dist. xxxii. pag. ad hec. Quod probat etiam per cap. minister. di. lxxxi. in fine. et extra. de cohabit. cle. et mulie. Ueltra. et t̄a diu stat suspensus q̄ diu perseverat in uicio. et interim si exequitur officia sua. etiam semel efficitur irregularis. et indiget dispensatione pape. s̄m inno. et hosti. ut notat Archid. et Anthonio de butrio. Unde etiam si cessaret a uicio. et ante dispensationem utitur officio suo semper peccabit mortaliter. q̄uis non irregularitatem non contrahat Si autem cum esset suspensus. non executus est officia sua. idem get nihilominus absolutione absolutione. quam potest facere ep̄s s̄m inno. Tertio nota q̄ talis debet evitari in missa et aliis divinis officiis. di. xxxii. nullus. et ca. prater hec. Sed in hoc variatur opinio doctorum. nam alii qui dicunt q̄ debeant evitari in divinis post amonitionem eis factam. si se non correxerint. s̄m hug. et lau. Que admonitio a quocunq; fieri potest. s̄m bu. sed s̄m lau. fieri debet ab ep̄o quod uidetur uerius. probatur per c. si qui presbiteri. di. lxxxi. S; alia opinio color est solennius

doctorum. ip̄ius archid. dicat eam duram q̄ statim debeant evitari ante quancunq; amonitionem quous suspendit eos etiam quo ad alios. et hoc tenet Tho. Ram. Uil. inno. hosti. io. cal. antbo. de bu. A talibus ergo s̄m ea q̄ habentur in corpore iuris non sunt audienda diuina. s. missa. nec sumenda sacramenta nisi baptismus et eucharistia in extrema necessitate. ut dicitur. di. xxxii. pag. Uerum Sed bene concedunt. It̄a. et Uil. q̄ beneficiis pauperum non debent nisi post monitionem factam a prelato. si se non correxerint. nam tunc et beneficiis debent spoliari. et in perpetuum deponi. Quarto nota q̄ ideo ecclesia induxit suspensionem contra ista duo uicia magis q̄ contra alia. s̄m lau. quia facilius prelati et clerici labuntur in hec. scilicet fornicationem et simoniam q̄ in alia ut sic uidentes se uitari. saltem uerecundia temporalis resipiscant. di. xxxii. pag. Uerum. Uera tamen sunt sacramenta eorum. quinto nota q̄ si decretum est factum in concilio Constantiensi. Insuper ad uitandum. acc. de q̄ habes supra in fi. de minorum excoicatione non tenentur fideles uitare sacramenta concubinariorum aut diuina eorum nisi post q̄ fuerint per prelatos denunciata publice. s. q̄ euentur.

Sunt et alii casus in quibus quis incurrit suspensionem vel simpliciter. vel secundum quid id est quia privatur collatione vel executione alicuius ordinis vel ministerii per aliquod tempus. et primo episcopus qui ordinat alienum clericum sine licentia sui episcopi vel superioris sciens seu affectata ignorantia. per annum est suspensus a collatione ordinum. et interius clerici sui absque ipsius licentia. possunt a vicinis episcopis ordines recipere. extra. de tempor. ordi. eos. li. vi. Per quam decre. re probatur opinio dicentium. quod ordinare poterat alienus sub spe sperate habitationis. et intelligitur superior in hoc casu episcopus et cuius diocesis iste qui vult ordinari est oriundus. vel in cuius diocesi officium ecclesiasticum habet. vel ubi habet domicilium licet alibi natus fuerit. Inferiores autem prelati siue religiosi siue alii non possunt talem licentiam dare. nisi haberent a sede apostolica qualiter possint subditos a quo voluerint facere ordinari. item non potest talem licentiam dare officialis episcopi sed episcopus in remotis agente. vicarius eius generalis in spiritualibus. seu sede vacante capitulum seu is ad quem tunc administratio spiritualium pertinet. possunt licentiam dare. si religiosi quoque a suis prelatibus in non exemptis prioratibus deputati. priores et eorum socii possunt a diocesano

locorum quod tunc ibi morantur licite ordinari. licet non sint de eorum diocesibus oriundi. Nec omnia de tempo. ord. c. nullus. li. vi. Predicatores autem et minores in hoc sunt privilegiati a sede apostolica ut scilicet valeant a quibuscunque episcopis suos subditos facere ordinari. ipsi autem sic ordinati scilicet ab alieno episcopo. sine licentia proprii prelati si scilicet. privatur ab executione ordinis recepti. Sed potest cum eis episcopis dispensare in hac suspensione. ix. q. ii. lugdunensis. extra. de tempo. ord. quod translationem. Episcopus vel quis alius conferens tonsuram clericalem infanti. nisi forte religionem intraret. vel inlitterato. vel homine aliene diocesis sine licentia. vel coniugato. nisi volenti religionem intrare. aut ad sacros ordines promoueri. quando scilicet de iure potest esse suspensus per annum a collatione tonsure tantum. extra. de tempo. ord. nullus. li. vi.

Patriarche. Archiepiscopi. et episcopi locantes vel alio titulo concedentes aliquam domum usurariis alienigenis ad fenus exercendum. ipso facto suspensionem incurrunt extra. de usuris. quod quaz. li. vi. Et similiter si permittunt quod usurarii alienigenae. scilicet non oriundi de terminis ipsorum locorum publice usuram exercentes vel exercere volentes habeant domos conducas. seu alias habitant in terris suis. id est eorum iurisdictioni subiectis

Si infra tres menses omnes tales de ipsis terminis non expelluntur reſtes ſunt excoſiōis extra aliquē ut aliquos niſi permittant trinā admonitionem vel unā pro tribus. ſunt ſuſpenſi per mēſes ab ingreſſu eccleſie. extra. eo. ſacro. Item debet habere talis mōitō temporū conveniētia intervalla niſi facta neceſſitas aliſ ſuaſerit. et debet fieri in ſcriptis continētibus cauſam excoſiōis. alſ excoſicator eſt ſuſpenſus nō ſolū ab ingreſſu eccleſie. ſed etiam a divinis per mēſes. que quidem ſi exequatur irregularis efficitur nec niſi per papam cum eo poterit diſpenſari. extra. eo. cū medicinalis. li. i. c. vi. Si he pene non tangunt epōs et ſuperiores. cuſ non fiat ſpecialis mentio de eis extra. de ſen. excoſ. quia periculoſum. li. i. c. vi. **A**lteramontani ordinati ab epōs italie. niſi habeant lūam a papa. ut ab epō un ſunt oriundi vel ī cuius dioceſi ſunt beneficiati et per parentes ipſius epī litteras cōtinētes cāz rationabilem. quare ipſos nolit vel non poſſit ordīare. ſunt ipſo facto ſuſpenſi abſqz ſpe diſpenſationis. extra. de temp. or. Sepe li. i. c. vi. et ordinātes huiusmōi debent condigne pūiri. ut ī deſca. Qui recipiunt aliquem ex ordinibus ſacris ab epō qui renūciavit loco et dignitati. ſi ſciēter hoc agunt. vel ignorantia craſſa et ſupīa. nō recipiūt ordīs

executionem. Unde ſunt ſuſpenſi nec cuſ eis poteſt diſpenſari. niſi per papam. extra. de or. ab eo q. re. c. unico. Si ignoranter non tamen ignorantia craſſa. poteſt cum eis epōs diſpenſare. Si recipientes ab eis ordines minores ſine licentia proprii epī quibus deberent deponi. ix. q. ii. epī. tñ poteſt epōs ī ordīe tollerare diſpenſationem. **E**pīſcopi autem renūciantes loco tantum et non dignitati poſſunt omnes ordīes conferre ſicut prius ſi fuerit rogati a proprio epō loci. alſ non ut dictum ē ſupra. **I**tem ordinati a ſimoniaco ī ordīe ſuſcepto quicumqz occulto. vel etiam ī dignitate. vel a ſimoniaco noto nō ī collatōe ordinū. vel ī collatione aut receptōe vel mediātōe beneficiorum nō recipiunt ordīs executionem. ſed ſunt ipſo iure ſuſpenſi. i. q. i. Si quis a ſimoniaco. quīs ī ſua ordīatōe nulla ſit cōmiſſa ſimonia. et hoc in reſtationem ſimonia. **I**ſ ratio eſt. quia tales cum ſint privati executione ordinum. **Q**uod non habent dare non poſſunt. i. q. vii. dicitur. **A**terum eſt tamqz ordinati a talibus ex ignorantia facti excuſantur a peccato. et in ipſa tali ordīatōe et ī executione ordinum ſic receptorū abſtinere tamen debēt cum ſciunt quouſqz cum eis diſpenſetur et p papam. i. q. i. Si qui. in gloſa. **E**x ignorantia autem iuris hoc

faciendo non excusarent. Unde
 fm Tho. secunda. secunde. q. c.
 Nullo modo quis debet recipere
 ordines ab his quos scit esse tales
 nec tenetur in huiusmodi suis p
 latis obedire. quoniam immo potius
 debet permitti se excommunicari fm
 goff. Nam obediendo a peccato
 non excusaret. xi. q. iii. Quid
 ergo. Patiendo autem iniustam
 excommunicationem meretur. xxiii
 q. iii. Non in perpetuum dam
 namur. item ordinati ab here
 tico vel scismatico vel excommunicato
 vel deposito. non recipiunt ordinis
 executionem. cum omnes hi p
 ventur omnium ordinum execu
 tione. et nemo dat quod non habet
 prima. q. i. gratia. Nota tamen
 fm Tho. et pe. i. q. i. et goff. q.
 omnes tales ordinatores. ueros
 conferunt ordines. quod ad ca
 racterem. sicut et omnia alia uere
 conficiunt seu conferunt sacra
 menta. excepta penitentia. quo ad
 manifeste excommunicationem. secus
 de occultis. quia absolunt fm
 i. q. i. et pe. de pa. omnino tam en
 feruent predicti formae ecclesie.
 prima. q. i. Dominus declarabit
 de conse. vi. iiii. non in nobis.
 Peccant tamen mortaliter tam
 dantes quam recipientes ab eis que
 cunque sacramenta scienter. nisi
 baptismum in extrema necessitate
 Ignorantia autem facti probabiliter
 excusat tales a peccato in ordinum
 receptione. et eorundem executione
 dum ea laborant. Cum autem

sufficienter hoc sciunt. debent ab
 stinere quousque dispensetur.

Circa quam dispensationem dicit
 hosti. q. in epistola solus papa dis
 pensat. extra. de elec. quia dili
 gentia. in his uero aliis ordinibus
 quantum ad alios qui scienter a ta
 libus suscipiunt ordines. uel etiam
 ex ignorantia crassa et supina so
 lus papa dispensat. imo secundum
 i. q. i. et goff. si fuerunt ordinati
 a tali qui recipit ultimam manus
 impositionem. id est episcopalem con
 secrationem extra ecclesiam non
 tollerantur. ix. q. i. ordinationes
 Si uero ex ignorantia non supina
 fm hosti. per discretum prelatum
 cum talibus poterit dispensari.
 extra. de ordi. ab e. qui re. or.
 ca. i. et ii. Sed secundum i. q. i.
 et goff. si ordinati sunt ab eo qui
 recipit ultimam manus impositionem
 in ecclesia. id est antequam efficeretur
 hereticus. scismaticus. uel excom
 municatus. ut tunc est quando ordi
 nat. Siue ordinati sciebant siue igno
 rabant. tollerantur ex dispensatione
 ministrare in officiis susceptis.
 Ad superiores uero non debent
 promoueri. nisi necessitas magna
 esset. uidem uidetur dicere goff.
 de interdicto et suspensio a diuinis
 scilicet quod non confert executionem.
 ix. q. i. c. i. et sequentibus. item
 qui aliquo ordine sacrum recipi
 unt extra statuta tempora ordi
 nationum sunt suspensi. nec debent
 permitti in susceptis ordinibus
 ministrare. quantum ad caracterem

recepérunt. extra de tempo. or.
ca. ii. **E**pūs tāñ imposita eis
primo penitētia competēti susti-
nere poterit ut postea in suscep-
tis ordinibus ministrant. extra
de tempo. ord. consultatiō. h.
fm inno. Ver. et Ul. qui addit
q̄ secus ē de ordinibus suscipiē-
dis. Et si ante dispensationem
talīs ministravit in ordine sus-
cepto. dicunt quidam q̄ nō pōt
epūs dispensare. Sed uenit ē
q̄ possit dispensare. ut ix. q. ii.
lugdunēsis. nisi forte interdicta
fuisse sibi executō. et postea ad
ministrasset. Promotus p saltū
id est aliquo ordine pretermisso
ad superiorē ascendēdo q̄uis ca-
racterem recipiat. tamē suspen-
sus ē ab executiōe ipsius ordi-
nis sic recepti. di. lii. sollicitudo. ex-
tra. de de. per sal. promo. c. i.
et si non malicia sed ignorantia
uel negligētia hoc egit q̄uis de
rigore deponi deberet. tamen ex
dispensatione epī ad ordinē pre-
termisum poterit promoueri.
Si autem scienter per saltum ē
promotus. et in ordine sic suscep-
to sine dispensatiōe ministravit
in ipso ordie sic suscepto post rece-
ptionē obmissi adhuc potest p
epūm dispensari. sed q̄ ulterius
ascendat non nisi per papā. si ai
host. et Ul. **R**ecipientes eodē
die minores ordines cum subdi-
aconatu. uel duos sacros ordines
simul. siue ordinatore sciēte siue
ignorāte. sunt suspēsi ab ordinib9

sic susceptis. et deponi deberent
lxvii. di. subdiaconus. ext. de
eo qui fur. or. innotuit. possunt
tamen permitti misericorditer in
minoribus tantum ministrare.
et si intrant religionē et uita mo-
resq; eorum exigunt. Abbas si
uoluerit poterit in aliis ordinibus
dispensare. ut in dicto. c. si ai.
et host. Sed si lata paus fuisse
excoicationis snia contra sic re-
cipientes. et nihilominus recepe-
rint. non poterit cum eis dispen-
sari nisi per papam. ut in dicto
ca. innotuit. et dicit host. q̄ et
papa non de facili dispensat.
contrahentes matrimonium de
presenti. et ante carnis copulam
se facientes ad sacros ordinari.
aliter q̄ sacris canonibus conce-
datur. q̄uis caracterem suscipi-
ant sunt suspēsi. ita q̄ nec etiā
post mortē uxoris poterūt in illo
ordine ministrare. nec ascendere
ad alios. nec aliquod officiū uel
beneficium ecclesiasticum obti-
nere. et matrimoniu9 nihilomin9
sic contractum propter hoc non
dissoluitur. quod intelligitur cū
tales in seculo remanentes hoc
agunt. nam secus si religionem
intrassent. in extranaganti. Jo.
xxii. q̄ incipit antiqua. Apostata
a religionē in apostasia susci-
piētes ordines sunt suspēsi et
irregulares: extra eo. et. apostata
nec dispensatur cum eis nisi
per papam. Sed et alii qui in ex-
coicatione ordines recipiūt. si re-

sunt suspensi et irregulares. ex. de sen. ex. cum illorum. et hoc verum. nisi probabilis ignorantia excuset eos. et de hac materia habes supra in ca. de causa finali excommunicationis. pag. secundo.

Celebrantes seu participantes in divinis scienter cum publice excommunicatis vel interdictis. sunt suspensi ab ingressu ecclesie. extra. de privi. eporum. li. vi. Sed de hoc plenus supra in titulo de interdicto. c. ii. pag. iiii. et per totum illud capitulum habes plura pertinentia ad materiam suspensionis. **C**onservatores non possunt se intromittere de aliis quam de manifestis iniuriis et violentiis. quod si de aliis que iudiciali indaginem requirunt se intromiserint. sunt suspensi per annum ab officio. extra. de offic. deleg. Statutum. li. vi. iudices ecclesiastici. qui contra iusticiam in gravamen alterius partis in iudicio quicquam faciant pergrati vel per sordes puta per pecuniam suspensi sunt per annum ab executione officii. et durante suspensione si ingesserint se divinis efficiuntur irregulares. nec nisi per papam poterint liberari. ex. de sen. et re iud. cum eterni. li. vi. **C**onfratres qui concedunt alicui ad vitam vel certum tempus iura redditus possessiones administrationis cui prestant. nisi dono concurrant scilicet quod necessitas vel utilitas monasterii vel prioratus

illius ecclesie. hoc exposcat. et quod conventus ipsius ecclesie consentiat. aut si conventum non haberet. assensus prelati proprii interveniat. sunt ipso facto suspensi ab officio. nec valet dicta concessio. Excipiuntur tamen duo casus. scilicet locatio et venditio reddituum vel fructuum ad modicum tempus. extra. de re. eccle. non alie. c. i. in cle. Utrum autem hec suspensio intelligatur ab officiis divinorum vel ab officiis temporalium administrationum. puta prelatore procuratorio. cellarii. et huiusmodi. id est an. remittit ad notata de deci. c. i. in clement. et ibi ponit utranque opinionem. et dimittit sub dubio.

Fratres ordinis predicatorum promoti vel assumpti ad episcopatus vel alias prelaturas. si prius recipiant munus consecrationis quam resignent ordinem liberos et alia que habebant tempore sue promotionis. eo ipso sunt ab executione pontificalis ministerii suspensi. clemens quartus. in privilegio. providentia. **I**fratres predicatorum si perturbare presumpserint officium inquisitionis contra hereticos per fratres minores exercitatum. ipso facto sunt ab executione ordinum sacrorum suspensi. Nec potest relaxari talis suspensio. nisi per sedem apostolicam aut per inquisitorem cuius officium

perturbauerunt. et idem est de
minoribus perturbantibus offi-
cium inquisitionis per predica-
tores exercitatum. clemens quibus
in privilegio paupertatis altissi-
me. fratres predicatorum et mi-
nores recipientes ad professionem
aliquem in ordine suo ante pro-
fessionis annum elapsam sunt ipso
facto a receptione quorumcunque
suspensi. et pene grauius culpe
debitae puniendi. nec etiam per hoc
ille sic professus est ordini nostro
obligatus extra. de regula. non
solum. l. vi. Religiosi qui ui-
delicet decimas non percipiunt
si scienter obmittant facere con-
scientiarum confitentibus de dictis
decimis soluendis. sunt suspensi
a predicationis officio. donec fa-
ciant eis conscientiarum si commode
possunt. et si interim predicarent
essent excommunicati. extra. de penis. cu-
pientes. in cle. Quod tamen intel-
ligunt. pe. de an. et pau. si fue-
rint super hoc requisiti. scilicet a pre-
latis. **I**tem cum queritur
Utrum suspensus ab officio sit
suspensus a beneficio. **S**uper
hoc io. an. multa dicit pro et con-
tra. super cle. cupientes. extra.
de penis. concludit et notat clare
Sed pe. de ancha. super eadem
ponit distinctionem unam gasparis
de cal. dicens sic. aut quis est sus-
pensus ab officio. aut beneficio
aut ab utroque. Si est suspensus a
beneficio siue a iure siue ab ho-
mine. non est suspensus ab officio

arg. c. dilectus de offi. or. **N**on
ad hoc. odium penarum. rez. in.
in penis. de re. in. **I**tem quia
officium non est accessorium ad
beneficium. licet sit econuerso.
Si est suspensus ab officio hoc
est. aut per dictionem taxatam
tantum. aut simpliciter. Primo
casu planum est. quia non est sus-
pensus a beneficio. cum tantum
sit suspensus ab officio. quia hoc
uoluit sine promulgatio. quia uires
sine ultra intentionem proferentis
non se extendunt. Saluo casu pa-
storalis. de appella. Si autem sit
simpliciter suspensus ab officio
hoc est aut ab homine. aut a iure
Si a iure. aut propter crimen.
aut propter infamiam uel contumaciam.
Si propter crimen. tunc
puto quod suspensus ab officio sit
suspensus a beneficio. ut c. eos.
et c. si quis sacerdotum. c. lxxxii
si autem propter infamiam uel contumaciam
sit suspensus ab officio non est sus-
pensus a beneficio. ut c. presbyter
si a plebe. ii. q. iiii. Si autem ab
homine est suspensus ab officio. si
hoc est propter crimen graue. tunc
est suspensus etiam a beneficio
ut in iuribus allegatis. Si autem
propter crimen leue. uel etiam pro-
pter infamiam uel contumaciam
non est suspensus a beneficio ut
in iuribus allegatis. Si autem est
suspensus ab utroque. aut hoc est
per dictionem et. planum est. aut
per dictionem uel. et tunc puto
opinionem glossae. ueram scilicet quod

talis snia non ualet propter tcer
 titudinem. l. iii. *L.* de sen. que
 sine certa quantitate. hec ille.
 Innoc. autē dicit simpliciter q
 suspensus ab officio tantū nō de
 bet percipere fructū beneficiorū
 super c. pastoralis. de appellat.
 Sed hosti hoc intelligit. quādo
 ē suspensus pro graui cā. p. leui
 uel infamia et non est contūax.
 Et nota fm hosti. q suspensus
 a pontificalibus si celebrat i pō
 tificalibus non erit irregularis
 siq. an. est. quia pontificalia nō
 sunt de substantia celebrantis.
 nec dēmus iudicare aliqz irregu
 larē nisi inueniat expressū. arg.
 de pe. or. i. pag. pene. itez sus
 pensus a participatiōe sacramē
 torum de qua suspensiōe habes
 xiii. d. si quis autē. et c. fin. et
 ca. placuit. di. lvi. c. si. extr.
 de elec. osus. et de his que fi. a
 mai. par. ca. c. i. Si celebrat nō
 est irregularis. Talia enim non
 sunt ordin. euz et laici participēt
 sacramentis. hosti. et innocē.
 clerici qui sciēter eligūt ad epi
 scopatum indignū scilz cōtra for
 mam illam que habetur extra.
 de elec. cum in cunctis sunt per
 triennium suspensi a beneficio.
 in dicto. c. et dicit glosula hōis
 et habendis. eligentes aliquem
 siue electio sit facta concorditer
 siue in discordia. si iſra octo di
 es ex quo poterūt cōmode ipsaz
 electionem electis distulerint p
 sentare. qui culpabiles in hoc

fuerint a prosecutione electōnis
 sunt exclusi et suspensi per trien
 nium a beneficiis. que obtinent
 in illa ecclesia. ad q si iſra illud
 tempus temere uel colorate se i
 miscuerint. illis ppetuo sunt pri
 uati. ex. de ele. cupiētes. li. vi.
 compromissarius si sciēter eli
 git indignum est ipso facto per
 triennium suspēsus a beneficiis
 ecclesiasticis. hec tamē suspēsiō
 non tangit epōs nec intelligitur
 nisi in electōnibus epōrum et su
 periorum. secus de electōnibus
 inferiorum. extra de electis. Si
 compromissarius. li. vi. Re
 ligiosi granantes uel fraudantes
 eccias circa decias eis debitas
 si requisiti p illos quorū interest
 non desistunt infra mensem uel
 de usurpatis. uel retentis infra
 duos menses non fecerint emen
 dam. suspensi sunt ab officio ad
 ministratiōis et beneficiis. et talia
 non habentes sunt excoīcati. ex
 tra de decimis. c. i. in clem.
 Et dicit io. an. i glo. se credere
 q sufficiat iudicis declaratio su
 per satisfactiōe. Nec sit neces
 saria alia absolutio quo ad sus
 pensionem. sed quo ad excoīca
 tionem bene requirit absolutio
 Doctor uel magister qui docto
 rat aliquem. nisi paus exigat iu
 ramentū a doctorando q nō ex
 pendet pro suo doctoratu. ultra
 summam trium milium turon
 argenteorum est suspēsus per sex
 menses a collatione doctoratus.

extra de magistris. cum sit. in
cle. In capº ecclesie cathedralis
vel collegiate est suspensus a vo
te in electione et aliis. qui nõ hz
ad minus ordinem subdiacnatus
et similiter qui habet beneficiu
cui annexus est ordo. nisi infra
annum faciat se pmoueri ad ta
lez ordinem quez requirit bñficiu
legitimo impedimento cessante. ex.
de eta. et qual. pro. ut hi q. i. cle.
Qui phibiti sunt audire leges
et phisicam de quibus habes s
in titulo. de excõ. c. ultra excõ
icationem sunt suspensi ab officio
is suis. Uide ibi.

*hic fenna sup
a bñficio*
Tertio nota. qd suspendere
potest ab officio qui et ex
cõicare. Quis autem potest excõ
municare habes supra. caº. Unde
laicus vel mulier qui nõ potest
excõicare. nisi ex cõmissione spe
ciali pape. di. xxxii. pag. Veru
in glo. non potest etiam suspen
dere. potest tamen abbatissa se
cũdũ innoce. suspendere a bene
ficio clericos ecclesiaru sibi sub
ditarum. Si hoc ex consuetu
dine habet. non autem ab officio
item nota qd sicut excõicatio sic
et suspensio. per sequentem appel
lationem minime suspenditur.
Suspensio dico ab officio ut ab
ingressu ecclesie lata. ex. de sen.
excõ. is. cum. liº. viº. **U**terq. nota
qd absolutio a suspensione officii

simpliciter vel diuini fuerit potest
sub ista forma vel simili. **E**go
absoluo te a uinculo suspensionis
quod incurristi per tales causas
et restituo te executioni ordinu
et officiorum tuorum. in nomine
patris. etc. Tamen quia suspensio
pertinet ad forum contentiosu
nec reperitur determinata forma
necessaria huiusmodi relaxationis
ideo quicquid dicat. et quibuscunq.
qz uerbis utatur is qui ualz ab
soluere a tali uinculo. si intendit
absoluere uere absoluit. sicut di
ctum est supra de excõicatione.
Sed queritur quis possit absol
uere ab suspensione. circa hoc
pau. in cle. Monasteriorum.
extra. de re. ecc. nõ alie. sic dic
Ubi papa ponit penam suspensi
onis uel interdicti propter cõtu
maciam canonem cõdendo puta
qd inferior possit absoluere. ex.
de sen. ex. super. nisi papa re
seruet sibi absolutione. uel alte
ri ex pte et determinate psona
et hoc tenent Vincent. ibi. qof.
inno. Ver. et io. i. glo. xi. q. iii.
Si inimicus. et xvi. q. vii. Si
quis deinceps et hostie. Idem
iudicium est si constitutio infe
rioris approbat et confirmat de
institutione. ex frequentibus. pl
enim operatur confirmare qd con
dere sniam. potest quilibet suf
fraganeus relaxare. cum nõ sit
maioris efficacie qm comune.
sic intelligitur. c. grauē. extra.
de preb. et hº nisi alteri reseruet

*for absol
hois a sup
pau*

*qui p absol
non a sup*

Deposito

ad tempus. et cum spe dispensationis
quod quicquid a iudice inferitur. Depo-
sicio importat privationem exe-
cutionis legitime officii. et be-
neficiorum ecclesiasticorum pos-
sessionis simpliciter et ex toto
absque spe restitutionis. retento
tamen privilegio clericali. quod con-
ueniri non potest in iudicio se-
culari nec capi nec puniri a laicis
et fit per sententiam hominis contra
nec potest inferri hec pena ab in-
feriori episcopo. qui hoc agere potest
erga proprium suum subditum as-
sistente sibi canonico numero e-
piscoporum. si est in sacris. alio
sufficit propria sententia episcopi. sine ali-
orum presentia. Depositus autem
et degradatus restitui non potest
ad officia sua. nisi per dispensa-
tionem pape. Item ubi in iure
dicitur suspendatur vel deponatur
vel degradetur comminatio est sine
ferende. non lata sententia. ut xxxv.
v. episcopus. Degradatio ultra penam
depositionis hoc addit. quia pri-
uatur privilegio clericali omni cum
certa solemnitate. Character tam-
en auferri non potest. nec a qua-
cumque creatura. quod quis. io. an. in-
deatur tenere contrarium scilicet
quod possit ei auferri secundum Thoma. in
quarto. et io. in glo. di. l. Acce-
dens. et innoc. tenet quod non.

Degradatio

102 degradatio

De modo et forma degradationis
habes in ca. degradatio. extra.
de penis. li. vi. et in summa pi-
sana. Nota tamen quod non omnis
degradatus est tradendus curie

seculari. sed solum in tribus ca-
sibus primus in crimine heresis
extra de hereticis ad abolendam
et hoc nisi ad penitentiam in con-
tinenti redire uoluerit. sed si re-
labatur non plus parcitur ei.

In tribus casibus
traditur quibus
curie seculari

Secundus in falsario litterarum
pape. ex. de cri. fal. Ad falsario-
rum. Tertius cum quis depo-
nitur propter calumniam quam
tulit suo episcopo. ii. q. i. si quis sa-
cerdotum. Unde cum in curia
romana his temporibus quidam
sacerdos interfecisset. Sacristam
sancti petri sacerdotis ut sic pos-
set rapere bona sacristie. requis-
ito consilio peritorum super hoc
concluserunt. quod non debeat pro-
pter hoc tradi curie seculari ad
occidendum. sed ponatur in perpetu-
um carcerem. uel in carnea suste-
randus de pane uolens. et aqua
angustie. Papa tamen martinus
de plenitudine potestatis illum
degradatum fecit tradi curie se-
culari. et sic fuit occisus. Potest
etiam nihilominus per solam episcopi
suum convocatis abbatibus et aliis
religiosis. et prelatibus et litteratis
sue diocesis. quando sacerdos ut
alius in sacris fuerit curie secu-
lari pro heresi tradendus uel de-
gradandus. sicut ei uidebitur ex-
pedire. extra de hereticis. quod
li. vi. Ab hoc autem degradatio cum
quis propter heresim uel aliud
est tradendus curie seculari. sic
fienda presente potestate. dicit
degradatus ut in forum suum recipiat

Martinus papa
de plenitudine potestatis
tradidit curie
seculari

degradatum. debet tamen inter
cedere pro eo qd non moriatur.
extra. de uerbo. sig. nouimus.

*Diffini. 122
gularitas*

Irrregularitas sic dis-
finitur a specul. qd est
nota siue impedimentum
canonicum ex facto seu
defectu promouens. quo quis p-
hibetur ad ecclesiasticos ordines
promoueri. et in eisdem ministra-
re. et irregularitas contrahit
multis modis et causis. Et ad
sciendum quando quis efficitur
irregularis. ex indebita celebra-
tione uel executione ordinum.
10. calde. ponit talem distinctionem
celebrans aut uicens officio or-
dinis. aut est femina aut mascu-
lus. et si est mulier. siue laica siue
religiosa non efficitur irregula-
ris. quia cum non sit capax ordi-
nis clericalis non cadit in eo ir-
regularitas. per quam quis im-
peditur in ordine uel ordinis of-
ficiu celebrare. sumitur hec ratio
ex ca. de bitum. de bigamis. et
xxxiii. q. v. hec imago. Si ergo
mulier excoicata uel interdicta.
uel in loco interdicto. uel indebite
tractet officia sacra. temere agit
et parit de pe. et re. noua. non
tamen est irregularis. Si est uir. tunc
aut est furiosus. aut sane mentis
Et si furiosus propter quancunq;
celebrationem non efficitur irre-
gularis. nec peccat. ideo de ifan-
te cle. furiosus. de homini. Si
est sane mentis. tunc aut talis est

Laicus. aut clericus. et si laicus
est. et cum sollemni apparatu ali-
cuius ordinis celebrant. scilicet
exequendo actum alicuius ordinis siue
uersus sit alicuius religionis. siue
secularis. licet hoc sit rigorosum
uidetur qd sit irregularis. de cle.
non or. ministr. nec cum tali ut
ualeat promoueri alius qd papa
potest dispensare. sicut et cum or-
dinato et suspensio celebrante alio
qd papa non dispensat. idem est
in isto casu. Nota tamen qd hoc
uidetur intelligendum de ordinibus
sacris. et in sollemni apparatu
nam officia minorum ordinum li-
cite sunt Thoma. in quarto. et alios
doctores. possunt exerceri etiam
ab illis qui non sunt ordinati in
illis. Si autem hec agit sine sollemni
apparatu non efficitur irregula-
ris. Si uero est clericus. tunc aut
celebrat in ordine quem non habet
aut in eo quem habet. et si primo
modo hoc agens in ordinibus sa-
cris est irregularis. De subdia-
conatu tamen dicit. Uil. qd si est
in minoribus potest cantare epi-
scopalam. omnimodo sine sollemnitate
et Addit innoc. qd est licitum quoniam
deest subdiaconus. et tunc cantet
sine ornamentis subdiaconi. sed
sollemnis apparatus subdiaconi ut
debetur esse manipulus. dicit enim
Petrus de palu. in quarto. qd tu-
nicellam licet etiam non subdia-
cono portare. quia non est propria
uestis. sicut manipulus quem nullus
inferior subdiacono portare debet

*Off. minoris ordinis
a non ordinatis fieri potest
sine sollemni apparatu*

*Alii in minoribus potest
cantare Episcopalam sine
sollemnitate uel in abbatibus
subdiaconum sine ma-
nipulo*

*femina non efficitur
irregularis*

*non furiosus
non sane mentis*

*Clarius in minoribus celebrant in off. diaconi vel p[re]b[er]i / in off. p[re]b[er]i
idem s[ed] celebrant in off. subdiaconi in apparatu*

off. subdiaconi
hec Petrus. Unde si talis canter
epistolam cum tuncella sine ma
nipulo tantum. et non porrigendo
calicem diacono vel sacerdoti.
quod est proprium officium eius.
et principalis actus ordinis talis
et ubi est consuetudo. quod etiam in
minoribus canter epistolam illo modo
non videtur irregularis. Secus
autem ubi cum manipulo. vel por
rigendo calicem. vel ubi non est
mos quod cantent. nisi subdiaconi
De aliis ordinibus superioribus
non est questio. quia sine dubio
incurritur irregularitas. Si vero
clericus celebrat in ordine quem
habet. tunc aut est excoicatus
maiori. vel celebrans aut officium
exercens in loco interdito ab ho
mine vel a iure. aut est suspensus
Si primo modo. tunc in utroque
casu efficitur irregularis. et indis
pensabilis nisi per papam. de sen.
exco. is qui. l. vi. Dicendum
est. quod in minoribus constitutus
ministrando seu exercendo offi
cium suum etiam cum solemnita
te cum est excoicatus non efficit
irregularis. quia illa duo. c. Si
quis episcopus. i. et ii. q. iii. non lo
quuntur de eis. et pene sunt restri
gende. secus de subdiacono. Sed
sine solemnitate. legendo epistolam
subdiaconis vel diaconus vel p[re]
spiter excoicatus. credunt quidam
quod non incurrant irregularitatem.
Si autem clericus est suspensus
sumendo stricte suspensionem. scilicet
quo ad se et quo ad alios. nam

qui est suspensus quod ad se tantum. puta
propter mortale quodecunque. vel
propter minorem excoicationem
vel propter inunctionem a confessione
re. talis celebrans nullam incur
rit irregularitatem. ut dictum est
supra. Sed suspensus quo ad se
et alios. aut est suspensus a cano
ne aut ab homine. si ab homine
seu iudice. tunc aut ignoravit ig
norantia probabili. et tunc non
efficitur irregularis. aut ignoran
tia crassa et supina. et tunc efficit
irregularis. et multo magis si sci
uit se suspensum. et hoc quomodo
docuimus sit suspensus simpliciter
vel ad tempus determinatum. etiam
si ratione defectus vel infamie
puto talem durante suspensione
celebrantem esse irregularem. nec
posse secus dispensari nisi per pa
pam. ad hec. xi. q. iii. Si quis
presbiter. ii. q. v. presbiter. de sen.
exco. cum medicinalis. l. vi.
Si vero est suspensus a canone.
tunc aut ratione criminis. aut
ratione defectus. aut ratione infamie
vel scandalum. Si primo modo.
aut simpliciter est suspensus. et sic
celebrando est irregularis. xi. q.
tertia. Si quis episcopus. Aut est sus
pensus ad tempus. et tunc aut ad
tempus determinatum. et sic in
terim celebrando est irregularis
Aut ad tempus indeterminatum
et tunc aut cum conditione donec
satisfaciat. aut cum conditione.
donec peniteat. Si cum conditione
donec satisfaciat. aut cum conditione

ut. lxxxi. d. Si qui sunt. et c. se
quenti. et de coha. cle. et mulie.
Sicut. et in cle. de decr. in c. i.
cum similibus. et tunc licet quidam
contra. puto. si sit suspensus ante
absolutionem celebrat est irregu
laris. quia in hoc factus iudicis
est necessarium ut habeatur pro
absoluto. ut dicitur de eta. et qua.
cum bone. et sic cum factum ho
minis sit necessarium. sequitur
quod ad suspensionem dei cano ali
quid addit. ut in dicta decreta.
de cohab. cle. et mulie. Si vero
suspensus cum conditione donec
peniteat. ut supra de elec. osius.
et tunc equum est tenere. quod inte
rim celebrando non efficitur ir
regularis. quia talis suspensio
videtur esse dei. ad quam nihil
addit canon. nec ut habeatur pro
sublata aliquid factus iudicis est
necessarium. et ideo dicendum est
de ea ut de suspensione dei tantum
Si secundo modo sit suspensus a
canone. id est. ratione defectus. tunc
aut ratione defectus ordinis. aut
ratione alterius defectus. Et si
ratione defectus ordinis. ut cle
ricus per saltum. promotus contra
ad ordinem omissus in quo si ex
ercet officium antequam recipiat est
irregularis. Sed celebrando in or
dine ad quem est per saltum. p
motus. quem habet non est irre
gularis. d. lii. sollicitudo. **S**i
ratione alterius defectus. ut bi
gamus. illegitimus. corpore ui
ciatus. Ordinatus ante etatem

legitimam. vel a non suo episcopo. in
hoc casu concordant omnes quod ce
lebrando non est irregularis. quia
hoc non est expressum in iure. et
quia quando curia mandat. eum
etiam ordinatus in supradictis defe
ctibus dispensari. nil dicitur de
irregularitate. vi. lvi. apostolica
et c. cenomansis. Solus autem
curie est attendendus. de crim.
fal. quem graui. Nec obstat quod
ordinatio facta ante legitimam
etatem. vel a non suo episcopo fuerit
cum peccato. quia principalis causa
propter quam diximus tales sus
pensos est defectus non peccatum
ergo ratione defectus non criminis
talis debet censi suspensus. et
hac ratione puto quod licet irregu
laris ex celebratione dimisorum sit
suspensus a canone propter hanc
irregularitatem. si tamen alias
non est suspensus a iure vel ab ho
mine. puta quia absolutus est ab
excommunicatione. et suspensione. sed
non est secum dispensatus super
irregularitate. vel non est suspen
sus contrahit irregularitatem.
talis non contrahit nouam irre
gularitatem. quia hoc non est ex
pressum in iure. Si tertio modo
est suspensus a canone. id est. ratione
scandali vel infamie. tunc celebra
do non est irregularis. de cler.
peregr. c. i. sed bene faciunt alii
abstinendo propter infamiam que
est contra illum. vel ut scandalum
euitetur. et propter hoc sequitur.
Sed innoc. quod illi quorum crimina

sunt notoria qui etiam post penitentiam prohibentur celebrare: propter scandalum et infamiam ut de cohabi. de. et mul. c. fi. Si ante absolutionem celebrant non incurrunt novam irregularitatem ex allegatōe quāz facit. Videtur intelligere de notorio fornicatore. quod primum ē tenere. Et quod notatur in dicto. de sen. excō. in vi. intelligatur de notorio fornicatore ante penitentiāz celebrante. ne videatur sibi ipsi contrariū. tamen de rigore sola penitentia non tollit suspensionē canonis in notorio fornicatore. ut videtur expressum. l. o. peruenit. quia requiritur factum iudicis. ut supra dictum est de suspensō a canone. donec satisfaciatur. sed absolutione facta a snia canonis a qua potest hoc casu episcopus absolvere. quia conditor canonis sibi non reservavit si penitet remanente irregularitate. quam contraxit huiusmodi fornicator notorius. ex celebratiōe divinatorum. dicit enī ipse inno. qd talis celebrās anteq̄ peniteat efficitur irregularis id dispensabilis. nisi per papam. sed antequā secum dispenseretur celebrando et penitens. i. dimissa concubina nō contrahit novam irregularitatem et forte talis fuit intentio. inno. h. ibec omnia notantur per anthoniū. de huf. super decretala de cle. ex. m. n. Si celebrat. s. abbreviata aliq̄lī sunt et mutato

aliqua lter ordine additis solum in tribus locis. ut patet dictis brevibus. Tho. pet. de palud. et Uil.

Nota qd ex precedentibus videtur qd ordinatus ante legitimam etatem. sit ipso iure suspensus ab executiōe ordinis sic recepti. Sed solemnes doctores cōter tenent contrariū. v. i. i. ai in summa. Uil. i. glo. arch. in rosario. o. lxxvii. pag. uerū extra de cle. per sal. promo. c. primo. Antho. de bu. extra de tempo. or. vel non est compos. paulus de lezariis. et fran. de zamber. super cle. generalem. bi omnes dicunt: qd talis non est ipso iure suspensus. sed suspendendus. et interdicenda est ei executio ordinis recepti an legitimam etatem usqz ad etatem legitimā. Et si postq̄ fuerit ei interdicenda a iudice suo usus fuerit ordine tali ante legitimam etatem erit irregularis. Si autē non fuerit ei interdicta. et sic utitur ordine ante legitimā etatem recepto. nō est irregularis. ut dictum est. Idem etiam audiui a quibusdam peritis.

gradat. no. non
viret irregularit
qd qui an etate
l. i. p. m. l. i. p. m.
no. p. m. l. i. p. m.
no. p. m. l. i. p. m.
no. p. m. l. i. p. m.

Occurrabitur etiam irregularitas propter homicidium vel mutilationem membri. Pro cuius declaratione. nota qd cum

homicidium vel mutilatio me-
bri fieri contingat mente solum
verbo. et opere. Si solum mente
fiat nunquam inducit irregulari-
tatem / quia lex promotionis fa-
ctum requirit. xv. q. i. c. ultio.
imo etiam si quis vibret gladium
animo occidendi / et tamen non se-
quitur effectus mortis. vel mu-
tilationis. non incurrit irregula-
ritatem. etiam si vulneraret / et
certum sit quod non sit mors secuta
vel amissio membri. neque directe
neque indirecte. Quod propterea
dico quia si vulnus intulisset non
de se mortale. et vulneratus. vel
propter impericiam medici. vel
propter defectum custodie. quia
scilicet non cavet sibi a noxiis. mor-
tuus est vulneratus. est irregu-
laris. secundum laud. extra. de homi-
nibus. Petrus. Quod dictum allegat
Petrus de archa. Nam et si vul-
neratus ad mortem / nono ictu acce-
leret mortem. vel alio modo ho-
micida reputatur. dicit idem / illi
autem qui interficiunt undique san-
guinis seu mortis / et non prestant
consilium vel auctoritatem non
sunt irregulares. secundum innocencium. et
Uil. etiam si appeterent mortem
illius. Item qui videt aliquem
occidi et delectatur. et postea etiam
sine sui periculo liberare. si vel-
let. quous pessime faciat. non tamen
est irregularis. Sicut nec etiam
medicus qui dimittit infirmum
mori nolens mederi. et omnes qui
dimittunt pauperem fame mori-

vigesimaquinta. q. i. si quis non
iratus.

Verbo autem contrahitur ir-
regularitas tripliciter. scilicet
mandato defensione et consilio.
Mandato quidem quoniam quis man-
det aliquem occidi vel mutilari
sequitur effectus. vi. l. Si quis
viduam. Si tamen revocasset manda-
tum et expresse. et sine ulla fictio-
ne prohibuit fieri antequam sequeretur
effectus / non est irregularis /
secundum innocencium. extra. de summo. sicut
tunc / Sed et si quis in adact aliquem
verberari inhibens expresse ne oc-
cidat vel mutilet. et ille nihilo-
minus occidit vel mutilat est ir-
regularis mandator. sicut et exe-
cutor. quia mandando in culpa
fuit. extra. eo. is qui. li. vi.

Item episcopus vel alius prelatus
qui habet iurisdictionem tempo-
ralem. debet constituere iudices
seculares qui audiant causas pre-
cipue sanguinis. et illi potest et
debet precipere quod faciat iuramen-
tum iustitiae. Si autem talis iudex
interroget eum in speciali. quid sit
agendum in tali. qui scilicet mere-
tur penam sanguinis. potest re-
spondere consule peritos. et cave-
at ne propter suam responsionem
directam vel indirectam ille intel-
ligat quod debeat eum sanguine pu-
niri. secundum istam. si ex hac. f. respo-
sione reus occideretur vel mu-
laretur. esset irregularis / potest
etiam prelatus talis delegare alicui

infectio op. mand.

mand. de. videndo
et no. conditio vel
mutilando

No. de. plat. iuris
diction. tempora-
lem habentibus

no. p. h. q. mand.
vel auct. et f.
appetit. mand.
et ex. in. i. h. h.
in. d. f. / no. i. h. h.

q. in. laborat. v. f.
p. p. p. a. a. a. a.
M. d. m. f. q. in. i. h.
d. h. h.
d. m. f. q. p. p. p. p.
f. r. m. m. m. m. m.
m. m. m. m. m. m.

h. no. b.

*Christus p[er] ag[er]e de crimine similis ad
p[er]petrat[ur] carcerem & postulat[ur] de h[ab]itu in
glo[ria] imp[er]atoris*

etiam specialiter super aliquo ma-
leficio ut homicidio & huiusmodi
in iurisdictione sua commissio ut i-
quisita ueritate iustitiam exequa-
tur & si cui committitur. sic exequi-
tur. & occidat non propterea ille
prelatus est irregularis. extra.
ne cle. uel mon. ep[iscop]us. li.º. vi.º.

Isti s[un]t irregulares

*Iudex
accusator
testis
notarius
p[re]dictus ut p[re]fatus sumus
p[re]dictus ut legimus a h[ab]itu
dictus l[ib]er p[re]dictus*

Item non solum iudex in causa
sanguinis. ubi sequitur effectus
est irregularis. quia si recta in-
tentione & debito processu fecit
iuste agat & meritorie. d. li. Alii
quantos. Sed etiam accusator.
testis. notarius scribens sententiam.
uel proferens sententiam. uel scribens
attestationes. uel legens tunc pu-
blicans uel scribens uel dictans
litteras pro uindicta sanguinis.
omnes hi irregulares sunt quia
cooperantur in mandato sententie. se-
cundum R[ati]o. d. l. Si quis. & ex-
tra. ne cle. uel mona. sententiam. Sed si
in huiusmodi sententia non est secutus
effectus. secundum U[bi]l. quia si sint irre-
gulares ep[iscop]us potest super hoc dis-
pensare. Princeps autem qui legem
condit. cuius legis auctoritate
homines sunt traditi morti. non
efficitur propter hoc irregularis
ut dicunt quidam & bene quia
incertam personam non animad-
uertit. ita notat arch. xxii. q. v.
officia.

Si sequitur effectus

*Ubi princeps qui
quidam legem
condit ut p[re]fatus
legimus a h[ab]itu
dictus l[ib]er p[re]dictus*

Homicidium uerbo defensi-
onis committitur tripliciter
uno modo. quia defendit eam
sanguinis. id est mutilationis uel

*Ep[iscop]us et alii p[er] causam p[re]dictam in crimine
uoluntate p[re]dictam in quibus qualis criminosi
p[re]dicti sunt p[re]fatus & ex h[ab]itu in glo[ria] a
p[re]dictis de quibus p[re]fatus p[er] 381
Ep[iscop]us p[re]dictus uoluntate p[re]dictam ad p[re]dictum 23 q. 3
maximam p[er] 366*

mortis. aduocando & hoc siue
aduocet pro actore siue pro reo.
cum actor obligetur ad penam
talionis agendo pro reo agit co-
tra actorem. Unde si sequitur
effectus est irregularis & quatenus
quod iuste aduocet indispensabilis
nisi per papam. sed si non sequitur
effectus per ep[iscop]um secundum U[bi]l. potest
dispensari. Secundo modo est
cum quis dissuadet his qui uale-
bant defendere occisum ne defen-
dant. & hoc facit corrupta inten-
tione ut ille moriatur. Nam si
pater uel mater uel alius consan-
guineus ut amicus retrahat filium
uel amicum suum uolentes alium
a morte liberare. quia timet ne
ipse ibi adiuuando occidatur. non
est irregularis. Tercio modo
cum prelati uel alii clerici ad de-
fensionem rerum suarum ponunt
querelas de malefactoribus suis
seu qui eos damnificauerunt pe-
nes iudicem secularem & emen-
dant petant sibi fieri & provideri
ne talia presumantur contra eos
si ex huiusmodi querelis iudex
mortem inferat. exigente iustitia
non sunt irregulares dicti clerici.
si prelati sunt expresse p[er] penam
sanguinis non intendunt. extra
eo. ti. prelati. li.º. vi.º. Item
licitum est prelati ecclesiasticis
ob defensionem rerum ecclesie.
uel fidei inuocare contra uolentes
brachia seculare & hortari
tales non quidem ut occidant uul-
neret ut mutilent quia hoc esset.

*Item ep[iscop]us p[re]fatus
in uoluntate p[re]dictam
p[re]fatus ad defensionem
ut est uolens*

directe ad homicidium puocare. s. ut ecclesiam priam fidem defen-
dant. liberent. et terrarum ab infide-
libus occupatam ad cristum re-
ducant. et super hoc ecclesia facit
magnas remissiones. et licet hic
inde aliqui occidantur. non tamen
est prelato imputandum. imo pec-
caret. nisi contra tales se oppo-
neret. extra. de homi. postulasti
et. xxiii. q. iii. Maximianus. et
quone. viii. igitur. et ca. oratu.
et ca. scire. ace.

Homicidium uerbo consul-
tationis committitur respon-
sione persuasione et approbatione
et responsione quidem puta que-
renti. an liceat occidere paganum
vel iudici malefactorum. et respon-
deat quod licet perpendens probabi-
liter ipse respondens quod interro-
gans uelut facere secundum consilium
eius irregularis est. d. l. Si quis
Secus autem de responsione gene-
rali cognitionis uel opinionis et
ex qua non credit aliquem inde
iudicandum uel occidendum. dicit
Arch. xxiii. q. viii. pessimam.
quod si iudex laicus interroget cle-
ricum quid agendum de aliquo
qui de iure esset pena sanguinis
puniendus. posset clericus respon-
dere hoc non pertinet ad me con-
sultatis peritos. et caueat sibi cle-
ricus ne propter suam responsi-
onem directam uel indirectam

intelligat iudex quod debeat sangui-
ne punire. secundum I. et al. dicunt tam-
quidam quod potest quod puniat eum
secundum quod ius dictauerit. unde mo-
do non exprimat quod puniat eum ad
sanguinem uel mortem. ut notat
hu. d. iii. omnis. Sed ipse arch.
super dicto. c. omnis. dicit. istud
dictum secundum hug. potest intelligi
esse uerum. quando crimen non
iminet puniendum. Alioquin si
ex consilio suo scilicet respondendo
sine speciali sine generali sequitur
propinquum homicidium irregu-
laris est. secundum host. extra. de ho-
micidio. sicut dignum. et Appro-
batione. ut cum audit aliquos
uelle facere homicidium sine no-
mine suo sine alterius et ipse ap-
probat. ut cum tractetur a pluri-
bus de morte alicuius in consilio
et ipse cum aliis assentit. et ex hoc
sequitur homicidium. secus si pro-
hiberet. Similiter si quis consu-
lit alteri quod occidat et ante factum
repuocat consilium. sed firmiter
credit quod illa reuocatio non suffi-
ciat ad impediendum homicidium
si non indicat ei qui est occiden-
dus ut sibi caueat est irregula-
ris. Si autem solam reuocationem
firmiter credit sufficere non erit
irregularis. ex quo reuocauit
consilium. i. q. iii. Quia presu-
latus secundum innoc. Persuasione
consilii si quis persuadet alicui
quod exponat se periculo pro iure
suo uel pro patria si sciat eum uera
similiter morturum et mors sequi

irregularis est. fm inno. ⁊ bo.
Secus si consulens hoc non ex-
timabat. xxiii. q. iii. pro mēbris
Sed si quis suadet alicui q̄ idu-
bitāter se morti exponat. p̄ xp̄o
⁊ ecclesia / non erit irregularis
licet sequatur mors fm inno. ⁊
hosti. Item si volēti fugere ini-
micos propter timorem mortis
consultit quis q̄ remaneat. ⁊ p̄-
curabit pacem. ⁊ sic remanens
occisus est. fm Uil. si nō hūit
probabilem causam credendi q̄
illi immineret periculuz irregu-
laris est. Secus si habuit proba-
bilem causam hoc credēdi. puta
quia inimici eius erant adeo ei
coniuncti. q̄ merito potuit pre-
sumere q̄ posset eos cohibere.
Item si quis consultit nō homi-
cidium quidez. sed aliquid unde
secutum est homicidiuz. secūdu
inno. distinguendū est. quia si
uersimilit̄ potuit extimare q̄
inde seq̄batur mors. irregularis
est. ut scilz suasis iactū machine
uel baliste. uel q̄ erat ad capien-
dum castrum. quod non poterat
de facili capi sine morte hoīnuz
⁊ sic mors est secuta. Si uero
non potuit extimare. non erat
uersimile q̄ sequeretur mors.
tunc si cōsuluit super re illicita
ē irregularis. si sequitur mors
extra. eo. continebatur. Et idem
si mandat. Secus autē si cōsulit
rem licitaz. Et eodē modo dis-
tinguitur. si is cui cōsulitur nō
occiditur. sed occidit. Item q̄

consultit ut infirmus ueretur.
ut citius moriatur. Si ex tali cō-
uersione citius moritur consultē
est irregularis. ⁊ qui hoc facit
etiam fm Uil. Item si quis
clamet latrones ⁊ si hoc facit. p̄-
pter timorem corporis sui. nam
timet ne aliqui uelint eum occi-
dere. nō est irregularis. quia nō
intendit ad mortem alicuius. s̄
sui liberationez. pro qua licet im-
plorare auxilium fm inno. sed
si non propter hoc faciat. ⁊ itel
ligere poterat q̄ ex clamore uel
alio actu suo homicidium sequi
poterat irregularis est. idē hosti
item. Si cum dicitur latro cap-
tus. dicit aliquis claudite ei os
ne clamet. ⁊ latro occiditur.
credit Uil. q̄ qui illud dixit sit
irregularis. quia iuuat ducētes
dando consilium. ⁊ eodē modo
si querentibus malefactorem in-
dicauit euz. nisi forte ignorauit
⁊ ratiōnabiliter ignorare potuit
nesciēs q̄ ad mortē quereretur.

Homicidium facto cōmittit̄
tripliciter. quia necessitate.
casualitate. ⁊ uoluntate. Homici-
diuz necessitate est duplex. q̄a
aut necessitas ē iēuitabilis. aut
euitabilis. Si qs igitur occidat
uel mutilet ex necessitate ineuita-
bili. i. ita artatus uel angulatus
q̄ nec fugere nec clamā nec alī
se potest uinire. nisi occidat uel

mutilet. non est talis irregularis
extra. de homici. si furiosus. in
clemē. quia unicuique uim in re-
pellere licet. cum moderamē in
culpate tutele. d. i. ius naturale
Sed si hoc faceret ad defensio-
parentum suorum uel sociozum
non euadet irregularitatem. s. 3.
10. an. in additione super specu.
idem Si pro defensione rerum
suarum. Item si fugere potest.
sed fugienti periculum poterat
imminere. puta casure uel uelocio-
ris cursu inimici insequentis q
audacior factus propter fugam
potest de facili fugientē a tergo
uulnerare et ad terraz prostrare
et occidere dicit gen. ut allegat
De. de ancha. super cle. si furio-
sus. quo probabiliter dici potest
q talis non fugiens propter pre-
dicta. nec aliter euadere potens
si occidat non est irregularis. s. 3.
et infans et furiosus occidens q
modocunq non est irregularis.
ut dicit illa cle. et dicit De. de
ancha. q ideo est de maiori sep-
temio. si nō ē dolicapax. xv. q.
i. illa. Secq si ē dolicapax. Si
autem est necessitas euitabilis.
puta quia aliter euadere potest.
uel quia potuit recedere de loco
ubi expectabat inimicos eius nē
turos. tunc efficitur irregularis
nec ad maiores ordines ascendet
imo nec ī susceptis nisi ex mag
dispensatione permittitur minis-
trare. Et q̄uis gen. dicat si fugi-
endo fuga erat sibi uituperosa.

et ad dedecus. et si nō ad p̄sentū
persone. et propter hoc nō fugit
et occidat. talis euadat irregula-
ritatem. De. de ancha. nō credit
hoc uerū. q scilicet talis euitat
irregularitatem. et hoc uidetur
magis uerum.

homicidium casuale

Homicidium casuale ad sciē-
tiam quādo inducit irregu-
laritatem. nota distinctioez. aut
quis dat operaz rei licite. aut il-
licite. Si rei licite tunc duplici-
ter. Quia aut adhibet omnem
diligentiam quaz debet. aut non
In primo ergo casu dando scilz
operaz rei licite. dato q p̄ter
omnem eius uoluntatem super-
ueniat homicidium uel mutila-
ex opere eius ē irregularis. Un-
si clericus exercitatioe uel uena-
tione iaculum mittit. et casu ho-
minem occidit. est irregularis.
Quia talia opera debent ab eo
esse penitus aliena. l. d. clenco.
Similit si ludo impegit lapidez
contra aliquem. et ille uolens de-
clinare impegit in alium lapidez
et mortuus est. proiector est irre-
gularis. quia ludus noxius erat
et idem de similibus. In secūdo
casu cum scilz adhibet omnē di-
ligentiam dando operam rei li-
cite nullam culpam seu irregula-
ritatem incurrit. si contingat in
homicidū. puta reparabat do-
mū. posuit signa ante eam et cla-
mauit anteq̄ proiceret tempore

*Si est aliquis
accidat*

congruenti pro transeuntibus vel
incidit arbores. et cecidit in parte
contra communem estimationem. et c.
Omnes enim casus fortuiti pro-
videri non possunt. extra. eo. 10.
et c. quidam. Unde et si ceruus
vel equus vel aliud animal alie-
quidem occidit. secundum innocentium non
est irregularis dominus eius.
tamen malicia vel culpa in morte
non habuerit. d. l. hi qui arbores
In tertio casu scilicet ubi non adhi-
betur debita diligentia. etiam in
opere licito incurrit irregulari-
tatem. Unde secundum hostiensem. propter qui
mittit puerum ad aquandam equum
monens quod caueret de flumine et
tamen submersus est. iudicat eum
culpabilem. Sicut et subdiaconus
qui non remouet falcem qua ac-
cinctus erat. cum sciret ludi con-
suetudinem. extra. de hominibus. con-
tinebatur. et sacerdos qui non re-
mouet cultellum a corrigia cuius
qua verberabat famulum. extra.
de hominibus. Ad audientiam. Item
si clericus capit furem et tradit
eum iudici et hoc ut faciat ei re-
stituere res ablatas / quas alias
rehabere non poterat si non habet in-
tentionem corruptam. scilicet ut inten-
dat mortem furis ipse capiens /
et super hoc facit protestationem
quod non intendat vindictam sangui-
nis. sed suum rehabere et non habet
causam suspicandi quod hoc contin-
gere poterat. Si sequatur mors
illius capti furis non erit irregu-
laris. Secus autem si aliquid bonorum

*De clerico capiente
furem et tradente iudici*

defuerint. puta quia potuit aliter
rehabere sua. vel non fecit prote-
stationem et huiusmodi. extra.
de homicidio. suscepimus. item
Si clericus scribat quod aliquis ca-
piatur. et ex illa captione sequa-
tur mors. vel truncatio eius ipso
tamen ignorante. et factum et ca-
sum. secundum hostiensem. uidetur irregu-
laris. Quia debuit suspicari hoc
posse euenire. Item si quis inci-
dit. vel si obortomat aliquem.
causa medicine. et inde sequatur
mors. secundum Vil. si incisor erat pe-
ritus artis. et adhibuit debitam
diligentiam non tenetur in aliquo
Similiter si incidens non habet
consuetam dispositionem mem-
brorum. vel nemozum vel venarum
et propter incisionem moritur non
tenetur in aliquo incisor. secundum
innocentium si in hoc non errauit prop-
ter suam inexperienceam nec ir-
regularis est. potius enim casu
quod culpa huiusmodi presumitur
mors accidere. xxiii. q. v. de oc-
cidendis. Secus autem ubi propter
imperitiam accidisset. vel negli-
gentiam. Item quando dubi-
tat medicus in aliquo. potius debet
dimittere quam incidere. secundum hostiensem.
et innocentem. Philosophici vel chirurgici
si erant periti in arte. et nil de con-
tingentibus obmiserunt. et habet
super hoc probabilem conscientiam
non prohibentur a promotione
quibus mortui sunt infirmi quos
curauerunt. Secus autem quando
sunt impii vel negligentes circa

*mandans ali-
quo mpti*

De incisor

*philosophici Cur
qui periti*

impii phi

homicidium opere
et volumine fecit

infirmos. et ex hoc probabiliter credunt vel dubitant infirmos mortuos vel mēbris deperditos quia sunt irregulares. extra. de eta. et quali. Ad aures. Et est cōsilium. innoc. et goff. q. qui uolunt promoueri abstineant a practica medicie. et precipue a chirurgia. que adustionem uel incisionem requirit. quia in nullo dēt uacillare conscientia promouēdi. dist. xxxiii. laici. **I**tem custodientes infirmos uel seruitores eius/ qui uocauerunt minutores uel porrexerunt ei uinum uel aq. uel non bene custodierunt/ unde illi ex frenesi se proiecerūt et huiusmodi. qui infirmi mortui sunt sed s. m. Ul. in omnibus his ubi bona fide fiat. non debet de facili quis habere conscientiam scrupulosam/ nisi sit culpa lata et negligentia scrupulosa et dissoluta. puta si custos infirmi frenetici uel furiosi dimisit eum ut iret in platea ad ludendum. uel alias dat operam rei illicitę aut ex nimia crapula et ebrietate uigilare non potuit. maxime cum esset deputatus ad custodiam infirmi. nam si certum est/ q. inde ex hac culpa mors secuta est. tales erunt irregulares. alias non. et si hēat quis conscientiam scrupulosam deponat ad consiliū boni iuri.

Homicidium opere et uoluntate spontanea. si quis committit. siue ueneno. siue gladio. siue quomodo cūq. etiam siue peccato inducit irregularitatem et talis non solum non debet promoueri. sed si promotus est in perpetuum deponi. extra. de homic. Sicut dignum. l. di. clericum. Si quis uiduam. etiam si inter fecisset sarracenum uel paganum. di. l. clericum. et cum tali nunq. dispensatur in ordine uel officio di. l. d. i. etiam si sit occultus ministrare in ordine suo nō pōt extra. de tempo. or. c. ultimo. Potent tamen cum tali dispensare in beneficio. extra. de cler. pug. in duel. c. ii. Nec excusat seu euitat irregularitatem si hoc facit ex precepto iudicis. ut satellites. Quis non peccet obediendo si iusta sententia est. xxiii. q. v. cum miles. Similiter non euitat irregularitatem qui iure ignari zelo fidei. et propter indulgentiam habendam que datur afferentibus ligna ad combustionem et mortem hereticorum. attulerunt ligna ad cremandum hereticos. si illa materia illata lignorum cooperta ē ad combustionem et mortem hereticorum. s. m. Ul. sed si illa materia non est cooperta. puta quia iam mortui erant. quando ligna attulit. uel anteq. apprehenderet ignis in illa materia non sunt irregulares. Si autem de hoc dubitatur. melius est tenere certum

De afferentibus
ligna ad obumbrandum hereticos

piment pgnat

et se reputare ut irregulares. ex. de tempo. or. ad aures. Idem clericus qui cum aliis trahunt manganellum. unde creditur aliquis probabiliter mortuus. quia scilicet secundum Ul. melius est tenere certum. ut dictum est. arg. de pe. vi. ii. Si quis. **I**tem qui percussit mulierem pregnantem. vel vel dat ei aliquid ut faciat abortum. si ex huiusmodi percussione vel rei datione illa abortitur. si iam erat formatus conceptus. est irregularis. Secus si nondum erat formatum puerperium.

Quod si dubitatur utrum ex percussione. vel rei sumptione secutus sit abortus ut ex alia causa vel utrum esset puerperium formatum vel non. si probabiliter dubitat. debet a promotione et ministerio abstinere. ne periculo se committat. et multo magis si hoc omnino credit. Si autem habet temerariam opinionem deponat eam. Ul. **I**tem si quis aliquid facit vel dicit. unde acceleretur alicui mors. esto quod omnino alias esset mortuus. efficitur irregularis. si hoc est certum. puta voluit infirmum ut citius moreretur dicit decapitatio ut ponat caput in cippo. et ex hoc citius ponit. dicit aliquis satelliti ut appet manariam. ne plures habeat recipere actus. et fit. et huiusmodi. ar. l. d.

Si quis induam. **I**tem qui associant homicidam. ut si oportet defendant. quavis modo aliud

faciant. sunt irregulares. si sequi mors vel mutilatio. quin imo etiam si visum fuerit pius illi homicida ut non faceret. et tamen pure volentem associarunt. ex. de cleri. pug. in duel. henricus. Unde omnes illi qui de familia rectoris vadunt ad sociandum malefactorem cum ducitur ad mortem siue pedestres siue equestres cum vadant pro defensione si oportueret uti. sunt irregulares.

Qui etiam trahit ad cordas vel aliam torturam reum ad faciendum maleficium. et ex hoc facit. et occiditur est irregularis. qui etiam acuit. vel portat manariam cum quis est decapitandus vel mutuat vel portat scalas vel portat funes pro aliquo suspendendo. Si militer quia quilibet eorum dat causam propinquam morti alterius. d. l. Si quis induam. Secus de eo qui qui fecit scalas vel funes vel gladium non ad mortem infereendam. sed ad omnes usus. et casu postea aliquis utitur ipsis ad occisionem. xxiii. q. v. de occidendis. Qui etiam se mutilat ex impatientia. vel si hoc facit ex zelo castitatis sibi virilia amputando est irregularis. vi. lv. qui partem. **I**tem dicit archidia. xv. q. i. Siquis clericus animo irato vadit ad occidendum aliquem puta propter iniuriam receptam et reprensus ipsum mortuum ab aliis. satisfaciat animo suo amputat cadaueri caput. quamvis

*de trahentibus
ad. d. t. torturam
no. et a. h. p.
in p. 90.*

Mutilas se

*mutilans non
fuit et. q. d.
mutilatus non
est irregularis*

*Si dicto vel facto
amiserit mors
in alio mortuo*

*de assassinibus
quodammodo ad offensum
non compariatur
defendatur per vi. l. t.*

videri possit irregularis. quia
lex promotionis factuz requirit
ut dicit hoc. c. Et propter inten-
tionem cum opere subsequuto. ex
tra. de biga. nuper. quod etiam
io. in glo. de pe. di. i. periculose
fm quod cōter tenent doct. nō
est irregularis. quia homo mor-
tuus nō est homo. et hoc est ve-
ritas. Alias sequeretur qd omnes
medici qui faciunt notomiam.
essent irregulares. quod non est
verum nec reperitur ista irregu-
laritas posita. et pene sunt restri-
gende. Archidiaconus.

Ex homicidio uel mutilatōe
que contingunt in bellis quō
uel quando bellatores efficiantur
irregulares. quantū quidem ad
clericos. io. cal. in additione ad
dicta io. an. in nouella. extra. de
homici. peticio. Sic distinguit.
Clericus aut utitur armis in cō-
tinenti repellendo uim ui. et cū
debito moderamine aut aliter.
Si primo modo etiam si occidit
uel mutilat non est irregularis.
cum scilicet facit ad sui defensi-
onem. di. i. ius naturale. Si aliter
facit tūc aut hoc agit de licētia
pape. aut proprio motu. si de li-
centia pape. puto qd in bello ius-
to uti possit armis offensibilib9.
Nam inter alia que faciunt bel-
lum iustum est auctoritas pape
uel principis. et tunc si occidit uel
mutilat nō est irregularis. ex qd
papa dedit sibi licentiam. Nam

cum irregularitas sit pena p cō-
stitutiones canonicas introducta
ex quo papa potuit dare lñiam
clerico et auctoritatem utendi ar-
mis quibuscunqz etiam sine me-
tu irregularitatis dando huius-
modi licētia. uidetur qd abstulit
ab eo incursionez irregularitatis
quod potest etiam. quia cum uo-
luntario homicida potest dispē-
sare. de conse. di. i. c. i. quando
hō papa exprimeret uidetur. als
secus. Si proprio motu utitur
armis clericus. tunc aut ī bello
iniusto. aut in bello iusto. Si in
bello iniusto. tunc planum ē qd
non est sibi licitum. siue suis fa-
uorem prebet. siue timorem īcu-
tiat aduersariis. et si aliqui sint
occisi uel mutilati ibi. irregula-
ris est. xxiii. q. viii. c. i. et ii.
Si ī bello iusto. puta pro defen-
sione patrie uel aliorum. xxiii.
q. iii. fortitudo. et tunc poterit
interesse etiam cuz armis defen-
sionis. non tamē debet pugnare
sed hortari poterit. ut. xxiii. q.
viii. ut prudem. et orationibus in-
tercedere. xxxvi. di. c. fi. sed cū
armis offensibilibus non debet
ibi esse. nisi ea intentōe ut se de-
fendat. nō ut pugnet. impediēte
ordine professione. xxiii. q. viii.
clerici. et si in talibello est aliquis
occisus uel mutilatus ab ipso cle-
rico est irregularis. Si autem
ipse neminē occiderit uel mutila-
uerit non est irregularis. licet qd
ab aliis occisus sit uel mutilat9

*Cū voluntario
homicida ppa
pōt dispēnsare*

*In bello iniusto luy
aut mōtū orē
ad armis defen-
sionis / et huius
mōtū mōtū ppa
mōtū*

*de hōtā ppa dūm
offensibilis de se
uicis et uicibus
mōtū est uicibus
largis*

*In bello infu-
sa est aliqui
vulneratq
py ca uerit*

*Res suas om-
nia armis
defendere offe-
dendo*

Ad tollendū tamen duplicis
ambiguum ad cautelam hō cāu
potest sibi imponi penitentia . et
sic intelligatur de clerico percussio
presens . ut ibi notatur i ult.
glo. et hoc credo uerum . quicquid
not. in spe. ti. ii. Si i tali bel-
lo clericus uulnerauit aliquem . s.
non occidit uel mutilauit . Dis-
tingue . aut talis uulneratq fuit
postea occisus ab aliis . et tunc
subdistigue . quia aut habuit ani-
mum occidendi dictus clericus
qui uulnerauit . et sic est irregula-
ris . eo . ti. significasti . ii. ibi . et
si percussor uoluntate . et . xxiii
q. ultia . c. fi. Aut non habuit
animum occidendi . et istud etiam
subdistingue . quia aut uulnus
ipsius clerici potest discerni ab
aliis uulneribus . et tunc non est
irregularis si uulnus non ē mor-
tale . ut eo . ti. significasti . Aut
non potest discerni . et tunc . ppter
dubium iudicatur irregularis .
ut in eo . uer. q si discernit .
Si res autē suas non uidetur lici-
tum armis defendere euz alioz
offensione . eo . ti. suscepimus . b
omnia io . eald . sed in principio
sunt aliquantulum abrenata .
Nota tamen q ex hoc q papa
dat liciam clericis q intersint
bello . non tamen uidetur ex hō
licere clericis uti armis . nisi ad
se defendendum . nō autē ad oc-
cidendum aggrediendo . nec etiā
paganum . sed possunt tamē iter-
esse ad ortandum alios . xxiii .

q. viii. omni . et c. se. q si occi-
derent uel mutilarent i bello in-
sto . sunt irregulares . ut dicit
io . de lig. Dicunt etiam innoc.
et hosti . q possunt clamare . capi-
te et pugnare . sed non occidite .
Item dicit hosti . q in bello ius-
to clericus potest dare lanceam
pugnanti ante conflictu . nō autē
in bello iniusto . Item dicit s. ka
in summa . q ubi plures reperi-
untur in pugna in q aliqui sunt
interfecti uel mutilati . et nescit
a quibus . quantum ad irregula-
ritatem omnes censentur irregu-
lares . si qui sunt ex parte iniuri-
tium . et qui sunt ex parte recipi-
entium . si illi erant clerici . et sic
illicite mouerunt arma . dis. li.
Si quis post baptisma . Sed
Archi. dicit . xxiii . q. ult. c. fi.
q istud dictum s. ka . quidam i-
telligunt . quando clerici erant i
culpa . et hoc apparet ex uerbis
ei9 . sū dīc . monerūt arma qsi
uoluntarie et sine necessitate .
Nam si defenderēt se uel socios
necessarios . licet aliquis a defen-
dentibus sit interfectus . ex alia
parte reliqui non interfecissent .
nec interfectores inuasissent non
essent irregulares . licet uolūtate
occidendi habuerint . quia lex . p.
motus factum requirit . xv.
q. i. Si quis . c. ultimo . ipse tñ
archi . distinguit inter repellētē
et inferentem . Uim . ut repellens
ex dispensatōe promoueat et
tolleretur in susceptis . sū tamē

*cleri in bello
iusto damna-
re non possunt
pugnare
et an qsi
pugnare laici
possunt*

constet eum non percussisse. i. fe-
rens secus. quia in culpa est. ar
xvi. q. iii. Porro. Notat etiam
archi. di. xxxvi. q. fm innoc. 7
hosti. Si quis percussit aliquem
in iusto bello. si nō sit inde mor-
tuus vel neminez suis ictibus oc-
cidat vel mutilet nō efficitur ir-
regularis. etiam si alii feriant et
occidant. fm goff. tūmodo nō
prouocauerit eos. eo. ti. signifi-
cavit. Addit tam innoc. et ber.
q. si antio occidendi percussit al-
quem. licet nō letaliter. sed alii
postea occidunt est irregularis.
quia auxilium morti prebet.

*dat alibi
baptizant*
Item si clericus cōmodet balistā
in bello siue iusto siue iniusto et
ex hoc sequatur mors ē irregu-
laris. quia prestat causam propi-
quam morti. di. l. Si quis uidu-
am. Idem fm Ul. de mutante
gladium vel ensē in bello ipso
Dicit etia laur. ut allegat fran-
de zamb. in clem. q. illos qui de-
trudunt homines in carcerē ita
artum 7 asperū q. incarcerationi nō
inuunt ultra sex vel octo mēses
propter artationē carceris repu-
tat exponētes tales ad hoc hōi-
das 7 irritares. hec enī pena ma-
gis ē afflictīa q. si ponerēt ī pa-
tibulo: Et est contra prelatos q.
detrudunt clericos in gabiā. ubi
uersimile ē q. īfra paucos dies
moriuntur. fran. de zen. 7 henri
Ihec autē irregularitas homici-
dii. quomocūq. 7 quociensq.
sit cōtracta ante baptisimū telef

di. li. Si quis post baptismum
fm innoc. goff. 7 Ul. Sed post
baptismum per soluz papaz dis-
pensatur quam etiam non facile
facit. di. l. Dicit. ibidē per totū
De mutilatione membri. de ho-
micidio quo ad peccatū 7 penā
habes in secunda parte.

Bigamia

Irrregularitatem etiam indu-
cit bigamia que cōtrahitur
multis modis. **P**rimo quidez
cum quis successiue 7 diuersis
temporibus habet duas uxores
7 utraq. cognoscit. xxxi. q. i.
aperiant. Si autem alteram nō
cognouisset. puta quia ante cō-
sumationem matrimonii defūc-
ta ē. nō ē irregularis. fm Tho.
in quarto. 7 distin. xxxiii. licet
magister sniarum aliter dicat.
sed nō tenetur ī hoc opinio ei9
Secundo cuz quis diuersis tem-
poribus habz duas uxores. unā
de iure aliam de facto. puta con-
trahit cuz consanguinea. 7 utrā
q. cognoscit. hic enim censetur
bigamus propter intentionis af-
fectum cum opere subsequuto. ex
tra. de big. nuper. **T**ertio. qn
plures habet eo tempore. unam
de iure 7 aliā de facto. 7 utrāq.
cognoscit. puta contracto matri-
monio cum una 7 cōsumato cō-
trahit etiam cum alia. uel cū cō-
trahit cū duabus de facto. puta
consanguineis. et cognoscit eas.

*Non est bigamus qui
se defloravit postea
dicitur*

ut in dicto ca^o. nuper. eo. ti.

Quarto. cum contrahit cum una ab altero viro cognita. sec^o si fuisset relicta virgo. xxxii. d. **Seriatim.** **Quinto** quando contrahit cum corrupta ab alio. et cognoscit eam. et hoc siue sciverit illam corruptam. siue ignoraverit. d. xxxiii. curandum. Sed si ipse solus deflorasset. et postea contraheret cum ea. non censetur bigamus. d. xxvi. acutus. arg. extra qui si. sunt legit. tanta.

Sexto quando uxorem propriam cognoscit siue scienter siue ignoranter postquam cognita est ab altero d. xxxiii. si cuius uxorem. ita quod etiam si vir accusaret uxorem de adulterio et pendente accusatione ad preceptum ecclesie vir debitum redderet adultere irregularis est. quia bigamus secundum Thomam. 1^a 2^a. et hosti.

Septimo cum quis duxit uxorem vilem mulierem puta ancillam vel ioculatricem vel aliquam ex illis que publicis spectaculis mancipantur. licet virginem. repellitur ab ordine. d. xxxiii. Siquis viduam. **Octavo** cum quis in sacris constitutus vel post professionem in religione contrahit cum corrupta. extra eo. a nobis facto. **Ratio** autem principalis quare bigamus prohibetur promoueri est defectus sacramenti qui est in eo scilicet coniunctio coniugalis facta per eum non potest significare illam spirituales coniunctionem christi

et ecclesie qui est unus sponsus cum ecclesia que est una sponsa. nam cum diuiserit carnem suam in plures uxores non est unus unusus d. xxvi. Acutus. **Coniunctio** autem fornicaria non signat illam coniunctionem christi et ecclesie. sed tantum coniunctio coniugalis. et ideo qui non contraxit. sed fornicatus est cum multis. non censetur irregularis. hec autem irregularitas non tollitur per baptismum sicut irregularitas homicidii. **Ratio** est quia contrahitur ex matrimonio. et baptismus non soluit matrimonium. d. xxvi. deinde. Unde qui habuit unam uxorem ante baptismum. et aliam post baptismum. vel ambas ante baptismum irregularis et bigamus est. d. xxvi. acutus. **Eximitur** autem bigamus omni privilegio clericali. et additur foro seculari non obstante consuet. et eis sub pena excommunicationis inhibitorium est deferre tonsuram. extra eo altercationis. lib^o. vi^o. Solus autem papa dispensat cum bigamis. non episcopus. secundum Thomam. 1^a 10. an. extra. eo. dicto c. Quidam autem dixerunt quod nec papa potest. quia contra doctrinam apostoli. Sed dicunt thomas et petrus de pal. quod papa non potest dispensare in doctrina apostolorum quantum ad ea que sunt de iure naturali. et quantum ad ea que sunt de necessitate sacramentorum et fidei. sed alius potest. cum eandem potestatem

*Non dispensat
in bigamis*

hēat ecclia nūc sicut ⁊ tūc. q̄ āt
obici posset decretalis. extra. eo
nuper. soluit tbo. dicens eandē
difficultatem esse in dispēfando
cum eo qui contraxit cum pluri
bus de facto. sicut si cōtraxisset
de iure. uult papa ibi ostendere
⁊ ideo non debet dispensare. et
non quin possit dispensare. ubi
etiam dicitur. non posse. quia n̄
consuevit dispensare. ⁊ si possit
Si diffusius vis uidere de biga
mia habes in summa confessorū
li. iii. .ti. ii. per totum.

Ill regularitatem etiam in
ducit illegittimatio: Illatio
autem quia talis prohiberetur a
promotione est s̄m illat. p̄rio
quia tales reputantur uiles per
sone. dignitas autē clericalis uili
bus personis dari non conuenit
Secundo etiam quo ad detesta
tionem paterni sceleris. nec est ī
conueniens unus puniri pro alio
ut filium pro peccato patris. pe
na tamen temporali nūq̄ autē
eternali. ut. i. q. iiii. per totum
Tertio. quia tales solēt esse imi
tatores paterni sceleris ⁊ intem
perati moris. lvi. vi. si gens. et
in glo. sumaria in principio vi.
Et quous aliquando reperiuntur
h̄mōi uiri ualde industrii ⁊ uir
tuosi. ⁊ ex hoc reddātur magis
laudabiles. d. lvi. Nunquā tñ
iura adaptantur s̄m ea que ut
ī plumbus accēt. ī dignitatib⁹

tamen secularibus nō semper re
pelluntur tales. ff. de cūz. l. spu
rii. Illegittimi etiam s̄m iura
hereditare nō possunt. quod sta
tutum est in fauorem matrimo
nii. ⁊ ut dicit pe de ancha. si fie
ret in aliqua ciuitate statutū q̄
illegittimi possent hereditare. n̄
ualeret. quia esset contra bonos
mores ⁊ nutritiū luxurie. tam
quo ad deum ⁊ uirtutū opera
nil nocet illegittimatio. si in se
bonus sit. ut diffuse habes. vi.
lvi. Nasci. cum. v. c. s̄s dicitur
autem illegittimus qui non est
natus de legitimo matrimonio
uel quod reputabatur legitimū
s̄m illat. extra. eo. cum inter.
Unde si uir ⁊ mulier contraxe
runt in facie ecclesie bona fide
credentes se legitime copulatos
cum tamen non essent propter ī
pedimentum consanguinitatis.
uel etiam si alter eorū tantū h̄o
credebat. s. legitimā copulatōz
puta quia contraxit eū eo que
nesciebat habere aliam uxorem
talis reputat legitimus. ⁊ utri
qz parenti succedit. extra. eo. ex
tenore. extra. qui fi. sunt legit.
Secus si clandestine contraxis
sent. quia uidetur fuisse ignoran
tia affectata. ⁊ multo magis si
contraxerunt publice. scientes ī
pedimētum ambo. extra. de clā
despo. cum inhibito. ⁊ secūdoz
Tho. ⁊ pet. Item cum quis
ignorat se illegittimū. cum sit
s̄m hosti. probabilis ignorantia

illegittimus dicitur

excusat euz. arg. co. de testa. l. i.
Unde durante tali ignorantia nō
peccat faciendo se promoueri. ul
hereditatem adeundo. Sed cum
scit sufficienter. q̄uis aliis occul
tum esset ⁊ dispensatione indigz
quo ad ordinem ⁊ dignitatem.
⁊ hereditatem dimittere debet
quando pater etiā nesciebat illū
scilz esse illegitimu. **U**trum
autem in hac materia debeat fi
lius credere matri. dicit hosti.
prima facie credendum est. arg.
extra. de proba. afferre. sed tam
non cogitur ad hoc scilz credere
L. de testa. l. iii. profes. Quia
litas autē matris ⁊ conuersatio
eius cum aliis circūstantiis plō
uel minus uidetur q̄ habeant in
ducere talem filiu ad credendū

Legittimatur autē qs tripl̄r.
Uno modo per sequēs ma
trimonium. puta cum quis cō
trahit cum illa ex qua ante ma
trimonium habuit filios. etia
si ille ut illa anteq̄ sumeret talē
in coniugem cum altero contra
heret. qui postea moreretur. ⁊
hoc est uerum si illa tunc pote
rat illi esse uxor. quando de ea
habuit filios. quia si uterq̄ so
lutus erat. Unde natus de adul
terio uel incestu per istū modū
legittimari non potest. extra. eo
conquestus. extra. qui fil. sunt
legi. ⁊ hec legitimatio ualet
ut succedere possit in omnibus
bonis parentum. in Autent. q.

mod. effi. leg. pag. quomā. Ua
let etiam ad habendum dignita
tem ⁊ ordinem. Secundo mō
per specialem indulgentiaz pape
extra. eo. per venerabilem. ⁊ h
legitimatio ualet ad hoc. ut tal
ualeat promoueri ad omnes or
dines ⁊ dignitates ecclesiasticas
ubi qz terrarum. Ualet etia ad
successionem bonorum parentū
⁊ ad omnes actus legitimos se
culares in terris ecclesie subiec
tis temporaliter. Si autem fiat
per ep̄m legitimatio. ualebit ad
hoc ut minores ordines suscipe
possit. ⁊ beneficium sine cura.
ubicunqz. ⁊ ad successionē bono
rum. ⁊ actus legitimos secula
res in terris temporaliter ecc̄ie
subiectis. ⁊ etiam ī aliis terris
quantū ad ea in quibus non fie
ret alteri preiudicium. ⁊ multo
magis ad hoc ualet legitimatō
per papam. Sed in his per que
fit alteri preiudicium. puta q̄
succedant ab intestato. non ualet
legitimatio. nec per papam. nec
per ep̄m in terris que eis tem
poraliter non subsunt. hoc. fm
innoc. ⁊ ber. super decreta. per
venerabilem **T**ertio modo le
gittimatur quis per leges tem
porales ⁊ seculares. fm scilicet
modos in eis traditos. qui redu
ci possunt ad tres. **P**rimus ē
si pater filium naturalē offerat
curie imperatoris. efficiaturqz
curialis. ī Auten. quibus mo.
effi. na. leg. pag. si quis. glosa.

collo. viii. Idem si offerat eum
curie civitatis. de qua vel de e
unco sit oriūsus. insit. de nup.
pag. ultimo. ¶ Secundus modus
est. si pater decedens in testamē
to filium naturalem nominet le
gitimū heredem. et ipse postea
testamentum offerat principi vel
si pater in instrumēto per publi
cam manum confecto. vel alio
scripto cum subscriptione trium
testium eum filium nominet nec
adiecerit naturalem. tamen autem. ut
liceat ma. et al. pag. ad hoc.

¶ Tertius modus est. si nullo fi
legittimo existente. ipse natural
filius se ipsum offert curie. ut tamen
autem. quibus mo. natur. effi.
leg. pa. i. ¶ Hec legitimatio p
leges facta valet ad secularia et
temporalia. quo ad successionem
et dignitatem in terris tamen sub
ditis potestati legitimantis et
in aliis ubi non fieret prejudiciū
ad ordinem vel dignitatem ecclesie
non se extendit. innoc. et ber.

Dispensatur autem cum ille
gittimis tripliciter. Uno modo
per ingressum religionis appro
bate. et hoc quo ad omnes ordi
nes ut di. lvi. c. i. fm. 3ra ai. et
glo. summaria. s. ad prelatiōes
ut puta prioratum etiam in ipsa
religiōe vel alias dignitates sine
dispensatione talis promovere non
potest. ut tamen dicto c. i. Et nota quod
magister ordinis predicatorum pot
dispensare cum trecentis fratribus

ordinis sui super defectu natalium
ut possint ad omnes ordines et pri
oratus ordinis promovere. nisi fu
erint procreati ex incestu. vel a
dulterio. vel rēambus. Alexander
denotiois. sed ex alio privilegio
scilicet. io. xxii. potest dispensa
re in illo numero cum omnibus
gentis de soluto et soluta. etiam
si essent patres eorum sacerdotes
ut scilicet promoveantur ad or
dines et prioratus conventuum
denotiois. ¶ Secundo dispensatur
sine dispensari potest per episcopum.
et hoc quo ad ordines minores
tantum. et ad beneficiū sine cura
quo autem ad alia dispensare non
potest. ¶ Tertio fit dispensatio
per papam. et hoc non solum quod
ad ordines. sed etiam quo ad omnes
dignitates et personatus. extra.
eo. is qui. li. vi. ¶ Dispensatur
autem aliquando fit circa tales mi
nor. ut scilicet ordinentur et institu
antur in ecclesiis aliis a paterna
Dico si sunt filii presbyteri. alio
vero in quibuscumque ecclesiis.
arg. extra. eo. ti. presentium. Alii
maior. ut scilicet instituantur in pa
terna. aliquo tamen medio. ex.
eo. ex transmissa. Aliquando ma
xima. ut in paterna nullo medio
Et nota quod cum dispensatur illegit
imus a papa. quo ad ordines et
beneficiū ecclesiasticum. non
propter hoc intelligitur promovere
ad personatum vel rectoriam ad
quam per electionem procedi con
suevit. ex. de preben. c. ult. Sed

bene ad ecclesiam parrochiale
poterit promoueri. Item si a
papa obtinuit dispensationem il
legitimus. et postea impetrauit
quod duo aut plura beneficia cum cu
ra possit habere. tacuit autem
predictum defectum non ualet hec
secunda gratia. extra. eo. si is qui
h. vi. **I**tem nota quod filii sa
cerdotum quos ipsi susceperunt
de legitima uxore ante sacrum
ordinem. secundum I. 21. et alios promo
ueri possunt ad omnes ordines et
dignitates cum legitimi sint.
nisi in illa ecclesia in qua eorum
patres immediate fuerunt prelati
uel canonici ubi non possunt ca
nonizari uel promoueri. extra.
eo. ad hec. gof. etiam dicit quod cum
pater habuit personatum uel ui
cariam perpetuam in aliqua ec
clesia. filius immediate ipsum uel
ipsam habere non potest. extra.
eo. quoniam. extra. de fili. pres.
Item si pater habuit personatum
filius non potest habere vicariam
nec econuerso. extra. eo. Dicba
bel. quod si filius dispensatione suc
cedat patri. frater istius bene potest
succedere fratri. ut ponit hosti.
quia in hoc non succedit patri im
mediate. sed secus si primus ha
buisset ipsam ecclesiam de facto
Porro ad nepotes hec prohibito
non extenditur. secundum I. 21. gof. et
hosti. Ordinati uero in sacris. s.
subdiaconatu et supra. si suscipi
ant filios ex uxoribus cum quibus
ante ordinationem contraxerant

tales filii illegitimi sunt si uxo
res consenserint quod iuri ordinare
tur. uel scientes hoc non contra
dixerunt. xxxii. dis. Seriatim.
Sed si ordinati fuerunt inuitis
uxoribus et ignorantibus. legitimi
censentur. et non indigent dispen
satione. Aliqui tamen dicunt quod
indigent etiam tales dispensatione
Dici tamen sacerdotes quia li
cite utuntur matrimonio contra
cto. ante susceptionem sacrorum.
Nam in sacris contrahere non pos
sunt. nec licuit a tempore aposto
lorum. dicit. 10. filii quos gene
rant de uxoribus suis dum sunt
in sacris legitimi sunt. et idem iu
dicium sicut de aliis legitimis

De corpore
uiciatis

Irrregularis est corpore ui
ciatus id est mutilatus uel
debilitatus in membris. Talis pro
hibetur. aut propter inabilitatem
ad officium exequendum. aut propter
deformitatem ad scandalum aliorum
tollendum. pro cuius declaratione
nota distinctione. Aut quis est
mutilatus et priuatus membro
magno et manifesto. quod scilicet
inducit notabilem deformitatem
ut priuatio nasi et huiusmodi uel
inabilitatem ad exequendum offi
cium. ut priuatio manus. et hu
iusmodi. Et tunc quacumque de causa
sit mutilatus seu priuatus iusta
uel iniusta. naturali uel acciden
tali impeditur a promotione. et ter
citur promotus. cum tali defectu.

Sibbosa

cu 6 digit

Leprosus

no bibent vinu

macula in oculo

si euangelica. di. xlv. Sibbosis non repellitur a promotione. nisi sit nimia deformitas uel debilitas. Habens sex digitos in pede indubitate promouetur. et etiam si habet in manu uel si habeat digitos coniunctos. non modo ex his non sit impedimentum in usu membri. ff. de edili. edic. l. item offitius. Leprosus populo celebrare non debet propter scandalum. sed si non sit nimis deformis non est prohibendus priuatim celebrare. uel etiam leprosis. non autem sanis. Unum omnino non bibes ad sacerdotium promoueri non potest. euz sumere oporteat sanguinem cristi celebrantem. qui est sub specie uini. ii. q. vi. ipsi apostoli. **Maculam** habens in oculo non repellitur a promotione. nisi nimiam inducat deformitatem. quod considerare est in arbitrio prelati. extra. de corpo. iur. cum de tua. Si ibi suffraganeorum consilium requiri mandatur. quod sibi usum fuerit exequatur metropolitanus. Ubi not. Un. et bar. q. sine consilio illorum super macula nil disponere debet. alias non ualet. Sed hosti. illud non approbat. quous enim consilium archiepiscopi instruat si ipso irrequisito nil expediri debeat. non tamen habet necesse ipsius episcopi sequi. ut nota in consueuit extra. de elec. cum in ueteri. lv. di. studeat. tu dic. cas. q. cum apostolicus in predeca

decretali mandet procedi. euz consilio suffraganeorum. si absque consilio episcopi procedet non ualet ut in predicta decretali. cum in ueteri. Si autem requisito consilio ipsorum. hoc consilium ipsorum non sequatur bene ualet. extra. de arbi. cum olim. Sed secus dici potest si diceretur in mandato. de consilio suffraganeorum. et cetera uidetur enim papa tunc artare metropolitanum uel alium cui scribitur sequatur conditione et industriam persone siue personarum. et multo magis si dicit in mandato. ut non faciat sine consilio talis uel talium. Idem omnia de macula notat archi. di. xlix. huic. c. et enim. super uerbo albuginez habens in oculo. **De furiosis** lunaticis. caducis. et demoniacis. dicit Di. et glo. di. xxxiii. super ca. coter. q. nullus talium promoueri debet. etiam postquam fuerint liberati. Si autem iam sunt promoti. tunc aut sunt omnino et ex toto liberati a predictis passionibus. aut non. et in primo casu poterunt exequi officium suum. quanto autem tempore expectari debeat ad probandum tales. utrum sint liberati et qualiter. quous di. xxxiii. c. coter. dicatur. q. per annum. et alibi dicatur q. per xxx. dies. vii. q. ii. c. fin. et tamen dici potest. q. est arbitrarium tempus probationis. pensatis conditionibus morbi et persone. **Si** uero non omnino ex toto sunt liberati

De macula

De furiosis

De lunaticis

De demoniacis

De morbis

tunc aut frequēter aliqua dicta
rum passionum uexat eos / aut
raro. Et siquidem frequēter oīo
debent cessare ab officio missę.
vii. q. ii. in litteris. Si raro aut
cum spume iactatione et uocis cō
fusione et sic debent abstinere.
aut raro et sine hmoi expūatōe
et confusione uocis et tunc nō p
hibentur ab officio missę. **S**um
tamen habeāt iuxta se alium sa
cerdotem. ut si ille cadat uel de
ficiat iste suppleat. vii. q. i. illud
Quidam tamen hoc non admit
tunt de demoniacis dicentes q
omīo oportet eos esse liberatos

*irregularitas
et irregularitas*
Sunt et quedam alie irre
gularitates que quia nō
ita cōiter contingunt bre
uiter expediēti i singulis pag
inam tangendo in isto. c. p. rō
ē hñis ex qua post uuln9 sana
tū. i. ei9 dillioz īman9 cicatrix
s. irregularitatis ut dicit. i. q. i
Uentum: Unde prohibetur a p
motione. et dicitur promotus.
Si autē reuertantur ad fidei ue
ritatem post abiuratiōz heresis
recipiuntur de iure cōmun ad
laicam cōmunionem. postquam
fuerint reconciliati. i. q. vii. dai
bruz et circa eos fit quadruplex
dispensatio. **Q**uādoq; quidem
semplena. ut scilz solum recipiā
tur i ordinibus ante hec omnia
susceptis. i. q. i. Si quis hereti
ce. **Q**uādoq; plena ut possint sa
cerdotes fieri. i. q. vii. dūcētibz

Quandoq; plenior. s. ut possint
esse epi. xii. dis. Nos consuetudi
nem. **Q**uandoq; plenissima ut
scilz promoueri possint etiam ad
superiores dignitates. xxiii. q.
quarta. ipsa pietas. **D**e hereti
quantum ad exēcōcationē habes
supra titulo p. rō. c. de ipsa. q. rō
ad peccatum habes infra in secū
da parte capituli.

Solennis penitentia inducit
irregularitatem. d. l. ex pe
nitentibus. hec penitentia fieri de
bet cum illa solemnitate que ha
betur. d. l. in capite. et imponit
tantū ab epō uel de ei9 mādato
nec imponitur clerico. nisi depo
sito et quia hec hodie non est i
usu. ideo breuissime tangam de
ea. **R**atio aut quare impedit p
mouenduz quia non sunt digni
suscipere uasa sacramētoruz. q. a.
vudum fuerunt uasa uiciorum.
dis. l. illud. **N**on enim imponit
talis penitentia. nisi pro crimine
uulgatissimo et enormi. quod to
tam ciuitatez cōmouet. **S**ecūda
ratio est propter scandalum po
puli qui scit crimen eius. dis. l.
de his uero. **T**ertia ratio est ti
mor ne iterum labantur qui ti
mor de consuetudinē pristina sur
git. dis. l. xi. in sacerdotibus.
Quarta ratio. quia non habet
frontem reprehēdēdi alios. d.
xxv. p. amū. **R**a. et **T**bo. i. q. rō
Potest autē euz eis in minoribz
propter necessitatē uel utilitatez

penitentia
solennis

penitentia pura

ecclesie dispensari. l. o. placuit.
et hoc per episcopum sex quo non
est et prohibitum publica autem
penitentia non inducit irregulari-
tatem. hec enim iungi potest
fm i. 1. ar. per confessorum. et est cum
iungitur alicui ut uadat pegu-
nando per mundum cum baculo
cubitali. et scapulari. et hmoi.

Dilatio baptismi usque ad e-
gitudinem que tunc suscipit
timore mortis. inducit irregula-
ritatem. di. l. i. Si quis. i. 1. ratio
huius est. quia non presumitur uere
contritus. et ut per hanc penam
homines inducerentur non negli-
gere propriam salutem. Nec tolli-
tur ista irregularitas per bap-
tismum. quia baptismus ita dila-
tus inducit eam. idem autem non
operatur contrarios effectus. ex-
tra. de bap. maiores. Secus tamen
est de illo qui distulit coniunctionem
usque ad talem terminum. quia
hic non repellitur ab ordine. di. l. i.
is uero. potest tamen talis qui
sic distulit baptismum in duobus
casibus promoueri. Primus si
post baptismum fides et uitaeque
probabilis apparuit. Secundus
si raritas clericorum hoc exege-
rit. di. l. i. Si quis.

Iterata susceptio sacramenti
impedimentis characterem ut
baptismi et confirmationis et or-
dinis inducit irregularitatem. di.

l. confirmandum. de conse. di. i.
quarta. Quin his. et di. v. idem
i. q. i. q. quidam. Et si scienter
rebaptisati sunt. uel confirmati
uel reordinati. uel etiam ignoran-
ter. sed post scitum ratum habue-
runt absque dispensatione pape. pro-
moueri non possunt. secus si ig-
noranter ut infantes uel ut coac-
ti absolute. hmoi enim possunt. pro-
moueri de iure. Sed fm alios
quod tutius est dicere cum dis-
pensatione. de conse. di. iiii. eos
Ubi autem quis probabiliter du-
bitat de susceptione huiusmodi
sacramentorum et non leuiter et
temerarie. et propter hoc suscipit
aliquod dictorum sacramentorum
facta prius diligenti inquisitione
super hoc ad inueniendum ueritatem
et non inuenta suscipit. non pro-
pterea efficitur irregularis quam-
uis alias suscepisset. quia non re-
putatur iteratum quod nescitur
esse factum. di. Et debet dici in
forma cum dubitatur. Si non
es baptisatus. ego te baptiso. et
Si non es confirmatus. et. non
huius est propter immunitatem factam
sacramentis que est in hoc quod sa-
cramentum non est iterandum. propter
effectum indelibilem characteris ite-
ratur.

Iurialis etiam cessatur irre-
gularis. et prohibetur ordi-
nari nisi sit absolutus a curia.
di. l. i. c. i. et se. et dicitur curi-
alis hic fm i. 1. ar. large omnis

Curialis dicitur qui quacumque conditione obligatus semper est cum alicuius potestatis publice habens honestum officium vel inhonestum ut iudices aduocati milites histriones. et huiusmodi. Ratio huius prohibitionis est: tunc quia tales quandoque reperiuntur. et inde ecclesia perturbatur. tum quia presumitur contra eos quod non causa deuotionis transeunt ad clericatum. sed ut fugiant rationem dominationis suorum. di. lvi. legem. Qui autem ex preiudiciis aliquod ministerium prebuerint in causa sanguinis etiam absoluti a curia promoueri non possunt. xlii. d. clericus. Si tamen si in turpi et inhonesto officio. ut histriones. de cons. di. i. p. dilectione.

histriones

Obligatus alteri ad rationem potest quis esse tripliciter. primo si est obligatus rei publice. et si quidem est obligatus ad hoc ex administratione quam gessit promoueri non debet ante reditam rationem. d. lvi. preterea. Sed si alias est debitor rei publice non prohibetur. l. de epi. et de. Quisquis. Secundo si est obligatus alicui persone seculari non miserabili. quia scilicet gessit administrationem eius ut tutor. curator. et procurator. et tamen promoueri non potest nisi finito officio administrationis. xxi. q. tertia. c. fi. Infinita autem administratione si adhuc sit obligatus ad

rationem. et mouet ei questio de dolo. promoueri non potest ante decidam litem. dist. lxxxi. Tantis. Debet tamen taxari tempus infra quod questio decidat. Similiter etiam si questio non moueretur. et manifestum sit tamen teneri dolo. debet episcopus ex officio suo repellere eum sicut quilibet criminofum seu infame. vi. q. prima. infamis. Alias non prohibetur ordinari. Tercio si est obligatus ex administratione per personam miserabilem secularem. ut uiduis et pauperibus. cecis pupilis. et huiusmodi. uel persona ecclesiastica et talis non impeditur a promotione si aliud non impedit ut si esset manifestus dolus in administratione. uel aliquid aliud quia ad adiunandum tales quilibet tenetur. di. lxxvi. peruenit. et xvi. q. i. Donati. Ratio.

Sermofroditus est irregularis. et dicitur huiusmodi ille qui participat de utroque sexu scilicet masculino et feminino. hic repellitur a promotione propter deformitatem et monstruositatem arg. dist. xxviii in litteratos. Talis si magis uergit in sexum masculinum quam femininum quamvis ordinari non debeat nec ordinatus ministrare. tamen suscipit caracterem. Sed si magis uergat in sexum femininum quam masculinum uel etiam si equaliter participat de utroque. non est suscepturus

hermofroditus

рѣка

diacniffa

passent hinc quia
si gaudet. pml. si quis
surdus qd p^r infra
in s Item

infra quod dominus suus pōt
eum repetere est tempus unius
anni. a tempore noticie huius.
xvii. q. ii. si quis incognitus. Si
uero seruus promotus est sciē
te domino ⁊ non contradicēte
eo ipso ingenuus fit. di. liiii. si
seruus. ⁊ hoc est uerum ad quē
cunq; ordinē fuerit promotus
fm inno. gōf. ⁊ s̄ai. ⁊ nota
q; seruus ecclē liberatus adhuc
tenetur etiam si non fuisset ex
pressus in sui manumissione ut
non iniurietur ecclē neq; ac
cuset eam. nec testificetur con
tra eaz. di. liiii. qui ex famulis
alias reuocatur in libertatem.
xii. q. ii. diaconi. ⁊ s̄z quosdā
etiam ad operas honestas ut in
dicto ca°. Non tamen tenetur
seruire ecclē perpetuo in offi
cio clericali. nisi ī manumissioē
fuisset expressum. ⁊ ī ordinatōe
extra. eo. eo libentius. Sed ser
uo priuate persone liberato ut
promoneatur nō potest sibi do
minus retinere aliquas operas
in quibus teneatur ei. di. liiii.
ca. i. nisi spirituales quod expri
mi debet si hoc uult patronus
ī sui manumissione. ⁊ postea de
clarari in ordinatione. fm ho.
et sic promotus si nolle in hu
iusmodi deseruere non reuoca
bitur in seruitutem. sed degra
dabitur. si est factus sacerdos.
fm s̄ai. gōf. ⁊ inno. **I**tem
nota q; euz ordinatus restituit
domio suo. non licebit domio

Enorme
Crimine
mediocri
Leue

manus violentas incere in euz
alias incideret in canonem. fm
innoc. Nec illi seruo cōtrahere
matrimonium si est in sacris p
notum annexuz ordini clericali
extra de conuer. conu. quidaz
aliis priuilegiis clericalibus nō
gaudebit. extra de cleri. conu.
iobannes.

Ultimo crimen mediocre et
notorium inducit irregula
ritatem. pro cuius declaratiōe
omissis opinionibus antiquozū
circa istam materiam nota dis
tinctionem quam facit ista. in
summa. Videlicet criminū aliud
enorme aliud mediocre. aliud le
ue. Crimen enorme ī hoc loco
dicitur homicidium et simonia
aliqua et etiam fm gof. heresis
Quodlibet autem horum siue
occultum siue manifestū sit im
pedit promouendū et deicit pro
motum etiam post penitentiaz.
et de heresi et homicidio dictuz
est supra ac etiam de simonia.
Crimen leue dicitur hoc illud
mortale quod de se non iducit
depositionez. nisi ex contūacia
post admonitiōē. ut ebrietas.
ludus alec. d. xxv. c. i. strepi
tus in sinodo. v. q. iiii. in loco.
esus carnum ī diebus prohibi
tis. confectam eucharistiam nō
assumere. et huiusmodi. et ista ta
lia siue occulta sint siue māife
sta. neqz impediūt promouēduz
neqz deiciunt promotum. extra

de cobab. cle. et mulie. Uelstra.
Crimen mediocre dicitur hic
ut adulterium furtum fraudu
lentia. sacrilegium. perurium.
falsum testimonium et similia.
hec autē si sunt occulta nō im
pediunt promouēduz. neqz de
iciunt promotum. nec indigent
dispensatiōe. sed sufficit penitē
tia sacramentalis. extra de tēp.
or. ex tenore. et c. quesitum. Si
sunt manifesta. et tūc aut sunt
manifesta per propriam confes
sionem delinquentis extra iudi
cium factum. et sic non faciunt
irregularitatem: quous ille si cle
ricus est. deberet suspēdi ab of
ficio et beneficio. extra. de exco
la. q. sit graue. aut sunt manife
sta per famā deficiente accusa
tore et legitima probatione. et
sic non inducunt irregularitatē
Purgatio tamen canonica talē
indieceda est. qua prestita absol
uetur. et si in ea defecerit depo
net: extra. de adul. significasti.
Aut sunt manifesta per sniam
et conuictionem. uel confessionē
metu probationis factam. et sic
inducunt irregularitatez. et idē
si est notorium per euentiam
facti. quod nulla potest tergiver
satione celari. cuius scilicet tes
tis est populus. et inficiationis
non est locus. extra. de tempo.
ord. c. quesitum / potest tamen
in huiusmodi mediocribus no
toriis in iure uel de facto per
epūz dispēdari ī tali irrēlaritate

Crimine mediocre

Crimine enorme

Leue

fm innoc. in glo. super e. ex te
noze. et de his oibus habes
in summa confessorum. lib. iii.
ti. xxix. q. iii. Infames et
omnes tam de iure q. de facto
repelluntur a promotione digni
tatum et ordinum. di. li. qui in ali
quo. extra de reg. iiii. infamibz
li. vi. fm i. ar. et dicitur in
famis de facto ille cuius apud
bonos et graves grauata est opi
nio. super aliquo crimine. In
famis uero de iure est quez ius
ponit esse infamem. ut qui con
uictus est de furto. uel qui pug
nat in harena cum bestia dentata
pro lucro et huiusmodi. Alia
plura potes uidere de infamibz
tertia. q. vii. pag. porro. in tex
tu. et glo. Repellitur etiam ifa
mis fm iura a procurando. iudi
cando. accusando. testificando.
postulando.

Et nota q. q.uis consuetuz
sit et conueniens ab irregu
laritatibus cum irregularibus
uerbis dispensare per eum qui
potest ex tali forma uel simili.
ego dispenso tecum in tali irre
gularitate quaz contraxisti prop
ter talem causaz. si contraxisses
quando de hoc dubitatur. tñ
si epus ordinat aliquem irregu
larem intendens eum dispensa
re per hoc de facto dispelat q.
uis non usus fuerit illis uerbis
tñ modo possit in tali casu dis
pensare. et idem in prelati qui

mittunt ad ordinandum aliquem irre
gularē. quem ex auctoritate sibi
concessa poterat dispensare. licet
non dixerit illa uerba. mittendo
de facto dispensant fm docto.

Et nota q. arepi et ep. pnt
in suis diocesisibus fratres
ordinis predicatorum absolueret et
in irregularitatibus dispensare.
quando fuerint ab eis requisiti siue
inciderint anteq. intrarent ordi
nem siue post nisi adeo esset enor
mis excessus q. merito eet sedes
aplica consuleda. gregorius. qa
prouit. Item q. magister ordi
nis predicatorum prouiciales et priores
conuētuales et eorum uicarii in pro
uinciis et conuētiis et locis sibi
commis. frēs suos omnes ibide
constitutos et ad eos undecunq.
declinantes pnt dispensare sup ir
regularitate quā contraxissent si ex
coicatione uel suspēsiōe inodati
diuina celebrassent uel locis sup
positis ecclesiastico interdicto. itē
ab irregularitate quā contraxis
sent recipiētes ordinē sic ligati
bonifacius. uirtute. Itē omnes
predicti prelati ord. predi. a suis
confessoribz pnt dispensatiōz reci
pere sup predictis irregularitatibus
si eas contraxissent in qbus. s. ipsi
ualēt dispensare. Clemēs. exigē
tibus. Idē puto de fratribz mō
ribz. quia cōter dicitur q. su
m9 pares in pnuilegiis. de aliis
suis habes in locis suis.

Quia de penis quibusdam. s. ecclesiasticis nunciusq; actus est. s. excoicationis suspensionis interdicti et irregularitatis. nunc breuissime de penis in genere aliquid tractemus. et pro fundamento huius materie sumat regula iuris. que dicit. Sine culpa nisi subsit causa non est aliquis puniendus. que regula locum habet et in iudicio poli. et in iudicio fori. et cum pena sit multiplex ut infra dicitur. in iudicio quidem poli siue dei pena spirituali. que principaliter tangit siue sit subtrahio gratie. siue sit pena damni. s. prauationis glorie. siue sit pena sensus. s. excruciationis ignis infernalis. nunquam puniuntur qui sine culpa sua. uel contracta contra ad originale. uel commissam quantum ad actuale peccatum. unde quod dicitur exod. xx. ego dominus zelotes uisitans patrum peccata in filios usque ad tertiam et quartam generationem. intelligitur de imitatoribus paternorum scelerum ut exponit gratianus. i. q. iiii. pag. contra do. ubi etiam dicit et alias expositiones ad dictam auctoritatem. Aliis penis quibuscumque in iudicio dei puniuntur quis non solum pro culpa sua commissam uel committendam. s. ut emittitur. sed etiam pro culpa alterius non tamen sine causa et iustissima nisi nobis ignota. Unde augustinus. xxiii. q. iiii. c. nabuchodonosor pag. his omnibus mala nostra

de tiris et sidonius sic ait. et si ratione facti profunditatem iudiciorum dei penetrare non possumus. Verum tamen scimus esse quod dixit et iustum quod fecit. hic et gregorius in moralibus. Si iusta deo placere scimus. pati autem nulla. nisi que deo placuerint possumus. iusta sunt cuncta que patimur. et ualde iniustum est si de iusta passione iniuste murmuramus. Quicquid namque de causis deus hominem flagellat in uita presenti siue penas infert. ut ponit magister in quarto sententiarum. d. xv. Vel ut deus glorificetur. tunc uidelicet sequitur miraculose remotio pene siue flagelli. exemplum de ceco nato iobis. ix. de lazaro resuscitato. iobis. xii. Secundo ut meritis accumularetur per exercitium pene. ac etiam uirtus latens aliis manifestetur. exemplum in iob. ca. i. eiusdem. et thobie. ii.

Tertio ut uirtus conseruetur per humilationem flagellorum. exemplum in paulo. qui de se dicit. se. ad corinthios. xii. Ne magnitudo revelationum extollet me datus est mihi stimulus. qui stimulus etiam secundum Hieronymum. fuit quedam infirmitas corporalis. **Q**uarto ut eterna damnatio inchoetur ut scilicet hic aliquantulum ostendatur quid in inferno patietur. exemplum in herode actum. xii. et anthiochio. si. machab. viii. **Q**uinto. ut

homo purificetur uel p expul-
sionem culpe. cuz scilicet flagel-
lis conteritur. exempluz dema-
ria sorore aaron. numeri. xii. a
lepra ifecta. ⁊ israelitis prostra-
tis in deserto. Sm ieronimum
xxii. q. iiii. quid ergo. Uel ad
satisfactionem pene. exemplum
in Dauid qui post remissionem
adulterii comissi quo ad culpaz
in penam fuit expulsus a rego
ut in secundo libro regu. quod
notat greg. de pe. vi. i. Si pec-
catum dauid. Posset etia3 dici
omnem penam quam patimur
procedere ex culpa nostra saltez
originali cum qua nascimur. q2
ipsum est causa omnium penali-
tatum. arg. d. p. ad eius. Puni-
tur etiam quis a deo i uita pre-
senti non solum pro culpa sua.
sed etiam pro culpa alterius. et
hoc triplici ratione Sm Tho.
sa. se. q. c. viii. Punitio quidez
inquantu unus homo est res al-
terius. ⁊ ita in penam ⁊ ipse pu-
nitur. sicut filii ⁊ corpus sunt
quedaz res patris. ⁊ serui ⁊ ani-
malia res dominoz suozum. ⁊
sic filii puniuntur quadoq3 pro
parentibus sicut natus ex adul-
terio dauid mortu9 est q3 cit9
⁊ animalia amalechitarum mis-
sa sunt interfici. quauis in hoc
sit ratio mistica ut habetur. i.
q. iiii. pag. contra dominus.
Secundo inquantu peccatu uni-
us deriuat in alteru. ⁊ hoc uel
per imitatione. sicut filii imitae

peccata parentuz. ⁊ serui pecca-
ta dominoz. ut audaci9 peccet
Uel per modu meriti. sicut pec-
cata subditoz merentur pecca-
tozem prelatum. Sm illud iob.
qui regnare facit ipocritam. p-
pter peccatu populi. uel prop-
aliquem consensum uel dissimi-
lationem. sic eni interdus boni
puniuntur cuz malis. quia eoz
peccata non redarguunt. ut dicit
augusti. in primo. de ciu. dei.
Tertio ad comendanda unitate
humane societatis. ex quo un9
homo debet esse sollicitus pro
alio ne peccet. ⁊ ad detestatioez
peccati. cum scilicet pena unus
redundat i omnes quasi omnes
sint unum corpus. exempluz de
peccato achor. **I**tem ut dicit
gratianus. xxiii. q. v. c. ultimo
aliqui deus punit malos per le-
gitima potestatez gerentes ex
mandato suo. ⁊ fit cum merito
pumentiu3 si puniunt. sicut pec-
cata chananeozu3 punita sunt p
populum suum. Alii punit ali-
per populos suo iusu excitatos
non tame intendetes deo obseq-
sed sue satisfacere cupiditati. ⁊
ideo cum sui damnatione. sicut
puniuit populu suu3 p alienige-
nas. **Q**uatuq3 aut de causa
quis puniatur. si non sustinet
patienter penas sunt ei flagella
no ad satisfactionem sed ad uni-
catione tantum id est punitoz
iuxta illud deuteronom. xxiii.
ignis sez pene ifernalis succesus

est in furore meo .i. in punitiōz
et ardebit usqz ad inferni nomis
sima .i. vindictam. hic incipiet et
ardebit usqz ad extremaz dam-
nationem. ut exponit augus. de
pe. vi. iii. pag. auctoritas. sed si
patienter ferantur ipsa flagella
et sit patiens in statu gratie ha-
bent locū satisfactōis ut dicit
Tho. in quarto. etiam si quis
puniretur a iudice propter ma-
leficium cōmissum. et hoc plus
vel minus sūm deuotionē patie-
tis et qualitatem criminis mors
autem naturalis et si sit terribi-
lium ultimū. nō est tamē satis-
factoria. quia p natura tōleunt
in penam originalis peccati. sed
mors uiolenta etiam si quis eaz
meruit est satisfactoria si patien-
ter sustineatur et in gratia. tho
in quarto. Sciendū etiam q
peccata dimissa a deo nunquā
redēunt per sequentē culpam. nō
quo ad culpam. neqz quo ad pe-
nam. ut dixerunt quidā. neque
etiam in aliquo genere peccati.
sūm opinionem quorundā qui
hoc dixerunt propter peccatum
sequēs odii uel apostasie. uel cō-
temptus professionis uel pñie.
Unde uersus. fratres odit apos-
tata sit spernit fateri. penitens
se pigz pristina culpa redit. que
opinionēs ponuntur de pe. vii.
quarta. in textu. et in glo. sum-
maria. sed reuertuntur tantum
quantū ad quendam grauatiōis
effectum. sūm tho. an. iiii. vii.

xxii. ex eo uidelicet q sequens
peccatum post remissionē prece-
dentium habet quandā defor-
mitatem ingratitudinis propter
beneficium perceptum remissio-
nis. Unde grauius reddit ipsuz
peccatuz q si esset sine defor-
mate ingratitudinis. non tamen
q talis aggrauatio ex illa circū-
stantia faciat peccatuz aliud vi-
gnū tanta pena quanta digna
erant omnia dimissa. et sic per
istū modū aggrauationis di-
cūtur peccata dimissa rediri ut
sonare uident auctoritates plu-
res sanctorū que habentur. de
pe. v. iiii. in principio.
In foro humano siue seculari.
siue ecclesiastico pro culpa tāti
mentali nunquā infertur pena.
Unde dicit lex canōizata de pe-
viii. i. pag. cogitatio uero. Co-
gitationis penā nemo patiatu-
rum. s. est cōtenta cogitatio ter-
minis suis. Occultorū enī cog-
nitor et index ē deus. xxvii. vi.
Erubescant. Culpa autē exte-
rior uariatur quadrupliciter. qz
aut consistit in facto. ut furtuz
et cedes. aut in dicto ut cōiuria
et inique aduocationes. Aut in
scripto ut falsum instrumētum
aut famosi libelli. Aut in consi-
lio sicut conuersiones. uel cum
quis est conscius cū latronibus
et suadet uel fauet eis. Et hec
quatuor genera culparum con-
siderāda sunt ex modis siue cir-
cūstantiis. s. ex causa. ex psona.

ex loco. ex tēpore. ex facti qua-
litate. ⁊ quantitate. ⁊ eventū .
Primo ex causa . sicut uerba
que scilicet illata sunt a magis-
tro uel parentibus impunita
sunt . Quia uidentur facta ex
emendationis animo ⁊ causa . s.
cum fiunt per irā ab extraneo
ex certis puniuntur . **C**onside-
randa ergo est secundo persona
⁊ illius qui fecit ⁊ illius qui pas-
sus est . aliter enī puniuntur serui
q̄ liberi . aliter qui cōtra domi-
num . uel qui contra parentē . q̄
qui contra extraneum . aliter q̄
contra constitutū in dignitate
siue rectorem q̄ qui cōtra priua-
tum . Pertinet etiā ad hanc cō-
siderationem tē persone etate
facientis ⁊ patientis iniuriam .
Tertio considerandus est locus
Nam idem actus si fiet ī quolq̄
loco non sacro erit furtū ⁊ nō
capite punietur . si ī ecclesia erit
sacrilegium ⁊ capite puniendū
Quarto considerandū est tem-
pus . nam per hoc discerni solēt
emansores a fugitiuis . ⁊ temp⁹
discernit effractorem uel furem
diurnum a nocturno . ⁊ noctur-
nus acrius punitur . **Q**uinto
consideranda est qualitas facti .
per quā atrocius uel lenius est
ut furta manifesta acrius puni-
tur q̄ nō manifesta . ⁊ crassatura
q̄ ē uolētia illata a latronib⁹
grauius q̄ rixa que ē cōflictus
alteratio . per hoc etiā discerni-
tur expilatio que est subtractō

rerum hereditariarū antequā
hereditas adeatur a furto ⁊ pe-
tulantia que fit per quandā las-
ciuiam distinguitur a uolētia .
Sexto consideratur quātitas p
quā discernitur abigens . i . qui
gregem rapit a fure qui unum
suum rapuit . ⁊ expectatur euen-
tus id est si res habuit effectū
ut si aliquis etiā dēmens nifus
est aliquid contra alium . ⁊ res
habuit effectum condemnabit .
si non habuit effectum non con-
demnabitur . nisi in quibusdam
atrocibus que ad aliquem actū
extrinsecum procedunt . ut si qs
occidendi cā cū telo percussione
uel si quis attemptauerit rape-
moniales pro matrimonio . ⁊ alia
huiusmodi . . . habentur hec de
peni . di . i . circa principium .
Pena autem que infligitur in
foro iudiciali siue humano est
sub triplici genere . Primū ge-
nus est pena spiritualis . ⁊ hec ē
quadruplex . ⁊ excepta ultima
solum infertur in foro ecclesiās-
tico . ⁊ prima est increpatio . di .
lix . peruenit . que ē quasi pream-
bulum assequenti . hec etiam
locum habere potest in foro se-
culari . Secūda est censura ec-
clesiastica . ut excoicatio iterdic-
tum . ⁊ suspensio . extra de uer-
signi . querenti . ⁊ pena excoica-
tionis nunquā puniendus ē un⁹
pro peccato alterius . ut expresse
dicit aug⁹ . xxiij . q . iij . si hēs
Nec inferenda est talis pena . p

107
culpa uera uel presumpta. siue probata. pena autem suspensiois aut interdicti punitur sepe quis sine culpa sua. Nam interdicitur ciuitas pro peccato domini. et suspenditur clericus ab officio propter amissionem usus. uel lepra. Tertia est pena depositiois uel degradationis. di. l. si episcopus. quia non imponitur nisi pro crimine proprio et notabili. et ubi pro contumacia imponitur. primo talis debet suspendi. postea crescente contumacia excommunicari. deinde deponi. xxiii. q. iiii. forte. **U**bi autem inferitur depositio pro crimine et incorrigibilis apparet. post hanc penam non excommunicat. Quarto est pena infamie qua punitur quis quandoque sine culpa nam et iusti uiri aliquando de facto infamantur. quod deus permittit ad eorum humiliationem ne extollantur ex laude exhibita alii ultra eorum merita. ut dicit gregorius. vi. q. i. sunt plurimi. Sed in iudicio humano hac pena non punitur nisi pro culpa uel sua. ut. vi. q. i. infames. uel alterius. ut in crimine lese maiestatis. vi. q. i. quisquis cum militibus. Secundum genus pene est pena corporalis. et hec est multiplex. prima quidem incarcerationis. uel abstinentie siue ieiunii. que solet infligi carceratis pro eorum sceleribus in utroque foro. de hac pena intelligitur istud capitulum. si quis contristatus

di. xc. et xxvii. q. i. Si homo esset. Secunda est pena uerberationis. que etiam in utroque foro inferitur. sed non nisi pro peccato proprio. xlv. di. cum beatus pag. salomon. Notatur etiam xxiii. q. v. circuncellationes. Tertia est truncationis membrorum. **Q**uarta est mortis. et hac duplici pena non utitur iudicium ecclesiasticum. Dictum est enim Petro. Conuerte gladium tuum in uaginam suam. Mathei. xvi. imo ecclesia debet intercedere pro reis ne occidantur moderate tamen. xxiii. q. v. reos sanguinis. In iudicio autem seculari nunquam debet inferri pena mutilationis uel occisionis sine culpa propria commissa. secundum thom. secunda. fe. q. c. viii. nec etiam talem potest inferre quicumque iudex uel rector sed habens merum et iustum imperium ex se uel ex delegatione quinta est pena exilii. qua utitur uterque foris. di. lxiii. in synodo. Exilium autem potest habere esse triplex. Unum est in certo loco ut cuius quis detruditur in monasterium extra. de adulteri. puenit. aliud a loco certo. quando quis prohibetur in loco certo stare. ii. q. i. in primis. **T**ertium ab omni loco. ut cum interdicitur quibusdam penitentibus ne morentur in aliquo loco ultra unum diem uel duos. de pe. di. vi. sacerdos. pena etiam seruitutis imponitur et per leges et per canones in certis

casibus. Tertium genus pene ē
substantie temporalis uel digni-
tatis. et hec etiam infertur ī fo-
ro ecclesiastico et seculari. et alii
sine culpa propria. nam propter
crimen lese maiestatis amittunt
filii hereditatem paternam et ille-
gitimi honoribus priuantur ec-
clesiasticis et secularibus. et quā-
quidē infertur alicui hec pena
simpliciter scilicet publicationis
seu confiscationis omnium bo-
norum. sicut in hereticis. d. viii
q. i. i. et vi. lxii. adrianus.
Aliquā infertur in certa parte et
quantitate. ut pro iniuria illata
persone uel loco. ut xvii. q. iiii.
Si quis contumax. et c. si quis
in atrio. que tamē quantitas ar-
bitrio iudicis relinquenda est.
Aliquādo pro satisfactōe dāni
illati imponuntur. ut pro furto
rapina et huiusmodi. **¶** Et nota
est. q. cū pena conuentionalis
de cōmuni partium cōsensu ap-
ponitur loco interesse. peti pōt
sine peccato quātū est interesse
cui promissū est. ff. de re. ac uen-
ti et pedia. Si uero apponatur
pena pro contumacia. peti pōt ī
totum. ff. de collo. bo. l. ii. Si
aliter apponatur in fraudē usu-
rarium. peti non potest. extra.
de empt. et uendi. c. ad nostrā.
concordāt omnes. ber. extra. de
arbi. in glo. super c. dilecti. et
idem expresse dicit innoc. extra.
de pe. in glo. c. suā. et addit idē
credimus etiam si pena interesse

excedat licet tota petatur. satis
etiam uidetur hosti. ī glo. ibidē
concordare. specialiter de pena
iudiciali. et addit q. si aliqua par-
tiu de implendo dicto arbitrio
fecit quod potuit. sed tamē pau-
pertate uel impotentia pressa.
totum implere non potuit. licet
mero iure teneatur ad penam ī
solidum. tñ benignitate canōica
nihil est ultra q. interlit exigen-
dum. sic intelligas extra. de pe.
suam. Conuentionalis autē ex-
tra iudicium facta potest peti.
quātū interesse est. nisi appo-
natur in fraudem. **¶** Item in pre-
dictis nō licet ecclesias ita cru-
deliter emungere. **¶** Idem etiam
hosti. in summa sua dicit. q. et
religiosi possunt petere penam.
ab eo qui non seruat arbitrium
sive in pecunia consistat. sive in
alio. ut i. q. vii. quotiens. Pena
etiā a iure permīssa peti potest
xii. q. ii. epūs qui mancipium.
Item iudicalem petere possunt
Conuentionalis peti potest que
succedit loco interesse. sed non
causa auaricie. in detrimētū
alterius partis. extra. de prebē.
auaricie. gof. et ber. simpliciter
dicunt q. persone ecclesiastice
possunt exigere penas. tā a iure
inductas q. conuentionales. pena
autem soluta ut dicit hosti. in
summa. non stabit contractus
sive snia arbitri nisi in compro-
misso dictum sit. q. pena soluta
remaneat snia rata. **¶** de tras.

cum proponas. idem ber. Item
 fm Cil. tā dñi q̄ milites ⁊ ec-
 clesiastice persone retinere pnt
 illas penas quas leuant fm con-
 suetudines legitimas ⁊ statuta
 regionis. nec peccant quando in
 hac parte subest causa. ⁊ seruat
 iuris ordo. ⁊ fit non propter cu-
 piditatez sed propter zeluz iustie
 nec obstat q̄ pene exceedāt dam-
 nū. qz hmoi pene nō solū prop̄
 interesse statute sunt. sed etiam
 propter crimina coercēda. tamē
 sunt temperande pensatis circū
 stātiis. sed securus esset hmoi
 excessus emēde ī pios usus ero-
 gare. Item cum reus meretur
 mortem. ⁊ iudex ex iusta causa
 nō infert ei ad utilitatez rei pu-
 blice. habens super hoc potesta-
 tez si mutat illam penā ī pecuni-
 ariam penaz nō ex auaricia sed
 ex iusticia non peccat. ut dicit
 hosti. si oīa bona sua exigeret.
 nō uidetur nimis. quia ut dicit
 iob. 1°. cuncta que habet homo
 dabit pro anima sua. i. uita. ⁊ si
 quis propter maleficiuz pecuniā
 multā non posset soluere potest
 ei cōmutari ī corporale incarcerationē.
 rationē. uel uerberationē. xiiii.
 q. vi. Si res. **A**d penas autez
 legum positas contra transgres-
 sores nō tenet ipse transgressor
 nisi postquaz fuerit adiudicatus
 id est postq̄ reus fuerit per iu-
 dicē cōdemnatus ut dicit Isai
 ⁊ Tho. 2^a secūde. sed sufficit q̄
 prestat emendam reo de ablatis

uel iniuriis factis ad arbitrium
 boni uiri. Deneraliter autē pu-
 nire possunt iudices subditos su-
 os iuxta qualitatez culparum ⁊
 nullū aliq. xvi. q. vi. c. i. nam iu-
 risdictio sine coertione nulla ē.
 de of. delega. pastoralis. Scias
 tamē q̄ penas maiores ut depo-
 nere quo ad forum ecclesiasticū
 uel decapitare quo ad forū secu-
 larē nō pnt iudices nisi maiores
 qui etiaz dicuntur habere meruz
 iperuz. ut ep̄i ī ecclesiasticis d.
 xxv. plectis ⁊ criē probato. ut
 dicit hosti. Si certa pena repe-
 ritur in iure infligenda est non
 mollior. neq̄ durior alioquin ī
 famis fit iudex. nisi hoc faceret
 scilz in remittendo uel diminu-
 endo. cum uident expedire rei
 publice ad scandalum tollendū.
 ⁊ ipse super hoc habeat plenam
 potestate. ⁊ ubi essz alteri facta
 iniuria. passus iniuriā uellet re-
 mittere. ut dicit tho. 2^a secūde
 qōne. lxi. Posset etiam augere
 aliquādo ad aliorū terrorez qui
 promi sunt ad culpaz. q̄a multis
 crassantibus opus est. ff. de pe-
 le. offert. Quid si plures pene
 taxate sunt tūc arbitrio iudicis
 reliquitur. ⁊ debet illam impo-
 nere que magis timetur: extra
 ut lit. non contesta. quoniam fre-
 quēter. Si uero certa pena sta-
 tuta non est. sed iudici cōmittit
 debet equitate seruata semper
 in humaniore partem declinare
 extra. de trans. ex pte. ī penis

enī benignior ē interpretatō faciē
da. ex. de re. iu. li. vi. q. i. maxīe
mitigare debet. cū cā subest. pu
ta qz nō ex. ppōito. s. cān culpa
cōssa ē. vel. ppē etatē q. hmoi.
Et nota s. i. ai. sunt vii. q. ex
cusant a pena siue a culpa. Pri
mū ē mētis alienatio qz aliēatō
tripli cōtigit. qz. s. uel p. stupo
rē q. sic auq. uidet excusat loth
qn uoluit filias. pstituerē ut ho
spites liberaret. d. xiiii. q. ant.
uel p. furores. xv. q. i. aliquos.
uel p. ebrietates. xvi. q. i. mebra
auerūt. q. i. intelligas si ex toto ta
les sunt mente alienati. alias nō
excusaret a toto. s. a tāto. Se
cūdu ē coactio. q. si fuit absolu
ta excusat a toto. si cōditōdata a
tāto. d. l. prespiteros. Tertiu ē
deceptō. ut si forte aliquis dolo
alteri9 decept9 p. errore. pbabi
lē fecit aliqd uel omisit. xxiiii
q. ii. i. lectū. hoc tñ fallit i. his
q. nō l. ignorare. ut q. sunt tra
fidē uel expresse dei pcepta. xvi.
q. i. si cupis. Quartū ē multi
i. simili peccato. s. hec nō excu
sat a peccō a pēa diuini iudicii.
Unde augus. nō. ppterēa min9
ardebunt. qz cū multis ardebūt
ii. q. i. multi. s. releuat hoc ali
qualit ad penā. nā correctō aln
omittit cū multi ē i. scelere ad
uitādū scādālū scismatis ut gra
uis mali. d. xliiii. cōmellatōes.
q. d. l. ut cōstitueret. similr cō
suetu° s. inno. excusat qnz. s. a
pena tpali. d. iiii. demqz. s. nō

a culpa q. pēa ē i. na i. mo angz cul
pā. ex. de cōsu. c. ult. Quidū ē
etas. q. h. excusat a toto si ē in
fans uel puer nō dolicapax. xv.
q. i. illud. qnz nō a toto excusat
ut si ē dolicapax. ext. de delie.
pue. c. i. Alie uero etates s. eazū
uarietates attenuāt pēā q. pēas
ar. d. lxxxvi. tanta. Sextū ē ca
sus q. si cōtigit dādo operā rei
licite q. dādo cōz debetā diligē
tiā excusat a toto. ext. de hōi.
iobes. s. si dabat operā rei illi
cite uel nō adhibuit debetā dili
gētiā dādo opaz rei licite excu
sat a tāto. d. l. clerico. septimū
ē iocātō siue ludus q. si lud9 no
xius uel ēt hōest9. s. n. cū debi
ta diligētiā excusat a tāto. xv.
q. i. illud peqz relatū. Et nota q.
postq. qz semel pūit9 ē. p. aliq.
crie s. rai. n. d. z. ei aliqua pēa i.
figi. qz nō iudicabit deus bis i.
idipfuz. nā. ii. q. nō d. z. duplici
tritiōe cōteri. ex. de re iud. ac
si. multoties tñ. p. eadē culpa i.
ponit multiplex pēa simul i. eo
dē iudicō. nā tūc oēs ille pene ac
cipiūt. p. aliqua. qn p. se n. fuisz
sufficiēs. s. i. diuersis iudiciis n.
l. i. idipfuz bis iudicat. ut dictū
ē. nisi forte cresecz cōtūacia. ex
ut lit. nō cōt. quoniā frequēt. sic
q. oīna clemētiā pēā dīssā i. ul
tione uenire nō patitur. xxiii. q.
quarta. si illic. de pīs q. i. ferunt
a iudicibus habes etiā infra in
tertia parte. titulo de iudicib9.
ifinit. Laus deo.

Sequuntur huius rubricae tractatus fm ordinez capitulorum. et ideo sequitur prima pami capituli. que est ista

Ex cōdicatio cōtra iniicientes manus uolentas in personas ecclesiasticas. ca. i.

Ex cōmunicatio contra infectores cardinalium et receptatores eorum / cuius absolutio reseruat^r ipsi pape. ca. ii.

Ex cōmunicatio cōtra bannietes episcopos et ad hoc operam dantes. pape cuius reseruat^r absolutio. ca. iii.

Ex cōmunicatio contra omnes hereticos et pape reseruat^r absolutio. ca. iiii.

Ex cōmunicatio contra fautores et receptatores hereticorum pape reseruat^r absolutio. ca. v.

Ex cōmunicatio contra sepelientes hereticos et fautores et receptatores eorum. ca. vi.

Ex cōmunicatio cōtra rectores impediētes, uel non iuuantes episcopos et inquisitores in inquisitione hereticorum uel credentium eis. et fautorum et receptatorum eorum. ca. vii.

Ex cōmunicatio contra inquisitores male et contra conscientiam tale officium exercentes contra quosdam et pape absolutio reseruat^r. capi. viii.

Ex cōmunicatio contra inquisitores et cōmissiones eorum illicite extorquentes peccatuz sub pretextu inquisitionis. ca. ix.

Ex cōmunicatio contra eos qui inmituntur ordinationibus uel alienationibus de rebus ecclesiasticis factis a scismaticis. uel etiam beneficiis. ca. x.

Ex cōmunicatio contra eos qui non tenent romanam ecclesiam esse caput aliarum uel non posse condere canones uniuersaliter. uel non esse ei obediēdū. ca. xi.

Ex cōmunicatio contra incendiarios ecclesiarum et locorum piorum. et si fuerit denunciatus pape reseruat^r absolutio. ca. xii.

Ex cōmunicatio contra effractores locorum sacrorum. pape reseruat^r absolutio post denunciationem eorum. ca. xiii.

Ex cōmunicatio contra falsarios litterarum papalium. et pape reseruat^r absolutio. ca. xiiii.

Ex cōdicatio contra utētes scilicet litteris papalibus falsis. ca. xv.

Ex cōmunicatio contra capiētes litteras papales seu bullas in curia non de manibus pape. uel deputatis ad hoc. ca. xvi.

Ex cōmunicatio contra contrariētes aliquid in litteris papalibus et pape reseruat^r ipsius absolutio. ca. xvii. fol. 16

Ex cōmunicatio contra faciētes statuta contra ecclesiasticam libertatem et seruari ea faciētes et scriptores eorum et officiales iudicantes fm ea. capi. xvin.

Ex cōmunicatio contra doctores prohibentes subditis ne faciant obsequia corporalia personis

¶ In hoc rubrica pape dicitur cap. ut in pape qd dicitur in pape in cap. obediēdū illi

¶ In hoc rubrica dicitur

¶ In hoc rubrica dicitur

¶ In hoc rubrica dicitur

¶ In hoc rubrica dicitur

¶ In hoc rubrica dicitur

¶ In hoc rubrica dicitur

¶ In hoc rubrica dicitur

¶ In hoc rubrica dicitur

*q. resurpam
procurat ut
bona vacanti
ecclesie*

ecclesiasticis. ca. xix.

Excommunicatio contra usur-
pantes patronatū de nouo ī locis
piis. uel usurpantes bona vacanti-
um ecclesiarum. ca. xx.

*q. pulsorab
punitur bō
ecclesie*

Excommunicatio contra compel-
lentes prelatos et personas eccle-
siasticas ad submittendū eccias
uel bona ecclesiastica eis. ca. xxi.

*q. gradū rōpā
hāp q. dicitur
vltm*

Excommunicatio contra conce-
dentes repressalias et utentes in
clericos et bonorum clericorum
capitulum. licesimūsecūdū

Excommunicatio contra grauā-
tes personas ecclesiasticas in se
uel in suis. pro eo q. noluerunt
ēligere eos pro quibus rogati
fuerāt. c. xxii.

*q. impedire
eccle. et iudicm*

Excommunicatio contra impedi-
entes personas ne litigent in fo-
ro ecclesiastico ī causis ī quib9
iure uel cōsuetudine exerceri pnt
ī tali iudicio. c. xxiii.

Excommunicatio contra officia-
les et domōs dantes lñaz gra-
uādi clericos uel suos cōsangu-
neos propter sentēcias latas con-
tra eos. c. xxv.

*q. faciem et bō
et gabellat*

Excommunicatio contra exigen-
tes uel faciētes exigere pedagia
et gabellas a clericis et religiosis
et psonis ecclesiasticis. c. xxvi.

*q. impunit
habet eccle.*

Excommunicatio contra impo-
nētes tallias et coactōes clericis
et ecclesiasticis psonis sine licen-
tia pape. c. xxvii.

Excommunicatio contra extor-
quentes per uim uel metum ab-
solutionē ab ipsis ecclesiasticis

causis. c. xxviii.

Excommunicatio contra cogen-
tes diuina officia celebrare ī lo-
co interdito. et contra excommu-
nicatos aut interdictos euocan-
tes ad diuina. et contra admoni-
tos non exēntes. c. xxix.

*q. rōpā celebra
re dicitur*

Excommunicatio contra facien-
tes statuta q. usure soluāt/ uel
solute repetite non restituātur
et iudicātes fm ea. c. xxx.

Excommunicatio contra portā-
tes prohibita sarracēis uel mit-
tentes. uel de portubus extrahi
pmitētes. c. xxxi.

Excommunicatio contra pirra-
tas. et spoliantes euntes ad curi-
am et redeuntes et naufragum
patientes. et cetera: et referuāt
pape absolutio. c. xxxii.

*q. parricidij
fuerit q. dicitur*

Excommunicatio contra clericos
participantes sponte et scienter
cum excommunicatis a papa ī
omnis / et pape referuatur ab
solutio. c. xxxiii.

Excommunicatio contra sepeli-
entes interdictos tempore inter-
dicti. et contra sepeliētes excom-
municatos a iure uel usurarios
manifestos. c. xxxiiii.

*q. gradū
et gabellat*

Excommunicatio contra contra-
hentes scienter matrimonium ī
gradibus prohibitis uel euz mo-
nialibus. et contra religiosos et
moniales professos uel ordina-
tos ī sacris cōtrahētes. c. xxxv.

*q. rōpā
et parricidij
fuerit q. dicitur*

Excommunicatio contra commu-
nicantes cum excommunicatis
nominatim scienter in crimine

criminoso.

c. xxxvi

q facinorosi
audaces
aliqui
Excommunicatio contra facientes aliquem interfici per assilum nos uel et mādātes. c. xxxvii.

q suatores
Excommunicatio contra procuratores q conservatores se intro mittāt de aliis q de māifestis iniuriis sciēter. c. xxxviii.

doctores
Excommunicatio contra doctores et magistros docentes aut in scolis suis ad audiendū retinētes leges uel phisicam sciēter religioſū dīlō. c. xxxix.

q fūlones
Excommunicatio contra magistros uel scolares qui super con ducētes aliorum hospitium in le sionem uel pēiudiciū habitā tium audent hospitem conueni re ante tēpus conductionis elap sum. capitulum. xl.

q clauis
Excommunicatio contra mittē tes nunciū uel scripturāz car dīali alicui uel secrete loquētes eis cum scilicet sunt in conclau pro electione pape. c. xli.

q electores
pauit
Excommunicatio contra domi nos et rectores ciuitatis ubi fit electio pape si non seruant ea q debent sū constitutionem illā Ubi periculum circa ipsam ele ctionem. c. xlii.

q assumptio
ut apphant
statu legum
Excommunicatio contra assūmē tes statum seu uitāz begbīnāz et hyorborum non approbatum et contra prelatos fouentes talē statum. c. xliii.

q off
off
Excommunicatio contra assūmē tes officiūz Senatoris seu regi minis urbis sine licentia pape

patente per litteras suas. et con tra instituentes tales et contra fautores eorū. et pape reseruat absolutio. c. xliiii.

Excommunicatio contra impe diētes uisitationem monialūz fiendāz per suos superiores post monitionem tamen. c. xlv.

Excommunicatio contra fingē tes casum fraudulenter per quō iudex ad aliquam mulierem p testimonio mittat uel uadat.

Excommunicatio contra ingerē tes se ad habendum curam ali cuius populi alteriq lingue sine licentia diocesani illius populi. c. xlvii.

Excommunicatio contra eos q absoluti propter aliquem casum mortis uel piculi ab eo q alias non poterat si cessante impedi mento non se presentent ei qui legitime poterat absolvere fa cturi quod ipsonit eis. c. xlviii.

Excommunicatio contra eum q se gerit pro papatum non ē ele ctus a duabus partibus cardia lum et sequaces ei. c. xlix.

Excommunicatio contra clericos locantes domos māifestis usu rariis alienigenis fenus exercē tibus. capitulum. l.

Excommunicatio contra impe diētes sequestrationem factāz per ordinarium super aliquo be neficio. ex quo una snia diffini tiua est lata contra possēssores apud sedē aplicam. c. li.

Excommunicatio contra clericos

q impotentes infirmos
moniales

q fūgros casus
inter uas mulierum
et huius

q intra luna

q de fūgros pape

q locum domos
moniales

q impotentes pape
pratus

q iudex ad diffini
tiua

et religiosos qui inducunt aliquem
ad iurandum vel nouendum vel
promittendum ut sepulturam eli-
gat apud ecclesias eorum. Vel
electam non mutant. et pape re-
servatur absolutio. c. .lii.

Excommunicatio contra religiosos
exercentes claustrum ad audiendum
leges vel physicam. et contra ele-
ricos habentes dignitatem et
omnes sacerdotes. c. .liii.

Excommunicatio contra religiosos
professos si dimittant habitum
temerarie. vel si accedunt ad stu-
dium sine licentia a suorum pre-
latorum. c. .liiii.

Excommunicatio contra religiosos
omnes qui sine licentia parrochi-
alis. clericis vel laicis dant sa-
cramentum eucharistie vel extre-
me unctionis. vel sollempniant
matrimonium. vel absoluunt a
sententia excommunicationis. iuxta. vel
a sententiis provincialium vel
sinodaliū statutorum. vel a cul-
pa et pena. Cuius pape reservatur
absolutio. c. .lv.

Excommunicatio contra religiosos
qui in predicationibus vel alibi
dicunt aliqua ad retrahendum
homines a solutionibus deci-
marum. capitulum. .lvi.

Excommunicatio contra religio-
sos omnes non seruantes inter-
dictum positum a papa vel ordi-
nariis quando sciunt ecclesiam ma-
tricem illud seruare. c. .lvii.

Excommunicatio contra religio-
sos qui cum omiserint scienter

facere consentiam sibi confite-
tibus de soluendis decimis pre-
dicantes postea non purgata tali
negligentia si commode possunt. *Lviij*

Excommunicatio contra mona-
chos canonicos regulares qui
non habentes administrationem
curias principum intrant ut dam-
nificent monasterium vel eius
prelatum. c. .lix.

Excommunicatio contra mona-
chos portantes arma infra septa
monasterii sine licentia abbatis.

Excommunicatio contra mendi-
cantes qui sine licentia pape re-
cipiunt noua loca ad habitan-
dum. vel mutant. vel alienant
iam recepta. c. .lxi.

Excommunicatio contra religio-
sos fouentes bacinos vel ba-
chinas in illo statu. c. .lxii.

Excommunicatio contra fratres
minores admittentes fratres vel
sorores de tertio ordine vel de
tertio habitu suo ad diuina tem-
pore interdicti. c. .lxiii.

Excommunicatio contra omnes
facientes temporalium aliquod
pactum vel promissionem pro ali-
qua gratia vel iusticia obtinenda
in curia romana et contra dantes
et recipientes ex dicta promissi-
one vel pacto. et pape reservatur
absolutio. c. .lxiiii.

Excommunicatio contra exen-
trantes et scindentes corpus de-
functi pro ossibus eius transfe-
rendis. Cuius pape reservatur
absolutio. c. .lxv.

*Simoni
acos*

Excommunicatio contra simoniacos in ordinibus vel beneficiis. Capitulum. sexagesimū sexuaginta. 66

Extrauagans Martini quinti.

Extrauagans eiusdem martini. v.

Excommunicatio contra recipientes aliquod temporale. vel dantes pro ingressu monasterii. pape reservatur absolutio. c. lxvii.

*impugnatio
habetur
in ppe*

Excommunicatio contra impugnantes litteras electi in papam ante coronationem suam. c. lxviii.

Excommunicatio contra glosantes clementinam illam. exiit de paradiſo. Sed postea fuit suspensa illa excommunicatio per aliam extrauagantem. c. lxxvi.

*intranſe
monasterium*

Excommunicatio contra intrantes monasterium monialium ordinis predicatorum et minorum. 70

*faciens libellum
de famosis
et minoribus*

Excommunicatio contra facientes libellos famosis vel cantilenas et richimos in detractioem ordinis predicatorum et minorum. pape reservatur absolutio.

predicatio

Excommunicatio contra predicatorum contra statum predicatorum et minorum vel dicentes pertinaciter quod non possunt audire confessionem de licentia pape sine licentia suorum episcoporum vel parochialium presbiterorum. 71

*faciens violentiam
in locis ordinum*

Excommunicatio contra facientes violentiam damnabilem in locis ordinum predicatorum. 72

*retinens
apostatas*

Excommunicatio contra retinentes apostatas ordinis predicatorum in ecclesiis vel monasteriis suis. c. 73

Excommunicatio contra medicantes intrantes ad quoscunque ordines monachales. vel canonicos regulares et eos recipientes excepto ordine cartusienſium. 74

Excommunicationes plures contente in processu qui fit annuatim in curia. in cena domini. et pape reservatur absolutio. 75

De causa materiali excommunicationis maioris. c. 76

De causa formalis siue de modo fiendi excommunicationem. 77

De causa efficiente siue de eo quod potest vel non potest excommunicare. cap. lxxviii.

Quis non possit excommunicari. 79

Quis possit excommunicari.

De causa finali et de effectibus seu nocuentis excommunicationis. 59

De absolutione ab excommunicatione maiori. quomodo fieri debet et a quo. 62

Secundus titulus de minori excommunicatione.

In quibus communicando cum excommunicatis incurritur minor excommunicatio.

De effectu excommunicationis minoris. 69

De absolutione a minori excommunicatione. 70

Notandum non tenetur quis evitare excommunicatos nisi fuerint denunciati.

Tertius titulus de interdicto ecclesiastico. in quo continentur et differunt

*causae materiales
excommunicationis*

*de causa finali
et effectibus*

*quod non tenetur
evitare nisi
denunciatus*

de interdicto

72 **E**xcoicatio suspensio et interdictum.
De interdicto generali et particulari. et in quibus sit positus casibus a iure.

73 **D**e interdicto speciali.

74 **D**e interdicto singulari.

75 **D**e interdicto quod fit ab homine.

Contra quos potest fieri in interdictis.

De effectu interdicti. scilicet quod sit se-

uandū et a quibus diuini cessandū

Nō intelligat infrāpi seu re-

laxari interdictū in festis natalis. et

surrectionis. et assumptionis beate

marie et corporis christi. et penthecostes.

Nō aliqua sacra et quod pnt con-

ferri tempore interdicti.

De ordine. et sepultura.

De penis quas incurrit non ser-

uans interdictum.

De forā seu mō pōndi interdictū

De suspensioe uel relaxatioe interdicti

De priuilegiis predicatorum et

minorum quo ad interdictum.

Titulus quartus de suspensi-

one. et triplici genere suspensionis

De suspensione quo ad se tantū.

De suspensione quod ad alios tantū

De suspens. quod ad se et quod ad alios

De suspensione quod incurrit per

fornicationem notoriam.

Pluribus de suspensionibus. p-

pter diuersos casus. cap. iiii.

Suspensiones tangentes predi-

catores uel minores.

Eius potest dispensare suspendere

uel absoluerē a suspensione. c. v.

De differe tia inter suspensionē

depositionem et degradationē.

Titulus quintus de irregulari-
tate. capitulum primum.

De ordinato aetate legitimum a

De irregularitate propter homi-

dum. et mutilationē. et hominē.

De irregularitate ex mandato

in homicidio. capitulum.

Ex consilio in homicidio de eadē

Ex opere homicidii. et primo

de facto ex necessitate.

Ex homicidio casuali de eadē.

Ex homicidio spontaneo et mutilatioe

de irrlaritate contracta in bellis

de irregularitate bigamie. que

octo modis contrahitur.

de irregularitate ex illicitatione

Quomodo quis legitime tur.

Uaria de dispensatione cum illicitis

de irrlaritate in corpore uiciati

Uariis de irregularitatibus. et

primo de heresi.

Ex solenni penitentia de eadē.

Ex dilatione baptismi.

Ex iteratione sacramentorum.

de carnalibus curie secularis.

quando sunt irregulares.

de obligatis ad ratiocinia.

de heremofrodito quod est irrlaris.

de seruīs non ordinandis ante

ipsoz libertatem.

De irregularitate extra enormi

a et mediocria crimina.

De modo dispensandi in irre-

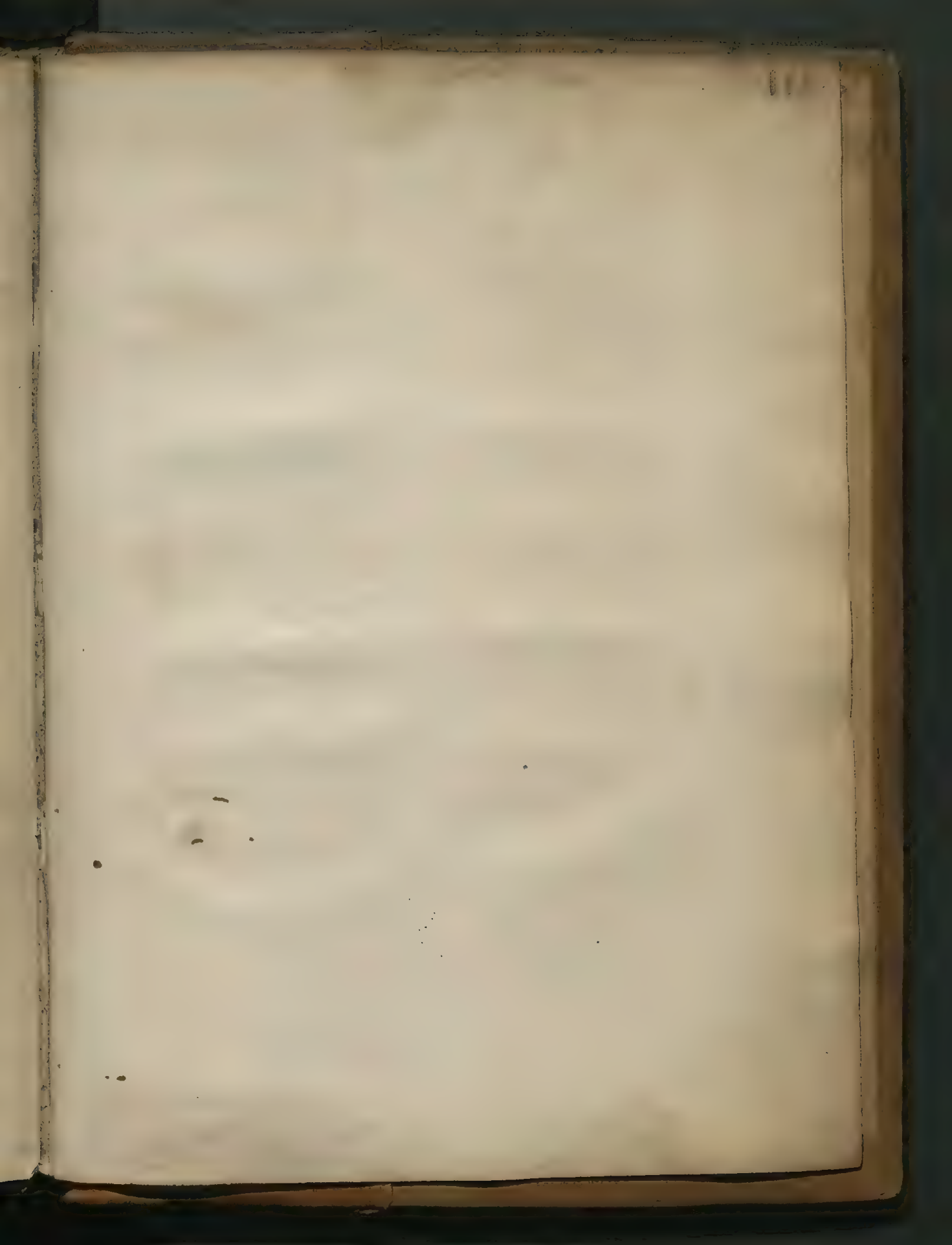
gularitatibus.

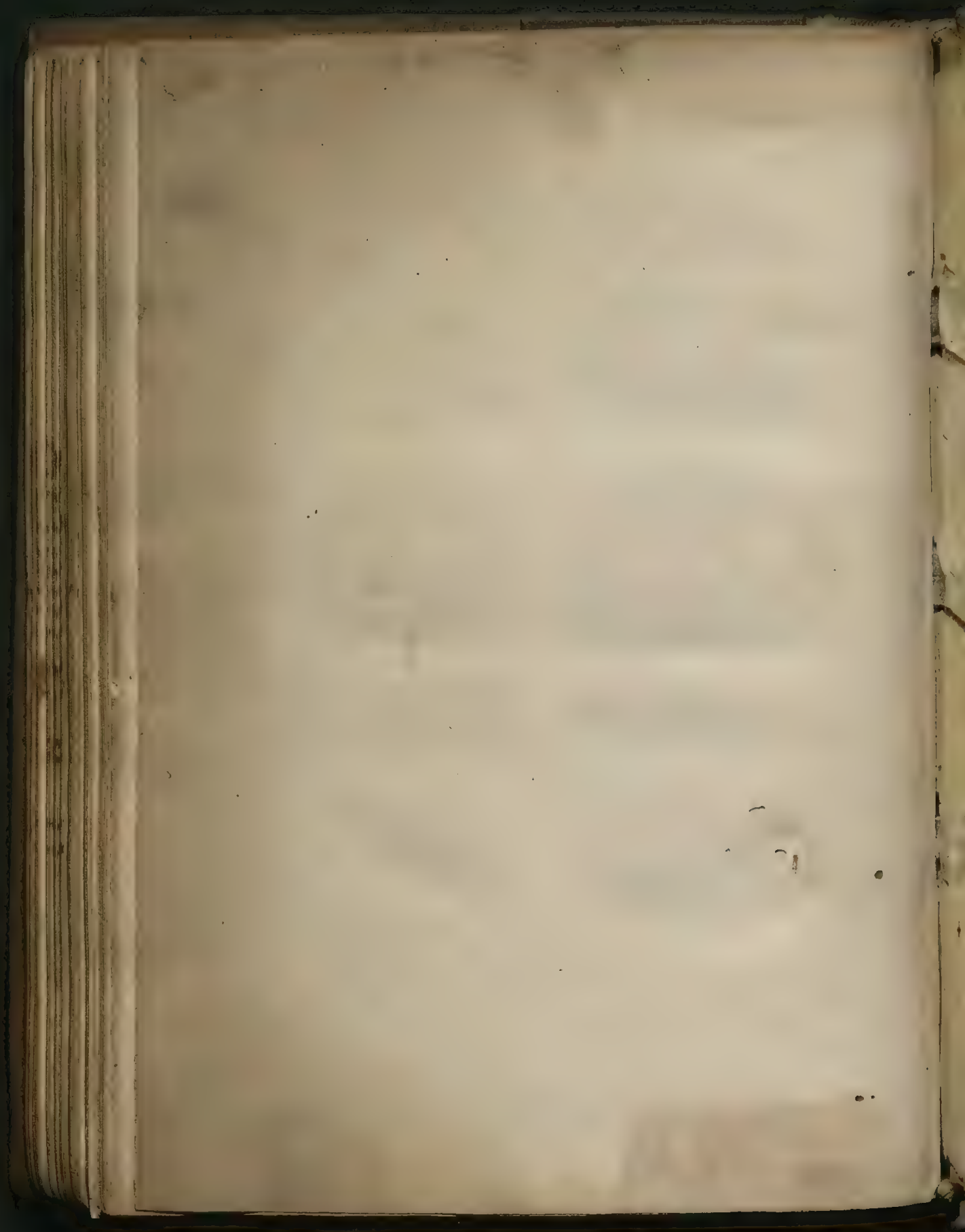
De dispensatione in irregulari-

tatibus cum predicatoribus et

minoribus

Item tabula rubricarū felicit.

Sibl. Jaq.

Die 7^a septembris hora ii sexstade cia die bz
 iouis ac iugilia natiuitatis uirginis m 1480
 Ego tom^{us} philippus de uacario alio de uac^{aria} cellis
 cepi moras traxe apud sanct^m nicolaum de bas
 cheto. minimus omnium ibi habitantium.
 pro g^o rei hui^{us} memoria manu p^{ro}ppa scripsi
 scriptum

Nota 8 gaudia que hi hnt ut sunt bz.

Conscie puritas. 2 uir^{it}us sanitas. 3 libertas peccat^oz
 4^a tumultuosoz cogitationuz cruciatu liberatio.
 5 cum nā ut^{us} queientia. 6 boni operis io cunctitas.
 7 corpus discretum regimen. 8 volūnta
 ti diuine. ppuz uoluntatis 9 firmatio.

Nota io sig^a quibz adūti pōt utrum aliquis dei amet.

610007959

Biblioteka Jagiellońska

Antony
nus